

De hoefsmid : geïllustreerd maandblad voor hoefsmeden en anderen die in het hoefbeslag belang stellen in Nederland.

<https://hdl.handle.net/1874/328588>

DE HOEFSMID.

1922.

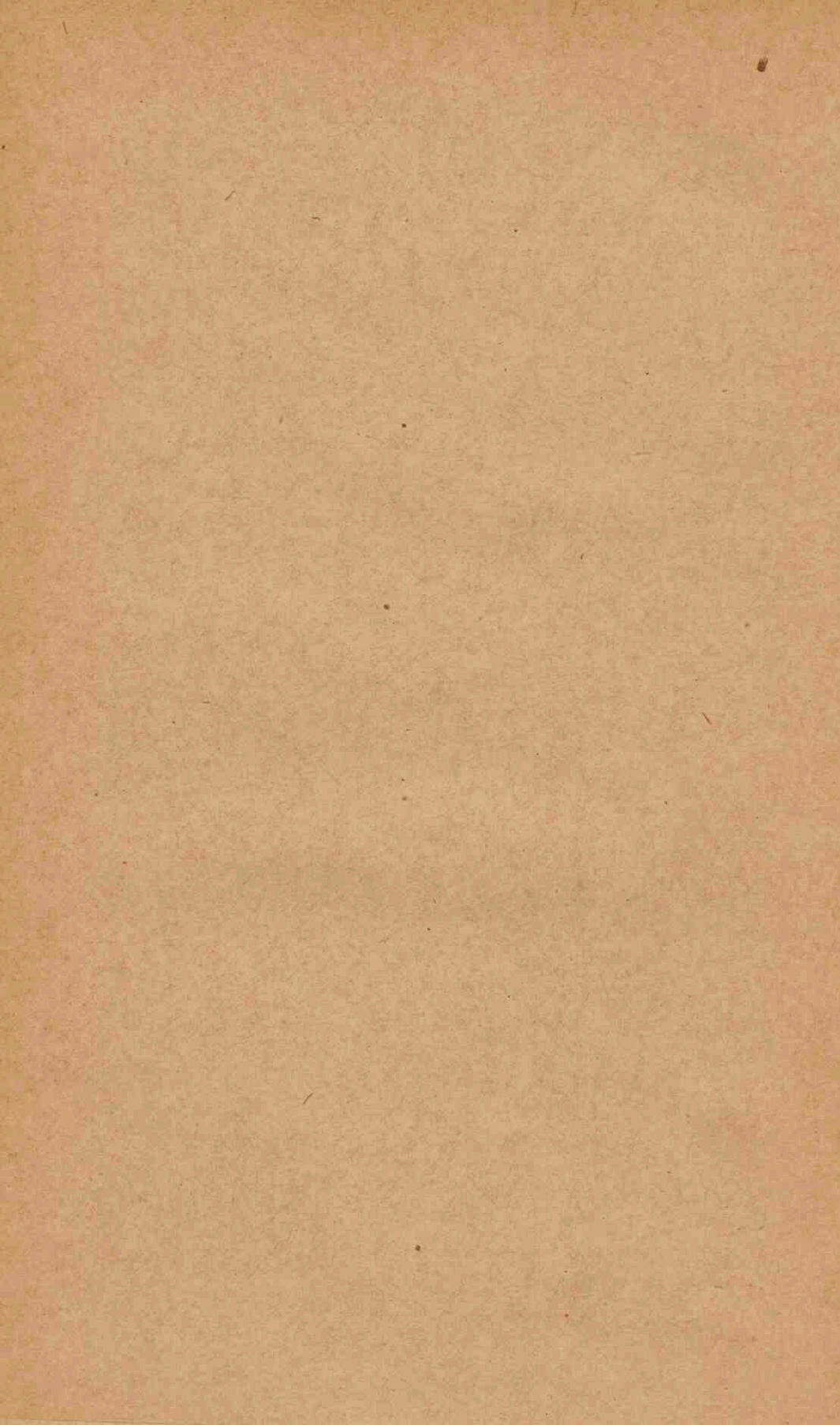
U
3

0897

DE HOEFSMID.

Geïllustreerd Maandblad voor hoefsmeden en anderen
die in het hoefbeslag belang stellen.

ONDER MEDEWERKING

VAN

onderscheidene deskundigen.

GEREDIGEERD EN UITGEGEVEN

DOOR

A. W. HEIDEMA,

XXVIIe Jaargang.

's-GRAVENHAGE. — A. W. HEIDEMA. — 1922.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

0851 7835

INHOUD.

De titels, voorzien van een †, geven artikelen aan waarbij een of meer afbeeldingen of figuren zijn afgebeeld, — artikelen met * zijn bijdragen onder een afzonderlijk hoofd en die met p behooren tot het persoverzicht; de overigen zijn korte mededeelingen.

De Romeinsche cijfers duiden het nummer der aflevering aan, de gewone de bladzijden.

Aansprakelijkheid wegens door dieren veroorzaakte schade * X 160. — voor verkeerd beslag p XII 198.

Alkmaar. Hoefbeslag landb.-tentoonst. — * † X 155; XII 197.

Ambacht. Veredeling v. h. — p VI 103.

Ambachtstarieven I 13.

Autogeen lasschen en snijden IX 152

Bergen-op-Zoom. Hoefbeslag te — * VI 91.

Boxtel. Hoefbeslag te — * XII 187.

Breda. Hoefbeslag te — * VII 107; * VIII 127.

Concoursen Hippique. Winners op — † X 166.

Coöperatieve smederijen IV 69.

Coupeeren p VIII 137.

Cursus in hoefbeslag te Appingedam I 14.

" " " te Doetinchem IV 68.

" " " in Zuid- en Noord-holland III 52.

" " " 1921—1922 XI 179.

Dalende lijn. De — * II 19; III 48.

Doesburg. Hoefbeslag landb.-tentoonst. — * IX 145.

Draagzand IX 152.

Eberlein. Prof. Dr. — I 15.

Eindhoven. Hoefbeslag te — * XI 171.

Grubbenvorst. Hoefbeslag op — p VIII 137.

Haaren. Hoefbeslag te — * XII 190.

Handboek voor smeden IX 154; * X 163; * XI 175.

Hoefbeslag. De oorlog en het — IV 69.

" in de prov. Friesland p VIII 123; VIII 136.

Hoefbeslag in de prov. Gelderland en Overijssel * VIII 131.

" " " " Noordbrabant * I 5; * III 39; * V 75;

* VI 91; * VII 107; * VIII 127; * XI 171; * XII 187.

" landbouw-tentoonst. Alkmaar * † X 155; XII 197.

" landb.-tentoonst. Doesburg * IX 145.

" Slecht — * † VIII 133; IX 149; X 163.

Hoefmechanisme VII 120; X 162; XI 178.

Hoefontsteking XI 181.

Hoefsmeden en Smedenfamilies I 10.

" in Nederland * VII 110.

Hoefsmid. De — * XII 194.

Hoefsmidsschool te Brussel * IV 59; X 165.

Hoefijzer. Het machinale — * III 43.

Holle wand * IX 143.

Hoornwand IX 153.

Ingekomen Boekwerken. Handboek voor Smeden IX 154; * X 163; * XI 175.

Ingezonden stukken. Vereeniging voor militaire hoefsmeden I 8; II 24. Positie militaire hoefsmeden II 26; IV 66.

De dalende lijn III 48. Smidstarieven III 49; V 82; VI 99; VII 117. Beslag verbeende hoefkraakbeenderen IV 63; IV 66; V 80. Prijsberekening hoefbeslag IV 64. Hengstenkeuring Rotterdam IV 64. Het opwerpen van grint met de voorbeenen VIII 135; IX 147. Slecht beslag en ijzers van 1½ Kilo IX 149; X 163. Hoefbeslag legerpaarden IX 150; X 161; XI 178.

Verbinding hoornplaatjes en vleeschplaatjes X 162; XI 178; XI 179.

Inrichting voor hoefbeslag te Groningen V 86; VI 100.

Jaaroverzicht * I 3.

Koot. De — p IX 154

Luchtdrukzolen. Beslag met — * IV 61.
Losse wand * IX 143.

Machinale ijzers * III 43; IV 64.

Memoriën. In — Prof. Dr. Eberlein
I 15.

Militaire Hoefsmidsschool II 31; III 51;
VI 101; VII 122; VIII 136.

Noodstallen * † VI 97.

Noordbrabant en het hoefbeslag * I 5;
* III 39; * V 75; * VI 91; * VII 107;
* VIII 127; * XI 171.

Oirschot. Hoefbeslag te — * XII 189.
Opnemen. Het — der beenen * XII 191.

Paardenstapel in Nederland VI 102.
Premiërries in Zuidholland * † XII
196.

Rotstraal * VII 116.

Rijksdiploma als hoefsmid I 11; II 32;
III 52; VI 100; * VIII 130; IX
152, 153; XII 197.

Rijksonderwijzers in practisch hoefbe-
slag I 12; * † II 23; II 30, 33;
* III 44; IV 68; XI 181; XII 197.

Smidstarieven II 32; III 49; III 53;
IV 71; V 82; VI 99; VII 117.
Steengal XI 180.

Tilburg. Hoefbeslag te — * V 75.
Trekpaard. Tentoonstelling Nederland-
sche — * † VIII 134.

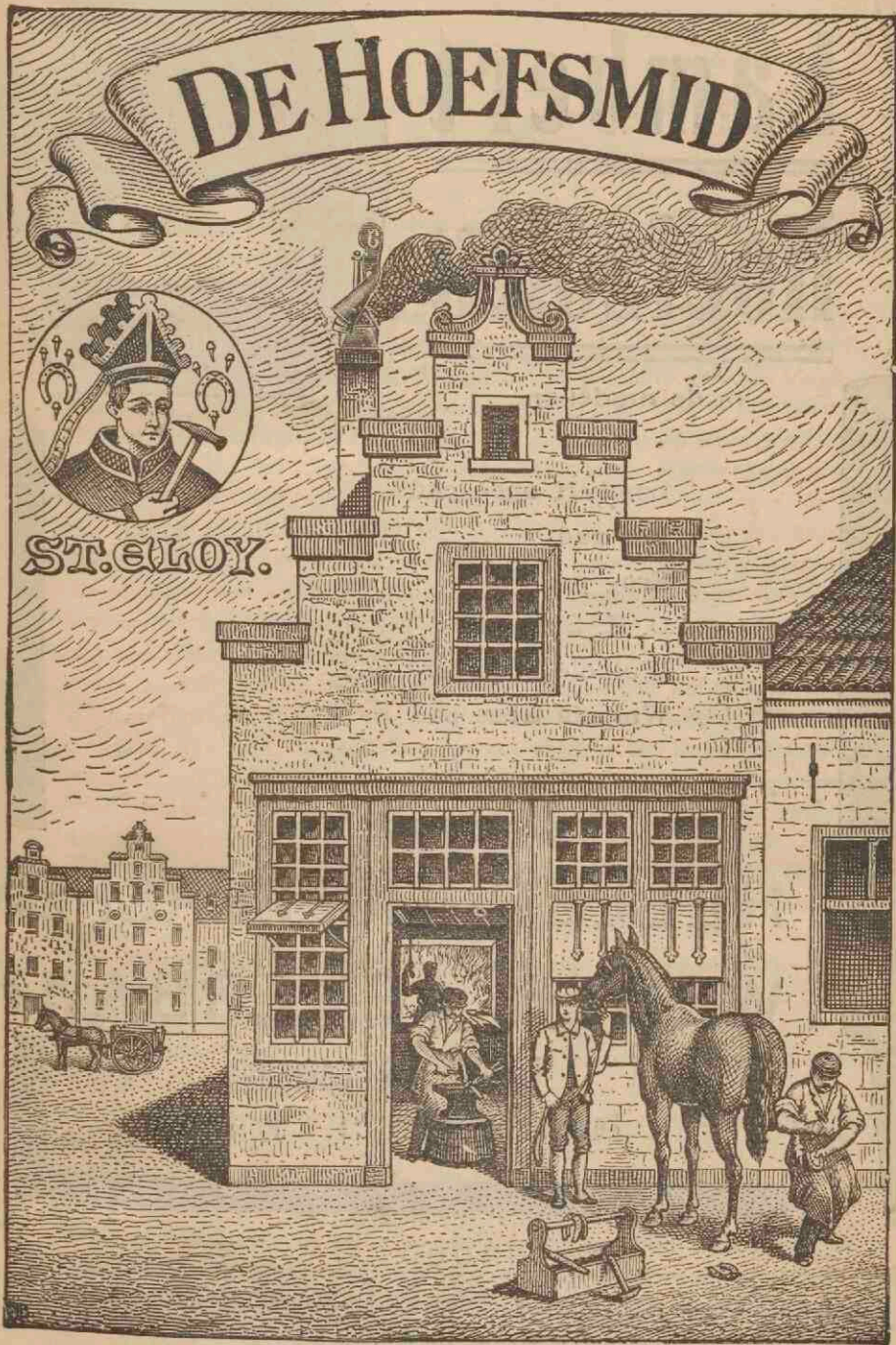
Verbeening Hoefkraakbeenderen II 34;
IV 63; IV 66; V 80.

IJzer p VIII 138, 139; p IX 154;
p X 167; XI 181.

Zool IX 152.

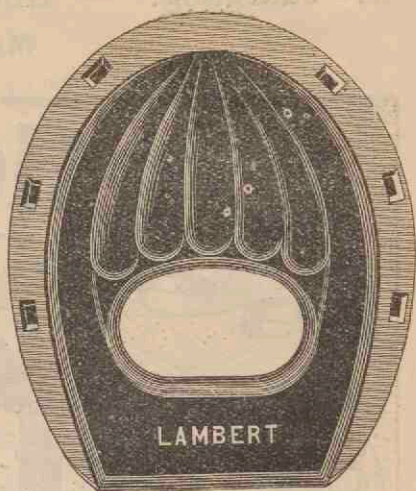
Zoolbeslag. Nieuw — * † XII 193.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

1921—1922. — De provincie Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Vragen en Antwoorden. — Advertentiën.

1921—1922.

Toen we ons aan den arbeid zetten om bij de jaarwisseling voor ons blad het afgelegen tijdvak aan een korte beschouwing te onderwerpen, hebben we ook nog eens opgeslagen wat een vorig maal over de algemeene toestanden en die welke het hoefsmidsvak meer direct betreffen, is gezegd.

We meenden toen de kentering, die inzake prijs- en loonsverhooging gedurende 1920 gelukkig gekomen was, als een noodzakelijke voorwaarde te mogen aanmerken om tot den terugkeer van gezonde, normale toestanden te kunnen geraken, maar van den anderen kant viel niet te loochenen, dat evengoed deze terugkeer vele zorgen zou baren, dat op actie noodzakelijk volgt reactie en dat voor verscheidene lagen in de maatschappij ondanks de daling van den levensstandaard een moeilijke tijd voor de deur staat. Vooral en allereerst voor handel en industrie en alles wat daarbij is onder te brengen, maar ook waarschijnlijk hoewel minder schokkend en wellicht later, voor land- en tuinbouw. Het is grondig te hopen, zoo schreven we toen, dat de in het algemeen sombere voorspellingen in dit opzicht zullen meevallen, want dan immers zullen ook aan den hoefsmid en zijn vak de donkere wolken voorbij trekken van den toekomstigen tijd. Aangestipt hebben we tevens den invloed van den landbouw op het smidsvak, dat bij het doormaken van een crisis in het landbouwbedrijf het smidsbedrijf hieraan ternauwernood kan ontkomen en we hoopten op een voorspoedige afwikkeling der internationale verhoudingen, herstel van den grooten ruilhandel, meerdere productie van grondstoffen en te betrachten zuinigheid.

Hoe staan we thans ten opzichte van den algemeenen toestand? Zijn hierin sinds vorig jaarbericht belangrijke wijzigingen opgetreden en zoo ja, ten goede?

Om kort te zijn kunnen we wel volstaan met te zeggen dat bij de verschillende machten in de wereld meer het besef is doorgedrongen om door samenwerking te trachten den evenwichtstoestand weder te herstellen. Deze toch is noodig voor het kunnen blijven voortbestaan. Maar zij is er thans nog niet. De overproductie in enkele landen en de hongersnood in weer andere landen zijn hiervan het bewijs. De internationale ruilhandel is nog lang niet op de oude hoogte, omdat arme landen zoo veel minder kunnen betalen. Onze industrie en ook onze landbouw ondervinden hiervan reeds den terugslag.

Maar ook binnenslands is het evenwicht nog zoek. De buitensporige loon- en prijsopdriving hebben hiertoe in sterke mate meegewerkt. In 1920 was er in deze stijging kentering. Thans is het hoogtepunt overschreden, begint de levensstandaard te zakken en ondergaan de loonen, gedeeltelijk ook onder den invloed der economische malaise, hetzelfde reactie-proces. Deze volgorde is ook de meest gewenschte. De werkgever, in dit geval de hoefsmid ten

opzichte van zijn knecht, krijgt minder arbeidsloon te betalen, de grondstoffen zijn op meer normale prijshoogte teruggebracht en zoo zal hij zijn hoefbeslagprijzen geleidelijk aan wat kunnen verlagen. Dit zal ook moeten wil weer de werkgever van den hoefsmid zelf, de paardengebruiker dus, niet te duur uit zijn om het bedrijf naar billijkheid loonend te doen zijn. Overleg zal hierbij zeer zeker niet kunnen worden gemist. De paardenfokkerij beleefde de laatste jaren goede tijden, maar op heden wijzen de teekenen ook op een terugslag. De hoefsmiden mogen hun arbeid beloond blijven zien in overeenstemming met hetgeen billijk mag worden geacht. Goede en vooral gezonde organisatie der hoefsmiden zal den te volgen weg vergemakkelijken. Goed is een organisatie onder meer wanneer één lijn wordt getrokken en gezond is zij indien door de leden ook werkelijk deze overeenkomst in praktijk wordt gebracht. De vroegere idee van elkaar te beconcurreren past in dit verband niet en het is daarom wel eenigszins te betreuren dat deze scherpe concurrentie-geest in het corps der hoefsmiden nog wakker blijft, ten koste van de organisatie zelf.

Behalve een aanstaande of reeds plaats hebbende loonsverlaging van de werknemers van den hoefsmid mag terloops wel even worden gewezen op de prijzen der grondstoffen over het afgelopen jaar. In het algemeen gesproken kan men van de prijzen der grondstoffen zeggen dat het gemis aan stabiliteit, zooals dat in '20 nog duidelijk aan den dag trad, verdwenen is. De prijzen zijn vaster geworden. In het laatst van 1920 moest het hoefstafijzer met 19—21 cent de kilo worden betaald; tijdens 1921 was het gemiddelde doorlopend ongeveer 14 ct. Kolen van goede kwaliteit schommelden in 1920 tusschen 8 en $8\frac{1}{2}$ gulden per 100 kilo, in 1921 betaalde men ongeveer 4 gulden. De hoefnagels zijn ook goedkoper geworden en de laatste maanden bijna f 4 per 1000 stuks, terwijl over het eerste gedeelte van 1921 ongeveer f $6\frac{1}{2}$ en daarvóór f $7\frac{1}{2}$ moest worden betaald.

We hebben den indruk dat het afgelopen jaar voor de hoefsmiden over het geheel, en de algemeene omstandigheden in aanmerking genomen, wel wat gunstiger is geweest dan 1920; we zijn er evenwel van doordrongen dat ook zij pal moesten staan om aan de hooge productiekosten, de veelvuldige belastingen, het dure levensonderhoud het hoofd te bieden.

De opleiding der hoefsmiden werd het afgelopen jaar ongestoord voortgezet. In de verschillende provincies konden met geldelijken steun van regeering, provincie en landbouwmaatschappij(en) verscheidene cursussen worden aangevangen. De deelname aan het examen voor het rijksdiploma als hoefsmid, gedeeltelijk samenhangende met deze cursussen, was in het voorjaar groot en toen slaagden er 137. De resultaten van de najaars-examens zijn: geslaagd 54. Aan het instituut voor hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool slaagden 7 hoefsmiden voor het examen van Rijksonderwijzer in practisch hoefbeslag en 6 begonnen met deze voortgezette opleiding. De inrichting voor hoefbeslag te Groningen leidde op bescheiden voet enkele leerlingen op, gelijk ook de Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort.

Verreweg de meeste ambitie voor cursussen en voor het betreffende rijks-

diploma toonen de smeden van het platteland. Waar blijven zij uit de steden? De paardengebruikers uit de steden zullen als van zelf niet zulke hooge eischen stellen als de landbouwers-fokkers omdat voldoende kennis den meesten ontbreekt. Aan de waarde van het hoefbeslag zal dit afbreuk doen. Het is daarom van belang voor stadspaard en -smid beide, dat deze laatste ook meer en meer op de hoogte is en blijft met hetgeen goed hoefbeslag vereischt. Natuurlijk spreken we in 't algemeen.

De militaire hoefsmeden hebben een nieuwe positierегeling verkregen, welke een betere bezoldiging insluit en het corps dus ten goede komt. Het werkgebied voor den militairen-hoefsmid dreigt intusschen te verkleinen met de voorgenomen opheffing van twee regimenten cavalerie, waardoor een 400-tal paarden zullen worden afgevoerd.

Op de vele landbouwtentoonstellingen werden trouw wedstrijden gehouden in hoefbeslag. Te Doetichem, Aëssen, Hengelo, Zoetermeer-Zegwaard en Vlissingen prijkten ze op het programma. Het is onnoodig hier nogmaals in den breedte te wijzen op het belang van zulke openbare wedstrijden.

Van belangrijke nieuwe vindingen op hoefbeslaggebied hebben we in 1921 niet vernomen. Ongetwijfeld heeft de uitvoering van het hoefbeslag in de laatste kwart-eeuw groote vorderingen gemaakt vooral dàar waar de practische en theoretische kennis der hoefsmeden is vooruitgegaan en waar tevens de paarden-eigenaren tot beter inzicht zijn gekomen en meer medewerking verleenen.

In den vorigen jaargang is de door velen gewaarde provincie- en stedenbespreking door Dr. Gallandat Huët voortgezet, om in de eerste afleveringen van 1922 te worden beëindigd. Wie alle exemplaren vanaf 1918 bezit, heeft daarmede een mooi overzicht van de onderscheidene bedrijven in vele steden verkregen. Wat willen de lezers daarna behandeld zien? Het opgeven van geschikte onderwerpen zal der Redactie van „De Hoefsmid” welkom zijn.

„De Hoefsmid” begint het nieuwe jaar weer met frisschen moed. Zij hoopt te kunnen blijven bijdragen tot den groei en bloei van het smidsvak. Maar tevens in haar streven zooveel mogelijk daadwerkelijke medewerking te ondervinden van de beoefenaars van dit vak zelf.

V. D. H.

DE PROVINCIE NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

DR. GALLANDAT HUËT,

Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

(Vervolg.)

In den Bosch zijn drie hoefsmederijen gevestigd, n.l. van de heeren Henri Verstappen in de Hinthamerstraat, J. H. Niessingh in de Molenstraat 1 en Boelens en van de Duysen op den Vughterdijk. De eerstgenoemde zaak is reeds ruim 24 jaren in handen van den heer Verstappen, doch was voorheen gevestigd in het pand No. 7 van de Windmolenbergstraat. Vóór den tegenwoordigen patroon waren reeds drie smeden in genoemd pand elkander op-

gevolgd, doch deze oefenden geen van alle het hoefbeslag uit. Het groote nadeel voor het uitoefenen van het hoefbeslag in dit pand was hierin gelegen, dat er geen beslagloods aanwezig was en dat de paarden dus altijd op straat moesten worden beslagen, hetgeen vooral in den winter en overigens met slecht weer, zeer bezwaarlijk was. In 1913 kocht de heer Verstappen een groot huis aan en in 1915 werd dit als hoefsmederij ingericht en als zoodanig betrokken. Het huis ligt in de Hinthamerstraat en een nauwe steeg geeft toegang tot de groote smederij, die achter het huis gelegen is; men komt van uit de steeg eerst in een ruime beslagloods en dan in een groote werkplaats, gebruikt voor kachelsmederij als anderzins. In de beslagloods staat een travaille, terwijl de vuren in de werkplaats zijn gelegen; in de beslagloods is bovenlicht aangebracht; de werkplaats heeft zijlicht. De patroon was de eerste gediplomeerde hoefsmid in den Bosch en — hetgeen zeer zeker pleit voor zijn ambitie, werkkracht en vakkennis — hij [zich nog op meer dan vijftigjarigen leeftijd onderwierp aan het examen voor het Rijksdiploma te Utrecht en doorstond deze vuurproef verleden jaar met goed succes. Ook deed hij daarop toelatingsexamen voor den cursus voor onderwijzer in practisch hoefbeslag en hoewel dit examen zeer voldoende was, moesten dat jaar voor die opleiding anderen voorgaan. Veel steun ondervond Verstappen van den vorigen Rijksveearts te 's Bosch, wijlen den heer Vlamings, en door diens bemiddeling kreeg hij de trampaarden in beslag en ook de stalhouderspaarden, welke laatste voorheen door een eigen smid werden beslagen. Het stalhoudersbedrijf bloeide vroeger sterk, doch nu is het ingekrompen tot één stalhouderij, welke in handen is van den heer Fr. Putters; deze heeft nog ongeveer 30 paarden voor zijn bedrijf in gebruik. Behalve de tram op Vught, welke ruim 20 eigen paarden heeft en bovendien nog eenige Rijkspaarden in bruikleen, zijn er geen groote paardenbedrijven meer in de stad. Wel vindt men nog eenige sleepers, n.l. de heeren Sars, Dieprijs, Beekwilder en v. d. Westerlake met elk van 4 tot 7 paarden en van Gend en Loos en de Petroleum Mij. ieder met 7 paarden, doch overigens hebben de meeste neringdoenden slechts 1 of 2 paarden; ten slotte zijn er nog enkele ezels en muil dieren. Toen Verstappen zich als hoefsmid in den Bosch vestigde, kreeg hij geleidelijk aan meer paarden van buitenaf op beslag en allengs ontwikkelde zijn bedrijf zich in hoofdzaak tot hoefbeslag. Veel had hij destijds te kampen met zijne plaatselijke collega's, n.l. met de patroons van de reeds lang bestaande zaken en dit waren uitsluitend hoefsmederijen. Zij beschouwden hem, den vreemdeling, als een indringer en trachtten door omkooperijen en fooien aan koetsiers en voerlui en ook nog wel door minder nette handelingen, hem zijn paarden afhandig te maken. Toch wist hij zich niet alleen staande te houden, doch zelfs zijn zaak tot bloei te brengen; door niet voldoende onderlegd personeel kon hij echter niet steeds goed werk afleveren, daar hij zelf, bezig zijnde met ijzers te maken en te passen, zijn knechts wel aanwijzingen kon geven, maar hen toch niet geregeld bij kon staan. Zijn clandestie strekt zich nu uit tot de trampaarden, eenige heeren- en rijtuigpaarden, sleepers-, boerenpaarden en kanaalpaarden. De trampaarden werden vroeger op abonnement beslagen en wel tegen f 1,35 per maand en per paard, later werd dit ver-

hoogd tot f 1.75; het winterbeslag met schroefgaten was in dezen prijs begrepen. Het aantal kanaalpaarden was vóór den oorlog zeer groot, doch tijdens en na den oorlog werd dit veel minder. Deze paarden, welke trekdiensten verrichten langs de Zuid-Willemsvaart, kwamen uitsluitend bij Verstappen op beslag; zij waren bijzonder sleets en zoo besloeg hij dan ook vóór den oorlog dagelijks wel 4 van deze paarden; in den oorlog werd dit getal gereduceerd tot één in de week en nu is het weer geklommen tot één per dag. Het zijn alle paarden afkomstig uit België en uit de provincie Limburg, slechts enkele komen uit Brabant, doch altijd van plaatsen die langs de vaart zijn gelegen. Van al de paarden, die door Verstappen beslagen worden, vindt men de meeste slechte hoeven en hoefgebreken onder de kanaalpaarden. De oorzaak hiervan is voornamelijk te vinden in het feit, dat deze paarden van den Bosch uit tot België hunne trekdiensten verrichten op het zand, terwijl van af de grens de wegen van basalt zijn voorzien. Dit, alsmede het zware werk en het feit, dat deze paarden elken avond op een vreemden stal komen en telkens onder andere paarden moeten gestald worden, doet hen aan groote slijtage onderhevig zijn. Daar voor dit werk een krachtig paard verlangd wordt, doch de draagkracht van de beurs bij deze eigenaars in den regel maar gering is, zoo vindt men er zoowel lastige paarden onder, als paarden met vele gebreken in stand en gang. Wat de hoefgebreken betreft, zoo komen hierbij voor: hoornscheuren, hoornkloven, hoornzuil, volhoeven, knolhoeven, plathoeven, scheeve hoeven, klemhoeven, steengallen, losse wand, zool- en straalkanker. Als afwijkende standen ziet men meest Franschen en toontredersstand. Bij deze paarden zijn de navolgende afwijkende ijzers in gebruik: balkijzers, ketelijzers en stelthoefijzers, waarbij de balkijzers vaak voor de Belgische paarden met verdikte takken of met kalkoenen worden gemaakt of ook wel van staal worden voorzien, daar men hieraan de voorkeur geeft bij het loopen op de basaltwegen. Zoolbeslag wordt niet toegepast, daar men tegen de hooge kosten hiervan opziet. Vóór den oorlog kwamen ook veel schipperspaarden uit Duitschland op beslag, en als bijzonderheid zij gemeld, dat deze paarden aan boord werden gestald.

Behalve die van hoveniers uit den Bosch en omgeving komen boerenpaarden op beslag uit Hintham, Rosmalen, Berlicum, Nistelrode, Heeswijk, den Dungen en St. Michielsgestel. Nadat zich op deze dorpen gaandeweg meerdere gediplomeerde hoefsmeden hebben gevestigd, worden vele dier oude klanten ter plaatse beslagen; toch komen momenteel nog 70 paarden uit Berlicum op beslag. Stalbeslag komt niet voor, daar de patroon, wegens het boven reeds genoemde gebrek aan goed geschoold personeel, niemand uit kan sturen om zelfstandig te werken en hij zelf aan de smederij niet gemist kan worden. Thans worden nog gemiddeld 30 paarden per week beslagen, hetgeen juist de helft is van het aantal dat vóór den oorlog op beslag kwam. Het tarief is f 6 voor heeren- en voor sleeperspaarden per vierkant beslag, f 5 voor boerenpaarden en voor muil-dieren (welke laatste veel langs het kanaal gebruikt worden) en f 4 voor poney's. Het verleggen van de ijzers, hetgeen in de praktijk alleen voorkomt bij boerenpaarden, wordt tegen den halven prijs berekend. Het winterbeslag

wordt hier uitsluitend uitgevoerd met schroeven; de schroefgaten worden à 10 cents per stuk berekend, terwijl stalen stooten en het opwellen van een stoot met 40 cent per stuk wordt betaald. Het ouderwetsche slik- of ruiterscherp wordt in de omgeving van den Bosch nog wel eens gezien doch in de stad zelf niet meer toegepast. De patroon heeft het winterbeslag ook wel uitgevoerd met stiften en wel met ronde hals en borst, hetgeen ook zeer goed voldeed, doch men bleef aan de schroeven de voorkeur geven.

Zoo goed als alle beslag wordt uitgevoerd met handgesmede ijzers. Tijdens den oorlog, toen gebrek aan staafijzer, kolen en arbeidskrachten dit noodzakelijk maakten, werden machinale hoefijzers gebruikt en wel uit de fabrieken van Hippos, van Helpman en ook uit Roosendaal. Geen van deze ijzers bevielen echter door de richting van de gaten en de plaatsing van de rits; de ijzers moesten alle een bewerking ondergaan, waardoor het voordeel van het gebruik vaak denkbeeldig was. Het beslag wordt als regel uit de hand uitgevoerd, de noodstal blijft beperkt voor lastige en ook wel voor stijve paarden; er is aan de travaille een broek en een wals, zoodat het mogelijk is om het paard een weinig op te winden. De paarden uit België afkomstig zijn alle gewend om in den noodstal beslagen te worden en ook de zware paarden uit Limburg; in Noord-Brabant, waar ook veel zware paarden gefokt worden, zien de boeren liever dat ze uit de hand beslagen worden. De hoefsmid is hiervan de dupe, en het lijkt mij dan ook verkeerd gedacht om hieraan toe te geven. Men kan zich toch veel fysieke kracht besparen door als regel zware paarden in den noodstal te beslaan.

(Wordt vervolgd.)

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Het Bestuur van de Vereeniging van Militaire Hoefsmeden ziet zich — zeer tot zijn spijt — verplicht U te verzoeken, het navermelde in „De Hoefsmid” te vermelden, waarvoor bij voorbaat dank.

Uit de antwoorden, vermeld onder „Correspondentie” op blz. 213 en 214 van „De Hoefsmid” van 15 December 1921, meenen wij te moeten afleiden, dat de inzender van het door ons bedoeld artikel U blijkbaar niet juist heeft ingelicht en daarom gevoelen wij ons gedrongen, de lezers van Uw blad, de juiste toedracht dezer aangelegenheid te doen kennen.

Wij schreven dato 24 November j.l. aan U het navolgende:

„Het Bestuur van vorengenoemde Vereeniging bericht U, dat door haar „dato 7 September j.l. No. 415 een circulaire aan hare leden is gezonden, „waarvan de inhoud grootendeels was ontleend aan eene aanschrijving van „den Minister van Oorlog van 30 Augustus t.v. IIIe Afd. No. 101, houdende „eene regeling der positie van de militaire werklieden.

„Duidelijkheidshalve zijn in die circulaire diverse aanwijzingen van ons „opgenomen, om onze leden daaromtrent volledig in te lichten.

„In „De Hoefsmid” van 15 October j.l. lezen wij van de woorden „Bij „aanschrijving enz.” op blz. 157, tot en met de woorden: „elkaar hulp „kunnen verleen” op blz. 159, *letterlijk hetzelfde* als in bovenbedoelde

„circulaire omschreven, zoodat wij vermeenen, dat door den schrijver van „dat artikel, daartoe ten onrechte gebruik is gemaakt van een tot onze leden gericht brief.

„Alhoewel wij op zichzelf tegen publiciteit van den inhoud dier circulaire geen bezwaar zouden hebben gemaakt, wil het ons toch voorkomen dat voor de opname van het eerste gedeelte van dat artikel, in den vorm zooals dat nu is vermeld, gevoeglijk onze toestemming had moeten worden gevraagd.

„In verband daarmee zullen wij het op prijs stellen, als U in de eerstvolgende aflevering van „De Hoefsmid”, bij wijze van rectificatie, de bron van herkomst van dat artikel alsnog zal willen vermelden, terwijl Uwe opheldering dienaangaande gaarne door ons wordt tegemoet gezien.”

Wij willen er met nadruk op wijzen, dat wij niet — zooals U wil doen voorkomen — naar den bekenden weg hebben gevraagd. Wij hebben ook niet gevraagd wie het artikel heeft geschreven. Wij willen eenvoudig een duidelijk antwoord op onze billijke vragen, vermeld aan 't slot van ons hiervoregenoemd schrijven van 24 November j.l.

De in het artikel van G. H. tusschen ( ) gestelde mededeelingen hierna met 1, 2, 3 en 4 aangeduid, zijn niet in de aanschrijving van het Departement van Oorlog van 30 Augustus j.l. IIIe Afd. No. 101 omschreven, doch zijn — zooals reeds hiervoren aangegeven — letterlijk gelijk aan de toelichtingen, vermeld in onze circulaire van 7 September j.l. No. 415. Dat zijn de diverse hiervoren bedoelde aanwijzingen, die duidelijkshalve in onze circulaire werden opgenomen, om onze leden volledig in te lichten, zooals bedoeld in meergenoemd schrijven van 24 November 1921.

Wat niet in den brief van het Departement van Oorlog is vermeld en vóór de drie sterretjes door den inzender is omschreven, is woordelijk gelijk aan hetgeen in onze circulaire is vermeld, te weten:

1. „Bij aanschrijving van het D. v. O. van 30 Augustus j.l. IIIe Afd. No. 101 is onder meer het navolgende bepaald”:

2. „(Bezoldigingsschaal VII vermeldt:

Leeftijd van den werkman	Werkman 2e klasse	Werkman 1e klasse	Meester werkman
18 jaar	1150.—	—	1900.—
enz.	enz.	enz.	
tot en met f 2600.—	tot f 2700.—	f 195.—)	

3. „(Hieruit volgt dus, dat geen der hoefsmeden de na 30 September aan hulpkrachten uit te betalen belooningen aan het Rijk in rekening kan brengen. Die uitgaven moeten dus uit eigen middelen worden bekostigd).”

4. „(Bedoelde vergoeding bedraagt thans ingevolge L. O. 1921 No. 221, sedert 1 April 1921 resp. f 0.99 en f 0.88, alzoo een vermeerdering van f 0.06 per beslag).”

Aan U geachte Redactie, om voor ons aannemelijk te maken, in hoeverre het mogelijk is, dat onze hiervoren onder 1, 2, 3 en 4 genoemde woorden en cijfers, ontleend aan onze circulaire, van 7 September bij toeval ook in

dezelfde volgorde en in 't zelfde verband, uit de pen van G. H. zijn voortgekomen.

Breda, 4 Januari 1922.

Hoogachtend,

Namens het Bestuur der M. H. V.

C. Mook, *President.*

J. Wagemaker, *Secretaris.*

Naar aanleiding van het bovenstaande, waarin ik beschuldigd word van het plegen van plagiaat inzake het artikel 15 Oct., afl. 10, jaargang 1921, als zou daarbij door mij gebruik zijn gemaakt van een rondschrijvingsbrief van de mil. smedenvereniging aan hare leden, zoo verklaar ik dat dit stuk door mij ontleend is aan een mij door het D. v. O. toegezonden circulaire, doch deze daarbij tevens getoetst is aan den mij door een der leden welwillend verstrekten rondschrijvingsbrief. Gemakshalve zijn hierbij enkele zinsneden uit deze circulaire ingelascht, om niet te behoeven te verwijzen naar aanschrijvingen en bepalingen. Het is echter de circulaire van Oorlog waarop het artikel gebaseerd is en de genoemde overgenomen zinsneden waren niet van particulieren aard, doch geheel berustend op bekende feiten. Daar de Vereeniging van M. H. zich echter in deze gepasseerd gevoelt, zoo wil ik in deze gaarne mijne verontschuldigen aanbieden voor dit vermeende onrecht.

G. H.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Hoefsmeden en Smedenfamilie's:** Hierover schrijft W. E. in het Drentsch Landbouwblad naar aanleiding van de photo der hoefsmederij te Eext in de Nov.-afl. van „De Hoefsmid” het volgende:

Hoe langer zoo meer blijkt, van welke beteekenis een goede hoefsmid is voor de landbouwers, die daarbij hun paarden laten beslaan. Men heeft dit gelukkig langzamerhand algemeen leeren inzien, de autoriteiten hebben allerlei gelegenheden geopend, waar de jonge hoefsmeden theoretisch en practisch voor hun vak kunnen worden bekwaamd en de jeugdige beoefenaren van 't vak hebben daarvan gebruik gemaakt. En de kleppers profiteeren er nu op hun beurt ook weer van; er worden er minder vernageld en minder kreupel gesneden, zij zijn tot de natuurlijke bestemming beter geschikt dan vroeger wel 't geval was. Inderdaad, een goed onderlegde hoefsmid is van veel belang voor de paarden en de paardenhouders.

Het in bovengenoemd maandschrift afgebeelde bedrijf is dat van Gebr. Kamps te Eext en er wordt naast opgemerkt dat de eigenaars loten zijn uit een oude smidsfamilie. Dat is ook ons bekend en wellicht menigeen onder de lezers, die weet, dat reeds in 't midden der vorige eeuw te Rolde „Smid-Kamps” zijn zaken dreef, toen de in alle omgelegen gemeenten vermaarde „Louw Smid” er zijn woonstee had.

Het is wel eigenaardig, dat sommige beroepen en bedieningen zich zoo lang in bepaalde families kunnen staande houden. Van die der dorpssmeden zijn er naast de Kampsen nog een tweetal die in ruime omgeving den landbouw in Drenthe dienden met hun zwaren arbeid. Daar had je b.v. de smedenfamilie Kroeze. Deze vond men in de meest uiteen gelegen gedeelten

van onze provincie. De eigenaar van het thans te Grolloo uitgeoefende bedrijf stamde uit een familie te Zweeloo, die weer geparenteerd was aan de bekende oude smeden Kroeze te Borger, en verder aan de dorpsmeden van dien naam te Emmen. In het zuidwesten van de provincie werkten achter het aanbeeld de Kloeze's, blijkbaar van een anderen tak van denzelfden naam, waarbij in aanmerking dient genomen dat de r en l, als verwante medeklinkers, dikwijls verwisselen. Hoeveel smeden van dien naam hebben er daar gewerkt, b.v. te Ruinen, Uffelte en meerdere plaatsen. Wie er een goed mes droeg vroeger, had er de voorletter van dien smidsnaam op gegrift.

In het noorden van Drenthe was de familienaam Staal zoo ongeveer een privilege van de smeden en men zou dat in zekeren zin zelfs natuurlijk kunnen vinden: wie moet er nu meer met ijzer en staal omgaan dan de smid! De overlevering beweert, dat de stamvader van de laatstgemelde familie, oorspronkelijk den familienaam IJzer was toegedacht, vanwege zijn vak, doch dat hij ten slotte genoegen nam met dien van Staal, wat naar zijn meening beter „klonk” en wat men met hem eens zou kunnen wezen. De stamvader dezer Stalen droeg het schootsvel te Vries, waar later meerdere smeden van dien naam werden aangetroffen, terwijl familietakken daarvan liepen naar Anloo en Roden en andere plaatsen.

Toen wij den uitslag van den wedstrijd in hoefbeslag te Assen volgden, ging ons een en ander reeds door 't hoofd en de lezers zullen zich herinneren, dat onder de winnaars van de prijzen de afstammelingen o.a. van de familie Kamps en Kroeze voorkwamen in de voorste rijen. Als men nu weet, dat de prijswinnaar van de eerstgenoemde zoo gelukkig was een dochter te huwen uit de laatstgenoemde familie, dan mag men zeker verwachten, dat het kroost hiervan al bijzonder goed in het smidsvak moet worden! Wij hopen dat de landbouwers te Eext daarvan mettertijd kunnen getuigen en profiteeren en — dat men ons het grapje aan 't eind niet ten kwade zal duiden!

— Van de deelnemers aan het Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid, hetwelk in Utrecht gehouden werd in November 1921, slaagden de heeren:

W. Bijl te Numansdorp, G. J. den Hartog te Est, A. Schaafstra te Uitgeest, J. A. Boesveld te Winterswijk, H. Bosman te Uithoorn, B. W. Lendering te Groessen, F. J. van Rooyen te Lisse, W. de Leeuw te Hasselt, R. Bremen te Genemuiden, J. Winter te ten Boer (met lof), P. Boone te Serooskerke, J. Wieringa te Oosternieland, H. Woldhuis te Ten Post, E. Breuker te Midwolda, J. Rooseboom te Weiwerd, O. M. Weemaes te Hulst (met lof), H. Doornbos te Aduard, J. Kuipers te Ten Post, G. J. Laar te Laren, Hendr. Willemsen te Ede, D. Fr. van Onzevoort te Raamsdonk, J. P. Bayens te Oosterhout, J. M. Ermes te Dongen, P. C. Klück te Hoofdorp, D. Kruyt te Beemster, J. Th. van Echteld Bzn. te Werkhoven, Jos. Schaap te Harlingen, Jan Brinksma te Wirdam, Harm. Epping te Sleen, J. A. M. Weemaes te Hontanisse, H. Bronsema te Assen, H. Botter te Hoogeveen, M. Ripmeester Pzn. te Hoek bij Terneuzen, Sietse Molenaar te Workum, L. P. Giljam te St. Philipsland, M. O. Lancoy te St. Annaland,

J. H. Hilverda te Dronrijp, J. C. Smelders te Leur, A. C. Stroop te Seppe, F. H. Somsen te Aalten, A. J. Bijlsma te Rottevalle, F. J. Sieberts te Lossen, Tj. Stevens te Bolsward, J. Luit te Wieringen, A. W. Vergeest te Hernen, J. C. Bouwens te Kruiningen, A. J. Pierik te Beltrum, C. D. Bosschaert te Charlois, A. W. Knops te Dirksland, G. Nieuwland te Mid-delharnis, P. J. Vullings te Sevenum, C. A. van Erp te Geffen, J. Menage te Witmarsum en L. H. Dreise te Lellens (met lof).

— **Vereeniging van Rijks-Onderwijzers in Practisch Hoefbeslag.** Agenda der *algemeene vergadering* op Zaterdag 28 Januari 1922, voormiddags 11 uur in het Hotel Noord-Brabant te Utrecht.

1. Opening door den Voorzitter. 2. Notulen der vorige algemeene vergadering. 3. Verslag over 1921. 4. Ingekomen stukken. 5. Bestuursverkiezing wegens het periodiek aftreden van den heer H. v. Waasbergen en het bedanken van den heer Ritsema als voorzitter (wegens te drukken werkkring). 6. Voorstel Koelman tot uitbreiding van het Bestuur met 2 leden. 7. Rekening en Verantwoording door den Penningmeester. 8. Benoe-ming rekencommissie voor 't volgend boekjaar. 9. Voorstel Koelman om de contributie te brengen op f 5.—. 10. Voorstel om de leden tegemoet te komen in de reiskosten. 11. Bespreking inzake het in het leven roepen van een herhalingscursus voor onderwijzers in hoefbeslag. 12. Rondvraag. 13. Voordracht van den heer Joh. Plet te Heerenveen over: „De steun van het Friesch Paardenstamboek, inzake de ontwikkeling van het hoef-smidsvak in Friesland.”

Het Bestuur:

M. Ritsema, *Voorzitter.*

H. van Waasbergen, *Secretaris.*

— **Vrachtauto en trekpaard.** Volgens de „Yorkshire Post” maakt de fokkerij van het zware trekpaard in Engeland een crisis door, in hoofdzaak veroorzaakt door het steeds toenemende gebruik van de vrachtauto. Verergerd wordt deze crisis nog door den zoo goed als geheel stopgezetten uitvoer van trekpaarden naar Zuid-Amerika, Zuid-Afrika en andere koloniën.

De concurrentie van de vrachtauto is niet eerlijk. In de groote steden op drukke plaatsen van in- en uitladen en van opslagplaatsen is het voor de paarden werkelijk moeilijk om hun dienst te verrichten. De olie en de vettigheid, waarmee de motoren de straat besmeren, maken deze zoo glad dat de paarden een toer hebben op de been te blijven en vooral belemmerd worden in het aanzetten. Er komen dan ook zooveel valpartijen en ongelukken voor, dat de boeren met hun landbouwproducten niet meer naar de steden durven te rijden. De schrijver van het artikel brengt de vraag naar voren om op de macadam-wegen een laagje zand of grint te brengen.

In Engeland zijn de keiwegen zeldzaam. In België zijn ze regel en gewoonlijk van zeer hard materiaal, waardoor het glijden wordt in de hand gewerkt. Prof. Zwaenepoel meent dat men in de groote steden — hij spreekt over België — genoodzaakt wordt om de paarden een speciaal beslag onder te leggen en wel in den vorm van schroeven en ijsnagels. De eersten voor

sleeperspaarden en de laatsten voor koetspaarden. Het schroef-, stoot- en kalkoenijzer is al vaak veroordeeld, maar toch biedt het onder de gegeven omstandigheden ook voordeelen. Wel moet men voorkomen dat zij nauw worden gepast en ondergelegd. Hoe meer steunvlakte echter, hoe beter en gemakkelijker voor het paard. Mooi beslaan is goed, maar praktisch beslaan is beter.

— De Rijksonderwijzer in praktisch hoefbeslag **Th. A. Koelman Nzn.** te Alkmaar heeft als reclame een blauwe omslagkaart verspreid, welke toevallig in ons bezit kwam, en aan de binnenzijde waarvan hij enkele nuttige wenken geeft aan de paardenhouders. Het hoefbeslag moet goed zijn. Een steeds goed en op tijd beslagen paard zal zeker langer gebruikt kunnen worden. De paardenhouder moet niet den goedkoopsten smid uitzoeken voor zijn paard, maar den besten. Het bezoeken van cursussen in paardenkennis, waar ook het hoefbeslag wordt uiteengezet, is voor vele paardenhouders gewenscht, omdat het inzicht in de belangrijkheid van het hoefbeslag wordt verruimd. Let ook op de hoeven van de veulens, daar afwijkingen in de jeugd dikwijls nog gewijzigd kunnen worden bij vak-kundige behandeling.

Aan de buitenzijde lezen we nog: beter een rekening van den smid, dan een kreupel paard of hit; een goed beslag bevordert den gang van het paard; helpt het hoefbeslag verheffen, het komt u ten goede; wat aan het hoefbeslag wordt bezuinigd, wordt tiendubbel aan het paard verloren.

— De Commissie voor de bestudeering der **Ambachtstarieven** deelt in het Zeeuwsch Landbouwblad van 31 Dec. mede, dat uit verschillende gegevens is gebleken dat de tarieven van de georganiseerde smeden in geheel Zeeland zeer veel verschillen. Aan de hand van de coöperatieve smederij te Heinkenszand is gebleken, dat de tarieven der bondssmeden bijna over de geheele provincie iets aan den hoogen kant zijn, waarop vooral Walcheren een zeer ongunstige uitzondering maakt. Alhoewel de werkzaamheden der commissie nog lang niet zijn afgelopen, wil zij belanghebbenden in de gelegenheid stellen een oordeel te vormen over de hun aangeboden smids-rekeningen en doet daartoe een greep uit de kostenberekening van bovengenoemde coöperatieve smederij.

Nieuwe banden aanleggen voor boerenwagen, duimsbeslag $3\frac{1}{2}$ breed, compleet afgeleverd, 30 cent per Kilogram.

4 nieuwe ijzeren rongen f 16.—

Paardenbeslag (gewoon) f 4.80.

Nieuwe schaar met schroeven voor gewone tweepaards-Capponploeg, aanmaken inbegrepen f 4.25.

Idem voor een Cocksploeg f 6.40.

Scherpen van een schaar f 0.20.

— De **Afd. Hoorn van den Bond van Smedenpatroons** vergaderde 3 December en besloot om den verkoopprijs van gewone schroefkalkoenen te stellen op f 0.08 per stuk.

— De Afdeling Oostburg van den Bond van Smedenpatroons heeft vergaderd, zoo lezen we in het orgaan van den Bond, en op die bijeenkomst is ook ter sprake gekomen het tarief van het hoefbeslag. Er was een commissie benoemd om voor verschillende werkzaamheden de tarieven vast te stellen, doch deze durfde voor het hoefbeslag eigenlijk geen vaste basis aan te geven. De meeste smeden waren van meening dat het op f 2.50 per paar moest blijven. Uit Groede gingen nog stemmen op om het voor f 2.— te doen, „want als Bram Hendriks het voor f 2.— doet, dan kunnen wij het ook”, maar Bram kan niet al de paarden uit Groede beslaan, daar behoeft men niet bang voor te zijn!

Bij de tariefbehandeling kwam nog een schrijven in van de Provinciale Combinatie over tariefbepaling hoefbeslag; het betoogde de wenschelijkheid dat voor heel Zeeland een uniforme prijs zou moeten bepaald worden en bevatte verschillende berekeningen, maar alle hooger dan de hierboven genoemde prijs.

— Het Orgaan voor Smedenpatroons van 16 Dec. bevat een artikeltje van v. d. L., waarin deze adviseert om de prijzen voor hoefbeslag, vastgesteld door de B. S. P.-combinatie Noordholland in deze provincie, te verlagen omdat slechts enkele smeden er de hand aan houden. Zoo is ook het berekenen van f 0.08 voor een ijznagel volgens schr. te veel.

— Tot Bondssecretaris van den Bond van Smedenpatroons, in de plaats van wijlen den heer Oldendorp, is benoemd de heer F. W. H. Oudens te Amersfoort.

— **Cursus in hoefbeslag te Appingedam.** De tweejarige cursus in hoefbeslag vanwege de afd. Appingedam e. o. van den Smedenbond, is gedurende dit najaar geëindigd en de acht deelnemers hebben daarna het examen voor het rijksdiploma voor hoefsmid te Utrecht met goed gevolg afgelegd. Van de 8 candidaten zijn er twee met lof geslaagd. Een behaalde 54 punten, het grootst aantal dat tot nog toe verkregen werd. De namen der geslaagden zijn: J. Rooseboom te Weiwerd, J. Kuiper te Appingedam, L. Dreise te Thesinge (met lof), E. Breuker te Midwolde, J. Winter te Bedum (met lof), H. Doornbos te Aduard, H. Wolthuis te Holwierde en J. Wieringa te Bedum.

De leiding van den cursus is opgedragen aan den heer H. A. Kroes, dierénarts en leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen; de practijk wordt gegeven door den heer M. Ritsema, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Appingedam. K.

— **Veldsmidsen:** De veldsmidsen van den laatsten tijd zijn voorzien van een dubbel werkenden, cilindrischen blaasbalg, welke zoowel met den voet als de hand kan worden aangezet. Gebruikt men de voet-constructie dan blijft de hand-constructie buiten functie. Verder zijn ze zoo ingericht, dat er plaats is voor het bewerken van groote ijzeren voorwerpen en voor het gebruiken van lange werktuigen als b. v. tangen.

— **Beenstanden en het hoefbeslag:** Wanneer de beenstanden afwijken van het normale en aangeboren zijn, dan kan het beslag geen verbetering brengen, aldus prof. Schwendimann in de „Schweizer Hufschmied". Eerder is er kans dat men met de een of andere correctie-beslag-methode schade aan het dier toebrengt. Deze ontstaat door eenzijdige verhoogde rekking der gewrichten, gewrichtsbanden, ongelijkmatige verdeling van den lichaamslast enz. en spoediger dan men wel eens vermoedt.

— † **Prof. Dr. Eberlein**, rector van de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Berlijn, is 10 December op 53-jarigen leeftijd na een korte, hevige ziekte overleden. Als leider van de Chirurgische afdeling en als chirurg in het algemeen heeft Prof. E. zich onderscheiden en bekendheid verworven. Hij was een gezaghebbend persoon op het gebied van been- en hoefziekten of gebreken en ook in zake het hoefbeslag zelf, waarover een leidraad van zijn hand verscheen, welke reeds een 6e druk beleeft. Prof. E. was voorts eere lid van den Berlijnschen Smeden-Bond.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

— **Vraag:** Wat is het aangegeven beslag voor hoeven met verbeend hoefbraakbeen? Volledige beschrijving van het ijzer. Hoe meer antwoorden hoe liever, vooral die van R. O. Pr. Hoefbeslag zullen zeer op prijs worden gesteld.

V.

E. M.

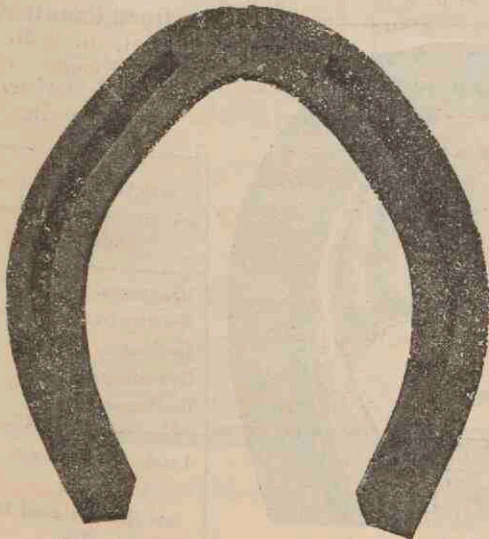
ADVERTENTIËN.

Deze Schroefkalkoenen

I^a staal, gehard, levert in iedere hoeveelheid bij afname van minstens 5000 stuks, incl. kist, franco Nederl. grens voor f 6.— per 1000 stuks.

Martin Mueller,
München, Klugstrasse 86.

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's-Gravenhage.
Tel. 4902-3330.

**SPECIAAL ADRES VOOR
HOEFIJZERS**

in alle maten en modellen.
Uit voorraad leverbaar.
Uiterst concurrerende
prijzen.

Verzuimt niet ons aan te vragen.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

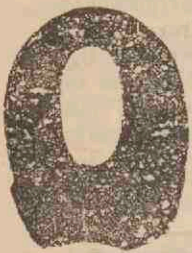
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacife”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in *wille* en *grijze*
Caoutchouc.

op *leder* opgenaaid
met *flink* hielstuk,
voorradij van 4 $\frac{1}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk

voor *zware* paar-
den, voorradij van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

**Dichte Luchtdruk-
zolen**, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradij.

**Strijkringen
met riempje**

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

**Hoef-
randen.**

**Open Caoutchouc
zool**, merk B. V
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradij.

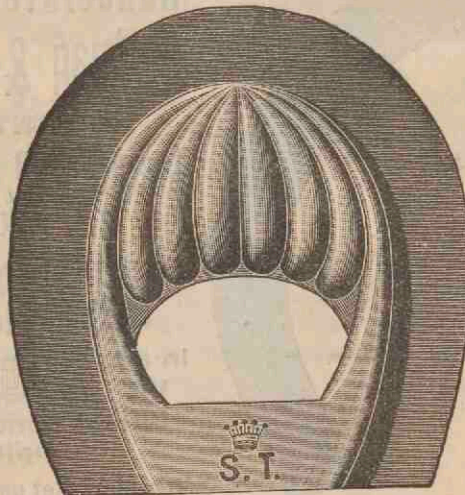
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradij.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradij.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

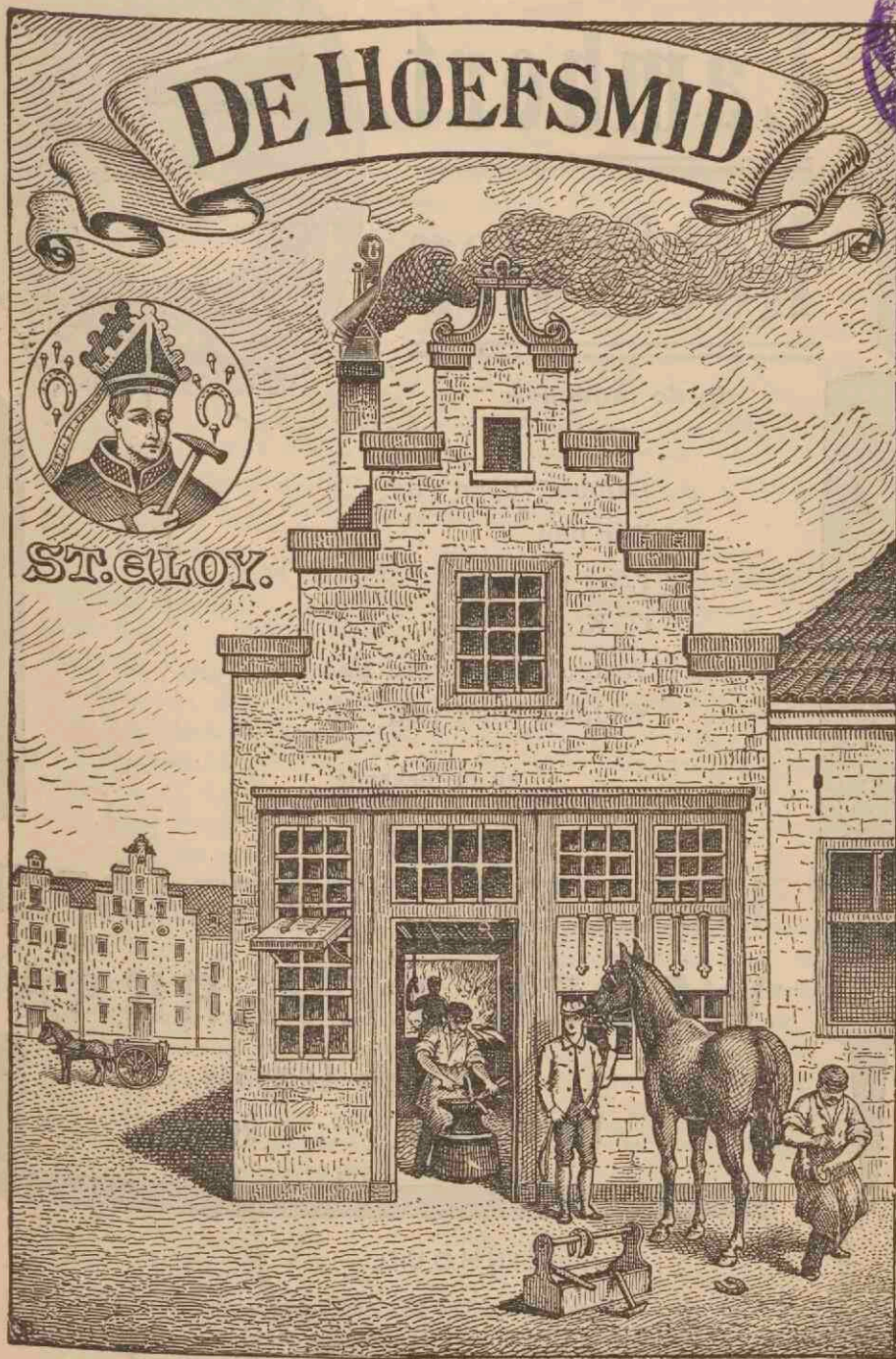
Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T

met kroon.

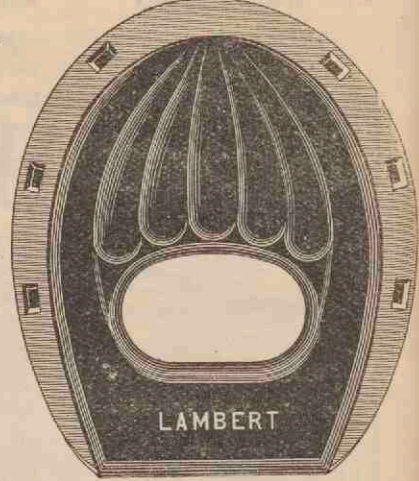

A 397

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

De dalende lijn. — Verslag van het Examen voor aanstaande onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Vragen en Antwoorden. — Advertentiën.

DE DALENDE LIJN.

We bedoelen hiermede in dit verband niet iets zichtbaars of tastbaars. Niet dus gelijksoortig met de dalende lijn van af den hoogen bergtop getrokken naar het dal. Wel echter hiermede te vergelijken, eenigszins.

Stijgen en dalen zijn tegengestelde begrippen. Stijgen kost uit den aard moeite, dalen gaat soms sneller dan gewenscht is of wel met schokken welke nadeelig werken kunnen. Maar behalve tegengesteld staan beide verschijnselen ook in eng verband met elkaar. Zij hooren bijeen. Een stijging toch zal door een daling worden gevolgd om weer op het normale niveau, den beganen grond, aan te landen en zoo is ook een daling niet van blijvenden aard, kan zij niet onbepaalde afmetingen aannemen zonder weer voor een hernieuwde stijging te moeten plaats maken. Ze zijn beide schommelingen, gedragen zich als eb en vloed maar minder regelmatig en minder in het oog vallend, bij normale tijden.

De lezer begrijpt wel waar we heen willen. Het geldt hier een sociaal vraagstuk. Gedurende de oorlogsjaren stegen we en werd het stijgen vergemakkelijkt door dat veel geld in ons land werd verdiend en beschikbaar kwam. De eischen stegen, de loonen, de uitgaven en het ging allemaal omdat er geld was. Maar de oorlog, die zooveel kapitaal en arbeid vernielde, hield eenmaal op en toen bleek de achtergelaten ontredde van de maatschappij groot. De reactie stak het hoofd omhoog, de malaise deed haar intrede, het geld werd schaarsch en. . . de stijgende lijn, welke gedurende de rijke jaren haar hoogtepunt bereikte, ging over in een dalende om in overeenstemming te komen met den algemeenen toestand. Zij is nog dalende.

* * *

Dit verschijnsel kan men in de maatschappij thans veelvuldig waarnemen. En het hoefsmidvak ontkomt er niet aan. Toch bekleedt het een eenigszins afzonderlijke plaats tusschen andere ambachten en wel omdat de hoefsmid vroeger voor te weinig loon heeft gearbeid. Bij de algemeene stijging, waarop we zoeven doelden, ging de hoefsmid natuurlijk mede, maar hierbij moet dan niet vergeten worden dat het „punt” waarop de smid tevoren stond, in zake belooning, te laag was. Bij de huidige daling moet hiermede worden rekening gehouden. De paardenhouders en -fokkers behooren dit in te zien. We twijfelen er niet aan of de redelijken onder hen *zullen* dit ook.

De hoefsmid moet met den stroom mede om het hoefbeslag te verlagen in prijs. Ook zij behooren dit in te zien. De algemeene malaise heeft zich immers ook uitgestrekt tot den paardengebruiker.

De vraag is, tot hoever kan de hoefsmid gaan en moet hij gaan?

Dit is 'n moeilijke aangelegenheid, die vooral door overleg, zoowel van smeden als paardengebruikers, tot oplossing kan worden gebracht. Hier en daar zullen er bezwaren optreden en indien, zooals bij de smeden, nog wel

wat hapert aan vakorganisatie, kan oneerlijke concurrentie bij deze gelegenheid weer even oplaaien.

Er is bij de verlaging der hoefbeslagprijzen nog een, naar ons oordeel, belangrijke factor. Een factor die in velerlei opzicht duchtig parten speelt. Ik doel op de loonen der arbeiders. Deze hadden recht op beter loon, bij vroeger vergeleken; dit is volkomen waar. Maar zooals thans zal het niet kunnen blijven. Hun eischen zijn te hoog geworden. Zij moeten een stapje terug. De goedkoopere levensstandaard, maar vooral de algemeene malaise, zal hierin het gewenschte evenwicht weten terug te brengen.

* * *

In verband met bovenstaande nemen we uit het Bijvoegsel van het „Algemeen Nederlandsch Landbouwblad” d.d. 4 Febr. een en ander over betreffende eene correspondentie tusschen de Zuidhollandsche Combinatie van Afdelingen van den Bond van Smedenpatroons in Nederland en den secretaris van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw, den heer P. Olij.

Blijkens een daarin gepubliceerden brief van het bestuur van de Zuidhollandsche combinatie aan den heer Olij heeft deze laatste, op verzoek, zijne medewerking verleend om in samenwerking met een door genoemde combinatie benoemde commissie van smeden den prijs vast te stellen van normaal hoefbeslag. In deze commissie hadden zitting de heeren J. van Eden Peterman, A. E. v. d. Voet en J. G. J. Heilker.

De heer Olij deelt, wederom op verzoek, vervolgens in bedoeld Bijvoegsel zijne bevindingen mede bij het onderzoek in kwestie opgedaan. Schr. had als voorwaarde gesteld vrij en frank zijne meening in een rapport te kunnen zeggen, hetgeen de commissie aanvaardde. Samen met de commissieleden werd het onderzoek op allerprettigste wijze gehouden. Het onderzoek bestond in het volgende. Op 13 October 1921 te Woerden, 15 December te Benthuizen en 29 December te Rijswijk controleerde schr. van het begin tot het einde den tijd noodig voor het maken van vier nieuwe hoefijzers en het volledig beslaan van een paard. Het personeel dat daarvoor aangewezen was, was te Woerden een zeer flinke arbeider met als hulp een bejaarde arbeider. Te Benthuizen de zoon van het commissie-lid, de heer Peterman, een alleszins vlug en bekwaam vakman, geholpen door een uiterst handigen jongen. Te Rijswijk werden de werkzaamheden verricht door twee gebroeders die zich in hunnen arbeid deden kennen als niet tot de achterlijken te behooren.

Met de meeste voortvarendheid werd dan ook in genoemde plaatsen gearbeid. De gemiddeld opgenomen tijd, noodig voor het vervaardigen der ijzers en het volledig beslaan der paarden, bedroeg 1.15 uur.

Eenparig waren schr. en de commissie van oordeel dat, om een juist gemiddelde te noemen, mede gelet op de flinke wijze waarop alle drie smeden hunne paarden hebben beslagen, aan den bovengenoemden gemiddelden tijd een kwartier kan worden toegevoegd en dus de werktijd voor het maken van een gewoon vol beslag met het volledig beslaan van een paard op $1\frac{1}{2}$ uur moet worden gesteld. Uitdrukkelijk wijst schr. er op dat het hier geldt

een gewoon beslag, zonder kalkoenen dus of eenigen meerderen anderen arbeid.

Schr. werd op de meest welwillende en opene wijze door den heer Heilker in de gelegenheid gesteld om inzage van diens boeken te nemen over het geheele jaar 1921, welke boeken in alle onderdeelen van het bedrijf een specifiek beeld gaven. Dit kwam schr. goed te pas bij het onderhoud, dat op 16 Jan. j.l. met de commissieleden werd gehouden ten einde onderling tot overeenstemming te komen over den vast te stellen prijs van bovengenoemd hoefbeslag.

Schr. geeft daarna een berekening. Voor de juistheid der daarbij te noemen cijfers is schr. verantwoordelijk te stellen. En verder gaat schr. van de veronderstelling uit dat elke gebruiker van paarden het gezonde begrip aanvaardt dat de voor hem verrichte arbeid aan den smid een menschwaardig bestaan moet verzekeren. Schr. en de commissieleden waren het geheel eens over bedoelde, hier volgende berekening.

Voor een rond beslag:

3 K.G. ijzer à f 0.15 per K.G.	f 0.45
Nagels.	„ 0.11
Te betalen arbeidsloon aan een knecht f 0.80 per uur en aan een halfwas f 0.40 per uur, berekend $1\frac{1}{2}$ uur voor een paard wordt.	„ 1.80
Algemeene bedrijfskosten berekend over het arbeids- loon 90 %	„ 1.62
	<u>f 3.98</u>

De heer Olij bracht naar voren dat een bedrijfswinst van 25 % als billijk mocht worden beschouwd, waarop de heeren van der Voet en Heilker mededeelden dat deze winst in het smidsbedrijf als regel op 20 % wordt bepaald. Schr. aanvaardde toen zijnerzijds onmiddellijk deze 20 % als juist.

De heer van Eden Peterman was van meening dat in de 90 % bedrijfskosten ook was begrepen de winst op het bedrijf. Schr. meent te mogen opmerken dat in een algemeene onkostenrekening van een bedrijf nimmer winst wordt gebracht en is van oordeel dat bij de f 3.98 de 20 % moeten worden toegevoegd. Voor een ronde rekening de f 3.98 op f 4.00 gebracht, wordt de prijs dan met de winst f 4.80. Schr. vindt dat dit bedrag, in de tegenwoordige omstandigheden en gelet op de tegenwoordig geldende smidsloonen billijk moet worden genoemd.

De zoeven genoemde cijfers in de berekening zijn gemaakt voor een smederij waarin een bekwaam hoefsmidsknecht met een halfwas beslaan en schr. aanvaardt in dit geval de cijfers volkomen.

Schr. neemt vervolgens nog tot voorbeeld een smidsbaas met zijn zoon, die 5 paarden daags beslaan en dus per week volgens bovenstaande ruim f 70 verdienen. Voor andere werkzaamheden zullen zij weinig of geen tijd over hebben. Schr. is van meening dat zoo iemand, gesteund door zijn zoon, een menschwaardig bestaan heeft, zonder meer.

De conclusie van den heer Olij is dat het nu geldende tarief van f 5 voor een rond beslag den smid een ruim loonend tarief biedt, doch dat gezinszins

van „afzetten” mag worden gesproken, tenzij men het eens is met den heer Peterman dat de winst is gediscoonteerd in de 90 % bedrijfskosten hetgeen betwijfeld mag worden.

* * *

Op de redeneering van den heer Olij is niet af te dingen indien men de berekening maakt als aangegeven. En dat de cijfers daarin gebruikt juist zijn, gelooven we ook gaarne. Zij moeten echter *gewijzigd* worden. Hier zit de kneep. Dat 3e regeltje vooral. Het vierde zal dan vanzelf ook minder worden.

De smeden zullen, evenals de paardengebruiker en trouwens iedereen, hun eischen wat lager moeten stellen, maar vooral de arbeider zal hiertoe moeten overgaan.

Deze laatste wil ook een menschwaardig bestaan en heeft daarop ook recht, evenals smid en paardengebruiker en wij allemaal. Maar daarmee komt men er niet. Meer wordt o.i. bereikt met langer werken en minder hooge eischen. Dit moet het middel zijn om tot het normale terug te keeren.

Want nu moge de commissie als bovengenoemd, met de welwillende medewerking van den heer Olij, genoemd oordeel tot vaststelling der billijke prijzen voor het hoefbeslag hebben uitgesproken en in meerderheid tot een bedrag van f 5 zijn gekomen, het zal de gewenschte uitwerking niet kunnen hebben krachtens hetgeen boven dit artikel is geplaatst.

En zoo vernamen we dat op het eiland IJsselmonde de smeden met de landbouwers hebben geconfereerd inzake vaststelling prijzen hoefbeslag en anderszins. Voorlezing is toen ook gedaan van bovengenoemde correspondentie. De boeren hebben bedreigd met de oprichting van een coöperatieve smederij waarvoor een bedrag van f 7500 was bijeengebracht en na nog weer een samenkomst met de smeden van den kring moet besloten zijn tot belangrijke verlaging van den hoefbeslagprijs, terwijl ook de prijsberekening voor de andere smidswerkzaamheden werd geregeld in overeenstemming met de dalende lijn.

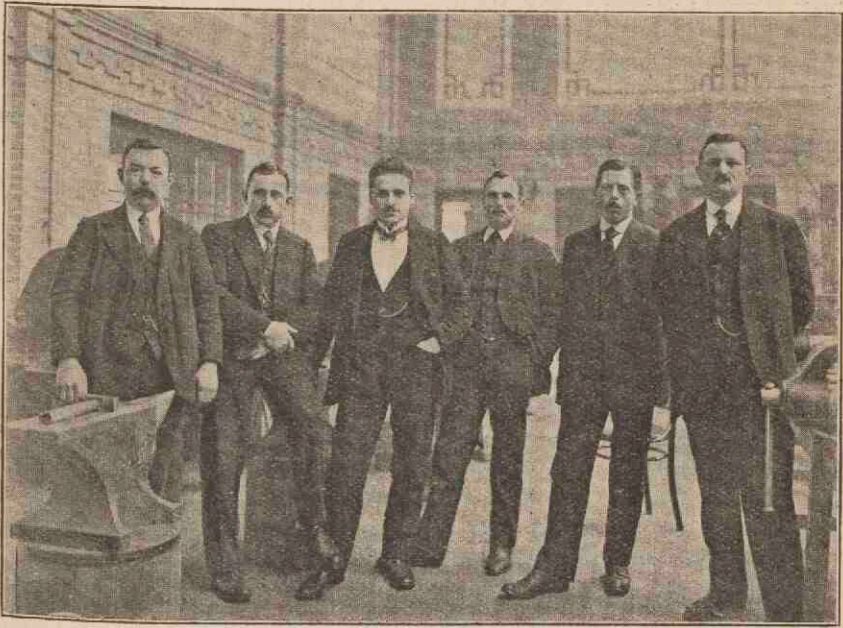
Ook in Ridderkerk moeten plannen zijn gevormd tot oprichting eener coöperatieve smederij.

De smeden behoeven zich hierdoor niet van de wijs te laten brengen. Veel liever behouden de boeren hun particulieren smid als dat zij heil zien in coöperatie. Maar de smeden moeten met den stroom mee, gelijk we reeds boven zeiden, — alleen zij behoeven niet meer naar den ouden toestand terug.

Het smidspersoneel is o.i. voor een groot deel de reden der thans nog hooge prijzen van het hoefbeslag, omdat zij te hooge loonen eischen. Hierin zal wijziging komen en boven zeiden we reeds hoe dit zich naar onze meening zal voltrekken. Gepaste medewerking van den smid zal hierbij heilzaam werken.

v. d. H.

VERSLAG VAN HET EXAMEN VOOR AANSTAANDE ONDER-
WIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG TE UTRECHT.

Van links naar rechts: W. J. Robijn, W. H. Oostendorp, H. J. H. Vossen, P. Huizinga, H. Scholten en H. J. Breukink.

De commissie belast met het toezicht op het afnemen van het examen van de deelnemers van den in 1921 gehouden cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag, verbonden aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, benoemd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij besluit van 12 Januari 1921 Directie van den Landbouw, heeft de eer Uwe Excellentie verslag te doen van het desbetreffende examen.

De Commissie hield op 5 Januari 1922, in vereeniging met het onderwijzend personeel van den cursus, eene vergadering, teneinde de grondslagen vast te stellen, waarop bedoeld examen zou worden afgenomen en besloot deze niet te doen afwijken van vorige jaren. In deze vergadering is mede een rooster opgemaakt voor het af te nemen examen, welk rooster de goedkeuring van Uwe Excellentie heeft mogen verwerven.

Het wordt wenschelijk geacht dat het reglement van dezen cursus zoodanig wordt gewijzigd dat als eisch voor de toelating voor dezen cursus gesteld wordt, dat de candidaten in het bezit zijn van het Rijksdiploma als Hoefsmid. Het examen vond plaats 26, 27 en 28 Januari '22. Alle deelnemers aan bovengenoemden cursus, aangevangen in Februari 1921, hebben zich voor het examen aangemeld en dit werkelijk afgelegd.

In overeenstemming met den door Uwe Excellentie goedgekeurden rooster, heeft het examen bestaan uit een theoretisch en een practisch gedeelte.

Het examen in theoretische hoefkunde werd den 26sten Januari van 11.20 tot 4.40 uur afgenomen, aan iederen candidaat telkens 40 minuten, waarvan een gedeelte strekte tot onderzoek in hoeverre hij de bekwaamheid bezit om als onderwijzer op te treden.

Het practisch gedeelte heeft voor iederen candidaat bestaan uit de volgende onderdeelen:

1. Het beoordeelen van een paard met het oog op het besnijden van een voorhoef hiervan en het besnijden van dezen hoef.
2. Het vervaardigen van een paar voorijzers, waarvan één bestemd voor dezen hoef.
3. Het beslaan van dezen hoef.
4. Het maken van een modelijzer, bestemd voor een hoef van afwijkenden vorm.
5. Het besnijden van een abnormalen hoef.
6. Het maken van een hoefijzer voor dezen hoef.
7. Het beslaan van dezen hoef.

Deze werkzaamheden werden verricht: den 27sten Januari van 9 tot 4 uur de vier eerste onderdeelen; den 28sten Januari van 9 tot 12 uur de onder 5, 6 en 7 genoemde onderdeelen. Zoowel bij het beoordeelen van een paard als bij het maken van ijzers werd de toewijzing telkens bij loting uitgemaakt.

Aan alle candidaten kon een diploma worden uitgereikt.

De geslaagden zijn in alphabetische volgorde: 1. H. J. Breukink te Lochem, 2. P. Huizinga te Grijpskerk (Gron.), 3. W. H. Oostendorp te Tiel, 4. W. J. Robijn te IJzendijke, 5. H. Scholten te Wachtum (Dr.), 6. H. J. H. Vossen te Wijk/Maastricht.

Namens de Commissie:

(w. g.) A. W. Heidema, *voorzitter*.

(w. g.) J. de Vries, *secretaris*.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

Hetgeen door den heer Dr. Gallandat Huet, als onderschrift is vermeld onder ons ingezonden stuk, omschreven op blz. 8, 9 en 10 van „De Hoefsmid” van 15 Januari j.l. kan ons inziens niet juist zijn.

De verklaring van den inzender, zooals die daar is geformuleerd, kan ons geenszins bevredigen, want, alhoewel inzender ongetwijfeld ook eenzelfde aanschrijving van het D. v. O. zal hebben ontvangen als in ons bezit is, moeten wij thans opmerken, dat die aanschrijving handelde over de positie van de militaire schoen-, kleer- en zadelmakers en over de hoefsmeden, zoodat onze circulaire van 7 September 1921, No. 415, zoodanig is gesteld, dat daarin slechts in uittreksel is weergegeven, wat in dat stuk is vermeld, dus zal men ons moeten toegeven, dat een *letterlijke* samenstelling van een couranten-artikel als dat van inzender, alle aanleiding geeft om aan plagiaat te denken, want niet alléén de door ons geciteerde aanhalingen met 1, 2, 3

en 4 aangeduid, maar het geheele artikel, vóór de drie sterretjes, is een *getrouw afschrift* van onze circulaire.

Onze circulaire was inderdaad gebaseerd op die aanschrijving van het D. v. O. en al was daarin niets vermeld van particulieren aard, doch geheel gevuld met op bekende feiten berustende mededeelingen, moeten wij er op wijzen, dat het daarom toch niet aangaat, om daarvan *ongevraagd* een zoodanig gebruik te maken, als nu heeft plaats gehad.

Vermits er bij inzender slechts sprake is van „*vermeend onrecht*”, achten wij ons verplicht, alsnog op eene **alleszins behoorlijke voldoening** aan te dringen.

Breda, 6 Februari 1922.

Hoogachtend,

Namens het Bestuur der M. H. V.:

J. W a g e m a k e r, *President.*

M. v. d. B e n t, *Secretaris.*

In bovenstaand schrijven wordt o.a. gezegd, dat de aanschrijving van het D. v. O. ook de positie-regeling behandelde van de overige militaire werklieden; dat is volkomen juist, doch daar het voor een vakblad van hoefsmeden niet van belang geacht kan worden, om ook over de loonen enz. van kleer-, schoen- en zadelmakers uit te weiden, zoo heb ik rit genoemde aanschrijving slechts overgenomen, wat op de hoefsmeden betrekking had.

Het komt *mij* dan ook zeer begrijpelijk voor, dat in den bestuursbrief der M. H. V. aan hare leden, dezelfde handelwijze is gevolgd; ik maakte van dezen brief gemakshalve gebruik voor dat gedeelte, hetgeen ik in het vorige onderschrift aangaf en bood het bestuur der M. H. V. in datzelfde onderschrift hiervoor mijne excuses aan. Deze kleine ongevraagde gebruikmaking van enkele alom bekende gegevens, welke dus absoluut niets met enige vertrouwelijkheid van een vereeniging te maken hebben, neemt het bestuur der M. H. V. mij nogmaals ten hoogste kwalijk. Ik wil dan hiervoor nogmaals het boetekleed aantrekken en nog meer dan in mijn vorig onderschrift uit scheen te komen, aan het Bestuur der M. H. V. zeer deemoedig mijne verontschuldigingen aanbieden voor deze betoonde vrijmoedigheid. Hetgeen het Bestuur voornoemd als plagiaat bestempelt, nam ik geheel ter goeder trouw aan, mede al door den aard van mijn positie tegenover de militaire hoefsmeden, dat dit in geen geval door hen als een onbescheidenheid mijnerzijds kon worden opgevat. Onjuist is het bestuur der M. H. V. in haar uiting, als zoude in hare circulaire aan de leden niets vermeld hebben gestaan van particulieren aard; de circulaire was wel degelijk vergezeld van vaderlijke raadgevingen aan de leden en indien deze door mij in het gewraakte stuk zouden zijn geciteerd, ware dit terecht een bemoeien met andermans zaken geweest. Ik voor mij heb gemeend om, door het publiceeren van de nieuwe positie-regeling, aan de burgerhoefsmeden te doen zien, hoe een militair hoefsmid heden ten dage in het leger wordt geapprecieerd. Zij hebben hunne positie bereikt na jaren lang strijden, na veel inspanning en ook na veel teleurstelling. Zeer zeker is er niemand die zich meer verheugt dan ondergeteekende, in den vooruitgang van de hoefsmeden en niet het minst van den militairen hoefsmid. Het moet mij echter uit de pen, dat het werkt als een zeer koude

douche, wanneer men met vreugde in het hart kennis geeft van een succes voor de militaire hoefsmeden en men door de belanghebbenden zelf hiervoor beschuldigd wordt van letterdiefstal! Ik hoop dat dezelfde heeren bij hun dagelijksch werk dezelfde nauwgezetheid zullen toepassen, als zij hier op papier betrachten, doch tevens hoop ik voor hen dat degenen, die hun werk moeten beoordeelen, niet hun kracht zullen zoeken in kleinigheden en muggenzifterijen. Alleen toch als men gezamenlijk het goede betracht en in onderling vertrouwen handelt, kan men succes verwachten en genoegdoening in zijn werk vinden.

Dit is mijn laatste woord in deze onverkwikkelijke zaak.

Amersfoort, 10 Februari 1922.

G. H.

(Debat gesloten. R e d.).

Geachte Redactie!

In „de Hoefsmid” van 15 October 1921 wordt door G. H. eene uitvoerige beschrijving gegeven omtrent de „Nieuwe positieregeling der militaire hoefsmeden.”

Wel bevreedde het ons dat genoemd schrijven gelijkloidend was aan een circulaire der M. H. V. gericht aan haar leden, doch in het maandblad van 15 Jan. 1922 waar het bestuur dier Vereeniging ook dienaangaande zijn bevreemding uitspreekt, lezen wij in een onderschrift, waar de heer G. H. door een kleine uiteenzetting aan het slot hiervan „gaarne een verontschuldiging aanbiedt voor dat vermeende onrecht.”

Aan het slot van bovengenoemd betoog heet het: „dan lijkt mij, alles bij „elkaar genomen, de betrekking van militair hoefsmid goed geregeld en zal, „dunkt mij, ook bij de betrokkenen, redenen van tevredenheid moeten geven.”

Dat zou ook het geval zijn, als alles werd toegepast zooals een en ander door Zijne Excellentie den Minister van Oorlog wordt bevolen, maar daaraan ontbreekt helaas nog zooveel, het papier is bij ons geduldig. Niet alleen dat sommige militaire autoriteiten naar het ons voorkomt de van hoogerhand gegeven orders niet altijd even stipt opvolgen, doch het heeft voor ons den schijn, dat men zich zelfs daartegen verzet en de goede bedoelingen ondervangt met een beroep op allerlei verouderde reglementen en voorschriften, waarin voor heden ten dage oer-conservatieve begrippen zijn neergelegd.

Kan dat tevredenheid brengen? Kent de geachte inzender die toestanden niet?

Wij willen slechts een kleine greep doen uit de legio feiten van recenten datum, waaruit zal blijken hoe geheel anders alles tot uitvoering wordt gebracht.

De 8-urige arbeidsdag of de 45-urige werkweek is prachtig omschreven, doch blijkbaar weet men zich daaraan niet te houden, temeer niet, omdat de Minister er reeds 't voorbehoud aan vastknoopte, dat het in buitengewone omstandigheden desgewenscht tot 55 uren per week kan worden opgevoerd. Die buitengewone omstandigheden bestaan al gauw, als men ziet dat men een hoefsmid der Maréchaussee doorlopend laat zorgen voor het beslag van ± 80 paarden, waarbij die hoefsmid als regel 3 of 4 maal per week van 's morgens 6 tot 's avonds 7 uur op reis is om de paarden van alle ver af

gelegen brigade's te beslaan en dan, na thuiskomst, vaak tot 9.30 uur moet werken om de benodigde hoefijzers voor den volgenden dag tijdig gereed te hebben. Een werkweek van 65 à 70 uren is daar dan ook regel en allerlei pogingen, om daarin verbetering te krijgen, faalden tot nu toe.

Aanvankelijk bestond de bepaling, dat het arbeidsloon, aan burgerhulpkrachten betaald, aan het Rijk in rekening kon worden gebracht, maar ondanks dat voorschrift, voldoet men daaraan toch niet, evenmin als nu de toelage wordt uitbetaald sedert 1 Augustus 1921 toegekend als vergoeding voor het tijdverlies wegens het reizen naar verschillende brigade's. Het is wel herhaaldelijk bevolen, maar men krijgt niets en hoe die autoriteiten dat goed praten is ons een raadsel.

Zoo b.v. zijn te Amersfoort 4 eskadrons Cavalerie met 8 hoefsmeden gelegerd, waarvan voor 6 hoefsmeden den 8-urigen arbeidsdag geldt, doch de anderen 2 hoefsmeden werken per dag $\frac{3}{4}$ uur langer; zoo iets wordt gecommandeerd met een beroep op een middeleeuwsch reglement; de nieuwere orders lapt men gewoon aan z'n laars (hierbij zij die autoriteiten, welke van goeden wille zijn, niet te na gesproken.)

Gaat een hoefsmid met verlof, dan werkt hij te voren en na terugkeer dubbel hard om wat paarden vooruit te beslaan, of om den achterstand in te halen, want zijn collega's kunnen of behoeven niets voor hem te doen, dan enkele onvoorziene kleine karweitjes; dus wat er meestal van de jaarlijksche verlofdagen terecht komt, zal voor elkeen begrijpelijk zijn.

Ziek zijn is voor een hoefsmid ook al zeer bezwarend, want is hij b.v. 3 of 4 dagen ziek, dan blijft zijn werk onaangeroerd tot hij beter is en dan moet hij alle achterstand ten spoedigste inhalen, tenzij het wat lang duurt; dan moeten de collega's het er maar bij doen en dat noemt men dan „buitengewone omstandigheden” of te wel een argument om ons 55 uur aan het werk te houden.

Bij het schrijven dezer regelen was een onzer collega's al meer dan een maand door ziekte afwezig, en ondanks allerlei moeite kwam er geenerlei hulp, zoodat zijn makkers bij hun werk ook dat van den zieken kameraad moesten opknappen, want juist door die zoozeer onvolmaakte positie zijn aan de Hoefsmidschool bijna geen bekwame hulpkrachten aanwezig, die in zoo'n geval zouden kunnen worden uitgezonden, en die nog aanwezig zijn, schijnt men daar zelf noode te kunnen missen. De hierdoor veroorzaakte indirecte nadeelen voor het hoefbeslag worden schijnbaar niet voldoende geteld.

Wij vragen dus in gemoede, kan dat tevreedenheid brengen?

In vorenbedoeld betoog wordt ook ruimschoots de aandacht gevestigd op de inrichting en comfort van de militaire hoefsmederijen en beslagloodsen. Ook die theorie verschilt veel bij de practijk. Zooals 't in „De Hoefsmid” staat vermeld, lijkt het bij ons wel het toppunt van volmaaktheid, maar in werkelijkheid mankeert daaraan zoo niet alles, dan toch zeer veel wat op zindelijkheid en hygiëne gelijkt.

Het Bestuur der M. H. V. heeft ook allerlei moeite gedaan om in dat opzicht wat dragelijker toestanden te scheppen maar alles wordt, mede in strijd met gegeven ministriëele orders, aan de grootte kapstok gehangen onder het motto: Eerst het leger reorganiseeren en dan zien wat wij zullen

doen", zoodat men tijdens de mobilisatie in Brabant, in sommige hoefsmederijen, vaak veel betere toestanden aantrof. In een onzer groote garnizoenen, waarvan vaststaat dat alle aanwezige bereden troepen gelegerd zullen blijven, staan 6 hoefsmeden in één werkplaats ter grootte van $\pm 7 \times 4\frac{1}{2}$ M. met 3 haarden en 3 aambeelden en 3 werkbanken. In deze primitieve ruimte moet men al zijn beste kleeding aan stof en vuil blootgesteld ophangen, want kleêrkasten of een dergelijke bergplaats heeft men niet. Zoo doet daar èèn emmer dienst als waschgelegenheid, zoodat een uitvoerige beschouwing over alle mogelijk gerief en comfort, dat ons zou worden verstrekt, beter in de pen ware gebleven. De beslagloods bij de zoeven bedoelde werkplaats, is al even primitief ingericht. Zoowel de hoefsmeden als de paarden zijn tijdens het beslag aan allerlei weersinvloeden blootgesteld. Zoo ook in een ander garnizoen, waar behoudens alle reorganisatieplannen met zekerheid kan gezegd worden, dat het geheele kazernement intact zal blijven, heerschen dienaangaande middeleeuwsche toestanden. Ook daar zijn werkplaatsen en beslagloodsen zonder kunstlicht, waar de gezondheid der werklieden zoo van achter hun vuurhaard, aan alle weer en wind wordt prijs gegeven.

Ondanks allerlei verzoeken en reclame's van belanghebbenden, ook al worden door of vanwege den Minister van Oorlog daartoe strekkende aanwijzingen gegeven, blijven de Genie-autoriteiten vermeenen, den lande een weldaad te bewijzen om juist in dat opzicht alles tegen te houden.

Alles wat wij tot dusver nog hebben verkregen, danken wij aan het onophoudelijk actie voeren onzer organisatie en mede door de goede gezindheid van onderscheidene ministers van Oorlog, doch werden alle maatregelen uitgevoerd, zooals die vanwege het Departement van Oorlog werden voorgeschreven, alsdan zou het betoog in een vakblad van den heer G. H. eenige waarde kunnen hebben, doch daar onze positie nog zeer veel te wenschen overlaat, achten wij het niet overbodig tegen een dergelijke reclame te moeten aageeren.

Nu echter de heer G. H. zich de moeite getroost, om ook de positie der militaire hoefsmeden zoo breedvoerig te bespreken, vermeenen wij te mogen erlangen, dat de geachte schrijver behoorlijk van den algemeenen gang van zaken op de hoogte is, door de positie der militaire hoefsmeden meer van nabij te leeren kennen en daarom geven wij den heer G. H. in overweging zich voortaan eerst beter te overtuigen van de toestanden in vele militaire hoefsmederijen en van hetgeen er in de militaire hoefsmedenwereld omgaat.

De militaire hoefsmeden:

W. G. F. v. d. L. en J. W.

1-2-'22.

Door omstandigheden is vorenstaand ingezondene een maand later geplaatst. RED.

De militaire hoefsmeden W. G. F. v. d. L. en J. W. zijn het volkomen met mij eens waar ik als slot van mijn artikel van 15 October 1921 schreef: „dan lijkt mij, alles bij elkaar genomen, de betrekking van militair hoefsmid goed geregeld en zal, dunkt mij, ook bij de betrokkenen redenen van tevren-

denheid moeten geven"; alleen komen zij op tegen het niet opvolgen van de door Z. Exc. de Minister van oorlog bevolen voorschriften. De voorgestelde regeling is dus goed, doch de toepassing zou te wenschen overlaten en daarmede zou dus ook de dagelijksche dienst reden tot klagen geven. Het zou in deze dinkt mij, meer vrucht dragend zijn, indien schrijvers zich met hunne gemotiveerde klacht en bezwaren tot den Minister wendden, vooral waar zij zich aldus uiten: „Niet alleen dat „sommige militaire autoriteiten naar het „ons voorkomt de van hoogerhand gegeven orders niet altijd even stipt „opvolgen, doch het heeft voor ons den schijn, dat men zich zelfs daartegen „verzet en de goede bedoelingen ondervangt met een beroep op allerlei regle- „menten en voorschriften, waarin voor heden ten dage oer-conservatieve „begrippen zijn neergelegd.”

Bepalingen worden nu eenmaal gemaakt en orders worden gegeven om opgevolgd te worden en waar hiertegen gezondigd wordt, moet men hierop de aandacht vestigen. Er kunnen zich echter wel omstandigheden voordoen en vooral in dezen tijd waar „bezuiniging" het wachtwoord is, dat men de uitvoering van een regeling opschort totdat meerdere zekerheid omtrent de toekomst is verkregen. Zooals wij allen weten zullen vele garnizoenen verdwijnen, waaronder ook van bereden wapens; zolang nu nog niet met zekerheid is vastgesteld, welke dit zullen zijn, zal men uiterst omzichtig te werk gaan en een afwachtende houding aannemen wat betreft het eventueel herstellen of verbeteren van gebouwen enz.

Dit is toch alleszins begrijpelijk en moet zelfs worden gerespecteerd daar het toch slechts een korte tijd is dat men nog in deze onzekerheid zal verkeeren en elke onnoodige uitgave toch door de belastingbetalers aan den lijve gevoeld wordt.

De werkzaamheden van den hoefsmid bij de Marechaussées zijn ongelijk aan die van den troep, zij zijn zeer zeker meer tijdroovend en bovendien werkt hij alléén, wat bij de regimenten nooit het geval is. Toch is het nog niet lang geleden dat voor een vacature bij de Kon. Marech. een aanvraag werd gedaan bij de corpsen of er hoefsmiden genegen waren om bij dat wapen over te gaan en dat uit meerdere een keus kon worden gedaan, zoodat niet-tegenstaande den drukkeren dienst, hier toch waarschijnlijk ook wel weer voordeelen aan verbonden schijnen te zijn.

Waar schrijvers klagen over het niet altijd verschaffen van hulp bij ziekte, verlof enz. slaan zij mijns inziens de plank geheel en al mis. Bestaat er nu werkelijk zoo weinig gemeenschapsgevoel bij hen en is er zoo weinig samenwerking onder hen, dat maar dadelijk een hulp moet invallen, wanneer er een hoefsmid om welke redenen dan ook, tijdelijk mankeert. Wird dat vervangen vroeger niet altijd door de kameraden zelf gedaan? en ging dat niet goed? Het was als iets vanzelf sprekends dat men elkander hielp en gebeurt dat ook niet overal elders? Moet er achter ieder werkman een reserve staan om voor verlof of ziekte in te vallen? Alleen bij langdurige ontstentenis is het natuurlijk gemotiveerd en oock gewenscht dat zijne werkzaamheden worden overgenomen, doch men late zich toch niet meesleuren met den tijdgeest om maar liefst zoo kort en zoo weinig mogelijk te werken. Dat kweekt geen tevredenheid maar wel baart het klachten en leidt het tot te groote

gemakzucht. Is het niet opvallend dat in de laatste maand 7 reeds gediplomeerde hoefsmeden tegelijkertijd uitgezonden moesten worden tot vervanging van afwezige hoefsmeden! Speelde hier de griepepidemie een rol, men zou het haast verwachten, want voorheen was het toch een uitzondering indien er een tijdelijke hulp aangevraagd werd. Toen werd nog de alom goede gewoonte toegepast om elkaar te helpen en was de nood niet zoo gauw aan den man. Men zou hieruit den indruk krijgen dat er òf minder collegialiteits gevoel heerscht òf minder werkiijver dan vroeger.

De *burger*hoefsmeden klagen zonder uitzondering over de *te korte* werkdagen, zouden dan de *militaire* hoefsmeden unaniem moeten klagen wanneer voor hen de achturige arbeidsdag eens tijdelijk noodzakelijk moet verlengd worden. Het is heel goed om rechten te doen gelden doch men bedenke wel dat hierbij ook onvoorwaardelijk behoort om plichten te erkennen.

Ik dank den heeren zeer voor den raad mij in de laatste alinea van hun schrijven gegeven doch meen voldoende op de hoogte te zijn om over den toestand der militaire hoefsmeden mede te spreken. Ik weet ook zeer goed dat niet overal de toestand zoo is als men het wenscht, doch ook weet ik dat in afwachting van eventueel aan te brengen verbeteringen, met eenigen goeden wil door de belanghebbenden zelf aan vele kleine ongemakken kan worden tegemoet gekomen. Men zal echter nog wel eenig geduld moeten oefenen voordat men het volmaakte heeft bereikt en men moge ook wel bedenken dat het heel gemakkelijk is om beschuldigingen omtrent tekortkomingen te richten aan bepaalde adressen, zooals hier o.a. aan de Genie-autoriteiten, doch dat m.i. de fout hier niet gezocht moet worden, maar wel bij onze volksvertegenwoordiging die de bezuinigingsleuze in haar wapen voert en deze in de alleroerste plaats wil toegepast zien op alles wat het Leger betreft.

G. H.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Toelatingsexamen voor den Cursus voor opleiding van Onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Op Vrijdag 3 Februari werd dit examen gehouden in het Instituut voor hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht en afgenomen door de H. H. Prof. Kroon, directeur en S. van Angeren, chef-hoefsmid van genoemd instituut. Bij de beoordeeling der candidaten wordt gelet op het geleverde werk, dat bestaat in het besnijden en beslaan van een hoef bij het paard en het vervaardigen van het daarvoor benoodigde ijzer, verder op de opleiding en de diploma's en op de algemeene eigenschappen voor de geschiktheid als onderwijzer.

Voor het examen hadden zich aangemeld 25 hoefsmeden, van wie er 24 het Rijksdiploma als hoefsmid bezaten. De deelnemers kwamen uit verschillende provinciën: Friesland 1, Drenthe 2, Overijssel 3, Gelderland 8, Utrecht 2, N. Holland 5, Zeeland 1, N. Brabant 3.

Alle candidaten, uitgezonderd die uit Zeeland, zijn opgekomen. Tot den cursus zijn toegelaten de H.H.: J. A. Boesveld te Winterswijk, F. Falkenhagen te Amsterdam, H. Hollander te Hasselt (O.), J. de Jong Jr. te Heerenveen, A. Kroeze te Grolloo (Dr.) en C. Langeler te Lochem.

Over het geheel is door de candidaten goed werk geleverd. Behalve aan de genoemde 6 toegelaten smeden, kon aan 10 der candidaten worden medege-deeld, dat hun werk alleszins voldoende was. K.

— **Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort.** Bij beschikking van 2 Febru-ari 1922 2e Afdeling No. 152 is door den M.v. O' bepaald „dat de leerlingen-hoefsmid, bij slagen voor het examen voor hoofsmid en bij goed gedrag, kunnen worden aangesteld tot huzaar of kanonnier 1e kl. Na één jaar dienst als zoodanig kunnen zij worden aangesteld tot korporaal-titulair.

Als overgangsmaatregel kunnen zij, die reeds eenigen tijd geleden aan het examen hebben voldaan, één jaar na den datum van slagen, e.g. reeds dade-lijk tot korporaal-titulair worden bevorderd.”

Naar aanleiding van deze laatste alinea zijn de geëxamineerde hoefsmeden G. Huyzendveld van het Korps Rijd. Art. en F. L. Wels van het 2e R. V. A. voorgedragen tot korporaal-titulair hoofsmid. G. H.

— **Overzicht van de Militaire Hoefsmidschool over het jaar 1921.** Op 1 Januari 1921 waren in opleiding: 8 leerlingen vrijwilligers, n.l. 2 der Cavalerie en 6 der Bereden Artillerie en verder 17 miliciens der Bereden Artillerie en 6 miliciens der Cavalerie. Gedurende het jaar 1921 werden in opleiding aangenomen 5 vrijwilligers, waarvan 4 der Cavalerie en 1 der Bereden Artillerie, verder 7 miliciens der Cavalerie, 10 miliciens der Bereden Artillerie, 4 miliciens der Infanterie en 2 burgers. Bovendien waren nog twee gediplomeerde vrijwilligers, in afwachting van een vacature, aan de school gedetacheerd.

Wegens onvoldoenden aanleg als anderszins, hebben in den loop van het jaar 1921 de school verlaten 4 vrijwilligers en wel 2 van de Cavalerie en 2 der Bereden Artillerie. Het examen voor militair hoofsmid hebben met goed gevolg afgelegd: 5 leerlingen-vrijwilligers, n.l. 1 der Cavalerie en 4 der Bereden Artillerie; verder werden tot milicien-hoefsmid bevorderd 29 leerlingen, te weten 8 der Cavalerie, 17 der Bereden Artillerie en 2 der Infanterie; ook de twee burgerleerlingen slaagden voor het examen.

Op 1 Januari 1922 waren in opleiding 21 leerlingen, verdeeld als volgt: 4 vrijwilligers, alle van het 4e R. H., 5 miliciens der Cavalerie, 9 miliciens der Bereden Artillerie, 1 van de Houwitserafdeeling en 2 van de Infanterie; bovendien zijn nog aan de school gedetacheerd 7 gediplomeerde leerlingen-vrijwilligers, welke momenteel alle elders te werk zijn gesteld ter vervanging van zieke hoefsmeden.

In 1921 zijn door de leerlingen vierkant beslagen 3176 paarden; hierbij zijn de volgende afwijkende ijzers voorgekomen: 152 balkijzers, waarvan 61 gewone balkijzers, 29 met gebruikmaking van een lederen zool, 21 idem met toepassing van kunsthoorn, 17 met schroefkalkoenen, 7 met twee toon-lippen, 11 met verbreedten buitentak en 6 afgebroken balkijzers; verder 10 halvemaanvormige ijzers, 32 strijkijzers, 24 klapstrijkijzers, 18 toonstrijkijzers, 12 gewichtsijzers, 284 klapijzers en 232 jachtijzers, 38 ijzers met kalkoenen, 16 verbandijzers, 32 gummizolen, 26 ijzers met verbreedten buitentak, 4 kurk-zolen, 12 ijzers van Defays, bij 16 hoeven werd een kunstmatige draagrand

aangebracht, 6 zoolijzers van Stark-Guther, 32 ijzers met verdikte takken. Bovendien werden 56 paarden op renbeslag gezet.

In het geheel werden ruim 11000 hoefijzers vervaardigd, waarvan de meeste werden gebraden, terwijl voor het eerste onderricht ongeveer 400 doode hoeven werden beslagen en voor meer gevorderde leerlingen ongeveer 150 doode hoeven voor het onderleggen van afwijkend beslag werden gebezigd.

G. H.

— **Najaarsexamen 1921 voor het Rijksdiploma Hoefsmid.** Uit het verslag van het 5e examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid, dat opgenomen is in het Bijvoegsel tot de Nederlandsche Staatscourant van Woensdag 1 Februari 1922 no. 23, ontleenen wij o.a. het volgende: Het aantal kandidaten bedroeg 72 en het examen werd afgenomen in de maand November op de dagen 7 — 8 — 9 — 10 — 14 — 15 — 16 — 17 — 21 — 22 — 23 en 24. Van de 72 opgegeven kandidaten namen er 69 aan het examen deel, terwijl er 3 kennis gaven hiertoe verhinderd te zijn. Van deze 69 geëxamineerden waren er 47 leerling van een cursus in hoefbeslag; de overige 22 waren reeds gediplomeerde hoefsmeden. De cursisten waren onderscheidenlijk opgeleid te Amersfoort, Arnhem, Appingedam, Breda, Enschedé, Groningen, Haarlem, Hoogeveen, Middelburg, Oud-Beijerland en Zwolle.

Van deze 69 kandidaten namen er 29 deel voor de 1e maal, 34 voor de 2e maal en 4 voor de derde maal. Van hen slaagden respectievelijk 23, 27 en 4, dus in totaal 54 of ruim 78%. Het examen van 3 kandidaten was in alle cijfers meer dan voldoende, zoodat dit „met lof” werd afgelegd.

Bij den uitslag van dit examen is weer gebleken, dat de opleidingen zich geleidelijk al meer aangepast hebben aan de eischen der commissie en verder dat het volgen van herhalingscursussen voor reeds gediplomeerde hoefsmeden en voor hen, die na een cursusopleiding niet geslaagd zijn, van groot belang is te achten.

De namen der geslaagden zijn reeds in de vorige aflevering gepubliceerd.

G. H.

— **Smidstarieven:** Van hier en daar lezen we hierover onder meer het volgende.

— De Bond van Smedenpatroons, Afdeling Friesland, heeft een verdere verlaging van de tarieven in voorbereiding genomen (u. Fr. Landb. Bl.).

— De Afdeling Uithoorn van den Bond van smedenpatroons heeft op 6 Febr. een vergadering gehouden waarin als punt 2 op de Agenda voorkwam de „Bespreking hoefbeslag”. De uitslag der besprekingen is ons niet bekend.

— De Afdeling Zuid-Beveland heeft op 11 Febr. vergaderd met ook bedoeld punt op de agenda.

— De Afdeling Oostburg evenzoo op 11 Febr. met een bespreking over de tarieven.

— De Afdeling Woerden houdt 16 Febr. a.s. een bijeenkomst met als punt 9 op de agenda: bespreking van den uitslag der prijsberekening hoefbeslag, onder controle van de Zuid-Hollandsche Maatschappij van Landbouw.

— De Groninger B. S. P. N.-combinatie vergaderde 17 Januari; aan het verslag ontleenen we het onderstaande. Deze vergadering was belegd in verband met de plannen tot oprichting van coöperatieve smederijen, welke al meer en meer een vasten vorm hadden aangenomen en met de voorstellen van enkele afdeelingen om tot een aanmerkelijke verlaging van de kostprijs-berekening te geraken. De opkomst was goed, 14 afd. vertegenwoordigd. De landbouwers kunnen zich niet vereenigen met het systeem der provinciale prijsberekening, zij achten de onkosten-berekening te hoog. De combinatie der smeden handhaafde echter het eenmaal vastgestelde systeem en zag in verdere conferenties met de landbouwers geen heil meer. Daarna zijn stappen gedaan tot oprichting van coöperatieve smederijen, hebben de landbouwers op die wijze enkele zwakke smids-collega's bereid gevonden om onder de vastgestelde tarieven te werken enz. De vergadering was in de discussie niet eensgezind. Tijdens den loop der debatten was er inderdaad een neiging om de prijzen te verlagen en de afdeeling Wehe stelde voor om het uurloon van den smids-patroon op f 0.60 terug te brengen. Tenslotte handhaafde de vergadering een voorstel om dit loon op f 0.70 te stellen, de bedrijfs-onkosten op 40 % van het arbeidsloon en de materiaalwinst op 20 %. Deze beslissing is echter niet bindend gesteld voor goed, omdat sommige afdeelingen spoedige herziening ten gevolge der tijdsdrukking wenschelijk achtten. De afdeeling Wehe was hier tegen en wilde de prijzen lager stellen. De heer van Essen, assistent van den Rijks-Voorlichtingsdienst luidde nog het punt in: Hoe komen wij tot meerdere waardeering van onzen arbeid ten opzichte van een alleszins goed en wetenschappelijk uitgevoerd hoefbeslag? De vergadering vereenigde zich met het gesprokene doch achtte het niet wenschelijk er thans verder op in te gaan.

— Zondag 22 Jan. kwam de prijzen-commissie van de combinatie Noord-holland van den B. S. P. N. bijeen en uit de verschillende rapporten werden onderstaande onkosten-berekeningen voor het hoefbeslag door het combinatie-bestuur goedgekeurd en vastgesteld. Zij luiden in het kort: 4 nieuwe ijzers ($1 \times \frac{7}{16}$ zwaar) f 5. ; 4 nieuwe ijzers ($1 \times \frac{1}{2}$) f 5.50; 2 nieuwe balkijzers f 4.25; 2 ijzers met verdikte takken f 4.25; een hit 4 nieuwe ijzers f 4.80, 4 ijzers verleggen f 2.80. De prijzen der stiften en schroeven bleven onveranderd, ook het zetten van ijsnagels (f 0.10 per stuk), maar de prijs der losse ijsnagels werd gesteld op f 0.05.

(u. Org. v. Smedenpatr.).

— Vergadering Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag. Deze is gehouden 28 Jan. j.l. In afwachting van het officiële verslag dat heden 14 Febr. nog niet in ons bezit was, zij opgemerkt dat de heer M. Ritsema zich op aandrang der vergadering, die goed bezocht was, bereid heeft verklaard voorzitter te blijven. Hiermede wenschen wij de Vereeniging geluk, daar de heer Ritsema veel hart voor hare belangen heeft.

De Inspecteur van het Landbouwonderwijs, waaronder de bevordering van het hoefsmidsvak van de zijde der Regeering ook ressorteert, woonde

een deel der vergadering bij. Eveneens het onderwyzend personeel en twee leden der Commissie van Toezicht in zake den cursus in hoefbeslag voor a.s. onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Het in het leven roepen van een herhalingscursus voor onderwijzers in hoefbeslag werd voorloopig niet wenschelijk geacht.

De heer Joh. Plet, dierenarts en inspecteur van het Friesch P. S., gaf een overzicht van de maatregelen die vanwege deze stamboekvereniging in Friesland ter ontwikkeling van het hoefsmidsvak zijn en worden genomen. Hierbij werd ten slotte gewezen op het nut dat wordt gesticht met het houden van inspecties, waarbij in overleg met het afdeulingsbestuur der Fr. M. v. Landbouw paarden in zake het beslag worden beoordeeld, zooveel mogelijk in tegenwoordigheid van de smeden die de besproken beslagen hebben vervaardigd en ondergelegd. In overweging werd gegeven om deze inspecties van de zijde der Regeering te steunen.

VRAGEN EN ANTWOORDEN.

Naar aanleiding van de vraag wat het aangegeven beslag is voor hoeven met verbeend hoefkraakbeen, wil ik, als zijnde de vraag voornamelijk gericht tot de onderwijzers in practisch hoefbeslag, gaarne een antwoord geven. Men smeedt een breeden buitentak naar gelang de verzenwand onder geschoven is; de rits in den buitentak loopt in het zijgedeelte vetter, om het ijzer goed ruim te kunnen passen; de nagelgaten zijn: toongat gewoon, 1e zijnagelgat loodrecht en 2e zijnagelgat naar buiten gericht, om de nagels goed te kunnen inslaan, zonder deze te buigen (of scheppen); binnentak gewoon gesmeed; op den binnen- en buitentak legt men een stukje zoolleer van 5 à 6 c.M. lang, dat men met een ouden hoefnagelkop op het ijzer vastslaat, doordat men op 3 c.M. van den tak van het ijzer eerst met den doorslag een vierkantje in slaat; vervolgens laat men ijzer en leer gelijkmatig dragen. Door de stukjes leer wordt het hoefmechanisme belemmerd, dus komt er minder werking in den voet.

A. P. S a r i s.

ADVERTENTIËN.

Dankbetuiging. Ondergeteekenden betuigen hun hartelijken dank aan den Hooggeleerden Heer Prof. Dr. H. M. KROON, alsmede aan den WelEd. Heer S. VAN ANGEREN, voor het degelijk onderwijs, zoowel op theoretisch als practisch gebied, waardoor zij allen met succes aan het examen voor Rijksonderwijzer in Practisch Hoefbeslag mochten deelnemen.

H. J. BREUKINK, Lochem.
P. HUIZINGA, Grijpskerk.
W. H. OOSTENDORP, Tiel.

W. J. ROBIJN, IJzendijke.
H. SCHOLTEN, Wachtum (Dr.).
H. J. H. VOSSEN, Maastricht.

Handelsvennootschap Hoffman & Moermans.

KANTOOR:

Javastraat 90, 's-Gravenhage.

Tel. 4902-3330.

SPECIAAL ADRES VOOR HOEFIJZERS

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

Uiterst concurrerende
prijzen.

Verzuimt niet ons aan te vragen

Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid.

VOORJAARSEXAMEN 1922.

Dit examen zal te **Utrecht** gehouden worden in de maanden **Maart, April en Mei.**

Hij, die daaraan wensch deel te nemen, wordt uitgenoodigd zich **vóór 20 Februari 1922** schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, onder overlegging van de volgende stukken:

- a. een afschrift van de geboorte-acte;
- b. een bewijs dat hij de lagere school met vrucht heeft gevolgd;
- c. een bewijs dat hij ten minste drie jaren in het smidsvak is werkzaam geweest;
- d. een bewijs, dat hij een tweejarigen cursus in hoefbeslag heeft gevolgd, of een daarmede gelijkgestelde vakopleiding heeft genoten.

Zij, die **vóór 1 Juli 1919** een diploma als hoefsmid hebben behaald, worden enkel op grond van dit diploma toegelaten; zij melden zich schriftelijk aan, hebben bovengenoemde stukken niet over te leggen en brengen hun diploma's mee, als zij opgeroepen worden voor het examen.

Zij, die reeds eerder aan het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid deelnamen, kunnen zich ook zonder inzending van bovengenoemde stukken aanmelden.

De secretaris der Examen-commissie:

Dr. GALLANDAT HUET,

Regentesselaan 6 te Amersfoort.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor HOEFBESLAG.

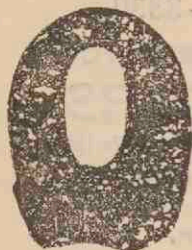
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunuaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

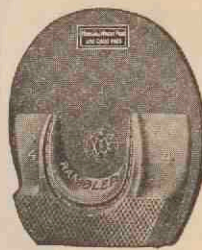
voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”, met flink hielstuk, met zwaar hielstuk.

Merk „Pacific”, met zwaar hielstuk.

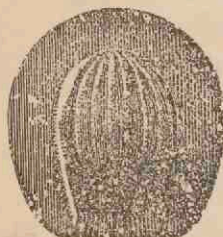

Merk „Rambler”, in witte en grijze Caoutchouc, op leder opgenaaid met flink hielstuk, voorradig van 4½ tot 6⅞ Eng. dm.

Merk „Chicago”, geheel Caoutchouc uit één stuk met zwaar hielstuk voor zware paarden, voorradig van 7⅞ tot 7⅞ Eng. dm. uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4¼ tot 6⅞ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen

op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk B. V in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

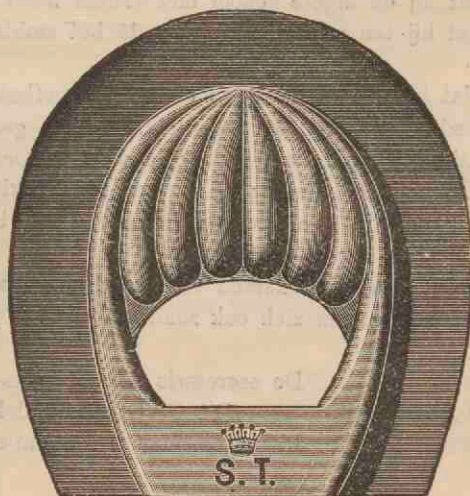
Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherpnagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

Open Luchtdrukzool

in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthooorn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoefraspen.
Houwklingen.
Hoefhamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Men lette op het echte merk S T

met kroon.

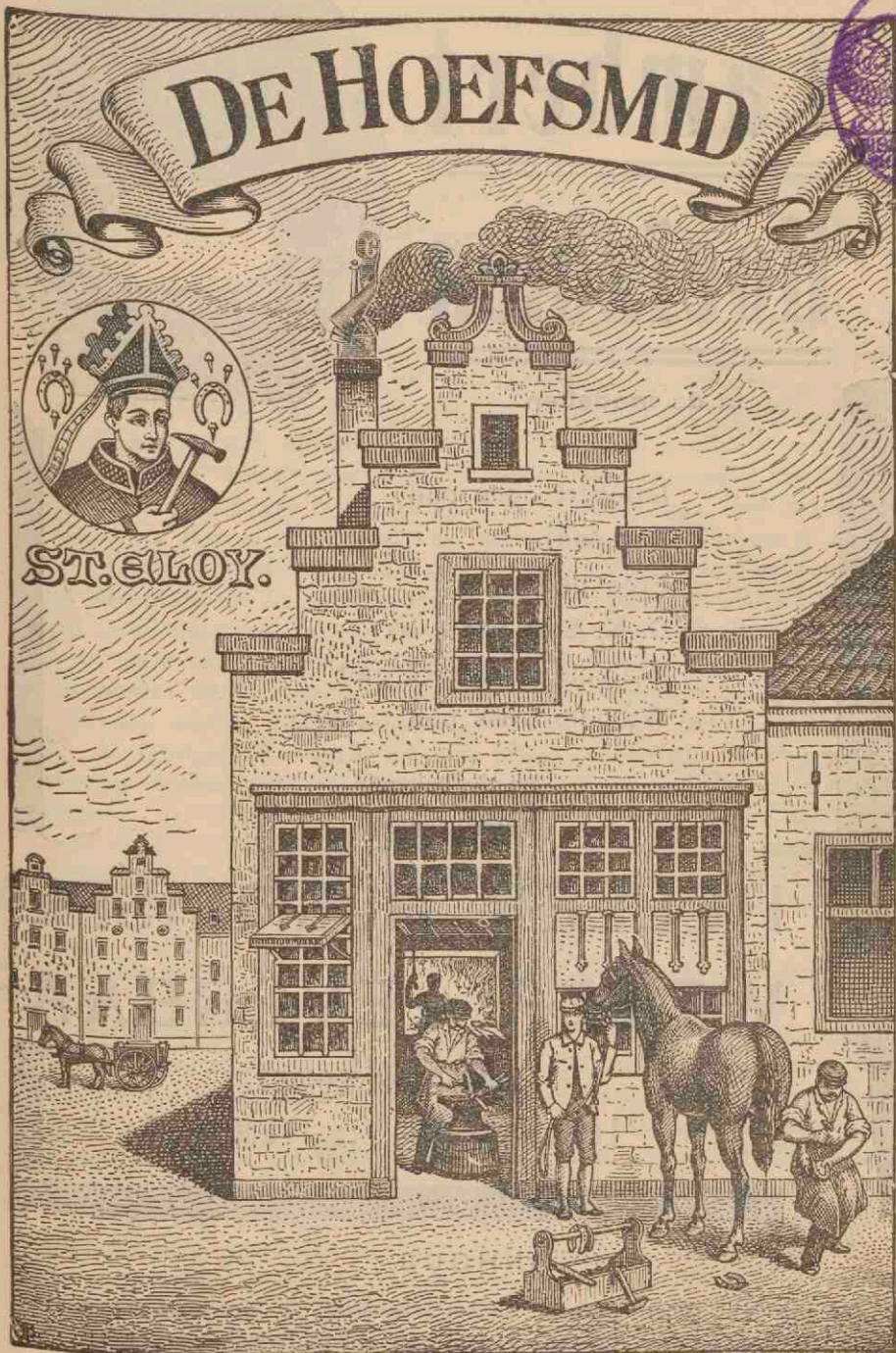
A 397

DE HOEFSMID

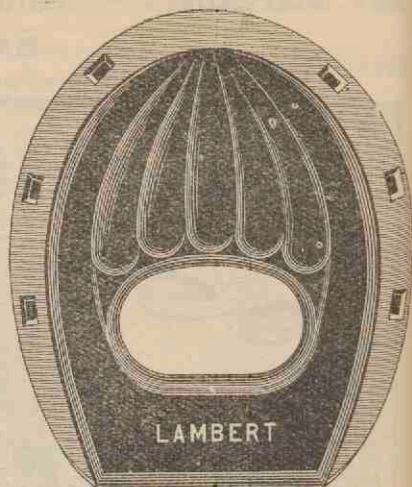

ST. ELOY.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

De provincie Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Het machinale hoef-
ijzer. — Verslag van de vergadering van rijksonderwijzers in practisch
hoefbeslag in Nederland. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. —
Persoverzicht. — Advertentiën.

DE PROVINCIE NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

DR. GALLANDAT HUET,

Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

(*'s Hertogenbosch, — Vervolg.*)

De paarden uit de stad lijden weinig aan hoefgebreken, hoewel klemhoef en rotstraal beide wel voorkomen; bij de boerenpaarden ziet men nog al eens afwijkende standen welke in de jeugd ontstaan zijn door verwaarloozing van de hoeven. Bij deze boerenpaarden komt het dan ook zelden voor, dat het beslag op tijd vernieuwd wordt, in den regel is dit zeer achterlijk. Wat personeel betreft, zoo heeft de heer Verstappen meestal knechts die den tweejarigen cursus in hoefbeslag in den Bosch volgen, doch die na het voleindigen daarvan in den regel weer vertrekken; zij kunnen dan n.l. elders meer loon gaan verdienen. Ook thans volgt een der knechts genoemden cursus. De werktijden zijn als volgt geregeld: van 's morgens 7 tot 's avonds 6 uur of half zeven met aftrek van de gebruikelijke schafturen. Het loon der knechts wordt naar bekwaamheid berekend. Wat nu de wijze van beslag betreft, zoo worden de trampaarden uitsluitend met vlakke ijzers beslagen; alleen 's winters worden schroefkalkoenen gebruikt, echter geen toonschroeven. Bij de rijtuigpaarden wordt ook vlak beslag ondergelegd, doch bij enkele paarden worden kalkoenen aan de achterijzers gebezigd daar de koetsiers beweren, dat dit beter en gemakkelijker is voor de paarden bij het terugzetten en bij het stappen. Sleeperspaarden krijgen alle kalkoenen en bovendien stooten aan de achterijzers, daar de sleepers de onwrikbare meening zijn toegedaan, dat een trekpaard op bestrate wegen hierdoor een beteren houvast krijgt. Vóór den oorlog kostte dit beslag van f 1,50 tot f 1,80, en lieten de sleepers het beslag vernieuwen, wanneer de stoot en de kalkoenen in de slijting waren. Nu, met de verhoogde prijzen, komen de paarden opnieuw op beslag wanneer de ijzers nagenoeg geheel versleten zijn en vaak in twee stukken onder den hoef uitkomen. Men behoeft niet te vragen hoelang deze paarden hun dienst gedaan hebben terwijl de stooten en kalkoenen al geheel versleten waren en welk een denkbeeldig nut met dit beslag dus nagestreefd wordt. Er is dan ook al één sleeper die de stooten heeft laten vervallen; het gebruik van kalkoenen blijft hij echter nog in eere houden!

De zaak van de heeren Doelens en v. d. Duijsen op den Vughterdijk, is een zeer oude gevestigde smederij, waar vroeger het hoefbeslag hoofdzaak was en ook wel bij tijden uitsluitend werd uitgeoefend. De vorige patroon was de heer van Liessen en daarvoor de heer Martens; thans is de zaak in handen van twee compagnons doch van af 1 Januari 1922 trad heer Doelens alleen als chef op. Sinds $\pm$ 6 maanden is het hoefbeslag weer bij het bedrijf getrokken; het wordt uitgeoefend in een daarvoor afzonderlijk

ingericht gebouw, hetwelk aan de straat is gelegen. Vooraan is de beslagloods en in het achtergedeelte van het zeer ruime pand zijn de vuren aangebracht, welke electrisch gedreven worden; op een plaats daarachter in de open lucht staat een travaille. De patroon zelf oefent het hoefbeslag niet uit, wel is hij als zoodanig werkzaam geweest en heeft o. a. nog gedurende één jaar een cursus in hoefbeslag medegemaakt, doch thans werkt hij zelf niet meer in het bedrijf mede. Zijn meesterknecht is de heer J. Govers, die als milicien te Amersfoort werd opgeleid en in 1920 aldaar met goed gevolg examen deed; den 10en Mei 1921 slaagde hij te Utrecht voor het Rijksdiploma. Hij alleen beslaat de paarden en daar het hoefbeslag nog slechts kort weer bij de zaak betrokken is, is het aantal paarden nog gering. Gemiddeld worden slechts 7 paarden per week beslagen die zoowel van buiten als uit de stad komen. Het beslag is vlak, behalve voor de sleeperspaarden, die met stoot en kalkoenen worden beslagen.

Met ingang van 1 Januari 1922 zijn de volgende tarieven ingevoerd:

Zwaar beslag met stoot en kalkoenen *f* 5.50, zwaar beslag zonder stoot *f* 5.—, gemengd (luxe) beslag *f* 5.—, landbouwersbeslag *f* 4.50, drieling paard (grootte maat hit) *f* 4.50, ponnies *f* 3.50, schroefgaten *f* 0.08 per stuk, verstaalde stukken *f* 0.15 per stuk, verstaalde proppen *f* 0.15 per stuk, schroefslutels *f* 0.75 per stuk, schroeven $\frac{5}{16}$ en $\frac{1}{2}$ duim *f* 0.08 per stuk.

Men ziet uit deze gedetailleerde lijst, dat door eenigszins goedkoop te gaan werken, getracht wordt om in de klanten te komen. Toch zijn de prijzen nog niet zoo laag als momenteel te Amersfoort, waar de hoefsmeden elkander als het ware door concurreeren beoorlogen en hierdoor zichzelf niet weinig benadeelen; hier wordt n.l. tegen *f* 3.50 een paard vierkant beslagen. Het is te betreuren, dat er over het algemeen zoo weinig solidariteitsgevoel onder de hoefsmeden bestaat, dat de bond van Smedenpatroons niet alle hoefsmeden onder hare vanen telt en dat zij de macht schijnt te missen om onderkruiperij afdoende tegen te gaan. De hoefsmeden moesten toch werkelijk meer gaan inzien, dat het hun eigen voordeel geldt, wanneer zij aangesloten zijn bij den smedenbond om beter gemeenschappelijk voor hunne belangen te kunnen strijden. Wanneer men in verschillende plaatsen de hoefbeslag-toestanden nagaat en ziet hoe de prijzen uiteenloopen, dan rijst de vraag, of het toch niet in het belang van alle hoefsmeden zou zijn, om voor het geheele land een uniform tarief in te voeren. Ik weet wel dat de smeden uit de steden zullen aangeven dat zij op veel grootere lasten zitten dan de dorpsmeden en dat is ontgenzeggelijk ook waar. De tarieven moeten dan echter ook gebaseerd worden op een onkosten-rekening van den stadsmid en men vergete niet, dat tegen de voordeelen van goedkoop wonen, mindere belasting en goedkoopere levensstandaard van den plattelandssmid, deze ook nadeelen kan aanwijzen welke voor zijn collega's in de stad niet bestaan. Ook voor den paardenhouder zou het een goede maatregel zijn, wanneer hij niet misleid kon worden door goedkope aanbiedingen die in den regel op den duur toch op teleurstelling uitloopen.

Bij den heer Doelens wordt alleen uit de hand beslagen en het beslag wordt uitsluitend in de smederij uitgevoerd; stalbeslag komt niet voor. Luxepaarden zijn niet in beslag, de klandisie bepaalt zich nog slechts tot

sleeperspaarden en landbouwpaarden. Over de hoedanigheid der hoeven wordt niet geklaagd, zoodat ook geen afwijkend beslag wordt ondergelegd; wel wordt ook hier de klacht geuit, dat de paarden veel te lang op het oude beslag blijven loopen, dus al weer het oude liedje: de bekende verkeerd begrepen zuinigheid. De werkuren in dit bedrijf zijn van 8 tot 12 uur en van halftwee tot halfzes; het loon van den meesterknecht bedraagt *f* 40.— per week.

De derde hoefsmederij in den Bosch is die van den heer J. W. Niessingh & Zoon, Molenstraat No. 1. De patroon is zelf gediplomeerd hoefsmid en drijft de zaak te samen met een meesterknecht, den heer Dirks; bovendien heeft hij nog een leerling-hoefsmid. De meesterknecht genoot zijn opleiding te Amersfoort en behaalde behalve het diploma aldaar, nadien nog te Utrecht het Rijksdiploma. Zijn weekloon bedraagt *f* 32.50, dat van den leerjongen bedraagt *f* 6.— De zaak bestaat reeds circa 25 jaren en omvat in hoofdzaak hoefbeslag. Behalve sleepers- en rijtuigpaarden uit de stad en benevens enkele luxepaarden, komen uit vrijwel alle omliggende dorpen boerenpaarden hier op beslag. Wekelijks worden circa 40 paarden beslagen; voor het grootste gedeelte komen deze aan de smederij en slechts weinige paarden worden op stal beslagen.

De prijzen zijn als volgt: Voor sleeperspaarden kost een vierkant beslag zonder stooten *f* 6.—, met stooten *f* 6.80; voor stalhouders- en landbouwpaarden wordt *f* 5.— berekend, voor luxepaarden *f* 7.— en de prijs van afwijkend beslag wordt, naar gelang de bewerking, afzonderlijk betaald; zoolbeslag wordt hierbij nooit toegepast. Als regel en dus voor het groote meerendeel, worden de paarden met handgesmede ijzers beslagen; hiernaast worden echter ook wel machinale ijzers gebruikt en wel afkomstig uit de fabriek van Helpman; deze hoefijzers worden goed bevonden en voldoen in de praktijk. De hoefsmederij bestaat uit een groot pand, waarvan het voorste gedeelte als beslagloods is ingericht, terwijl in de achterraimte de vuren zijn aangebracht. In de beslagloods bevindt zich een travaille. Hoewel veel uit de hand wordt beslagen, wordt de noodstal toch ook gebruikt en wel meestal voor het beslag der zware paarden. Over het algemeen zijn de hoeven der paarden, die hier geregeld beslagen worden, goed te noemen; onder de afwijkende hoefvormen komen nog al enkele volhoeven voor. Het beslag wordt slechts ten deele vlak uitgevoerd; vooral de sleeperspaarden worden meestal met kalkoenen beslagen. Als winterbeslag wordt uitsluitend gebruik gemaakt van schroeven, daar men dit over het algemeen het gemakkelijkst vindt. De werkuren zijn overeenkomstig met de overige bedrijven.

De drie hoefsmederijen, welke in den Bosch het hoefbeslag in handen hebben, worden alle, hetzij wat patroon, hetzij wat meesterknecht betreft, gedreven door Rijks gediplomeerde hoefsmiden en de patroons verzekeren mij, zeer tevreden te zijn over hun geschoold personeel, dat in het bezit is van het Rijksdiploma. Hier is dus niet het diploma de dekmantel voor goed hoefbeslag, doch wordt door deze gediplomeerden goed werk geleverd en wanneer er van deze hoefsmederijen klachten over het beslag bestaan, dan zal dit hieraan te wijten zijn, dat bij groote drukte als anderszins,

aankomende knechts en leerjongens het beslag hebben uitgevoerd en dus werk hebben verricht waarvoor zij niet rijp zijn en waarvoor zij ook niet verantwoordelijk kunnen worden gesteld. Wanneer echter goede prijzen voor het hoefbeslag worden betaald, dan mag men ook eischen dat het door een goed vakman wordt uitgevoerd; men eischt terecht „waar voor zijn geld” en een patroon is dan ook niet verantwoord, wanneer hij aan halfwas leerlingen het maken van ijzers en het beslaan van paarden zelfstandig overlaat.

Bij mijn bezoek aan den Bosch had ik niet alleen het genoegen de drie hier boven besproken hoefsmederijen te bezichtigen en de patroons persoonlijk te spreken, doch trof ik het tevens, dat dien dag den cursus in hoefbeslag aldaar werd gegeven. De zeer bekwame en ijverige leider van dezen cursus, die reeds verscheidene jaren met het cursusbijltje hakt, deelde mij o.a. zijn gevoelen over de cursus-opleiding mede. Hij gaat uit van het zeer juiste standpunt, dat lang niet elke smid geschikt is om een cursus in hoefbeslag te volgen en zich voor het Rijksdiploma te bekwamen. Het is dus zeer gewenscht om bij de aanneming van leerlingen reeds dadelijk zorgvuldig na te gaan, wat er in den candidaat steekt; dit zal n.l. later eventueel een beiderzijdsche teleurstelling kunnen voorkomen. Vervolgens neme men het aantal cursianen zeker niet grooter dan 8, opdat men individueel onderwijs kan geven en men elken leerling persoonlijk kan leeren kennen en naar waarde zal kunnen schatten. Blijkt het in den loop van het eerste jaar, dat een leerling alsnog tegenvalt, dan zal men hem in geen geval tot het 2e cursusjaar mogen toelaten. Het is dan ook gewenscht om een zeer strenge beoordeeling te houden van het 1e naar het 2e jaar. Op deze wijze heeft men de meeste kans om werkelijk goede hoefsmeden aan te kweken tijdens den 2-jarigen leertijd en zulke cursianen zullen dan ook als regel moeten slagen voor het examen voor Rijksdiploma te Utrecht. Men moet als cursus-leider vóór het examen als het ware zeker zijn van een goeden afloop en het moet dan ook niet voorkomen, dat halve krukken opgeleid worden, die na 3 of 4 keer examen doen, eindelijk slagen. Met deze soort van hoefsmeden verrijkt men het gilde niet en brengt men het prestige van het vak niet naar voren. Het zou dan ook zeer wenschelijk zijn, dat er bij alle cursussen den nadruk op werd gelegd om *en* bij de aanneming, *en* bij den overgang naar het 2e cursusjaar, de eischen hoog te stellen en niet bij halve geschiktheid, op hoop van zegen, en dan nog zoogenaamd in het belang van de candidaten, deze verder het onderwijs te doen volgen. Worden zij bij een nauwkeurig onderzoek niet geheel rijp voor opleiding of verder gaan bevonden, dan moeten zij onvoorwaardelijk af- of uitvallen; het verdere onderwijs wordt hierdoor dan beter, daar het niet opgehouden zal worden door achterlijken. De betrokkenen zelf zullen dan wellicht een ontgoocheling krijgen, doch deze is zeer zeker minder hard te dragen, dan dat zij na afloop van den 2-jarigen cursus herhaaldelijk teleurstellingen moeten ondervinden van niet slagen voor het examen en met het eigengevoel van mindere bekwaamheid moeten rondloopen. Wanneer een cursiaan te Utrecht niet slaagt, is dit dan ook vaak te wijten aan zijne onderwijzers en hunne te lichtvaardige opvatting van het examen. De uitslag der examens te Utrecht heeft bewezen dat dit in den Bosch gevolgd systeem van opleiding goed is en zoo verdient het

niet alleen alom aanbeveling, doch worde het onverwijld door alle cursusleiders in gelijken geest toegepast. Men stelle zich op het standpunt dat het beter is een cursus desnoods niet door te laten gaan bij gebrek aan goede deelnemers, dan deze wel te geven aan daarvoor maar halfrijpe leerlingen. Dit wordt slechts een bron van teleurstelling en tevens misleiding van het publiek. De waarde van een gediplomeerd hoefsmid moet toch hierin gelegen zijn, dat hij goed werk aflevert, dat hij verre staat boven een niet geschoold collega en dat elk patroon bij het aannemen van een knecht, aan hem, den gediplomeerden, de voorkeur geeft. Dit laatste kon tot nog toe lang niet in het algemeen gezegd worden en de Rijksexamens te Utrecht zijn juist ingesteld om de eischen van bekwaamheid op te voeren en gelijkwaardig te maken voor het geheele land. Het is nu de taak van cursusleiders om, met inachtneming van het bovenstaande, alleen goede leerlingen naar de examens te zenden en al diegenen terug te houden, waarvan zij niet ten volle overtuigd zijn, dat zij door hun werk met eere het diploma verdienen. Het is daartegenover niet meer dan een zuivere eisch van billijkheid wanneer een gediplomeerde knecht meer loon ontvangt en hij dus zijn moeite en kennis rentegevend ziet gemaakt.

HET MACHINALE HOEFIJZER.

Machinale hoefijzers worden in den laatsten tijd nog al veel gebruikt en wel om de volgende redenen: 1°. ten gevolge van den korten arbeidsduur, sinds de arbeidswet den 8-urigen werkdag voor de smidsknechts heeft voorgeschreven; 2°. om den prijs; ze zijn natuurlijk goedkooper dan een handgesmeed ijzer, want tegenwoordig is het personeel duur en schaarsch.

Dit zijn de voordeelen van het machinale hoefijzer; deze wegen evenwel lang niet op tegen de nadeelen, die den meesten mach. hoefijzers aankleven en bij gebruik nasleepen, èn voor den smid èn voor het paard. Ik voor mij geloof niet dat er tot nog toe een hoefijzer machinaal is vervaardigd, dat aan alle eischen voldoet. Zelden heeft men er die een fatsoenlijke vorm en afhelling hebben en zijn deze per geluk goed, dan komt men aan de moeilijkste punten, n.l. de rits en de nagelgaten en bij de stampijzers, de stampgaten. Bij sommige liggen rits en gaten te vet, bij andere te mager en dan de gaten op zich zelf. Deze zijn bij alle mach. hoefijzers loodrecht er in gestampt. Ze missen daarom den naar binnen schuinen stand der gaten en daarom is het bijna onmogelijk om bij hoeven, waarvan de hoek van den toonwand tot den bodem minder dan 45° bedraagt, de nagels hoog genoeg in den wand te krijgen.

In Belgische hoefijzerfabrieken heeft men, naar mij verteld werd, door een Belgischen hoefsmid, die eenige jaren als hulp bij den ingenieur der „Gilsonhoefijzerfabrieken” is werkzaam geweest, verscheidene malen getracht om iets aan de machine, die gebruikt wordt om de gaten te stampen, aan te brengen, ten einde de stalen stamp in plaats van loodrecht, in een schuinen stand op het ijzer te doen neerkomen. Volgens de verklaring van genoemden smid brak de stamp, die ieder keer moet afgekoeld worden, herhaaldelijk af, vermoedelijk omdat het harde staal niet bestand was tegen

het schuin neervallen van den stamp. Men heeft daarna zijn pogingen gestaakt. In ons land heeft men hetzelfde ook beproefd en naar 't schijnt met succes. Er komen tegenwoordig ijzers in den handel voor, waarvan de gaten een eenigszins schuinen stand hebben. Het is echter niet wat je noemt, want de gaten staan te ver naar achteren en het model laat veel te wenschen over.

Mocht er iemand in slagen een machinaal hoefijzer te vervaardigen met den gewenschten schuinen stand der gaten, behoorlijken vorm, afhelling enz., kortgezegd een hoefijzer wat aan *alle* eischen voldoet, dan zal dit een weldaad worden voor den smid, voor den eigenaar en voor het paard zelf. Door een goed mach. hoefijzer levert men een goed beslag. Dat is logisch. Door een goed beslag wordt het kwaad, veroorzaakt door de belemmering van het hoefmechanisme, zoo min mogelijk gemaakt. Daaruit volgt dat het paard goede voeten blijft houden. Goede hoeven van het paard zijn natuurlijk een groot voordeel voor den eigenaar wat waarde en het door het paard te verrichten arbeid betreft.

. . . . . En dan voor den smid! Vele smeden zijn er toe gedwongen mach. hoefijzers te gebruiken, al knoeien ze er soms ontzettend mee. Door *slecht nagelen* en te *eng passen* ontstaan dikwerf *brokkelhoeven*; heeft hij het ideale mach. hoefijzer, dan zal er ook een einde komen aan de misère die hij heeft moeten doormaken bij het gebruik van het *slechte mach. hoefijzer*.

Mocht er vroeg of laat zoo'n ideaal mach. hoefijzer verschijnen door de kundige vinding van een *vakman*, want de meeste hoefijzerfabr. hebben deze er niet bij, dan zie ik, indien tenminste genoeg quantum hiervan kunnen aangemaakt worden, alle andere prullen van den aardbodem verdwijnen en iedere smid, die iets voor z'n vak voelt, zal graag iets meer betalen voor dit goede ijzer, want door beter en vlugger werk haalt hij het er makkelijk uit.

Dat vele smeden met graagte dit droombeeld verwezenlijkt zien, zullen alle collega's, die reeds kennis hebben gemaakt met het mach. hoefijzer, mij grif toegeven.

Maastricht.

W. Vossen.

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN RIJKSONDERWIJZERS IN PRACTISCH HOEFBESLAG IN NEDERLAND,

gehouden te Utrecht 28 Januari '22.

De voorzitter, de heer M. Ritsema, opent de vergadering met de aanwezigen dank te zeggen voor hun opkomst, welke overigens niet groot was, maar dit moet zeker geweten worden aan de heerschende ziekte. Spr. wijst op de teruggaande tijden en verder op de tekortschieting der leden in hun medewerking tot instandhouding van het maandblad „De Hoefsmid”.

De notulen der vorige vergadering worden onveranderd goedgekeurd. De secretaris brengt verslag uit over het afgelopen boekjaar en over de opdracht welke de voorzitter en secretaris hadden om met de Directie van den Landbouw een persoonlijk onderhoud te hebben. Dit heeft het gevolg

gehad dat ons hare volle medewerking is toegezegd, — voor zoover mogelijk. Zij stemde ook ten volle toe dat elke les op f 10 gezet moest worden. De secretaris deelt verder nog mede dat er een medaille is geschonken aan de tentoonstelling te Assen, alwaar een wedstrijd in hoefbeslag was georganiseerd. De vergadering besluit ook in den vervolge aan aanvragers een medaille voor wedstrijden in hoefbeslag beschikbaar te stellen.

De heer Tangelder acht het wenschelijk dat bij hoefbeslag-wedstrijden één en dezelfde commissie zou moeten optreden. De voorz. antwoordt dat er voor hem geen verschil bestaat wie of er op een tentoonstelling of wedstrijd als jury fungeert, daar alle onderwijzers hetzelfde genoten hebben en bekwaam moeten worden geacht.

Van J. H. Koerselman te Lochem, J. Visser te Delft, Reitsma te Hoogeveen en Stuivenberg te Groningen is een schrijven ingekomen. De 3 laatstgenoemden bedanken hierin als lid, daar zij door een anderen werkkring niet meer in de gelegenheid zijn hun vak uit te oefenen.

Volgens rooster moest de heer H. van Waasbergen als secretaris aftreden en daar de voorzitter ook zijn ambt wilde neerleggen vonden 2 verkiezingen plaats. Beide werden met groote meerderheid herkozen. De voorzitter vereenigde 20 stemmen op zich, Rolink 2 en Luyten 1 stem. De voorz. liet zich de benoeming weer welgevalen. De secretaris verwierf 18 stemmen, terwijl 4 op Rolink en 1 op Koelman werden uitgebracht. Ook de secretaris aanvaardde zijn herbenoeming.

De heer Th. Koelman wenschte uitbreiding van het Bestuur met 2 personen en vraagt het oordeel van het Bestuur hierover. De voorz. zegt dat het Bestuur hier niet voor is, dat de Vereeniging klein is en ook in verband met de financiën. De heer Tangelder acht het Bestuur ook groot genoeg. De heer Luyten onderschrijft deze bezwaren, maar bij ziekte of anderszins zou het aanbeveling verdienen indien het Bestuur grooter ware. De heer Koelman handhaaft zijn meening. Verder wil Spr. den secretaris een hectograaf-inrichting verstrekken, waardoor diens werkzaamheden vergemakkelijkt worden. De voorz. wijst nogmaals op de vele kosten en bij stemming wordt het voorstel Koelman verworpen met 13 tegen 11.

De rekening wordt nagezien en in orde bevonden. De inkomsten bedroegen f 267.05, de uitgaven f 175.26, batig saldo f 91.79. De commissie voor het nazien der rekening over 1922 zal bestaan uit de heeren Rolink, Lengers en Tangelder. De heer Koelman wenscht de contributie te verhoogen op f 5. De voorz. meent dat de vergadering hierop direct niet mag ingaan. De trouwe leden der Vereeniging zullen er niet op tegen zijn, maar de niet-bezoekers onzer vergaderingen zien zulks niet gaarne en dit zijn in den regel ook de slechtste betalers. De heeren Verhoeven, Tangelder en Saris gevoelen alle wel voor verhooging der contributie en de heer Koelman handhaaft zijn voorstel. Op voorstel van den voorzitter vereenigt zich de vergadering met verhooging van f 1, waardoor de contributie thans f 3.50 is; als het moet zal alsnog worden bijgepast.

Aan de orde is thans de quaestie der herhalings-cursussen. De voorz. heeft hierover een brief van Prof. Kroon ontvangen, die dit ten sterkste ontraadt. Ook het Bestuur kan er zijn bijval niet aan geven, aangezien het zou lijken

of de onderwijzers niet bekwaam genoeg waren en ook de Regeering zou hiervoor geen steun verleen. De heer Hage meent dat verleden jaar besloten is om 2 maal te vergaderen, om daardoor voortdurend meer met de school in contact te blijven.

Ter vergadering komen de heeren Dr. van der Zande, Prof. Kroon, Heidema en Plet. De vergadering ontvangt hen hartelijk en zij acht het van groot belang in hen zulke groote steunpilaren te hebben in zake het hoefbeslag. Prof. Kroon ontraadt ten sterkste de herhalingse cursussen, omdat het z. i. den indruk geeft van niet-bekwaamheid en mocht er iemand zijn die zich op zeker punt niet voldaan acht, voor hem staan de deuren van het Instituut steeds open. De heer Koelman vraagt den heer Kroon of het museum ook te bezichtigen is voor cursisten, waarop bevestigend wordt geantwoord, indien bericht vooraf gaat.

De heer Plet acht het een werkelijk genoeg deze vergadering bij te wonen en Spr. zal trachten haar nog smakelijker te maken door met een enkel woord te spreken over het toezicht op de smeden in Friesland. De voornaamste stoot tot verbetering van het eertijds treurige beslag in Friesland is wel gegeven door de tentoonstelling in Amsterdam. De smeden werden vanuit Friesland gezonden naar Amersfoort, waardoor zij wel goed een militair paard konden beslaan, maar het Friesche paard niet. Er werden in Friesland cursussen georganiseerd en Spr. en de smid de Jong te Heerenveen begonnen hunne werkzaamheden wel gebrekkig maar deden wat ze konden, terwijl het aantal liefhebbers zoo groot was dat volop cursussen konden worden gegeven. Bij het volgen der tegenwoordige lijn is dit anders geworden. In 1893 begon het Friesch Paardenstamboek onder leiding van Spr. het eerst lessen te geven. Aangezien de cursussen veel kostten, klopte men bij de Regeering aan om steun, welke men verkreeg. In den beginne bestonden de cursussen uit 12 lessen, nu uit 16 en zijn zij 2-jarig. Dit laatste is ook beslist noodig. Er moet een tijdsruimte wezen tusschen het eerste en het tweede jaar; des te beter worden de cursisten hierdoor onderlegd. Voor het beslaan bij afwijkende standen en abnormale hoeven moet in hoofdzaak het 2e gedeelte van den cursus dienen. Eertijds werden de cursussen gegeven te Heerenveen en te Dokkum en later kwam ook Sneek er bij. De hoefsmeden uit Friesland werden voorts in het vak bijgestaan door hen op een soort lijst te plaatsen van aanbevolen smeden door het Stamboek; deze werden overal rondgestuurd en deze maatregel bleek doeltreffend, waarbij Spr. er telkens weer op wees dat een goed beslag even wenschelijk was voor den eigenaar als voor den hoefsmid. Later heeft Spr. de hoefsmeden aan huis bezocht, maar deze methode beviel niet; nog later stelde hij zich in verbinding met de Friesche Maatschappij van Landbouw en liet toen paarden, die vier weken op beslag stonden, op bepaalde plaatsen verzamelen waarbij ze door Spr. en door den smid, die ze in beslag had, werden beoordeeld. Op deze wijze bezocht Spr. een 10-tal plaatsen om op de gebreken te wijzen. Spr. heeft daarover een rapport uitgebracht met bekendmaking der door hem waargenomen gebreken in het beslag, enz. De kosten, welke aan bedoelde methode gepaard gaan, zijn wel te dragen (Landbouwmaatschappij $\frac{1}{3}$, Paardenstamboek $\frac{1}{3}$ en de betreffende Afdeeling $\frac{1}{3}$).

De voorzitter zegt namens de aanwezigen den heer Plet hartelijk dank voor de leerrijke rede. De heer Koelman is van oordeel dat ook de landbouwers in het algemeen meer moesten kennen van het wezen van het hoefbeslag. Zulks zou het respect er voor verhoogen.

Dr. van der Zande zegt met genoegen de vergadering bij te wonen en het doet Spr. ook genoegen de belangstelling waar te nemen welke in deze bijeenkomst wordt getoond. Spr. wijst op het nut van het Rijksdiploma-hoefsmid en meent dat goed werk ook goed betaald moet worden.

De voorz. dankt den Inspecteur wel voor zijne woorden en hoopt dat de Vereeniging van Dr. van der Zande nog langen tijd steun mag ondervinden.

De heer Rijpkema acht het noodzakelijk dat gediplomeerde smeden herhalingscursussen volgen, ja zou het verplichtend willen stellen. De heer Tangelder vraagt of er voor herhalingscursussen subsidie wordt verstrekt, hetgeen door Dr. v. d. Zande bevestigend wordt beantwoord.

Prof. Kroon vraagt hoe ver men al gevorderd is met het verstrekken van borden aan de Rijks gediplomeerde hoefsmiden. De voorz. kan hierop niet bevestigend antwoorden. Prof. Kroon meent dat de borden er al lang geweest zouden zijn indien de quaestie van strafbaarheid achterwege zou zijn gebleven. Practisch ziet Spr. in het frauduleus voeren van het bord geen schade van beteekenis en de onwettigen zullen wel verdwijnen.

De heer Jacobs heeft een pantoffelijzer medegebracht ter beoordeeling, want over het algemeen zijn de pantoffelijzers te nauw van takken.

De heer Plet merkt op dat de onderwerpen, waarover in de jaarlijksche algemeene vergadering gesproken zal worden, zoo veel mogelijk tijdig vooraf bekend dienen te zijn. De leden der Vereeniging moesten zelf aan het Bestuur opgeven welke onderwerpen zij gaarne behandeld zouden willen zien. Als dit vroeg genoeg geschiedt kan het Bestuur tijdig inleiders vragen. De leiders van den cursus voor aanstaande onderwijzers in hoefbeslag, alsmede de leden der commissie van toezicht op dezen cursus, zijn alle gaarne bereid in die richting hunne medewerking te verleen.

De heer Tangelder komt er tegen op dat er onderwijzers zijn die minder dan f 10 per les nemen en het Bestuur zal in overweging nemen daartegen te aageeren.

Prof. Kroon deelt mede dat er vragen zijn ingekomen om in plaats van 16 voortaan 20—24 lessen te geven. Spr. is het hiermede niet eens omdat uit de examens blijkt dat 16 lessen het voldoende onderlegd zijn waarborgen. De examens zijn goed te noemen. — De heer Plet beaamt dit. Om nog meer lessen te geven dan 16 is er geen voldoende stof. Prof. Kroon zegt, dat de tijdsruimte tusschen het 1e en 2e gedeelte minstens een half jaar moet zijn.

Bij de rondvraag wordt besloten om de reiskosten te vergoeden boven de f 6.

Oud-Beijerland.

H. van Waasbergen,
Secretaris.

INGEZONDEN STUKKEN.

NOG EENS: DE DALENDE LIJN.

Wanneer we dit onderwerp van den geachten inzender uit de Februari-afl levering nog eens naar voren brengen, ligt het niet in de bedoeling die beschouwing te beantwoorden, te weerleggen of er mogelijk een ander licht op te laten vallen, neen. Al is het opschrift ook hetzelfde, de strekking is anders. Waar in het eerste schrijven de *prijdsdaling* van het hoefbeslag behandeld werd met een lichte vingerwijzing voor de hoefsmeden hoe het beste de optredende bezwaren het hoofd te bieden, hier wordt bedoeld op *de daling van het hoefsmidsvak*, als *kunstvak*.

Waar de machine het handwerk gaat vervangen vervalt de kunst.

En waar dan nog het machine-product gesteld wordt als norm voor het bepalen van den prijs, dus ook voor het drukken van dien prijs, waar blijft dan de liefde voor het beoefenen van het kunsthandwerk? Die verdwijnt.

Daarom vind ik zoo jammer, maar tevens ook onverklaarbaar, het besluit genomen door het Hoofdbestuur van den B. S. P. N.

In het „Orgaan voor Smedenpatroons” van Vrijdag 24 Februari j.l. komt namelijk voor het verslag van de Hoofdbestuursvergadering gehouden 10 en 11 Febr. te Amersfoort. In die vergadering stelde, volgens genoemd verslag, een der Hoofdbestuurders, de heer Oostwoud, bij de bespreking „Hoefbeslag” voor: als maatstaf voor een kostprijsberekening van hoefbeslag *machinale hoefijzers* te nemen, omdat — 80 % van de smeden in Friesland machinale ijzers gebruikt, en men volgens algemeen oordeel bij gebruik van machinale ijzers korteren tijd noodig heeft dan voor uit de hand gesmede.

Bij bespreking van dit voorstel bleken meerdere Hoofdbestuurders zich als maatstaf aan de machinale hoefijzers te willen houden, en in verband met de gevoerde besprekingen werd besloten den leden te adviseeren voor de kostprijsberekening van het hoefbeslag *als materiaal te nemen alleen fabrieksijzers*.

Maar moet het fabrieksijzer voor speciale gevallen versmeed worden, dan moet dit extra berekend worden.

Wil iemand zelf ijzers maken dan rekent hij dat hij die gereed kan maken (het te pas maken en onderzetten inclus) tegene en zelfden prijs als waarvoor de fabrieksijzers zijn te koopen, zonder na te gaan of hij hiermede al of niet kan uitkomen.

Tot zoover dit verslag.

Ik heb boven gezegd: het machinale ijzer als grondslag nemen om *den prijs te drukken*. Zou dat zoo zijn, of niet? Of wordt het zelf maken van ijzers niet onmogelijk gemaakt?

Ja, maar — redeneert de heer Oostwoud, alle extra werk aan fabrieksijzers moet ook extra berekend worden.

Best — maar dan zie ik geen beperking in den strijd omtrent de berekening van hoefbeslag.

Wat ik dan wel zie komen? Dat velen dat versmeden van fabrieksijzers

niet in rekening zullen brengen, en alzoo een sterke bevordering van de oneerlijke concurrentie.

En zou het hoefsmidsvak met een dergelijk systeem een hooger peil bereiken? Ik vrees dat het dalen zal als nooit te voren.

En waar diezelfde heer Oostwoud in zijn kwaliteit als voorzitter van de Friesche combinatie daar het idee heeft geopperd de Rijksgediplomeerde smeden te adviseeren om eenige verhooging te nemen, omdat *een Rijksdiploma* f 700. — kost, zou ik den heer Oostwoud in gemoede willen aanraden: „Laat dat punt op de Friesche Combinatie vergadering vervallen, ten eerste omdat het niet gaat en ten tweede omdat bij invoering van uw voorgestelde prijsberekening niemand meer f 700 over zal hebben voor een Rijksdiploma.”

Eene hoop is mij nog gebleven: de heer Ritsema, voorzitter der R. O. P. H., tevens ook lid van het Hoofdbestuur van den B. S. P. N., die op bedoelde vergadering niet aanwezig was, zal misschien nog in de bres springen voor de belangen van het hoefsmidsvak; want de dalende lijn als hier beoogd wordt, is in niemands belang, in tegenstelling met de door den heer v. d. H. in de Februari-aflevering bedoelde als strevende naar betrekkelijk algemeene verbetering.

Met dank voor plaatsing,

Voorschoten, 6 Maart '22.

R. van Mulligen.

Veel verwerken, weinig vangen
Is je keel aan de kapstok hangen,
Werken voor een goed tarief,
Maakt ons 't werk en 't leven lief.

Met alle waardeering voor de uitgesproken bedoeling van den schrijver v. d. H. dat hij het welzijn van het hoefsmidsbedrijf en de beoefenaren op het oog heeft, wil ik er toch ook het mijne van zeggen.

Het is niet mogelijk op de minuut uit te rekenen welke tijd er noodig is voor het maken en onderleggen van vier ijzers. Iedere hoefsmid weet dat hij paarden aan den winkel krijgt waar soms zooveel zorg en tijd aan moet worden besteed dat in denzelfden tijd gemakkelijk twee andere beslagen hadden kunnen zijn. Het hoefbeslag leent zich niet voor het vaststellen van een gemiddelden tijd.

Kort geleden nog kwam mijn jongen om 8 u. met een paard in den winkel waarvan de mare al ging dat het „een kwade” was, wat ook spoedig bleek. Teneinde verantwoord te zijn telefoneerde ik den eigenaar en deze zond den koetsier. Met vereende krachten was het paard om 11 uur beslagen. Ik berekende voor de 4 ijzers met stiftgaten f 5.50 plus f 1 extra voor tijdverzuim en extra mocite. Deze f 1 werd zonder meer geweigerd te betalen. Iedere hoefsmid kan dit eene voorbeeld met andere aanvullen.

Verder wil ik er op wijzen dat het hoefbeslag niet een regelmatige werkzaamheid is, vandaag zal men niks te doen hebben en morgen veel. Daardoor zijn er verscheidene hoefsmiden die vandaag een goeden dag maken en morgen of overmorgen niets of te weinig verdienen. Zij zullen dus soms goeden

tijd verloren zien gaan, welke niet benut kan worden, terwijl als de week of de maand om is men zulks kan gewaar worden bij het innen der kwitanties. Om bij dit tijdverlies toch een voldoende bestaan te hebben, moet zoo'n hoefsmid de prijzen eenigszins ruim nemen.

Ik handhaaf nog steeds ondanks veel prijsgeknoei hier ter stede den prijs van f 5 voor zomer- en f 6 voor winterbeslag en bevind me daarbij uitstekend. De menschen, die je werk op prijs stellen, hou je toch. Ook hiervan zou ik een sprekend voorbeeld kunnen geven, dat nog wel een woonwagen eigenaar betreft, die niettegenstaande hij met mij sprak over goedkoopere adressen in de stad (f 3.50) toch bij mij terugkomt voor f 5. Wel een scherp contrast.

Een woonwagen-bewoner met een paardje van nog geen f 100 geeft graag f 5 voor vier goede ijzers en welgezeten boeren met dekhengsten en fokpaarden van *duizenden* guldens willen een armen smid circa 25 of meer % van het zuur door hem verdiende loon onthouden, terwijl de waarde van hun dieren zeer zeker verband houdt met het hoefbeslag. Wanneer de klanten over lagere prijzen beginnen, antwoord ik: reken dat een paard gemiddeld 4 weken op z'n ijzers loopt, dan kost een beslag van f 5 één gulden in de maand of wel één kwartje in de week meer dan een beslag van f 4. Wanneer uw paard dat niet meer verdienen kan, ruimt 'm dan maar op. Met andere woorden de goedkoopere ijzers kunnen de rentabiliteit van het paard niet verhoogen en de dure haar niet verminderen, m.a.w. het verschil legt geen gewicht in de schaal. Mijn overtuiging is dat bij vasthouden aan den prijs er niet één paard minder om zou loopen en geen enkele paardeneigenaar er minder om zou worden, maar wel beter.

Tot slot nog een vergelijking met andere vakken. Hier ter stede verdienen de opperlieden, steensjouwens, losse werklieden gemiddeld niet onder f 60 of f 70 weekgeld. Waar blijft in vergelijking hiermee een smidsbaas of -knecht?

Den Haag, Febr. '22.

H. Weijermans.

Uw tegenstelling tusschen den armen woonwagen-bewoner en de rijke boeren met hun paarden van duizenden guldens is te scherp. Vergeet niet dat deze duizenden van een paar jaar terug ook de dalende lijn volgen en tot vijfhonderden en minder zijn teruggebracht.

U vindt het verschil van f 1 van geen beteekenis. Men kan echter ook de meening huldigen: kruimels zijn ook brood.

Zeker, u heeft volkomen gelijk dat opperlieden, steensjouwens en losse werklieden met loonen van f 60 tot f 70 per week bevoorrecht zijn tegenover den hoefsmid, die in vakbekwaamheid boven hen staat. Maar de eerstgenoemde categorie zal voor het herstel van het evenwicht sterk naar beneden moeten in hun loonen, meer dan de hoefsmid. Zij kunnen zich thans nog op het abnormaal hooge loonpeil handhaven omdat de bouwvak-beweging den laatsten tijd zeer actief is in verband met het woninggebrek, waarbij de vraag naar werkkrachten het aanbod overtrof. Ook hierin komt reeds een kentering en o.i. zullen dan ook deze buitensporig hooge loonen gedoemd zijn tot het verleden te gaan behooren.

Dit alles verandert niets aan onze meening dat de arbeid van den smid billijk moet worden beloond, gelijk ook reeds in ons vorig artikel werd betoogd.

v. d. H.

Geachte Redactie!

Tot mijn leedwezen heb ik tot op heden nog slechts één antwoord mogen ontvangen op de door mij geplaatste vraag inzake het aangewezen beslag voor verbeend hoefkraakbeen. Hoewel ik den heer Saris zeer erkentelijk ben voor zijn gegeven antwoord, kom ik toch op dit punt nog eens terug als zijnde: „tevreden — doch niet voldaan.”

Bijvoorbeeld waar de heer Saris den stand der nagelgaten in den buiten-tak bespreekt, zou ik haast op het denkbeeld komen dat hij die gaten *iets* meer naar achteren wil plaatsens dan bij normaal beslag. En juist daarom-trent zou ik gaarne nog eens een duidelijk antwoord ontvangen; ook over het al of niet gewenschte van een zijlip.

Wie weet — misschien word ik deze keer wel vereerd met een antwoord uit den boezem onzer geachte Utrechtsche examen-commissie.

. Met dank voor plaatsing

V.

v. M.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Een nieuwe bezoldigingsschaal, waaraan terugwerkende kracht is verleend tot op 1 Januari 1920, is voor de Mil. hoefsmidschool vastgesteld en luidt:

Aantal dienstjaren als hoefsmid	Hoefsmid-hulp- instructeur	Hoefsmid Instructeur.
minder dan 6 jaar	f 2000	f 2100
6 jaar	„ 2200	„ 2300
8 jaar	„ 2300	„ 2500
10 jaar	„ 2400	„ 2600
12 jaar	„ 2500	„ 2700
14 jaar	„ 2600	„ 2800
16 jaar	„ 2700	„ 2900
18 jaar	„ 2800	„ 3000
20 jaar	„ 2900	„ 3100

Voor den hoefsmid-hulpinstructeur en voor den hoefsmid-instructeur wordt de jaarwedde berekend alsof zij reeds evenveel jaren als hoefsmid hadden gediend als hun leeftijd in volle jaren méér bedraagt dan 18.

Aan den hoefsmid-hulpinstructeur kan na 16 voor jaarwedde-berekening tellende dienstjaren de rang van opperwachtmeester worden verleend.

G. H.

— **Examen voor het Rijksdiploma van Hoefsmid te Utrecht.** Voor het voorjaarsexamen 1922 hebben zich aangemeld 137 kandidaten; hiervan zijn 33 gediplomeerd hoefsmid, de overige zijn leerlingen van cursussen. Het examen wordt afgenomen in de maanden Maart en Mei. In Maart worden geëxamineerd de leerlingen van de cursussen te Alkmaar, Amersfoort, Breda, Doetinchem, Maastricht en Oostburg, benevens gediplomeerde hoefsmiden; in Mei komen de cursisten uit Holten, Groningen, Middelburg, Schagen en Venlo op, benevens nog eenige gediplomeerde hoefsmiden. G. H.

— **Cursussen in hoefbeslag in Zuid- en Noordholland.** Gedurende het winterhalfjaar 1921/22 worden deze gegeven te:

Dordrecht (1e gedeelte), 8 leerlingen, leider J. Laaij, dierenarts te Dordrecht, onderwijzer-hoefsmid: van Roon te Strijen. De cursus is begonnen op 1 Oct. '21. De theoretische lessen worden gegeven in een lokaal van de Rijkslandbouwwinterschool en de praktische lessen in de Ambachtsschool te Dordrecht;

Gorinchem (1e gedeelte), 11 leerlingen, leider A. J. Holtz, dierenarts, onderwijzer-hoefsmid: D. G. Luyten, beide te Gorinchem. De cursus ving 1 Oct. '21 aan. De theoretische en praktische lessen worden gegeven in de Ambachtsschool aldaar;

's-Gravenhage (1e gedeelte), 8 leerlingen, leider Gep. Majoor-Paardenarts Hoogkamer, onderwijzer-hoefsmid Meijer, hoefsmid a/h. Kon. Staldepartement te 's-Hage. De cursus is aangevangen 1 Oct. '21. De lessen, zoowel de theoretische als de praktische, worden gegeven in de lokalen van de eerste Ambachtsschool te 's-Hage;

Oud-Beijerland (1e gedeelte). 8 leerlingen, leider Dr. P. Vermaat, onderwijzer-hoefsmid H. v. Waasbergen, beide te Oud-Beijerland. De lessen worden gegeven in de Ambachtsschool te Oud-Beijerland.

Purmerend (1e gedeelte), 7 leerlingen, leider J. W. H. Geerlings, dierenarts te Purmerend, onderwijzer-hoefsmid Muller te Sloterdijk. De cursus begon 19 Nov. '21. De theoretische lessen worden gegeven in een lokaal van de Doelen en de praktische in de smederij van P. Kramer te Neck, gem. Purmerend;

Alkmaar (2e gedeelte), 9 leerlingen, leider F. M. de Leur, dierenarts te Hoorn, onderwijzer-hoefsmid Th. Koelman te Alkmaar. De cursus is aangevangen 17 Dec. '21. De theoretische lessen worden gegeven in een lokaal van de Ambachtsschool en de praktische in de smederij van Th. Koelman.

Schagen (2e gedeelte), 6 leerlingen, leider P. de Boer, dierenarts te Schagen, onderwijzer-hoefsmid Th. Koelman. De lessen vingen 15 Nov. '21 aan. De theoretische lessen worden gegeven in een lokaal van de Rijkslandbouwwinterschool en de praktische in de smederij van H. van Lint te Schagen.

Aan iederen cursus worden 32 uren theoretisch en 64 uren praktisch onderwijs gegeven. Alleen de cursus te 's-Hage maakt hierop een uitzondering. Bij dezen cursus is zoowel het aantal uren theoretisch als het aantal uren praktisch onderwijs hooger geplaatst.

— **Friesland.** Naar wij vernemen bestaat het voornemen bij den inspecteur voor het landbouwonderwijs om, zoodra daartoe zich de gelegenheid voordoet, een beoordeeling omtrent verricht hoefbeslag bij te wonen zooals vroeger reeds meermalen in een afdeeling der Friesche Maatschappij van Landbouw, onder leiding van den heer Joh. Plet, heeft plaats gevonden. Er zal overwogen worden of voor dergelijke aanschouwelijke controle-lessen in hoefbeslag van Regeeringswege een bijdrage in de kosten kan worden verstrekt.

PERSOVERZICHT.

— *Opleiding tot smid:* De opleiding van jongens voor het smidsvak, aldus lezen we in het Orgaan voor Smedenpatroons, maakt sinds enkele jaren een onderwerp uit van vele vergaderingen en rapporten. Voor de toekomstige smidspatroons moet ongetwijfeld de ambachtsschool als de aangewezen opleiding beschouwd worden. Maar de jongelui, die deze school afgehoopen hebben, willen geen smidsknechtje worden maar naar een fabriek om het zoo mogelijk tot monteur, machinist, teekenaar of werkmeester te brengen. Bovendien kunnen de bestaande ambachtsscholen op verre na niet genoeg leerlingen opnemen. Vandaar dat door de organisaties van smedenpatroons steeds aangedrongen is op invoering van het leerlingstelsel. De opleiding moest plaats hebben in de smederij bij een bekwaam patroon die zich verbond om de noodige aandacht aan de leerlingen te schenken (zeker, maar wie waarborgt dit? Ref.) en hun weldra eenig loon geven. Op de avondschool moest aanvullende theoretische kennis verworven worden. De kopstukken van het vakonderwijs hebben zich steeds met hand en tand tegen zulk een opleiding verzet. Toch is de mogelijkheid in de Nijverheidsonderwijs-wet geopend maar de praktische toepassing vindt tegenwerking.

De Amsterdamsche afdeeling van Vakopleiding is thans bezig met het uitwerken van voorstellen om een middenweg te vinden: de leerlingen zouden dan de helft van de week bij hun patroons in de werkplaats zijn en de andere helft in een schoolwerkplaats aanvullend theoretisch en praktisch onderricht ontvangen.

Over de uitwerking van deze plannen valt nog weinig te zeggen.

— Aan het Verslag van de *Vergadering van het Hoofdbestuur van den Bond van Smedenpatroons in Nederland*, gehouden 10 en 11 Febr. 1922 te Amersfoort, ontleenen we het volgende aan het Orgaan voor Smedenpatroons: De heer Oostwoud vroeg bespreking omtrent het punt *Hoefbeslag*, dat altijd de wrijfpaal voor den smid is geweest. Spr. deelt mede dat men in Friesland den prijs van het hoefbeslag reeds driemaal heeft verlaagd en dat thans, nu het ijzer in prijs omlaag ging, wederom op prijsvermindering van het hoefbeslag is aangedrongen. Spr. voelt er veel voor om over dit onderwerp een landelijke bespreking te houden met de verschillende combinatie-voorzitters ten einde in zake de kostprijsberekening een vast systeem te volgen.

Als maatstaf zou spr. daarbij de machinale hoefijzers willen nemen, omdat uit de verschillende gegevens reeds gebleken is, dat 80 % van de smeden in Friesland de machinale ijzers gebruikt; het oordeel toch is dat men bij gebruik van machinale ijzers korteren tijd voor het hoefbeslag noodig heeft dan voor uit de hand gesmede ijzers. Moet echter het fabrieksijzer voor speciale hoeven en buitengewone gevallen versmeed en vermaakt worden, dan moet dit ook extra in rekening worden gebracht, evenals het thuis brengen. Het Hoofdbestuur heeft na te gaan of de prijzen van het hoefbeslag omlaag kunnen. Het onkostenpercentage-cijfer staat zeker met de prijzen van het hoefbeslag ten nauwste in verband en het is jammer dat de sub-commissie nog niet met haar desbetreffend rapport is kunnen gereedkomen, doch in ieder geval dienen we ook de tijdsduur benodigd voor het hoefbeslag onder de oogen te zien. De strijd, die in den lande met de landbouwers over het hoefbeslag gevoerd wordt, heeft reeds lang onze aandacht, doch willen we iets bereiken dan dienen we een vast systeem te volgen.

Uit de besprekingen blijkt dat ook de andere H.B.-leden zich als maatstaf aan de machinale hoefijzers wenschen te houden.

Besloten wordt dat het Hoofdbestuur den leden de volgende gedragslijn meent te moeten adviseeren voor de kostprijsberekening van het hoefbeslag:

a. elke extra bewerking aan een beslag moet extra in rekening worden gebracht. Thuis bezorgen moet afzonderlijk betaald worden; voor erg lastige paarden moet een extra toeslag worden gevraagd, alsook voor buitengewone ijzers, voor afwijkende, bewerkelijke hoeven enz.

In de op te stellen kostprijsberekening zal alleen gesproken worden over normale beslagen.

b. als de uitslag der sub-commissie bekend is, dan zal het door deze aan te nemen onkostenpercentage als **algemeen** overgenomen worden, terwijl iedere smid vrij is zijn eigen onkostencijfer vast te stellen, **mits dit is grond op de cijfers uit een goed gevoerde boekhouding.**

c. als materieel wordt genomen alleen fabrieksijzers.

Wil iemand zelf ijzers maken dan rekent hij, dat hij die gereed kan maken (het passen en onderslaan inclus) tegen een zelfden prijs als waarvoor de fabrieksijzers zijn te koopen, zonder na te gaan of hij hiermede al of niet kan uitkomen.

Het Hoofdbestuur meent dat alleen wanneer alle smeden voor de **kostprijsberekening** van het hoefbeslag eenzelfde systeem toepassen er mogelijkheid bestaat de eenheid te bevorderen en strijd omtrent de berekening van het hoefbeslag zooveel mogelijk te beperken.

Vervolgens werd na breedvoerige discussie besloten dat de hoofdbestuur-leden een bezoek zullen brengen aan verschillende combinatie-vergaderingen in verband met de algemeene prijzenbeweging in den lande.

Wat betreft de **loonsverlaging** der smidsgezellen is de vergadering van oordeel dat er veel werk wordt ingehouden om de hooge prijzen en deze zijn het gevolg der hooge loonen. Kan door loonsverlaging meer werk verkregen worden, dan meent het H. B. dat dan loonsverlaging een belang is voor patroon en gezelschap beide, maar dat overigens over deze zaak geen

leiding en actie van het hoofdbestuur kan uitgaan, waar deze plaatselijk onder de oogen moet worden gezien, omdat de plaatselijke toestanden zoo veel niteenloopen.

— *Vervolgcurcus hoefsmeden.* Begin Maart heeft de 26ste vervolgcursus voor hoefsmeden uit de provincie Hannover (Duitschland) plaats gevonden; zij duurde vier dagen.

Het voorloopige ontwerp-wet betreffende het hoefbeslag in Duitschland is in voorbereiding en zal spoedig, behalve aan de pers, aan de belanghebbende vereenigen in brochure-vorm worden toegezonden.

(u. *Der Hufschmied*).

ADVERTENTIËN.

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's-Gravenhage.

Tel. 4902-3330.

**SPECIAAL ADRES VOOR
HOEFIJZERS**

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

**Uiterst concurrerende
prijzen.**

Verzuimt niet ons aan te vragen.

Deze Schroefkalkoenen

I^a staal, gehard, levert in iedere hoeveelheid bij afname van minstens 5000 stuks, incl. kist, franco Nederl. grens voor f 6.— per 1000 stuks,

**Martin Mueller,
München, Klugstrasse 86.**

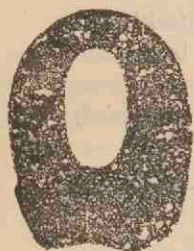
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunaaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met flink hielstuk.

Merk „Pacife”,
met zwaar hielstuk.

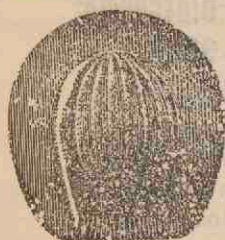

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorradi g van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4½ tot 6½ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorradi g.

Strijkringen
met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

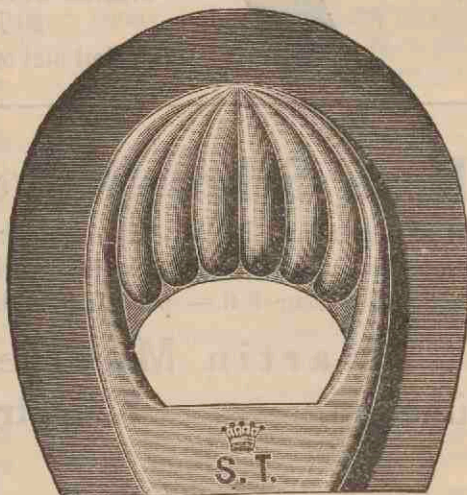
Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorradi g.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.

Kunsthoo rn.

Hoef tangen.
Renetten (rechts en links).
Hoef raspen.
Houw klingen.
Hoef hamers.

Lasch- of Welbladen en
Poeder
om ijzer en staal te
wellen.

Gemaakte Hoefijzers,
Rits- en Stampmodel,
uitsluitend beste
kwaliteit ijzer;
in 9 maten voorradig.

Ijs- of Scherp nagels
in 12 soorten.

Opruimers voor
Schroefgaten.

Schroeven en Stiften
in alle modellen;
tijdige bestelling
gewenscht.

Touwijzers in
verschillende maten.

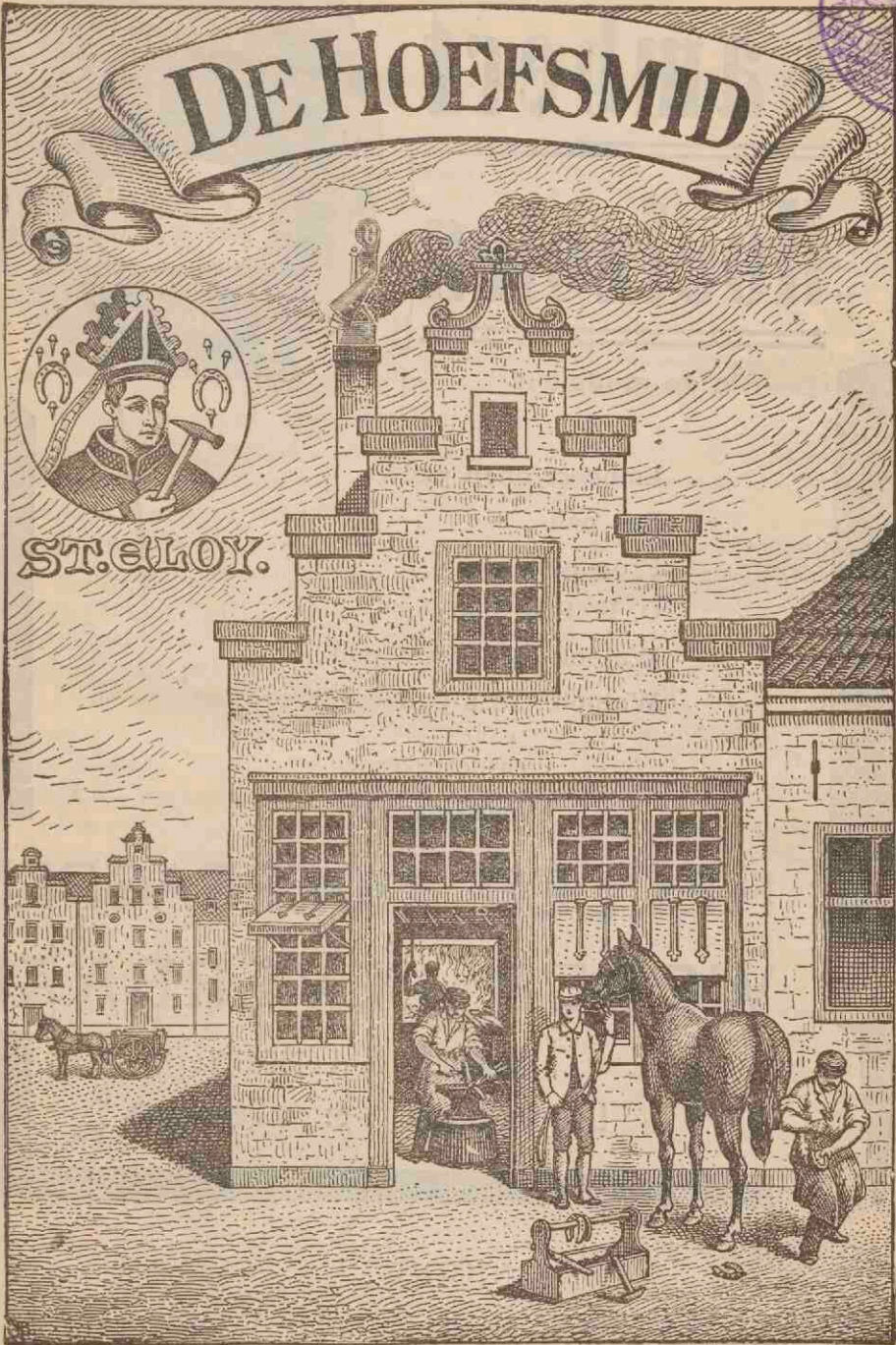

Men lette op het echte merk S T

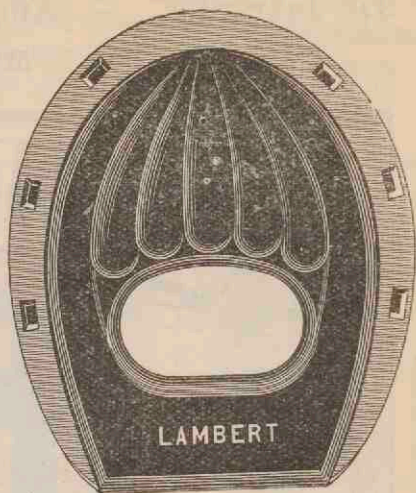
met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Bezoek aan de Staatshoefsmidschool te Brussel. — Het beslag met open en gesloten luchtdrukszolen. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

BEZOEK AAN DE STAATSHOEFSMIDSCHOOL TE BRUSSEL.

Op initiatief van de Afd. Zeeland v. d. Ver. Stamboek voor het Nederl. Trekpaard was op Maandag 27 Maart een excursie georganiseerd naar bovengenoemde inrichting om daar de Belgische hoefsmeden en hunne leermeesters in hun werk gade te slaan.

Tot deze excursie waren behalve verschillende fokkers, de besturen der afdelingen van genoemd Stamboek en de practische hoefsmeden uit Zeeland, ook uitgenoodigd Prof. Dr. H. M. Kroon en mede ondergeteekende. Door verhinderd van eerstgenoemden is de eerste ondergeteekende in de plaats van den heer Kroon gegaan. 's Middags ongeveer één uur arriveerden we te Brussel en hebben ons direct onder leiding van den Voorzitter en den Secretaris v.h. Stamboek naar de Staatsschool begeven. Deze inrichting maakte op ons een zeer soberen indruk, het geheel was o.a. niet te best verlicht, vooral de smederij.

In de voorste hal werd aan een viertal dubbele vuren met acht aambeelden door 7 leerlingen (aanvangers) gewerkt. Zij waren bezig aan het braden van oude ijzers ten einde materiaal te krijgen voor het maken van een strijkijzer met kalkoen, hierin geleid door twee meester-hoefsmeden. Het geheele ijzer werd zoowat onder den voorhamer gereed gemaakt.

In de achterhal van het gebouw waren twee paarden, een Belg en een meer luxe paardje aanwezig, waarvan de Belg in den noodstal, de kleine uit de hand beslagen werd. De Chef van de inrichting, de heer Bosman, deed dit werk, daarin geassisteerd door twee meester-hoefsmeden.

Het viel ons op dat de staven bijzonder kort werden afgeknipt en daarna bijna op wel-hitte op de noodige lengte werden gebracht, wat noodig werd geacht om bij het afslijten een minder gladde wrijfvlaakte te verkrijgen. De zware ijzers werden met stampgaten afgewerkt, de ijzers voor het kleine paard werden voorzien van een rits, die veel magerder en veel schuiner werd geplaatst dan in Holland de gewoonte is.

Het ligt niet in de bedoeling critiek op de werkwijze in Brussel toegepast uit te oefenen; in dergelijke zaken speelt de methode van werken een groote rol en zoo zal er op de in België gevolgde manier wel iets door ons aan te merken zijn, evengoed als omgekeerd. Het viel ons echter op dat er volgens Hollandsch idee te warm gepast werd en dat de afwerking der ijzers bij ons in het algemeen netter is. Een eeresaluut dient gebracht aan den leider der practische lessen, de reeds genoemde heer Bosman, die zich deed kennen als een eerste klas smid en als een eerste klas vakman.

Het hoofddoel van ons bezoek was om inlichtingen te krijgen over en resultaten te zien van het zoogenaamde Belgisch beslag, waarover in de laatste jaren op keuringen en bijeenkomsten van hoefsmeden nog al wat stof is opgejaagd. Zooals men weet wordt hierbij de toon zeer sterk, zelfs tot in de witte lijn ingekort, terwijl de verzenen zoo hoog mogelijk worden

gelaten. De Belg hier werd beslagen op dezelfde manier als ten onzent gebruikelijk is, met die wijziging, dat stampgaten en geen rits aan het ijzer voorkwamen. Natuurlijk wendden wij ons toen tot den heer de Luyks, veearts-leeraar der inrichting, en wat deelde die ons mede: „dat er van een Belgisch beslag, zooals bovengenoemd, geen sprake was, dat aan de ijzers aan zijn inrichting gemaakt bijna dezelfde eischen werden gesteld, die ten onzent geëischt worden, ja zelfs was ZEd. het met ons volkomen eens, dat een geregeld volgen van het zoogenaamde Belgisch beslag op den duur tot vernieling van hoef en stand moest leiden”. Kort samengevat deelde ZEd. mede:

1°. Besneden wordt hier in normale gevallen geheel volgens de voetas.

2°. De doode hoorn wordt hier ook zoo veel mogelijk verwijderd en de straal van de overtollige aanhangsels ontdaan.

3°. Gevolg hiervan is, dat de verzenen zoo noodig wel degelijk ingekort worden.

4°. Wordt bij lichte paarden wel degelijk steeds een ritsijzer gebruikt, omdat men erkent dat dit beter is; bij het zware paard worden echter bij voorkeur stampgaten gebruikt, omdat deze werkwijze minder tijdroovend en gemakkelijker is.

5°. Het door u bedoelde zoogenaamd Belgisch beslag is een afwijkend beslag, dat door enkele fokkers (en hierin volgt de een den ander na) alleen voor keuringen en handelsdoeleinden verlangd wordt, doch dat bij regelmatige doorvoering den hoef en den stand moet vernielen.

Verder is ons gebleken dat men in België, vooral bij plathoeven er niet tegen op ziet om de zool mee te laten dragen, doch daar zien we hier ook niet tegen op, terwijl men bij holle hoeven dikwijls de afhelling weglaat, voor tijdsbesparing, iets waar niet te veel bezwaar tegen bestaat. Waar wij echter hier te lande vrij veel met plathoeven te doen hebben, achten wij het toch wenschelijk de afhelling maar te behouden.

Resumerende komen wij tot de gevolgtrekking, dat eigenlijk van een zoogenaamd Belgisch beslag geen sprake is, dat althans het onderwijs aan de Staatshoefsmidschool in België, waar toch de meester-hoefsmiden voor België worden gevormd, grotendeels parallel gaat aan het onze en dat, zoo er tusschen België en Nederland geen grootere verschillen bestaan, we elkander voor altijd wel de hand kunnen reiken.

Gelukkig werd de excursie meegemaakt door eenige groote koudbloed-fokkers en een achttal hoefsmiden uit Zeeuwsch-Vlaanderen, die zich allen van de waarheid van bovenstaande hebben kunnen overtuigen.

Ten slotte een woord van dank aan de Afd. Zeeland, die de betooging op touw zette, en aan het Hoofdbestuur van het Stamboek voor de uitnoodiging, terwijl wij hopen dat er ook eens een excursie in omgekeerde richting zal worden gemaakt.

P l e t.
v. A n g e r e n.

HET BESLAG MET OPEN EN GESLOTEN LUCHTDRIKZOLEN ENZ.

In een artikel over het beslag met Engelsche hoefzolen wees ik er op dat ik voor mij het beter vond om de takken van de ijzers niet op te stuiken. Ook bij het gebruik van luchtdrukzolen wordt er geleerd de takken zooveel op te stuiken als de dikte van het gummilichaam aangeeft. Ik vind beter zulks niet te doen om verschillende redenen.

Men moet het beslag niet zwaarder maken dan hoogst noodig is, omdat het dan ten laste komt van het paard en diens voeten.

Wanneer men bij het beslag met luchtdrukzolen ook nog verdikte takken aanbrengt en bij winterbeslag nog stift of schroefkalkoen daarenboven, dan is het paard geheel uit z'n normalen stand gebracht, mede omdat aan de voorhoeven de meeste paarden alleen stiften of schroeven aan de takken hebben. Deze laatsten zijn trouwens mijns inziens niet noodig bij paarden welke met zolen worden beslagen. Bij een beslag met luchtdrukzolen moet het guttapercha dienen om den schok te breken en om dit te kunnen doen moet het beneden het ijzer uitsteken. Bij prima Engelsche luchtdrukzolen is het niet noodig de takken van de ijzers op te stuiken, men kan de zolen tweemaal gebruiken en dit is voldoende omdat de randen van de zool het dan toch langzamerhand gaan begeven. Wil men goedkooper uit zijn, dan kan men beter kurkbeslag onder leggen en één stel zolen per maand gebruiken.

Het doel van een gesloten luchtdrukzool is om den straal droog te houden. Bij elken stap zal het gummilichaam naar binnen gedrukt en de lucht die zich tusschen zool en hoefzool bevindt er uit geperst worden en door deze lucht-circulatie blijft de straal mooi droog.

Bij het beslag met nieuwe Engelsche luchtdrukzolen moet men hieronder nooit vlas of hennep brengen, maar alleen een flinke kwast bruine teer, want anders neemt men den voornaamsten schokbreker weg. Bij de meeste paarden wordt de schok meer aan den toon gebroken dan aan de verzenen en aan den toon wordt het gummilichaam het meest tegen den hoef gedrukt waarna het doortreden volgt. Zijn de takken ongeveer zoo dik als de laag gutta-percha, dan heeft dit geen nut doordat het geen dienst kan doen. Gebruikt men vlas of hennep om de zolen op te stoppen dan heeft het paard hieraan zoolang wat als die gummibal onder het ijzer uitsteekt; de zolen zijn in één keer versleten en het paard heeft geen nut van zijn beslag gehad.

De gesloten luchtdrukzolen zijn sterker en beter voor de hoeven dan de open zolen. Sommige meenen van niet en dwepen met de laatsten, meenende dat de uitwaseming bij de open zolen beter is, maar de meeste hoefsmiden zullen toch wel weten dat hiervan op die plaats geen sprake kan zijn. Een open luchtdrukzool is een bergplaats voor vuil en op grintwegen moet nog wel eens worden haltgehouden om er een stuk steen uit te halen, terwijl het verder op een stal met turfstrooisel aanleiding kan geven tot rotstraal, tenzij men de hoeven voortdurend schoonmaakt en zool en straal met bruine teer behandelt, maar zulks schiet er in den regel bij in. Bovendien kan men onder een gesloten luchtdrukzool evengoed teer brengen.

Stroo is voor de hoeven op den duur beter dan turfstrooisel, tenzij de zorg bij dit laatste groot is en voortdurend de natte plekken worden wegge-

schept. Het vocht (urine) werkt niet gunstig op het gutta percha en verder balt het turfstrooisel licht in den hoof en deze druk is niet aan te bevelen. Er zijn maar weinig hoeven die er tegen kunnen om altijd op turfstrooisel te staan; wel is het voor verschillende paarden goed voor een poosje.

Beslaat men een paard met zolen dan is het noodig zelf de ijzers te maken en geen machinale ijzers te gebruiken. Het ijzer maakt men zooals de hoof dat aangeeft, met voldoende nagelgaten, vooral in de voorijzers, en die gaten niet te groot of te klein zoodat de nagels goed aansluiten. Voorts zijn sterke lippen onmisbaar en zijlippen aanbevelenswaardig, vooral bij paarden die in het span loopen, om het verschuiven der ijzers, het breken van nagels enz. tegen te gaan. Aan de voorhoeven kan men beter een paar nagels meer inslaan en een lichter soort nagel gebruiken dan achter, want meestal breken de nagels af aan de voorhoeven. Gewoonlijk worden er, naar mijn meening, veel te zware soorten nagels gebruikt, ook bij gewoon beslag, en verscheidene smeden zijn, wat betreft de nagelsoorten, niet voldoende gesorteerd. Vele stampen dan ook alle nagelgaten met een en dezelfde stamp en voor elke hoorn en iederen hoof gebruikt men dan dezelfde nagelsoort omdat deze met z'n kop goed past in het stamp-gat.

De voorhand van een paard is meer belast dan de achterhand en de voorhoeven hebben dus ook meer te dragen. De wijze waarop verder met het dier wordt omgegaan is van invloed op het beslag. Is een paard goed beslagen dan kan er heel wat gebeuren voor het ijzer er af rolt.

In verscheidene smederijen wordt het dichtmaken der nagelgaten en het verdere opmaken veelal door jongens gedaan, maar wil dit goed gebeuren zooals het behoort, dan is dit m.i. lang geen jongenswerk. Bij vele paarden liggen de ijzers gauw los of wel gaan de nieten recht staan, hetwelk strijken bevordert. Ook gebruikt men in verscheidene smederijen nog geen onderkapper. Men vindt dit gereedschap te onhandig en maakt liever een kleine groeve op den hoof of wel legt de nieten gewoon tegen den wand aan, — een en ander zeer ten onrechte.

Gebruik een goed soort nagel en knijp ze na het ondernagelen van het ijzer zoo kort mogelijk af en vijl ze gelijk. Gebruik dan de onderkapper en haal iedere nagel met zachte hamerslagen een paar maal met tang en hamer van den toon naar de laatste nagel aan, nog even gelijk vijlen en daarna de niet in het hoorn leggen, ook met zachte hamerslagen. Niet meer hoorn met de kapper wegnemen dan strikt noodig is. Met de hand over den hoof strijkende mag men de niet niet raken; dit is voor den smid, als er niet te veel aan den hoof en over de nieten geraspt is, het beste bewijs van sterk werk. En in het bijzonder bij het beslag met zolen, van welke soort ze ook zijn, is het van groot belang de ijzers in dezen geest onder te leggen. Dan voorkomt men veel losse ijzers, heeft geen last met strijken door het uitsteken van nieten. Is het paard aan de beurt van beslag, dan zal men een scherpe nietenkapper moeten gebruiken om de nieten los te kappen. De hoeven krijgen of houden een goed aanzien en dan kan men tevreden zijn met het geleverde werk.

INGEZONDEN STUKKEN.

BESLAG BIJ VERBEEND HOEFKRAAKBEEN.

Naar aanleiding van de vraag van den heer E. M., hoe het beslag moet zijn van een paard met verbeend hoefkraakbeen, wil ik gaarne mijn oordeel uitspreken, hiermede volstrekt niet zeggende, dat dit beslist het eenige goede is.

We gaan van de veronderstelling uit dat alleen het buitenkraakbeen is verbeend. Bij de beweging zal dan de buiten-verzen niet over het ijzer heen en weer schuren en dus niet afslijten.

Bij de beoordeeling van het oude ijzer zien we dat dit aan den buitentak sterk is versleten in verhouding tot den binnentak. Om deze reden, omdat de buitenverzen niet voldoende afslijt, korten we de buitenverzen meer in dan de binnenverzen. Is de buitenwand erg ingetrokken, wat dikwijls het geval is, doen we goed de verzen zoo veel mogelijk te besnijden en komen we hierbij in conflict met de voetas, dan kunnen we het te veel weggenomene met vilt of leer weer opvullen, waarmee we dan meteen een nieuwe schokbreker hebben in de plaats van het ontbrekende hoefmechanisme, terwijl de ingetrokken verzen door het sterke inkorten de gelegenheid krijgt weer iets steiler af te groeien.

De straal moet sterk worden besneden om zoo min mogelijk druk uit te oefenen van binnen uit op het verbeend hoefkraakbeen, want hierdoor kunnen kneuzingen ontstaan der inwendige deelen.

Met de steunsels moeten we voorzichtig zijn, want door te veel te besnijden krijgt de ingetrokken wand de gelegenheid nog meer binnenwaarts te gaan.

Dit wat betreft het besnijden van den hoef.

Bij het maken van het ijzer moet men den binnentak smeden als voor normaal beslag. De buitentak wordt zoo breed gesmeed dat hij aan den binnenkant, evenals bij normaal beslag, een gedeelte van de zool en steunsels goed bedekt en dat de buitenkant de denkbeeldige loodlijn raakt neergelaten uit den kroonrand en wordt hij dan nog iets bodemwijd gesmeed, dan kan daarmede ook nog het steunvlak iets worden vergroot.

Het plaatsen van de nagelgaten geschiedt natuurlijk zoo dat de nagels juist in de witte lijn worden ingezet en de richting juist als die van den hoef. Het verder naar achteren nagelen kan gerust geschieden omdat we niet, als bij normale hoeven, rekening te houden hebben met het hoefmechanisme aangezien dit niet werkt en verder is het voor een breed en daardoor zwaren buitentak wel aan te bevelen de gaten verder naar achteren te plaatsen, indien de dikte van den wand zulks toelaat.

Het aanbrengen van een buitenlip acht ik overbodig en zelfs nadeelig voor den naar binnen gebroken buitenwand. Daar wij eerst de verzenen extra gaan besnijden om de buitenhoefhelft iets ruimer te laten aangroeien, zou dit doel door een buitenlip weer worden bedorven.

Ik hoop dat de heer E. M. hiermede voldaan zal zijn. Mocht dit niet het geval zijn, zeg het gerust en teeken s.v.p. met naam en woonplaats.

Grijpskerk (Gron.).

P. H u i z i n g a.

PRIJSBEREKENING VAN HET HOEFBESLAG.

Met belangstelling heb ik het artikel van den heer v. Mullingen te Voor- schoten gelezen, die daarin zijn spijt uitdrukt, dat de prijs van 't hoefbeslag door het Hoofdbestuur van de B. S. P. N. wordt aanbevolen op basis van machinale hoefijzers. Laat ik direkt zeggen dat ik geheel zijne meening deel, om meer dan één reden.

Wanneer men aflevering 9 (Sept. 1921) van „De Hoefsmid” nog eens wil lezen, kan daaruit mijne meening worden opgemaakt. Het artikel luidt als boven.

Ik kan het standpunt van den heer Oostwoud ook niet goedkeuren, omdat die leek is op het gebied van hoefbeslag, en bovendien volkomen op de hoogte was met mijne zienswijze, aangezien ik den heer Oostwoud een exemplaar, waarin mijn artikel voorkwam, had toegezonden; ook had ik reeds met hem mondeling van gedachten gewisseld.

Een vrij uitvoerige discussie heb ik, tijdens een vergadering van verschillende prijzencommissies uit Groningen, gevoerd met den heer v. Essen, Rijksvoorlichter der kleine nijverheid in het N. en O. des lands. Ook deze heer meende dat de prijs vastgesteld moest worden volgens machinale ijzers.

Waar de heer v. M. de vrees oppert, dat machinale ijzers genomen worden bij prijsberekeningen om den prijs te drukken, geloof ik stellig dat dit waar is. Echter niet door hoefsmiden die veel hoefbeslag hebben en die sericus werken, maar door smeden die weinig hoefbeslag uitoefenen en dit maar een klein onderdeel is van hun bedrijf. Die smeden gaan, jammer genoeg, veelal tot dien maatregel over, en te keeren is zoo iets niet. Eén hoop blijft mij in de toekomst over, en wel deze. Langzamerhand komen er meer gediplomeerde onderwijzers in hoefbeslag, die zeker allen voor de goede zaak zullen strijden. Verder doet het examen tot verkrijgen van een Rijksdiploma als hoefsmid veel goeds op dit gebied, want allen die zich aan dat examen onderwerpen, moeten goede hoefijzers kunnen maken; is dat niet het geval, dan worden ze van zelf gestraft.

Hoe meer het hoefijzers maken wordt beoefend, hoe meer waarde aan een goed gesmeed hoefijzer wordt gehecht, hoe eerder gaan de smeden over om den prijs van 't hoefbeslag te bepalen op basis van handgesmede ijzers.

Jammer is het dat de maatstaf door het Hoofdbestuur van de B. S. P. N. aangegeven, reeds hier en daar ingang heeft gevonden, want waarlijk de techniek van 't hoefbeslag staat er mee op 't spel en de prijs is hier en daar reeds zoodanig gedrukt, dat het niet meer loonend is. Ook deze keer wil ik de onderwijzers in hoefbeslag en alle gedipl. hoefsmiden opwekken, om toch vooral in deze zaak actief te zijn.

Appingedam.

M. Ritsema.

 HENGSTENKEURINGEN TE ROTTERDAM.

Als paardenliefhebber en uit belangstelling als hoefsmid bezoek ik zoo mogelijk gewoonlijk deze keuringen. Ook ditmaal. Den indruk, welke het hoefbeslag er over het geheel op mij maakte, wil ik in het kort weergeven.

Ik heb de hengsten nauwlettend hierop nagegaan buiten de monsterbaan. Op de baan zelf lag een laag zand van minstens 6 à 7 c.M. dik, waardoor de beoordeeling niet goed kon zijn en hetgeen slechte hoeven of slecht beslag ten goede kwam.

Een zwaren Oldenburgschen hengst zag ik met matig beslag; naar achteren gebroken voetast, te nauw gerichte ijzers en te korte ijzers, zoowel achter als voor; verder onregelmatig genageld en slecht besneden, zoodat de lappen oude hoornstraal hem na slingerden. Deze hengsteigenaar moet voortaan zijn dier op tijd laten beslaan door een deskundigen smid.

Van een mooien Oldenburgschen hengst was de voetast naar binnen gebroken, niet als gevolg van verkeerden stand maar van het werk van een niet kundigen hoefsmid. Voorts waren de ijzers te nauw gericht en te kort.

Een bruine Oldenburgsche hengst, afkomstig uit Bergen-op-Zoom, had m.i. rechts vóór toontrederstand. Blijkbaar waren de onderliggende ijzers fabriekswerk; zij waren loodrecht met den wand gericht, terwijl het beter geweest zou zijn als ze aan den buitenwand wat ruimer waren gepast met bodemwijde afwerking. Hieruit blijkt weer dat het de voorkeur verdient als de smid zelf de ijzers vervaardigt; dan kan hij ze maken naar den hoef en niet, zooals in dit geval, omgekeerd. Verder waren de ijzers wat lang.

Ook zag ik nog eenige Belgische hengsten, waarvan het meerendeel in Rotterdam beslagen was. Dit beslag was niet best uitgevoerd en onooglijk. Ik zag er onder andere z.g.n. Engelsch mijnpaardbeslag bij. Ook zag ik vierkant beslag met wel een dikte der ijzers van $2-2\frac{1}{2}$ c.M.; dit dier rolde over z'n eigen beenen, leek wel hoefbevangen en had de grootste moeite om z'n beenen voorwaarts te brengen. Bij deze collectie Belgische hengsten was het beslag te noemen: de toonagels soms enorm hoog, de zijagels daarentegen soms slechts 1 c.M. hoog, zeer slecht besneden, voorhoeven soms veel te groot en achterhoeven te klein of omgekeerd enz.

Zulke hoefbeslaggebreken dienden absoluut niet voor te komen en m.i. moest de keuringscommissie hierop zeer ernstig wijzen. Wat heeft men aan een paard zonder vier goede hoeven, de steunpilaren van het paarden-gebouw?

Ik ben het ten volle eens met een deskundige die laatst tot mij zeide, dat vanwege het Stamboek moest worden overgegaan tot het vormen van aanbevelingslijsten van bekwame hoefsmiden in den lande. Het paard, de eigenaar en de hoefsmid, die z'n vak verstaat, zijn hiermee gebaat. De zuinigheid kan de wijsheid zoo licht bedriegen en de zaak is het zoodubbel waard.

Oud-Beijerland.

H. van Waasbergen,
Rijks Hoefsmid-Onderwijzer.

— — —
Aan den heer E. M. te V.

Aangezien het antwoord van den heer Saris U niet geheel bevredigt, neem ik de vrijheid u het navolgende mede te deelen, omtrent uw vraag „wat is het doelmatigst beslag bij verbeening van de hoefkraakbeenderen.

Het beslag is daarvoor tweëerlei en wel voor eenzijdige en voor beiderzijdse verbeening.

1°. Wanneer ze eenzijdig is, zit deze altijd aan de buitenhelft, zich kenmerkende door een verhoogden kroonrand daar ter plaatse, en een ingetrokken verzenwand.

Het hoefmechanisme is aan die helft totaal opgeheven, om reden het verharde kraakbeen alle uitzetting tegengaaf. Men dient dus bij het besnijden van den hoef rekening te houden met die deelen, die de uitzetting bevorderen, als straal en steunsels; deze moeten sterk besneden worden, de eerste mag absoluut den bodem niet raken en de tweede behoeft niet op het ijzer te dragen.

De buitenverzen moet in den regel goed worden besneden, omdat deze niet op het ijzer afslijft. Verder moet men vooral de aandacht schenken of de voet bij het neerzetten vlak op den bodem komt, want dit is in 't bijzonder bij eenzijdige verbeening een eerste vereischte.

Indien de wand ingetrokken is, wordt een ijzer met verbreedten tak gesmeed, en zoo breed, dat als men van af den kroonrand een loodlijn neerlaat, deze nog op het ijzer moet vallen. De breedte van den buitentak regelt zich dus naar den wand, n.l. of deze veel dan wel weinig is ingetrokken. De nagelgaten in den buitentak kunnen gevoegelijk meer dan gewoonlijk naar achteren geplaatst worden, waardoor het ijzer vaster tegen den draagrand ligt.

Indien de wand nog niet erg is ingetrokken, kan men ook een zijlip aan het ijzer brengen, doch wanneer zulks wel het geval is, dan kan de zijlip wegblijven, aangezien deze dan toch niet goed tegen den wand kan komen.

2°. Bij beiderzijdsche verbeening verandert de hoefvorm weinig; alleen worden de verzen iets hooger en nauwer. Het paard loopt hierbij dikwijls zeer gevoelig en durft niet best meer doortreden, redenen waarom de verzenen als regel iets hooger worden gelaten dan gewoonlijk.

Ook in dit geval moeten de straal en de steunsels zoo worden besneden, dat de eerstgenoemde niet op den bodem komt; dit blijft een eerste eisch.

Men bezigt hiervoor een gewoon ijzer, met 2 zijlippen om het uitzetten tot het uiterste te beperken. Gaat het paard erg gevoelig, dan legt men tusschen het ijzer en den draagrand een flinke dikke leeren rand, om de schok nog eenigszins te breken. Als de straal sterk ontwikkeld is, zoodat men door het besnijden deze niet vrij van den bodem kan krijgen, kan men gevoegelijk kalkoenen aan het ijzer smeden. Ook worden de nagelgaten iets verder naar achteren geplaatst.

Appingedam.

M. Ritsema.

Geachte Redactie!

Het moge ons worden vergund, naar aanleiding van het onderschrift van den heer Dr. Gallandat Huet, vermeld op bladzijde 28 tot en met 30 van „De Hoefsmid”, het navolgende onder de aandacht van Uwe lezers te brengen.

Op de raadgeving van Dr. G. H., die het „meer vruchtdragend acht dat wij ons met gemotiveerde klachten en bezwaren tot den Minister van Oorlog wenden, om te erlangen dat diens orders stipt worden opgevolgd”, zij medegedeeld, dat zulks reeds herhaaldelijk doch zonder resultaat heeft

plaats gehad. Waar echter Dr. G. H. tegelijkertijd, onder het motto „bezuiniging”, meerdere tekortkomingen van Chefs bij voorbaat vergoelikt, zal men onze situatie gemakkelijk begrijpen. Ook zijn wij niet zoo onredelijk om te verlangen dat men belastingpenningen zou besteden aan verbeteringen van werkplaatsen en beslagloodsen, waarvan niet vaststaat dat zij in gebruik zullen blijven. Ook wij vinden het alleszins begrijpelijk en respecteeren het ten zeerste, dat, gedurende den tijd waarin men daaromtrent in onzekerheid leeft, niets meer dan het hoog noodige daaraan zal worden besteed, maar wij wezen op omstandigheden en toestanden in werkplaatsen, omtrent de opheffing waarvan nog nimmer twijfel heeft bestaan.

Dat bij aanvraag bij de korpsen voor een vacature bij de Koninklijke Maréchaussee uit meerdere hoefsmeden een keus kon worden gedaan, is zeer aan twijfel onderhevig, want toen onlangs bij dat Wapen een hoefsmid moest worden geplaatst, was geen enkele hoefsmid van het geheele leger daartoe genegen en moest een pas geëxamineerd aspirant-hoefsmid van de School op diens verzoek daarvoor worden aangewezen, hetgeen minder gewenscht is met het oog op de zeer bijzondere omstandigheden waaronder bij dat Wapen moet worden gewerkt.

Vroeger werden daarvoor altijd geroutineerde ervaren werklieden uitgezocht.

Een hoefsmid bij een der noordelijke districten heeft herhaaldelijk pogingen aangewend, zelfs tweemaal per circulaire aan *alle* militaire hoefsmeden gevraagd om te ruilen en naar elders te worden overgeplaatst, doch niemand was daartoe genegen, zeker omdat daaraan zulke groote „voordeelen” verbonden zijn.

Wij slaan volgens Dr. G. H. „de plank geheel en al mis” ten aanzien van onze klacht nopens het verschaffen van hulp bij ziekte, verlof enz.

Men kan omtrent de appreciatie van zoo'n onderwerp van gevoel en inzicht verschillen, daarom willen wij hieromtrent slechts even aanstippen de bepaling van den Minister van Oorlog waarbij ook ons jaarlijks 3 weken of 18 werkdagen verlof zal worden verleend. In theorie is dat heel mooi, doch de praktijk is dat wij die vacantie in kleine stukjes en brokjes genieten en daarbij onder voorwaarden dat al ons werk tevoren of daarna wordt ingehaald.

Zeer zeker werd vroeger veel door de kameraden onderling opgeknapt. Ging dat toen niet goed, wordt gevraagd. Daarop is ons antwoord volmondig: Neen! Immers ging dat toen gepaard met werkdagen van 12 à 14 uren, dat was dan nog de goede, oude tijd.

De Wetgever gaf aan alle arbeiders, zoo ook aan ons, den 8-urigen arbeidsdag. Nu wij ons daar zooveel mogelijk aan houden, heet dat gebrek aan gemeenschapsgevoel en aan samenwerking.

Onder de militaire hoefsmeden bestaat in de laatste jaren, zeer tot ons genoegen, een gemeenschapsgevoel en een kameraadschap als nooit te voren en als er ook iets uit „collegialiteit” moet worden gedaan, dan stellen wij het zonder uitzondering op prijs dit te kunnen doen. Dat wil echter niet zeggen dat 5 à 6 weken achtereen ook het werk van een collega, die ziek is, zonder meer moet worden verricht, omdat er geen hulpkrachten zijn of omdat het „bureau” geen hulp wil vragen.

Het argument „*liefst zoo kort en zoo weinig mogelijk werken*” is een taaie dooddoener geworden, die wij langs ons heen laten glijden; dit zou men van elke categorie van loontrekkende dienaren kunnen getuigen, doch dat moet juist vermeden worden.

Inderdaad speelde de griep-epidemie destijds een rol in de groote aanvraag om hulpkrachten, doch ook meerdere beroepsongevallen van recenten datum zijn ons bekend, evenals zulks ons inziens ook aan Dr. G. H. kan zijn. Het is gemakkelijk te gewagen van minder collegialiteitsgevoel of van minder werkiijver dan vroeger; wij werpen dergelijke verdachtmakingen ver van ons, omdat wij met bewijzen zeer gemakkelijk het tegendeel kunnen aantoonen.

Willen de burgerhoefsmeden over *te korte* werkdagen klagen, dan is dat hun zaak; wordt onze werkdag *tijdelijk noodzakelijk* verlengd dan doen wij volgaarne onze plicht, zelfs meer dan onze plicht, doch ten aanzien van het begrip „*tijdelijk*” en „*noodzakelijk*” bestaan in dit opzicht ook de meest uiteenlopende interpretaties.

Wij vermeenen dan ook dienaangaande met Dr. G. H. zeer van meening te verschillen.

Dat de Volksvertegenwoordiging de schuld zou zijn voor hetgeen door de Genie-autoriteiten ten onzen opzichte wordt nagelaten, is mede zeer aan twijfel onderhevig; om daarop hier ter plaatse verder in te gaan, heeft ons inziens geen nut.

Hoogachtend,

Uw dw.

3 — 4 — '22.

W. G. F. v. D. L. en J. W.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Cursus voor opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht.** De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, gezien zijne beschikking van 24 Januari 1919, Directie van den Landbouw, No. 447, eerste Afdeling, heeft goedgevonden: in het sub 2 van zijne voornoemde beschikking vastgestelde Reglement artikel 4 te vervangen door een nieuw artikel van den volgenden inhoud:

„Om toegelaten te worden moet men den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich vóór 20 Januari met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Hoogleeraar in hoefkunde aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, onder overlegging van een geboorte-acte, het Rijksdiploma als Hoefsmid (bedoeld in het Koninklijk besluit van 28 Februari 1919, No. 85) en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.”

— **Cursus in hoefbeslag te Doetinchem.** Van de 7 cursianen kon aan 6 het Rijksdiploma worden uitgereikt, en wel aan 1 met lof, n.l. den heer Harmsen te Angerlo, die te Utrecht $60\frac{1}{2}$ punten verwierf. Het hoogste aantal tot dusver te Utrecht behaalde punten bedroeg 54.

H.

— Met ingang van 1 Mei is benoemd tot hoefsmid 1ste klasse aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht: Th. E. Evers te Tilburg.

— **Coöperatieve Smederijen.** Volgens het „Orgaan van Smedenpatroons” heeft de Vereeniging van Akkerbouwers te Beemster een coöperatieve smederij opgericht, omdat zij van meening is dat de prijzen voor hoefbeslag te hoog zijn.

— **Vragen en Antwoorden.** Een lezer van „Der Hufschmied” vraagt de beslagmethode voor een veulen van $1\frac{1}{2}$ jaar met zeer spitse achterhoeven. De verzenen zijn zeer laag en ondergeschoven; de voet is sterk naar achteren gebroken en het dier loopt in hoofdzaak op de ballen.

Het antwoord luidt dat de ondergeschoven verzenen op de plaats van ombuiging moeten worden ingekort evenals de toon. Verder moet een gewoon glad ijzer worden ondergelegd met voldoende lange takken, welke tevens verdikt zijn. Hierdoor worden de verzenen kunstmatig verhoogd en de stand van de koot ten opzichte van den hoef beter, waardoor het belasten van den laatste ook gelijkmatiger zal plaats hebben. Verder kan een weinigje „opzet” worden gegeven.

— **Het handwerk:** Reeds vaak is verteld dat het handwerk door ondergang bedreigd wordt en niettemin heeft het de toekomst. Maar voor volle ontwikkeling moet de Staatsinmenging zoo mogelijk weer op den achtergrond geraken en de persoonlijke vrijheid zich vrij kunnen ontplooiën.

— **Jaarbeurs.** Te Wezel a/d. Rijn wordt van 20—24 April een groote jaarbeurs gehouden, waarbij van landbouwwerktuigen, ijzer- en metaalindustrie een volledig beeld zal worden gegeven.

— **IJzer-prijzen.** Uit Essen is gemeld dat de bond van ijzerfabrikanten besloten heeft de verschillende ruwijzerprijzen met ingang van 1 April te verhoogen; tot 30 April zou deze dan ten minste van kracht blijven.

— **IJzer en Staal.** In Engeland heeft de industrie tijdens 1921 een geweldige depressie doorgemaakt, welke men ook thans niet te boven is. Voor wat betreft ijzer en staal kon men aan het einde van 1920 reeds voorzien dat 1921 groote moeilijkheden met zich zou brengen en dat de prijzen verlaagd zouden moeten worden indien men aan het werk wilde blijven. Dat inzicht werd bewaarheid. De toestand werd in die mate onbevredigend dat verscheidene fabrieken, na de sluiting wegens de feestdagen in December, niet meer geopend werden. Aan het einde van het jaar kwam er door de lagere prijzen wat meer vraag en konden de fabrikanten beter met het vasteland concurreeren.

— **De Oorlog en het hoefbeslag.** In het Zeitschrift für Veterinärkunde, uitgegeven door de Deutsche paardenartsen, is een lange verhandeling verschenen over den diergeneeskundigen dienst in Oorlog, waarbij tevens enkele mededeelingen worden gedaan over het hoefbeslag.

De schrijvers, Dr. Schulze en Dr. Otto, loven zeer den onvermoeiden arbeid van de hoefsmeden om de troepen marschvaardig te houden. In het begin van den oorlog gingen deze, uit geestdrift, ook wel mee op patrouille en velen keerden niet weer. Het aantal hoefsmeden moest al spoedig worden aangevuld en vergroot, dit laatste door de legeruitbreiding. Om hoefsmeden te kweken en af te richten werden 6-weekse cursussen ingesteld op de ziekenstallen en na afloop een examen afgenomen. De schr's zijn van meening dat deze wijze van africhting bevredigende resultaten gaf, maar Dr. Fisher, de hoofdredacteur van „Der Hufschmied“, denkt er anders over. Van de kennis en ambitie van den leider van den ziekenstal zal het steeds afgehangen hebben of de opleiding zaakkundig kon worden genoemd, maar nog afgezien hiervan weet iedere vakman dat een opleidingstijd van 6 weken te kort is en een noodmaatregel beteekent. Na den oorlog hebben dan ook verscheidene aan deze nood-cursussen opgeleide smeden het verlangen geuit eens een echten cursus mee te maken.

In vredestijd bedroeg de sterktestaat van het Duitsche leger 160.092 paarden en gerekend naar een gemiddelde duur van 4 weken per ijzer werd dit een aantal van ongeveer 640.368 stuks. De oorspronkelijke oorlogsterkte was 880.000 paarden en als men de gemiddelde duur in oorlogstijd op 2 weken rekent, komt men tot een aantal hoefijzers van 7.040.000 per maand. †

Tot 15 April 1915 steeg het aantal legerpaarden, de buitgemaakte ingesloten, tot 1.270.000 stuks. Het aantal benodigde ijzers steeg van 8.000.000 op 10.000.000 en hiermede evenredig de hoefnagels, schroeven, zolen enz.

Voor al in het begin van den oorlog waren er door het actieve optreden der Cavalerie enorm veel hoefijzers noodig, zoodat na 6 weken de ijzerreserve ernstig in gevaar was. Daarna kregen verscheidene firma's opdracht voor de levering van ijzers en verdere ingrediënten te zorgen, terwijl verder de militaire hoefsmidscholen te Berlijn, Königsbergen, Breslau en Frankfort weer aan den slag gingen om materiaal aan te maken.

De verzorging der troepen, met al datgene wat voor het hoefbeslag noodig is, was niet best geregeld; één centrale werd hierbij zeer gemist. Deze is later opgericht en de toevoeging van een paardenarts aan die centrale inrichting heeft er toe geleid dat geleidelijk de hoefbeslagaangelegenheden beter van stapel liepen.

PERSOVERZICHT.

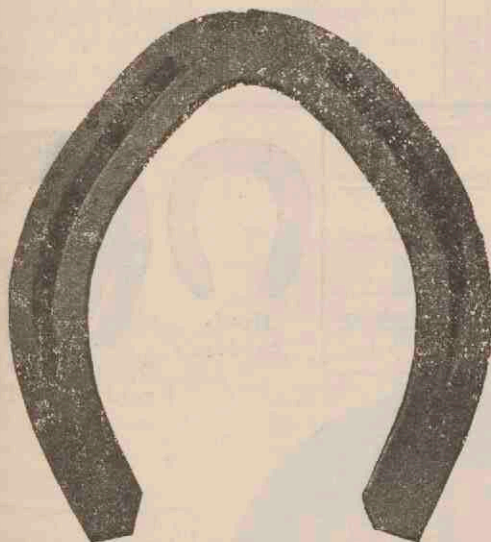
— De productie van smeedijzer gedurende 1921 zal vermoedelijk niet hooger zijn geweest dan 30 % van de totale capaciteit. De fabrikanten hebben veel moeite gehad om werk te vinden en op de binnenlandsche markt is de concurrentie even scherp als in eenig ander artikel. Uitvoer had bijna niet plaats, in hoofdzaak ten gevolge van de lage prijzen van Belgische en Duitse goederen. In het begin van het jaar stonden de loonen op $242\frac{1}{2}$ % boven het basis-loon en aan het eind van het jaar op 90 %.

— *Prijsbepaling Hoefbeslag*: Als voorloopige mededeeling van het verslag der vergadering van de Friesche combinatie lezen we in het Orgaan voor Smedenpatroons dat de tijdsduur van het hoefbeslag bepaald is op $1\frac{1}{4}$ uur. De prijsberekening van het hoefbeslag, aldus door de Friesche combinatie vastgesteld, bedraagt met ingang van 1 Maart 1922 afgerond f 4, gecalculleerd als volgt:

4 ijzers, 3 K.G. à f 0.29	f 0.87
30 nagels	„ 0.12
Werkloon patroon, $1\frac{1}{4}$ uur à f 0.65	„ 0.82
Werkloon knecht, $1\frac{1}{4}$ uur à f 0.35	„ 0.43
Algemeene onkosten 80 % van f 1.25	„ 1.—
Winst 20 % van f 3.24	„ 0.65
	f 3.89

Afgerond f 4.

ADVERTENTIËN.

**Handelsvennootschap
Hoffman & Moermans.**

KANTOOR:

Javastraat 90, 's-Gravenhage.

Tel. 4902-3330.

**SPECIAAL ADRES VOOR
HOEFIJZERS**

in alle maten en modellen.

Uit voorraad leverbaar.

**Uiterst concurrerende
prijzen.**

Verzuimt niet ons aan te vragen.

Deze Schroefkalkoenen

I^a staal, gehard, levert in iedere hoeveelheid bij afname van minstens 5000 stuks, incl. kist, franco Nederl. grens voor f 6.— per 1000 stuks,

**Martin Mueller,
München, Klugstrasse 86.**

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

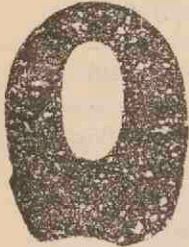
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sortering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommuniaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink hielstuk*.

Merk „Pacific”,
met *zwaar hielstuk*.

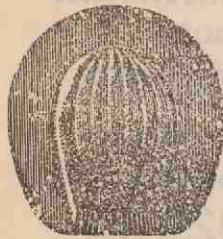

Merk „Rambler”,
in *witte en grijze*
Caoutchouc,
op *leder* opgenaaid
met *flink hielstuk*,
voorradi g van 4 $\frac{3}{8}$
tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel *Caoutchouc*
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor *zware paarden*,
voorradi g van
7 $\frac{1}{8}$ tot 7 $\frac{9}{16}$ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen dus onmogelijk loslaten, bijzonder aanbevelenswaardig, prijzen zeer billijk, voorradig in 11 maten van 4 $\frac{1}{16}$ tot 6 $\frac{7}{8}$ Eng. dm., uiterste breedte buitenkant ijzers gemeten.

Dichte Luchtdrukzolen, in 10 maten, voor- en achterijzers, voorradig.

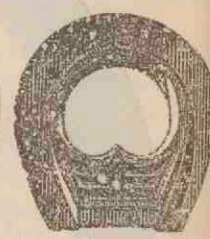
Strijkringen met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op *Leder*,
„*Safety pad en Frogpad*”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

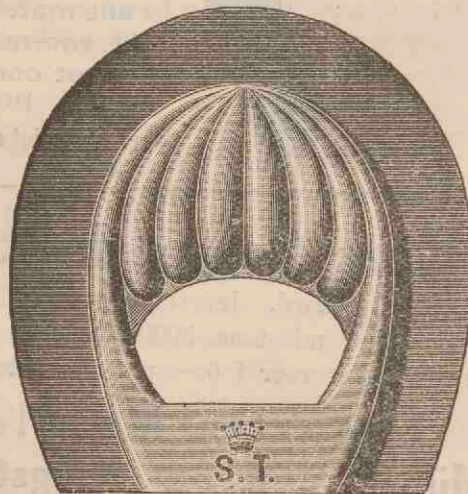

Hoefranden.

Open Caoutchouc zool, merk **B. V.** in 7 maten, voor- en achterijzers voorradig.

- Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
- Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
- Opruimers voor Schroefgaten.
- Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
- Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

- Caoutchouc Hielstukken.
- Kunsthooorn.
- Hoef tangen.
- Renetten (rechts en links).
- Hoefraspen.
- Houwklingen.
- Hoefhamers.
- Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

Men lette op het echte merk **S T**

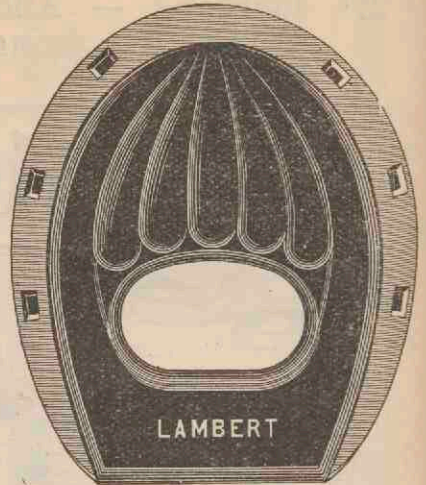
met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Bijeenkomst van het onderwijzend personeel aan de hoefsmidscursussen in Nederland. — Behandelt Rotstraal tijdig! — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

Breda.

De baronie van Breda is een zeer oude heerlijkheid en maakte vroeger deel uit van het graafschap van Strijen. In 1039 werd dit graafschap verdeeld en kwam Breda onder de Hertogen van Brabant; dit was het begin van bloedige oorlogen tusschen hen en de graven van Holland en eerst in 1203 stemde Dirk de VII, graaf van Holland bij verdrag toe, dat Hendrik Hertog van Brabant in het onverdeeld bezit ervan kwam. Tot 1351 bleef de heerlijkheid onder het huis Brabant en werd toen verkocht voor 43000 hallingen aan Jan van Polanen, Heere van der Lek.

Nadien ging het meermalen door erfenis in andere handen over om ten slotte te worden toebedeeld aan Willem I, Prins van Oranje. In diens nageslacht bleef het bewaard tot aan den dood van Willem III, koning van Engeland en Prins van Oranje, in het jaar 1702; deze stierf kinderloos en nu werd het een geschil tusschen de erfgenamen en eerst in 1732 opgelost. De Baronie kwam toen aan Willem Hendrik Karel Friso, Prins van Oranje en deze, benevens zijne gemalin Anna, Kroonprinses van Engeland, werden in September 1737 plechtig ingehaald.

Breda ligt in het midden van de baronie en wel 8 uur ten Z. W. van 's Hertogenbosch, 7 uur ten N. O. van Bergen-op-Zoom, 10 uur ten N. O. van Antwerpen en 3 uur ten Z. van Geertruidenberg. Het ligt aan de samenvloeiing van twee riviertjes, de Mark en de Aa, of Wegreize; aan dit laatste riviertje ontleent de stad haar naam, daar door de verbinding met de Mark een breede Aa ontstond. Breda was reeds in de 13e eeuw een stad en verkreeg in 1252 van Hendrik, Heer van Breda, vele rechten. In 1534 werd het door Hendrik van Nassau tot een sterke vesting gemaakt en van wallen en grachten voorzien; het telde toen 13 groote bolwerken en verscheidene poorten en breede diepe grachten. Aan twee zijden was het omringd door laag weiland, dat, door het onder water te zetten, ontoegankelijk voor den vijand kon worden gemaakt. Het kasteel van Breda werd in 1550 gebouwd door graaf Hendrik van Nassau en later voltooid door Willem III, koning van Engeland en baron van Breda.

Reeds vroeger, in 1350, was er ook een kasteel gebouwd en wel door Jan van Polanen, doch hiervan is niets meer over.

Het kasteel van Breda, dat vrijwel ongeschonden bewaard is gebleven, doet thans dienst als opleidingsinstituut voor officieren en heet Koninklijke Militaire Academie. Aan den ingang ervan bevindt zich een poort, waarboven de Keizerlijke Wapens met de spreuk Plus Ultra, d. w. z. „Nog verder”; hieronder ziet men het wapenschild van Nassau Oranje dat door een Engel wordt hoog gehouden. In den Spaanschen tijd heeft Breda zeer veel te lijden gehad en is herhaaldelijk belegerd en ingenomen. In 1567 nam Alva de stad in bezit, doch volgens de vrede van Gent moest ze overgeleverd worden aan Prins Willem I. Dit geschiedde echter eerst na een belegering en list op den 4en October 1577; het behoud was van korten duur want in 1581 maakte Parma zich door verraad

Tilburg reeds de voornaamste plaats op het gebied van wolnijverheid en bezat o.a. meer dan 300 weefgetouwen. In 1542, toen Vught door Maarten van Rossum verwoest werd, vermeerderde het aantal inwoners van Tilburg sterk, daar het een schuilplaats werd voor de uitgewekenen van de verwoeste plaatsen. Tot 1648 werden de Tilburger lakens alleen gemaakt van inlandsche wol; nadien werden fijnere lakens gefabriceerd uit Spaansche wol, welke uit Holland werd ingevoerd; de producten werden daarna weer in de Hollandsche steden verkocht. Tot op heden is de lakenindustrie in bloei gebleven en wel eigenaardig is het, dat, vooral in de 18e eeuw, deze veel van uit Leiden werd gedreven; zoo werkten o.a. in 1739 alleen ongeveer 600 weefstoelen voor Leidsche rekening. Door het gemis van natuurlijke verbindingswegen ondervond de handel van Tilburg in vroeger jaren veel schade; vooral tusschen 1672 en 1713, toen het platteland van Brabant 3 maal door een oorlogstoestand werd geteisterd, verkreeg de welstand van Tilburg een geweldigen knak. Zoo vielen o.a. in 1672, ten tijde van de jaarmarkt, de Franschen in Tilburg en beroofden de ingezetenen van hunne lakens, huisraad, geld, vee en andere waren. Toch herstelde de plaats zich telkens en is het tot op heden de eerste stad van ons land gebleven op het gebied van wolnijverheid. De producten worden nu direct naar alle landen van de wereld vervoerd, terwijl vroeger de afzet alleen door Holland plaats had en van daar uit o.a. een groot afzetgebied vonden in de Levant en Lissabon. Zooals in alle plaatsen waar de nijverheid bloeide, waren ook hier de gilden machtig.

Deze instellingen, die waarschijnlijk reeds dateeren van den Romeinschen koning Lucius Superbus, dus van vóór onze jaartelling, kwamen eerst recht tot bloei onder den invloed der kruistochten en later, toen met het verval van het leenstelsel, de vrije steden en het poorterleven zich begonnen te ontwikkelen. Toen werden de gilden een macht, waarmede de vorsten in de middeleeuwen terdege rekening hadden te houden. Den eersten stoot tot afschaffing der gilden gaf de Fransche revolutie die onder het motto van de vrijheidsleuze het onbelemmerde recht op den arbeid wilde geven. Nadien leden de gilden een kwijnend bestaan en zijn zij gaandeweg verdwenen. De z.g. „teerdag”, wanneer jaarlijks van verschillende gilden een H. Mis wordt opgedragen voor de overledene leden en daarna den dag feestelijk wordt doorgebracht, houdt de herinnering nog levendig. Toch bestaan te Tilburg nog het St. Dionysiusgild, het St. Jorisingild en het Koninklijkgild van St. Sebastiaan en werd het oud gebruik nog lang in eere gehouden om op kermis-Maandag met slaande trom en vliegende vaandels uit te trekken tot het koningsvogelschieten. Met alle plechtigheid werd het gild, dat aan de beurt is voor het koningsschieten, van het gildehuis afgehaald en naar den schutsboom geleid. Wanneer de vogel gevallen was trok de optocht langs de woning van den nieuwen koning en werd aan al de leden van de drie gilden, met allen die deelnamen aan den stoet, de eerewijn aangeboden ter pastorie van de R. K. Parochie 't Heike.

Vermelden wij nog dat te Tilburg in 1766 Prins Willem V zijn intocht deed en dat later Koning Willem II er een paleis bewoonde; dit laatste doet heden ten dage dienst als Hoogere Burgerschool.

Onder de beroemde mannen die Tilburg heeft voortgebracht noemen wij Gerardus van Spaendonck, geboren 23 Maart 1746. Hij legde zich op de schilderkunst toe, vervaardigde een schoone collectie bloemen, naar de natuur geschilderd, en was de leermeester van een groot aantal zeer bekwame schilders. Hij werkte veel in Parijs, werd aldaar gedecoreerd en stierf er den 11en Mei 1822; men zeide van zijn werken, dat zij de grens aanwezen welke de schilderkunst der bloemen nooit zal kunnen overschrijden.

Tilburg is nu een groote welvarende fabrieksstad met ver over de 50000 inwoners. Het aantal bedrijven dat over paarden beschikt is zeer talrijk, daar de gemeente een groote uitgebreidheid heeft. Het getal paarden dat hier aangetroffen wordt, is dan ook belangrijk grooter dan 1000, waarbij nog opgemerkt wordt, dat van af de eerste Augustusdagen 1914, toen de paardenvordering voor het mobiliseerende leger plaats had, zeer vele luxe paarden zijn verdwenen, welke nadien nagenoeg alle zijn vervangen geworden door auto's. De volgende hoefsmeden oefenen in de gemeente het bedrijf uit: Bern. Kruijssen, Zomerstraat 47 — Wed. H. Kruijssen, Heuvel — C. Kruijssen, Piusplein — N. Bertens, Goirkestraat — A. van Oosterhout, Korvelscheweg — Jos. Tabbers, van Gilsstraat — Jos. Kruijssen, Heikant — P. van Dijk, Hasseltstraat — J. Hoefnagels, Hasselt — J. van Wees, Kwadent — H. Vorselaars, Bosscheweg — Gebr. van Son, Korvelscheweg — A. Bierens, Hoevenscheweg, — H. van den Berg, Broekhoven en J. van Dijk in de Koestraat.

Er zijn dus 15 hoefsmeden te Tilburg, die wel geen van allen uitsluitend hoefsmid zijn, maar toch is van verschillende bedrijven het hoefbeslag het voornaamste van de gemengde werkzaamheden.

De groote uitgebreidheid van de stad maakt dat de verschillende fabrieken en bedrijven ver uiteen liggen en zoo zijn ook de hoefsmederijen over de geheele stad verdeeld; het is dan ook geriefelijk voor de paardenhouders om in alle deelen van de stad een hoefsmederij te vinden en geen groote afstanden heen en weer behoeven af te leggen om hun paarden te doen beslaan. Op tijdverlies wordt bij zakenmensen veel gelet en daarom passen de vele verspreide bedrijven goed in deze uitgestrekte paardenrijke stad.

Zooals uit bovenstaande opgave blijkt, vertegenwoordigt de familie Kruijssen wel een Tilburgsch smedengeslacht; niet minder dan 4 verschillende zaken heeft zij op verschillende plaatsen in de stad. De grootste van al de hoefsmederijen is die van de Wed. Kruijssen op den Heuvel, welke gedreven wordt door haar twee zoons. De andere zaken zijn alle min of meer belangrijk en komen wat inrichting, personeel en werkwijze betreft, zeer veel met elkaar overeen, zoodat slechts een algemeene beschouwing hierover gegeven zal worden. De meeste patroons zijn gediplomeerde hoefsmeden, het meeren-deel vanwege de Noord-Brabantsche Maatschappij van Landbouw en ook enkele uit hun diensttijd te Amersfoort. Meest alle patroons zijn lid van den Smedenpatroonsbond, zij werken in hun zaak met 1 of meer knechts; meer dan 5 man personeel komen er echter voor het hoefbeslag in geen enkele zaak voor.

De volwassen knechts verdienen 65 à 70 cent per uur en hebben een 8-urigen werkdag, n.l. van 7.30 tot 12 en van 1.30 tot 6, waarbij dan nog 2 maal een half uur rust is gerekend. Het paardenmateriaal bestaat veel uit zware werkpaarden, ook zijn er veel ponies; vóór den oorlog was er zeer veel luxe en meer dan 25 équipages zijn nadien vervangen door auto's. Ook enkele stalhouders, welke voorheen ongeveer 40 paarden hadden, hebben hun bedrijf grootendeels in autotractie omgezet; wel vindt men nog groote sleepersbedrijven met 12 paarden, expediteurs met 5 en 6 paarden, van Gend en Loos met 13 paarden, terwijl de manege met 5 paarden nog aan de vroegere luxe doet denken. Vooral des zomers komen nog veel paarden van buitenaf op beslag, vrijwel uit den geheelen omtrek als Gilse, Riel, Beek en Oisterwijk; des winters komen deze paarden niet naar de stad, althans niet bij den hoefsmid op beslag. Daar er in Noord-Brabant veel aan de paardenfokkerij gedaan wordt en wel hoofdzakelijk aan het koudbloedras, de zware Belgen, zoo zijn er ook flinke fokkers in de omgeving die veel werk aan den hoefsmid geven. Zoo heeft B. Kruijssen o.a. een stal in Gilse waar hij 28 paarden, waaronder 3 hengsten, beslaat. Het beslag wordt als regel aan de smederij uitgevoerd; vroeger werd veel koud beslagen, hetgeen hoofdzakelijk bij de luxe stallen voorkwam. Als beslagprijzen wordt in Tilburg vrijwel algemeen berekend f 5 voor een zomerbeslag en f 7.20 voor een winterbeslag, terwijl het verleggen van de ijzers f 2.50 kost. Extra groote of bijzondere kleine paarden, dekhengsten en afwijkend beslag, dat alles wordt afzonderlijk beoordeeld en hierbij varieren de prijzen dan ook eenigszins. Afwijkend beslag, waaronder ook zoolbeslag, wordt over het algemeen echter weinig toegepast, het meest nog wel balkijzers, hier brugijzers genoemd. Nu is een balkijzer ook wel *het* ijzer dat in de meeste gevallen voor een afwijkenden hoefvorm of bij een bepaald hoefgebrek goede diensten zal bewijzen; er zijn toch maar enkele gevallen te noemen dat het balkijzer bepaald niet gewenscht is of ook wel nadeelig zou werken. De redenen dat men in Tilburg niet over de hoeven der paarden hoort klagen en dat weinig hoefgebreken voorkomen, is in de eerste plaats gelegen in het feit, dat men hier als regel goede paarden aankoopt en hierbij terdege op de hoeven let, en verder *blijft* de eigenaar goed op de hoeven letten en verwaarloost deze niet. Alleen bij die smeden, welke veel met machinale ijzers werken, is het niet altijd zoo gemakkelijk om de hoeven goed te houden; zij die met eigen gemaakte ijzers beslaan, hebben er echter geen last van. Het beslag wordt meest in den noodstal uitgevoerd doch ook wel uit de hand; in den regel laat men de keuze over aan de eigenaars. Men kan echter gerust zeggen, dat de noodstal hier inheemsch is en in geen enkel bedrijf ontbreekt. Hetzelfde ziet men ook in Limburg en Zeeland, dus in het algemeen daar waar het zware paard voorkomt, en dus veel fysieke kracht kan worden uitgespaard, terwijl het weinige temperament van dit paardenras verzet en hieruit voortvloeiende nadeelen vrijwel uitsluit.

Stalhouders- en andere paarden voor dravend werk worden meestal vlak beslagen, krijgen zooals men hier zegt „plat” beslag; werkpaarden krijgen altijd kleine kalkoenen aan de voorijzers en stooten en kalkoenen aan de achterijzers. Dit beslag wordt noodzakelijk geacht, omdat hier in

hoofdzaak met karren wordt gereden en met zeer zware vrachten; om deze redenen moeten, bij het wisselen op de ronde keiwegen, de paarden een vasten stand hebben om schuiven tegen te gaan. Het winterbeslag wordt hier uitsluitend uitgevoerd met schroefkalkoenen, daar men aangeeft, dat stiften spoedig verloren gaan. Op de keiwegen schijnt deze vorm van winterbeslag niet te voldoen, terwijl men met het gebruik van schroefkalkoenen zeer tevreden is. De prijs der schroeven is 10 en 12 cent.

Onder de hoefsmederijen komen zeer oude bedrijven voor; wat inrichting betreft geven zij geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. De ruimte is in veel smederijen meer dan voldoende, de vuren worden veelal electrisch gedreven, de noodstallen zijn als regel binnenshuis of onder een dak geplaatst en de vuren treft men veelal gescheiden van de beslagloods aan. De heer Bern. Kruijssen, die mij veel van het Tilburgsche hoefbeslag vertelde, heeft een der drukste bedrijven en beslaat ongeveer 25 paarden per week; het aantal verschilt nog al eens daar het samenhangt met de drukte in de bedrijven en de daarop betrekking hebbende sleetschheid der paarden. Zijn zaak bestaat nu 75 jaar en werd door zijn vader begonnen, terwijl de patroon zelf met twee zoons, waarvan één gediplomeerd, en twee knechts het hoefbeslag verzorgt. In deze zaak worden uitsluitend handgesmede ijzers gebruikt daar men geen goede ondervinding met fabrieksijzers heeft opgedaan.

Algemeen klaagde men over de korte werkuren en vooral in een winter zooals de nu gepasseerde, waarbij veel ijzel, sneeuw en gladheid voorkwam, is het ondoenlijk, althans voor het publiek, dat een hoefsmid zich aan de vastgestelde, zoo beperkte werkuren houdt. Toch kijkt in deze ook de Tilburgsche politie niets door de vingers en force majeure door weersgesteldheid geldt hier niet als een excuus. Processen verbaal waren dan ook het gevolg van de bereidwilligheid van die patroons, welke hielpen waar het publiek geholpen moest worden. Het is altijd een zeer moeilijke zaak om wetten te maken en vooral om deze voor algemeene toepassing geschikt te doen bevinden; en zoo gelooven wij, dat sociale wetten, zooals b.v. de 8-urige arbeidsdag, welke er gekomen is op aandringen en ten gerieve van den arbeidersstand, op den duur door vele arbeiders niet bevredigend zal worden gevonden. Voor die bedrijven, waar werkgever en werknemer beide den ouden toestand zouden terug wenschen, zou een intrekken van de wet zeer gewenscht zijn. De praktijk van het dagelijksch leven doet tenslotte toch uitspraak en wanneer nu na eenige jaren practische toepassing aan alle belanghebbende partijen blijkt, dat de toepassing van een wet heeft gefaald, dan dient deze te verdwijnen. Ons volk wil, en zeer terecht, zoo gaarne een vrij volk genoemd worden, doch wat blijft er van die vrijheid over wanneer door wetten, zooals deze, de arbeidsduur van hoogerhand geregeld en beperkt wordt. Men koesterde bij het maken van deze wet blijkbaar de hoop, dat bij een korteren arbeidstijd de arbeidsprestatie intensiever zou zijn en hierdoor geen vermindering van arbeidsopbrengst zou ontstaan. Dit is nu in het algemeen niet bewaarheid en van vele zijden wordt er zelfs op gewezen, dat het tegenovergestelde heeft plaats gehad; de werklust is verminderd, de arbeidsprestatie is achteruitgegaan. Door propagandisten van den vrijen arbeidstijd wordt er nu op gewezen, dat er toch al veel werkeloosheid bestaat

en dat deze nog grooter zal worden, wanneer de arbeiders langer gaan werken dan zij nu doen.

Zeer zeker zijn de tijden niet gunstig, de oeconomische toestand is overal slecht en door de valuta-verschillen in de onderscheidene landen is de handel zeer gedrukt en soms zelfs onmogelijk. Na elken oorlog neemt men dit verschijnsel in minder of meerdere mate waar en zoo is het niet te verwonderen, dat na den wereldoorlog van '14—'18, waarbij zulke ontzaglijke kapitalen zijn vernietigd en zoovele hulpbronnen zijn opgedroogd, de toestand van malaise zich buitengewoon sterk doet gevoelen. Het is een niet te ontkennen feit, dat ons land, hoewel buiten den oorlog gebleven, toch haar aandeel krijgt in de groote nadeelen die er door zijn voortgebracht. De levensstandaard is toch tot op het dubbele gestegen en hoewel er eenige kentering ten goede is gekomen in den prijs van sommige levensbehoeften, zoo blijft het leven toch over het algemeen te duur. De prijzen zullen dan ook naar beneden moeten, *met* de prijzen zullen dan ook de loonen moeten dalen en men zal geleidelijk de toestanden van vóór 1914 weer moeten trachten te bereiken. Dit is geen gemakkelijk probleem en de oplossing zal zeer zeker gepaard gaan met opoffering en verlies van vele zijden. Het algemeen belang dringt echter in deze richting en nu zal bij het herkrijgen van dien eventueelen ouden toestand de arbeidstijd voor vele bedrijven wel verlengd moeten worden. Als één van die bedrijven zal in aanmerking komen het hoefbeslagsbedrijf en de tijdelijke toestand, zooals wij die van heden zouden willen noemen, zal zeer zeker dit goede hebben voortgebracht, dat zij een rem zal zijn voor overdrijving in de toekomst. Overdrijving n.l. in een te groot aantal werkuren, dat voorheen bestond en dat niet in het belang kan worden geacht van den werknemer. Elke werkman moet, naast zijn tijd van arbeiden en zijn rusttijd, toch altijd nog voldoende tijd overhouden voor ontspanning en voor ontwikkeling. Vóór alles moet hij een levenswaardig bestaan hebben en niet gebukt gaan onder te lange arbeidstijden. Waar echter arbeidsloonen en prijzen van dagelijksche levensmiddelen en behoeften zoo nauw met elkaar verband houden, is het een zeer moeilijke quaestie van welke richting de eerste stoot tot vermindering zal uitgaan; is deze er echter eenmaal, dan is het een logisch gevolg, dat de overige factoren zich hierbij aansluiten. De loonsvermindering voor de arbeiders zal dus gevonden kunnen worden in een langeren arbeidstijd dan den 8-urigen werkdag.

INGEZONDEN STUKKEN.

BESLAG BIJ VERBEEND HOEFKRAAKBEEN.

In het hoefbelag komen tal van gevallen voor welke de betrokken smid naar eigen bevinding moet behandelen. Niet elk geval kan precies omlijnd en omschreven worden. De theorie is dan ook in die omstandigheden te beschouwen als algemeene grondslag, waarop de smid door zelf te denken en te onderzoeken moet voortbouwen en volgens eigen ondervinding zijn practijk moet inrichten. De smid die gezicht op zijn werk heeft zal dan wel tot goede resultaten komen; bij dengene waar dat niet het geval is zullen

de uitkomsten minder bevredigend zijn. Dat persoonlijke voortbouwen op min of meer vage beginselen is en blijft dus gevaarlijk. Een vereischte is dan ook de grondbeginselen zoo zuiver maar tevens ook zoo ver mogelijk uit te bakenen.

Nu heb ik hier voor mij liggen „De Hoefsmid” van Februari 1920, waar ik lees in het verslag van het eerste examen voor het Rijksdiploma, op pagina 31 beneden: „Bij het beslag van een hoef met verbeend hoefkraakbeen werd wel een breeden tak gemaakt aan het ijzer, doch verder werd het beslag er dikwijls niet naar gewijzigd, de nagels bleven te ver naar voren geplaatst, van een zijlip werd geen gebruik gemaakt.”

Het niet gebruik maken van een zijlip wordt hier dus aangemerkt als foutief.

Dan sla ik op in het October-nummer van 1921 een overzicht van den hoefbeslag-wedstrijd te Zoetermeer. Onder de daar vermelde prijswinnaars zijn er verschillende door wien een hoef met verbeend hoefkraakbeen is beslagen; echter alle zonder zijlip. Twee van deze prijswinnaars waren aspirant-onderwijzers, werkers dus volgens de nieuwste theorieën en beste gegevens, terwijl er in de juryleden van de Utrechtsche examen-commissie zitting hadden. Het niet aanbrenge van een zijlip vind daar goedkeuring.

Hoe nu het eene met het andere te rijmen.

Is de beslagmethode voor verbeend hoefkraakbeen van Febr. 1920 tot Oct. 1921 gewijzigd? Of is het persoonlijk verschil van inzicht bij de leden der examen-commissie onderling? Het laatste acht ik het meeste waarschijnlijk, hoewel bovengenoemd verslag van Febr. 1920 dan wel iets duidelijker had kunnen zijn.

Alle hoefvervorming is bij verbeening niet gelijk, en dat er omtrent de beslagwijze hierbij nog al verschil van meening bestaat blijkt o.a. ook wel uit het schrijven van den heer Falkenhagen in de April-aflevering van 1921.

De een beschouwt zijlippen beslist als uit den boeze; de andere juist omgekeerd.

Is daarin niet meer eenheid van denken en van werken te verkrijgen?

Dat is de reden waarom ik mijn vraag over dit soort beslag indertijd geplaatst heb.

De antwoorden van de heeren Huizinga en Ritsema heb ik met waardeering gelezen en gezien dat waar de eerste een zijlip zelfs nadeelig acht de heer Ritsema haar ook niet direct aanbeveelt.

Aangaande de beiderzijdsche verbeening, welke de heer Ritsema bespreekt, zou het mijn idee zijn ijzers met kalkoenen te gebruiken, ook bij minder ontwikkelde straal, omdat dergelijke paarden niet durven doortreden en altijd een strompeligen gang hebben.

Met dank voor plaatsing,

R. van Mulligen.

Voorschoten, 11-5-22.

*Den Weledelen Heer P. Olij, Secretaris van de Hollandsche Mij.
van Landbouw te 's-Gravenhage.*

Mijnheer,

Naar aanleiding van het door U, op verzoek, weergegeven verslag over het onderzoek naar den tegenwoordigen prijs van het hoefbeslag, in het Landbouwweekblad van 4 Februari ll. (zie artikel „Dalende Lijn”, Febr. afl. De Hoefsmid. Red.) heb ik de eer U evenwel te doen opmerken, dat Uwe beschouwing daaromtrent niet geheel juist is.

Op grond van een door mij in Januari 1921 veelzijdig ingestelde enquête, acht ik mij voldoende op de hoogte van dit belangrijke onderwerp om met U daarover van gedachten te wisselen.

Doordat ik in het bezit ben van berekeningen van hoefbeslag, mij door vijf smeden verstrekt, ben ik in staat met officiële cijfers Uwe opvatting in deze zaak te weerleggen. Ten behoeve echter van de vergelijkende studie, zal ik alleen homogene berekeningen aanvoeren en de gegevens, bevattende het hoefbeslag van niet-zelf vervaardigde ijzers, buiten beschouwing laten.

De namen der smeden zal ik voorloopig ongenoemd laten, doch met *a* en *b* aanduiden, dus:

Berekening *a*:

3 Kgr. ijzer à 18 cts.	f 0,54
hoefnagels	„ 0,25
	f 0,79
20 % winst	„ 0,16
	f 0,95
1 1/4 uur loon baas en knecht	„ 1,82
	f 2,77
70 % onkosten van f 1,82	„ 1,27
Totaal	f 4,04

Berekening *b*:

3 Kgr. ijzer à 18 cts.	f 0,54
hoefnagels	„ 0,25
	f 0,79
20 % winst	„ 0,16
	f 0,95
1 uur loon baas en knecht	„ 1,45
	f 2,40
70 % onkosten van f 1,45	„ 1,02
Totaal	f 3,42

Zooals U hieruit ziet is er een verschil van 62 cts., dus een gemiddeld gevende van f 3,75 of wel 25 cts. beneden de door U genoemde brutoberekening. Dit verschil is echter niet van buitengewone beteekenis, maar nu komt de quintessens van de beschouwing en wel de 20 % bedrijfswinst.

Uit de hierboven weergegeven berekeningen zult U bemerkt hebben dat

ook die smeden een bedrijfswinst gecalculeerd hebben, doch van een bedrag, dat redelijk geoorloofd is, n.l. over het geleverde materiaal in casu ijzer en hoefnagels. Wat bij de door U opgevoerde berekening wel zeer vreemd aandoet, is de 20 % berekening over het loon en last not least over de berekende bedrijfskosten, hetgeen toch werkelijk een niet gebruikelijke berekening is.

Vervolgens is U wel wat te vrijgevig, met afronding van bedragen. Eerst rondt U f 3.98 op f 4.— af, = 2 cts., dan weer f 4.80 op f 5.— = totaal 22 cts. hetwelk overeenkomt met $5\frac{1}{2}$ % van f 3.98.

Dat anderhalf uur noodig geacht wordt voor een rond beslag, is wel wat erg ruim genomen, gelet op de in mijn bezit zijnde gegevens.

Over de in rekening gebrachte bedrijfskosten, wordt veel en verschillend gesproken en het meerendeel van paardengebruikers kan zich met een dergelijke berekening niet vereenigen, en dat er ook smeden zijn die door diezelfde gevoelens geleid worden, blijkt wel uit de annonces in „De Meerbode” (uitgegeven te Aalsmeer) dd. 12 en 19 Maart 1921, waarin de smeden J. Schouten Jzn. te Sloterdijk-Rijk, en de firma G. W. van Driel te Hoofddorp bericht geven, dat zij het hoefbeslag, vier nieuwe ijzers resp. op f 2.40 en f 2.60 gesteld hebben. Mij dunkt, dat deze cijfers voor zich zelf spreken.

Om den lezers van Uw verslag in het Weekblad van 4 Februari te doen toonen dat er ook nog andere reële berekeningen bestaan en in toepassing gebracht worden, zult U mij door opname van dit schrijven in reeds genoemd weekblad, ten zeerste verplichten, terwijl ik het tevens buitengewoon op prijs zou stellen, indien ik dan tegelijkertijd Uwe persoonlijke gedachte over deze quaestie zou mogen vernemen.

U bij voorbaat dankende, teeken ik met hoogachting,

Winkel N. H., Groetpolder.

A. Barendregt,
Landbouwer.

Het bovenstaande vond plaatsing in het Weekblad dd. 1 Maart ll. en antwoordde de heer Olij daarop in hetzelfde nummer het volgende:

„Uit het bovenstaande blijkt ten duidelijkste, dat de berekeningen, die en door de door den heer Barendregt genoemde smeden en die der Commissie naar een zelfden maatstaf zijn berekend, behalve de winstmarge, en dit laatste vormt het kardinale verschil tusschen de beide becijferingen.

Het is mij nimmer bekend geweest, dat door een bedrijfsleider geen winst werd gelegd op den door hem of zijn personeel gedanen arbeid. En ik wil het hier wel eerlijk bekennen, dat een winst van 16 cts. voor een rond beslag, wat als basis in deze opzetten voorkomt, mij, om een zacht woord te gebruiken, „onwaarschijnlijk” voorkomt.

Wanneer in een drukke smederij b.v. per jaar 1500 paarden worden beslagen, en de patroon zou daaraan netto verdienen f 240.—, dit wil er bij mij niet alleen niet in, maar zal zeker in strijd zijn met de werkelijkheid.

Het verschil in berekening met de bruto-cijfers van den heer Barendregt, zit hoofdzakelijk in de dekking der onkosten, welke in het rapport op 90 % zijn aangenomen.

Ik wil den heer Barendregt wel mededeelen, dat dit cijfer berust op

eigen onderzoek uit twee, tot in details keurig uitgevoerde boekhoudingen, die als model voor elk smidsbedrijf kunnen aangemerkt worden.

Wat de berekening der 20 % winst voor den bedrijfsleider betreft, verschilt de heer Barendregt met mij over de wijze van berekening.

Ik heb mij altijd op het m.i. juiste standpunt gesteld, dat het bedrijf, dus alles wat daaraan annex is, loonend moet worden berekend, en dan zullen daaronder ook de kosten van het geheel moeten worden gesteld.

De heer Barendregt vond mij wat vrijgevig met het afronden van bedragen. Ik geef toe, dat de winstberekening ook over f 3.98 had kunnen plaats hebben. Dit maakt echter op het eindcijfer slechts een verschil van 0.4 cents. Dat ik echter f 4.80 op f 5.— zoude hebben gebracht, spreek ik ten stelligste tegen.

Alleen heb ik gezegd, dat, terwijl vaak werd vernomen, dat de smeden bij het hoefbeslag „afzetters” zouden zijn, dit door de gepubliceerde en controleerbare cijfers, niet het geval was, doch dat een rond beslag met f 5.— betaald „den smeden een ruim loonend bestaan geeft.”

Ik vertrouw, dat de heer Barendregt, al mogen onze eindcijfers door een anderen opzet, vrij belangrijk verschillen, het met mij eens zal zijn, dat den bedrijfsleider ook een behoorlijk bestaan verdient verzekerd en ik ben overtuigd, dat een winst van f 0.16 op een rond beslag, ook door hem niet-loonend zal worden genoemd.

Ik wil nog hieraan toevoegen, dat de toon van 's heeren Barendregt's schrijven, die is, waarop men met iemand op aangename wijze van gedachte kan wisselen, ook al is er verschil van opvattingen”.

(w. g.) O.

In verband met het hierboven vermelde antwoord van den heer Olij, verzocht ik op 9 Maart ll. om plaatsing van mijn hieronder weergegeven repliek, doch ontving daarop van den heer Olij bericht dat hij naar aanleiding van den inhoud van mijn schrijven niet tot plaatsing daarvan kon overgaan.

„Met eenigszins teleurgestelde belangstelling nam ik kennis van Uw antwoord op mijn schrijven dd. 20 Februari, omdat ik aan den inhoud daarvan nog steeds eene onjuiste opvatting ontleen.

Het wil mij voorkomen dat U te veel vasthoudt aan Uwe berekening in het weekblad dd. 4 Febr., waarin alleen sprake is van knecht en halfwas en in welke berekening U, waarschijnlijk te goeder trouw, voorbijziet de schuilende, onzichtbare winst van den patroon en wel in het berekende hooge loon, den te langen arbeidsduur en opgevoerde bedrijfsfonkosten en dito-winst.

Dit alles sluit natuurlijk niet uit, dat de aan U, van twee smidsbedrijven getoonde boekhouding er uiterlijk zeer keurig en correct kan uitzien en dat het tevens ook daardoor kan zijn, dat al die becijferingen aan U als outsider in dat bedrijf een schijn van waarheid hebben gegeven.

De patroon van de smederij waarvan U de berekening weergeeft, werkt dus blijkbaar niet persoonlijk mede aan het maken van hoefbeslag, waaruit te concludeeren is, dat hij in dien tijd of meer lucratieven arbeid verricht,

of zijn tijd uitsluitend besteedt aan toezicht op den arbeid van dien anderhalven man, welk laatste geval, met ter zijde stelling van uitzonderingen door buitengewone omstandigheden, niet mag worden aangenomen.

Dat bij berekening van f 5.— voor rond beslag, het loon wel eene andere qualificatie toekomt dan het woord „ruim” wil ik U even aantoonen.

Laten we maar Uw voorbeeld nemen van eene smederij waarin jaarlijks 1500 paarden worden beslagen à f 4.80 voor rond beslag, in welk bedrag dan 20 % bedrijfswinst berekend is (volgens Uwe berekening dd. 4 Febr.), doch in werkelijkheid beduidend meer is, omdat de principieele fout begaan wordt, 20 % ook van de f 1.62 berekende bedrijfskosten te nemen (ik moet U inmiddels even doen opmerken dat U naar voren heeft gebracht dat een bedrijfswinst van 25 % als billijk mocht worden beschouwd, zoodat het hoofbeslag volgens Uwe meening f 5.— kosten moest. Ik verwijs U daarvoor naar het Landbouwweekblad dd. 4 Febr. ll. 3e kolom onderaan en 4e kolom bovenaan).

In die f 4.80 nu ligt 82 cts. bedrijfswinst, zoodat 1500 paarden $1500 \times 82 \text{ cts.} = f 1230.$ — aan bedrijfswinst binnen brengen, welk bedrag tegen 5 % berekend een bedrijfskapitaal vertegenwoordigt van ca. f 25.000.—, waartegen slechts een materiaalomzet staat van $1500 \times 3 \text{ Kgr. ijzer à } 15 \text{ cts. per Kgr.} = f 675.$ — of wel slechts 2.70 % van f 25.000.—, hetgeen toch zeker wel eene onevenredige verhouding mag worden genoemd.

Ook nog ligt in die f 4.80 berekend f 1.62 bedrijfskosten, maakt voor 1500 paarden totaal f 2430.—. Het totaal bedrag voor rond beslag van 1500 paarden à f 4.80 = f 7200.—, waarvan dan volgens bovenstaande berekening f 2430 of wel 33.75 % door den smid berekend wordt als bedrijfskosten.

En voor die berekende bedrijfskosten geeft de smid: 1e het nuttig effect van het toch werkelijk niet kostbaar en aan vrijwel geen slijtage onderhevig gereedschap, 2e een paar scheppen kolen en ten 3e het gebruik van zijn travalje. Den lezer laat ik nu maar over zelf verder te cijferen, zoodra hij bij f 2430 is aangeland houd ik mij aanbevolen voor de uitlegging van zijn algebraische oplossing, die dan werkelijk een verdienste mag genoemd worden. De bij den smid achterblijvende ijzers moeten maar omdat het slechts over 1500 paarden gaat, niet in profijt gebracht worden.

Het zal U wel opgevallen zijn, dat ik bovenstaand een smidsbedrijf geschetst heb, waar uitsluitend 1500 paarden beslagen worden zonder dat in dat bedrijf op welke wijze ook, neveninkomsten zijn, terwijl ik, zooals gebruikelijk is, heb aangenomen dat de baas aan het hoofbeslag mede arbeid verricht.

Wat in deze zaak ook mijne groote bewondering heeft, is de kunstige, bijna listige wijze waarop het den belanghebbenden is gelukt, zelfs den heer P. Olij, Secretaris van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw niet alleen dat te doen gelooven, wat door iedereen niet geloofd wordt, maar hem zelfs zoo ver te brengen, dat hij in zijne hoedanigheid van Secretaris van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw in een Landbouwweekblad hun zaak bepleit.

Nu al meer dan een jaar voordurend door de landbouwers over den hoogen

prijs van het hoefbeslag wordt geklaagd en zelfs op vele plaatsen tot oprichting van coöperatieve smederijen is overgegaan, terwijl vele smeden niet-bondsleden den prijs verlaagden, komt mij op dit tijdstip het vertoog des heeren Olij wel heel erg komiek voor.

Overigens apprecieer ik ten zeerste elke bespreking door of namens het Bestuur der Hollandsche Mij. van Landbouw van belangen die op het gebied van den landbouw liggen, jammer echter dat gedurende den oorlog zoo een dergelijke actie niet bestond, althans niet merkbaar voor gewone-leden.

Van Uwe vriendelijke opmerking aan het slot van Uw antwoord nam ik dankend nota.

Met opname van deze regelen in het Landbouwweekblad zult U mij wederom ten zeerste verplichten. Ik zou ook nog wel gaarne willen vragen welke indruk U na bovenstaande uiteenzetting thans gekregen hebt, maar het is dikwijls zoo intens moeilijk iemand overtuiging bij te brengen.

Inmiddels teeken ik hoogachtend,

Winkel N. H., Groetpolder.

A. Barendregt,
Landbouwer.

— De heer A. E. van der Voet, smid te Leiden, antwoordt in No. 41 den heer B. en zegt o. m. dat als basis voor den tijdsduur rond beslag $1\frac{1}{2}$ uur moet gerekend worden en niet 1 of $1\frac{1}{4}$ u., hetgeen te kort is. Wie er op gesteld is voor de berekening onkosten-percentage's meer te weten kan terecht bij het secretariaat van den smedenbond, terwijl b. v. één der assistenten van het Rijksnijverheid Laboratorium ook inlichtingen verstrekt op vergaderingen enz. De heer v. d. K. vindt 16 cent winst aan rond beslag veel te weinig en vraagt, hem een smid aan te wijzen in Nederland die op 60—65-jarigen leeftijd stil kan gaan leven van z'n winst uit de smederij? Wel kent schr. er vele die onderhouden moeten worden als zij oud zijn. Den heer Olij is schr. erkentelijk voor diens welwillendheid! Het schrijven van den heer W. Dam Rzn. te Ridderkerk wordt als te laag bij den grond voorbij gezien. Ref.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— Inrichting voor hoefbeslag te Groningen. De leerlingen R. Diemer van Donderen gem. Vries en G. Nijborg van Slochteren (Hamweg) hebben na een verblijf van 5 maanden de inrichting verlaten. Een der open gevallen plaatsen is weder ingenomen door B. H. ten Winkel van Lichtenvoorde.

— Wedstrijd Hoefbeslag. Ter gelegenheid van de landbouwtentoonstelling op 13, 14, 15 en 16 September te Alkmaar zal ook een wedstrijd in hoefbeslag worden gehouden. De commissie voor dit onderdeel der tentoonstelling bestaat uit de heeren C. Roodzant, dierenarts, Voorzitter, M. Koopman, leeraar Ambachtsschool en Th. A. Koelman, secretaris, alle te Alkmaar.

Het hoofddoel is om propaganda te maken voor het groot belang van een goed hoefbeslag, daar dit een hoofdfactor is voor het landbouwbedrijf en verder ook om aanmoediging te geven voor verdere bekwaming in het vak. Het programma bestaat uit 5 nummers: 1. handgesmede hoefijzers voor normaal beslag, 2. handgesmede ijzers voor abnormaal beslag,

3. fabriekmatig vervaardigde hoefijzers, 4. gereedschappen en materialen voor het besnijden en beslaan der hoeven en voor het vervaardigen van hoefijzers, 5. materiaal en hulpmiddelen ten behoeve van het onderwijs.

Wat betreft *klasse 1*, — deze collectie ijzers, welke bestaan moet uit 2 paar voorijzers en 2 paar achterijzers elk zonder en met kalkoenen + 1 paar ijzers met stoot en kalkoenen, moeten geheel voor het onderleggen gereed zijn, mogen niet zijn ingesmeerd of ingebrand en ook niet in het minst zijn gevijld, zelfs de takeinden mogen niet worden afgerond.

Aan de klassen 1 en 2 mogen alleen zij deelnemen, die in Noord- of Zuid-Holland woonachtig zijn. Rijksonderwijzers kunnen hierin niet mededelingen, doch worden gaarne ter opluistering toegelaten.

Alle hoefijzers moeten door den inzender zelf zijn vervaardigd en mogen niet op de vlakten zijn gevijld. De inzending in klasse 1 en 2 is kosteloos, voor 3, 4 en 5 f 3 per M² benoodigde tafelloppervlakte. De laatste drie nummers zijn nationaal. De deelnemers moeten zich vóór 1 Aug. opgeven bij den secretaris, Achterweg 43, Alkmaar.

— Friesland. 15 April j.l. werd begonnen met het 2e gedeelte van den hoefsmids-cursus te Heerenveen, onder leiding van den heer Joh. Plet. Aantal deelnemers 9, die alle het eerste gedeelte met vrucht gevolgd hebben.

PERSOVERZICHT.

— De benoeming van Th. E. Evers te Tilburg, tot hoefsmid 1ste klasse aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht, is op diens verzoek ingetrokken. (St.ct.)

— Uit een verslag in het orgaan voor Smedenpatroons van de vergadering der Friesche B. S. P. N.-combinatie, gehouden 18 Maart te Leeuwarden, ontleenen we dat met meerderheid van stemmen besloten is om den tijdsduur voor normaal hoefbeslag op 1¹/₄ u. te stellen.

ADVERTENTIËN.

Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Directie van den Landbouw.

Aan het Instituut voor Hoefkunde, verbonden aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te **Utrecht**, is te vervullen de betrekking van

Hoefsmid 1ste klasse.

Salaris: f 1600.— tot f 2500.— in 10 jaar (8 jaarlijksche verhoogingen van f 100.— en daarna 2 van f 50.—).

Vereischt wordt het bezit van een diploma als hoefsmid en van het diploma als onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Aanmelding bij gezegeld adres vóór 18 Mei 1922, bij den hoogleeraar aan voornoemde Hoogeschool, Dr. H. M. KROON, door wien, op verzoek, nadere inlichtingen worden verstrekt.

S. C. M. BAX. - GLASHAVEN 9 en 36 - ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor **HOEFBESLAG.**

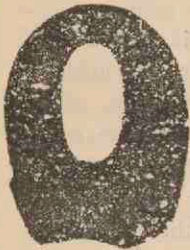
Telegram-Adres
BAX Glashaven
Rotterdam.

Meest uitgebreide sorteering prima blanke
Ster-Hoefnagels, meer dan 60 verschillende voorradig.
Speciale fijne Nagels voor Renpaarden enz.
— Billijke prijzen. —

Intercommunuaal
Telefoon
No. 1355.

NIEUWE AMERIKAANSCH E HOEFZOLEN

voordeelig, gemakkelijk in gebruik. — *Kunnen niet loslaten.*

Merk „Dexter”,
met *flink* hielstuk.

Merk „Pacific”,
met *zwaar* hielstuk.

Merk „Rambler”,
in witte en grijze
Caoutchouc,
op leder opgenaaid
met flink hielstuk,
voorrading van 4½
tot 6½ Eng. dm.

Merk „Chicago”,
geheel Caoutchouc
uit één stuk met
zwaar hielstuk
voor zware paar-
den, voorradig van
7½ tot 7¾ Eng. dm.
uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Open zolen uit één stuk kunnen
dus onmogelijk loslaten, bijzonder aan-
bevelenswaardig, prijzen zeer billijk,
voorrading in 11 maten van 4¼ tot 6½
Eng. dm., uiterste breedte buitenkant
ijzers gemeten.

uiterste breedte buitenkant ijzers gem.

Dichte Luchtdruk-
zolen, in 10 maten,
voor- en achterijzers,
voorrading.

Strijkringen
met riempje

Gewone
Engelsche Hoefzolen
op Leder,
„Safety pad en
Frogpad”.

Engelsche Hoefzolen
A. en D. & H.

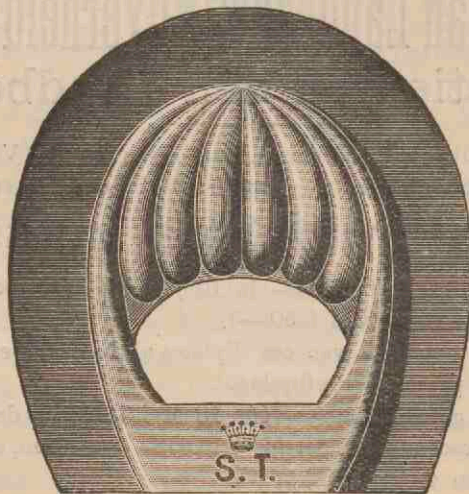

Hoef-
randen.

Open Caoutchouc
zool, merk B. V.
in 7 maten, voor-
en achterijzers
voorrading.

Gemaakte Hoefijzers, Rits- en Stampmodel, uitsluitend beste kwaliteit ijzer; in 9 maten voorradig.
Ijs- of Scherpnagels in 12 soorten.
Opruimers voor Schroefgaten.
Schroeven en Stiften in alle modellen; tijdige bestelling gewenscht.
Touwijzers in verschillende maten.

Open Luchtdrukzool
in 8 verschillende maten voorradig.

Caoutchouc Hielstukken.
Kunsthooorn.
Hoef tangen. Renetten (rechts en links). Hoefraspen. Houwkingen. Hoefhamers.
Lasch- of Welbladen en Poeder om ijzer en staal te wellen.

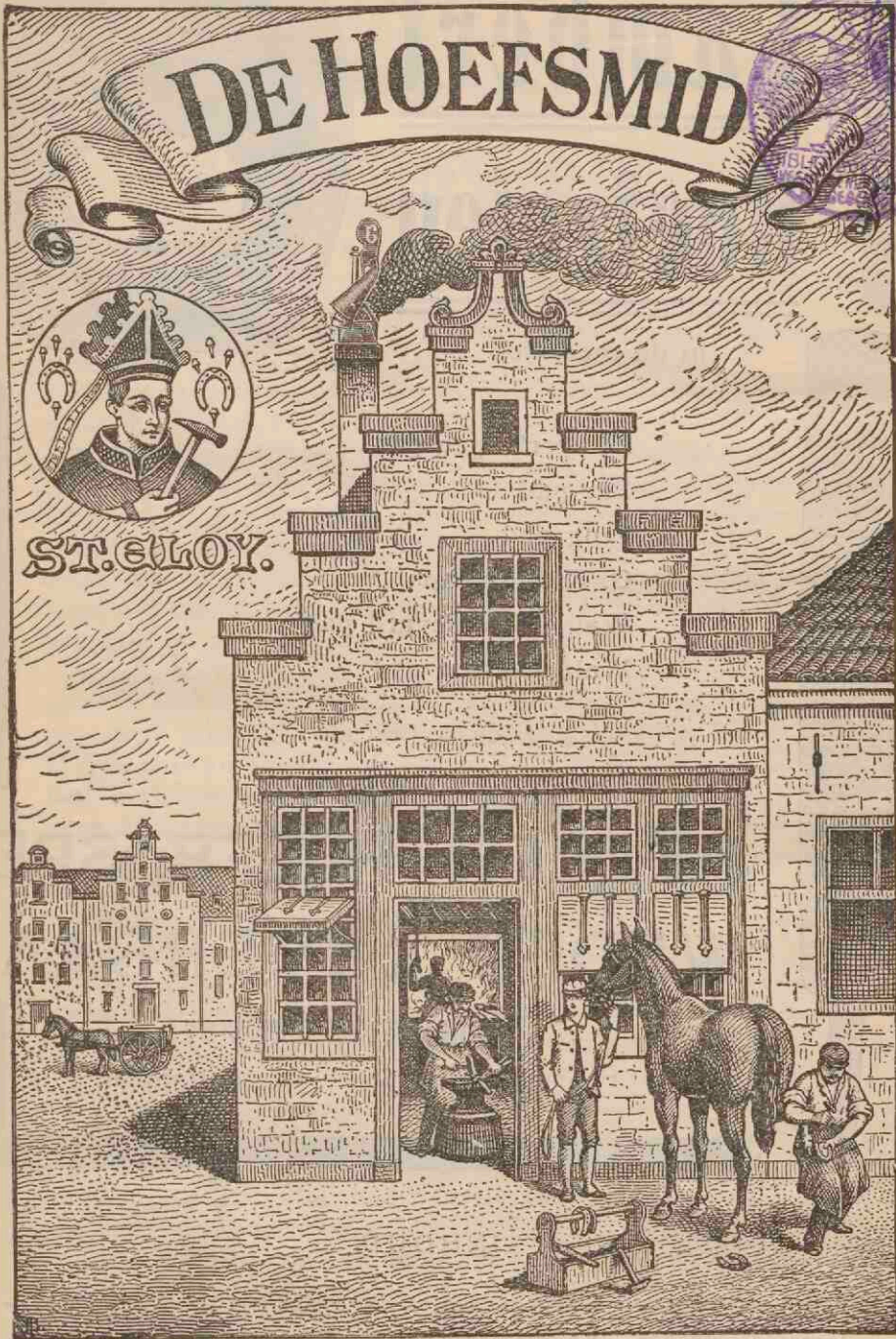

Men lette op het echte merk S T

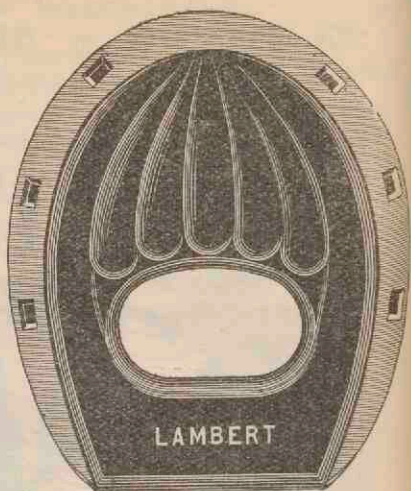
met kroon.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Noodstallen. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

(*Vervolg*).

Bergen-op-Zoom.

Van de geschiedenis dezer stad kunnen wij de volgende bijzonderheden mededeelen.

Bergen op Zoom heette langen tijd een Markgraafschap en strekte zich negen uur gaans uit van Noord naar Zuid en 5 uur gaans van Oost naar West. Het was oorspronkelijk een gedeelte van het Graafschap van Strijen, hetwelk een Nederlandsch Leen was, d.w.z. een vrij land, waarvan de graaf van geen enkel vorst afhankelijk was. In den aanvang van de 12e eeuw werd dit leen verdeeld; het verloor den titel van Graafschap en het Land van Breda, waaronder toen ook het Land van Bergen op Zoom behoorde, kwam aan de hertogen van Brabant. Later kwam het door huwelijk aan het Huis van Leuven, totdat in 1287 Hertog Jan van Brabant het land verdeelde. Hij wees de stad en de helft van het land van Breda aan Razo toe en gaf een gelijk deel, waaronder de stad Bergen op Zoom, aan Gerard. Deze Gerard en zijn geslacht regeerde er langen tijd; in 1533 werd de heerlijkheid door Keizer Karel de V^o verheven tot een Markgraafschap. In 1567 trok de Markgraaf van Bergen, Jan van Glimes, naar Madrid om aan het hof aldaar een vertoog te houden tegen de Spaansche wreedheden, welke in de Nederlanden plaats vonden. Hij werd daar echter door vergift omgebracht en daar hij kinderloos was, werd het Markgraafschap door den hertog van Alva aan den koning van Spanje overgedragen. In 1577 kwam het aan Jan, Heer van Merode; nadien werd het tot in de 18e eeuw door verschillende huizen geregeerd. De inhuldiging van een nieuwen Markgraaf had altijd met zeer veel ceremonieel plaats en de hierbij in zwang zijnde vormen werden tot het laatst toe in gebruik gehouden. Het markgraafschap bestond uit vier kwartieren, n.l. het West-, Zuid-, Oost- en Noordkwartier; de stad Bergen op Zoom behoorde niet tot een dezer kwartieren. Het is twijfelachtig of de stad haar naam wel ontleend heeft aan het riviertje de Zoom, daar dit waarschijnlijk een gegraven vaart is; meer geneigd is men om aan te nemen, dat de plaatsnaam afkomstig is van „Zoom” of „Kaît” der Zee. Omstreeks 1287 werd de stad het eerst door muren omringd en wel door Gerard van Wezemaale. Hertog Albert van Beieren, Graaf van Holland, schonk den poorters in 1395 vrijheid van tolleren door geheel Holland en Zeeland. In 1397 brandde de geheele stad, op twee huizen na, af, doch werd spoedig daarna en veel mooier herbouwd. Zeer veel had de stad te lijden in den Spaanschen tijd, daar vele huizen toen door de inwoners verlaten werden, welke de Spanjaarden gebruikten om krijgs-

volk in te legeren. In 1577 koos Bergen de partij der Staaten; wel probeerde Parma in 1585 en later in '88 nogmaals om zich meester van de stad te maken, doch beide malen werden deze aanslagen verijdeld. In 1605 ondernam Aarts-hertog Albertus een aanslag op Bergen en door verraad was deze bijna gelukt; in hetzelfde jaar probeerde hij het nog eens, doch beide malen werd hij met groote verliezen teruggeslagen. Ook Spinola was niet gelukkiger met zijn belegering van de stad in 1622, welke 4 maanden duurde en hem 10000 man kostte. Het is dan ook de roem van Bergen op Zoom geworden, dat het nimmer door een vijand is vermeesterd; de stad werd geleidelijk tot zulke een sterke vesting gemaakt, dat zelfs in 1672 de koning van Frankrijk het beleg er van niet aan durfde. In 1699 en 1700 werden de vestingwerken nogmaals en wel door Generaal Koehoorn vergroot en vermeerderd; de wallen werden voorzien van tien bolwerken en 21 ravelijnen en lunetten; bovendien waren er aanzienlijke bedekte wegen en glaci's, die op sommige plaatsen 30 voet diep ondermijnd waren. Naar den kant van Antwerpen lag een versterkte linie, den Kijk in de Pot, met vier reduites en met geschut beplant. Een en ander gesteund door inundatiewerken, maakte het geheel tot de sterkste grens-vesting van den Staat. Van ouds werd er te Bergen op Zoom zeer veel koop-handel gedreven, doch sinds den Spaanschen tijd is deze vervallen en werd ze verplaatst naar Holland en Zeeland; zoo bloeiden er eertijds zelfs 28 ambachtsgilden.

Omtrent de kwartieren van het Markgraafschap nog het volgende:

Het westkwartier omvatte de dorpen en landen van Wouw, Moerstraaten, Voorendeinde, Halsteren en Noordgeest, benevens de polders Auvergne, Glimes en Meismoer. Het dorp Wouw is hiervan het voornaamste; het bevatte eertijds een versterkt kasteel dat in 1587 door den toenmaligen bevelhebber verraderlijk werd overgegeven aan Parma. In 1606 werd het door Prins Maurits vermeesterd en werden de vestingwerken hierop geslecht.

Het Zuidkwartier bevatte de dorpen Ossendrecht, Woensdrecht, Hoogerheide, Huibergen, Putten en Borgvliet, terwijl het Oostkwartier het vlek Oudenbosch omvatte met den St. Maartenpolder en de dorpen Oud Gastel, de Hoeve, Rukveen en Zeggen. Tenslotte zij nog vermeld dat het 4e of Noorderkwartier van het Markgraafschap Bergen op Zoom bestond uit het rechtsgebied van „'t Zand daar buiten", ook wel „Standdaarbuiten" genoemd, en verder uit dat van Fijnaart en van de Heinigen. Het wapen van Bergen op Zoom bestaat uit drie roode kruizen boven drie groene bergen op een zilveren grond.

Heden ten dage doet de stad nog door velerlei oude gebouwen aan vroegere tijden denken; naast oude gevels vindt men een mooi intact gebleven stadspoort, verder de oude kazerne, de Markiezenhof en op de groote markt het fraaie stadhuis met het opschrift: *Mille periculis supersum*.

Thans is Bergen op Zoom een plaats van $\pm$ 16000 inwoners; het ligt in een welvarende landbouwstreek en uit een oogpunt van paardenfokkerij en hoefbeslag is het dan ook volstrekt niet onbelangrijk te noemen.

Het aantal paarden in de gemeente Bergen op Zoom bedraagt een kleine 400; hieronder zijn een goede 50 zware sleeperspaarden, verder zeer vele hitten en poney's en overigens landbouwpaarden. Groote stalhouderijen zijn ook hier verdwenen en zij die nog stalhouderswerk doen, zijn tegelijk sleeper en

hebben geen afzonderlijke luxe rijtuigpaarden overgehouden. Zoo zijn er nog verschillende van deze bedrijven, o.a. drie van de gebroeders Egeraard, 2 van gebr. Bernards, verder Stevens, Baks, Klaassen en Koppens, welke elk ongeveer 6 paarden in gebruik hebben.

Het zijn meest alle zware paarden, evenals die van van Gend en Loos en van de Gemeente. Van de bovengenoemde hitten en poney's, waarbij ook enkele muilieren gevoegd mogen worden, doen zeer vele elken dag dienst op Roosendaal; deze dagelijksche marschen, heen en terug, geven natuurlijk aanleiding tot veel slijtage en dit zijn dan ook goede klanten voor de hoefsmeden. Het aantal hoefsmeden te Bergen op Zoom bedraagt 6; het zijn de heeren: Verhoeven in de Rijtstraat, Van den Berk in de Bouterhamstraat, Goedschalk tegenover het Markiezenhof, van de Brand in de Niewinden en Hertogs op den Antwerpschen weg. Het zijn alle gediplomeerde hoefsmeden en één van hen is ook onderwijzer in practisch hoefbeslag.

De heer Verhoeven heeft van alle de drukst beklante zaak en hoewel geen van de genoemden uitsluitend hoefsmid is, vormt het hoefbeslag hier toch de hoofdschotel van het gemengde bedrijf. Naast het hoefbeslag geeft de wagensmederij bij allen veel werk en zoo zag ik o.a. bij den heer Verhoeven een speciaal gebouwde inrichting, een oven voor de wielbanden welke buiten de smederij was gebouwd. Deze inrichting biedt groote voordeelen en vooral in den zomer is zij verre te verkiezen boven het desbetreffende werk in de smederij. De smederij werd circa 30 jaar geleden geopend door den tegenwoordigen patroon; deze genoot indertijd zijn vakopleiding aan de Koninklijke Militaire Academie en werkt nu in zijn bedrijf met 3 zoons en een ouden knecht van 63 jaar. De oudste der zoons werd tijdens zijn dienstdag opgeleid aan de Militaire Hoefsmidschool en behaalde, behalve zijn diploma als milicien hoefsmid, ook het Rijksdiploma te Utrecht. De smederij is groot, beschikt over twee vuren en een noodstal, terwijl er een groote ruimte beschikbaar is voor andere doeleinden en eventueele uitbreiding. Een gasmotor voorziet in de drijfkracht en hierop zijn aangekoppeld de vuren, de slijpsteen, de boormachine en de draaibank. Het meerendeel der paarden, dat op beslag komt, is uit de gemeente zelf, doch ook uit Halsteren en Wouw komen verscheidene klanten; in hoofdzaak bestaat de klandizie uit sleeperspaarden, verder uit boerenpaarden en poney's. Verreweg de meeste worden aan de smederij beslagen, maar koud beslag komt toch ook voor; zoo worden o.a. ongeveer 20 landbouwpaarden van den landbouwer Geluk ter plaatse op stal beslagen. Dat hier van een flink bedrijf gesproken mag worden, bewijst wel dat wekelijks een 35 à 40 paarden van nieuwe ijzers worden voorzien. Momenteel zijn de hoefsmeden te B.o.Z. niet in een bond vereenigd; wel heeft deze bestaan, doch daar men zich niet algemeen aan de voorgestelde prijzen hield, is de band verbroken. De heer Verhoeven heeft zijn beslagprijzen als volgt vastgesteld:

Vierkant beslag landbouwpaarden f 4, sleeperspaarden f 6, poney's f 3.50; het verleggen der ijzers geschiedt voor de helft van den prijs, dus resp. voor f 2, f 3 en f 1.75. Voor sleeperspaarden komt dit laatste echter practisch niet voor en bij vele der poney's ook niet. Voor winterbeslag wordt gebruik gemaakt van schroeven en wordt hiervoor 10 cents per schroefgat berekend,

terwijl kalkoenen met 5 cents extra worden betaald. Men heeft ook beproefd met stiften scherp te zetten, doch door het veel verloren gaan hiervan houdt men zich uitsluitend aan schroeven; deze worden gebezigd in punt- en beitelvorm. De prijzen van het beslag voor hengsten en voor keuringen worden afzonderlijk berekend, hetgeen ook wel mag, daar men hiervoor bijzonder zware ijzers gebruikt. Zoo zag ik o.a. 4 machinale ijzers voor een hengst welke 10 K.G. wogen; aan ijzer alleen kostte dit beslag al f 3. Van den noodstal wordt gebruik gemaakt voor de sleepers- en landbouwpaarden, terwijl de lichte paarden en de poney's uit de hand worden beslagen en wel door één man. Het beslag der sleeperspaarden bestaat voor uit vlakke ijzers en achter uit ijzers met kalkoenen. Deze laatste zijn noodzakelijk door de veelal geaccidenteerde wegen, waarbij de kalkoenen bij het bergafwaarts gaan moeilijk gemist kunnen worden.

Landbouwpaarden, lichte paarden en poney's worden, op een enkele uitzondering na, rondom met vlakke ijzers beslagen. Hierbij zij nog opgemerkt, dat vele landbouwers nog gaarne vast zouden houden aan hun oude beslag met kalkoenen, doch dat de vermeerderde prijs van 5 cent per kalkoen den doorslag heeft gegeven tot het vlakke beslag. Meer dan jarenlange redenaties en steekhoudende betoogen tot stand hebben kunnen brengen, is hier bereikt door de prijsverhooging à 5 cts. per kalkoen en dit ingrijpen in de portemonnaie heeft het pleit voor het vlakke beslag gewonnen. Het beslag wordt veelal uitgevoerd met machinale hoefijzers, welke betrokken worden uit de fabrieken van van Osta uit Rosendaal en van Kerekhaert uit Stoppeldijk; deze ijzers bevallen uitstekend. De goede uitvoering en vooral de goede plaatsing van nagelgaten doet ze verkiezen boven andere fabrikaten. Toch worden ook nog wel ijzers uit de hand gemaakt en komen nog al eens afwijkende ijzers voor. Zoo worden o.a. nog al veel balkijzers ondergelegd, alsmede ijzers met verbreedden buitentak voor éézijdig verbeende hoefkraakbeenderen en ook ijzers met verdikte takken. Balkijzers worden vooral na den oorlog veel ondergelegd waar vóórdien zoolbeslag werd toegepast; dit laatste wordt tegenwoordig te duur bevonden en is geheel vervallen. De hoeven der paarden zijn over het algemeen goed en vooral den laatsten tijd is dit veel verbeterd, waartoe fokker en hoefsmid wel zullen hebben samengewerkt; toch komen plathoeven en daarbij klemhoeven, dus hoeven met ondergeschoven verzenen, nogal eens voor en in deze gevallen kunnen dan ook balkijzers goede diensten bewijzen. Immers de straal kan hier in dracht worden gebracht met den balk, waarbij de ondergeschoven verzenen kunnen worden weggesneden en door vrijleggen van de drachten kunnen deze zich verder normaal gaan ontwikkelen.

De werkuren zijn met ingang van 1 Juni l.l., en loopende tot 1 October, gebracht op 10 uur per dag. Het behoeft geen betoog, dat de patroon hiermede zeer gebaat is daar bekeuringen wegens te vroeg beginnen reeds waren gevallen en vooral op marktdagen, wanneer geregeld 3 of 4 paarden staan te wachten en liefst alle gauw geholpen willen worden, kon men zich niet aan de tijdsrantsoeneering houden. Wel stond de wetgever den patroon toe om dag en nacht te werken, zoo gewenscht zelfs zonder slaap en zonder voedsel, doch het personeel mocht hierbij toezien en dat kwam dus practisch vrijwel

neer op het stopzetten van de zaak buiten de werkuren, of wel op het aanvaarden van een proces-verbaal. Nog zij vermeld, dat met het opheffen van het Rijkshengstveulen-depot de heer Verhoeven een zeer goeden klant verloren heeft, daar toch tijdens de 20 jaren van het bestaan in de wintermaanden geregeld 60 paarden bij hem in onderhoud waren.

De heer v. d. Berk in de Bouterhemstraat is slechts een jaar in deze zaak gevestigd; vroeger werd ze gedreven door den heer Bernards, welke echter weinig aan het hoefbeslag deed en waar de rijwielzaak hoofdzaak was. De patroon ontving zijn opleiding aan de Militaire Hoefsmidschool te Amersfoort en volgde nadien den cursus voor onderwijzers in practisch hoefbeslag te Utrecht, alwaar hij na afloop het brevet behaalde. Uit den aard der zaak is het hoefbeslag in deze zaak nog in opkomst en worden nog maar weinig paarden beslagen; toch komen reeds ongeveer 2 paarden per dag aan de smederij, hoewel niet alle voor een vernieuwd vierkant beslag. Het hoefbeslag wordt door hem zelf verzorgd; wel heeft hij twee knechts waarvan één in geval van drukte aan de paarden kan helpen, doch hoofdzakelijk zijn deze voor het vele wagenwerk bestemd. De zaak is zeer diep uitgebouwd en bevat een smederij met twee vuren en daarachter is de beslagplaats gelegen. Electrisch licht en electrische drijfkracht zijn hier in gebruik. De patroon beslaat tot heden alle paarden uit de hand daar hij dit steeds gewoon was; wel beschikt hij over een noodstal doch deze zal verplaatst moeten worden alvorens hij in gebruik kan worden genomen, hetgeen bij grootere drukte wel niet uit zal blijven. De prijzen zijn als volgt:

f 6.50 zwaar beslag 9/8 à 5/8; van 9/16 f 6, gewoon beslag f 5, kleppers f 4.50 en poney's f 3.50. Het verleggen der ijzers geschiedt tegen den halven prijs, doch komt zeer weinig voor. De klandisie bestaat slechts uit sleepers- en hovenierspaarden uit de gemeente, daar de smederij zoodanig ver van de markt is gelegen, dat buitenpaarden er niet heen komen. Tot heden werden alleen hand-gesmede ijzers gebruikt doch nu zijn ook ijzers in gebruik genomen uit de fabriek van Kerekhaert. De paarden worden achter allen met kalkoenen beslagen en voor zonder; loopen ze 14 dagen dan zijn de kalkoenen geheel afgesleten, maar den overigen tijd van het beslag doen de paarden hun dienst even goed als te voren en kunnen dus blijkbaar de kalkoenen ook wel geheel missen. Stooten worden zeer weinig gebruikt, slechts voor enkele paarden worden ze in de achterijzers aangebracht. De hoeven der paarden zijn goed en afwijkend beslag wordt niet gebezigd; slechts één paard loopt met strijkijzers. Het winterbeslag wordt toegepast met drie scherpe schroefkalkoenen waarvan één in den toon. De paarden der hoveniers hebben meestal kalkoentijzers onder en des winters krijgen zij daarbij dan alleen één toonschroef. Zijn echter de kalkoenen afgesleten, of wel loopen zij van huis uit op vlakke ijzers, ook dan gebruiken zij slechts één scherp schroefkalkoen in den toon en schijnt dit niet tot nadeel te leiden. Ik sprak met den heer v. d. Berk over het eventueel weer beginnen van een cursus in hoefbeslag te B. o. Z. Vroeger werden deze geregeld gehouden waarbij de paardenarts ter plaatse als leider optrad en één der militaire hoefsmeden het practisch onderwijs verzorgde. Het aantal leerlingen, dat deze cursussen geregeld volgde, was wel een bewijs, dat een cursus aldaar bestaansrecht heeft en daarom is het te betreuren, dat

deze onderbroken is. De reden hiervan is, naar men mij mededeelde, een actie welke de bond van praktische onderwijzers heeft ingesteld tegen het geven van onderwijs door den militairen hoefsmid ter plaatse, als achtende dezen daartoe niet bevoegd. Deze actie zou nu m.i. gemotiveerd zijn geweest, wanneer te B. o. Z. voor het eerst een cursus begonnen was en aldaar een praktische onderwijzer beschikbaar was geweest, doch om een practicus, die jaren lang cursisten heeft opgeleid, daarvoor nu in eens niet meer geschikt te achten, is toch wel wat al te zot en tevens hoogst onkiesch tegenover den betrokkene. Waar dit standpunt echter schijnt gezegevierd te hebben, behoeft nu echter de opleiding van hoefsmiden hiervan niet langer de dupe te blijven, en waar nu in de plaats zelf een practisch onderwijzer, dus een gebreveteerde, is komen te wonen, lijkt het mij aangewezen om de vroegere cursussen weer te doen geven en den heer v. d. Berk met het practisch onderwijs te belasten. De ambachtschool zal dan hier de aangewezen plaats zijn om het practisch onderwijs te geven, daar de particuliere smederijen slechts bruikbaar zouden zijn voor een zeer beperkt aantal leerlingen.

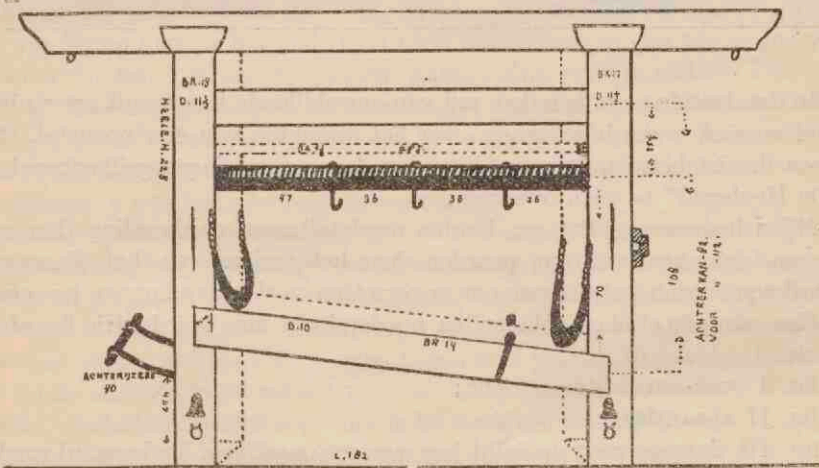
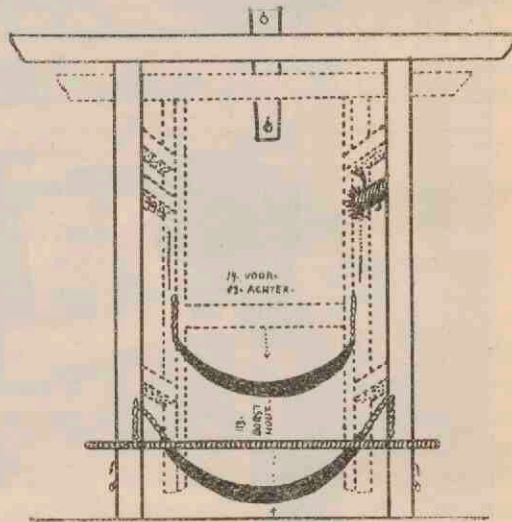
De smederij van den heer C. Hertogs ligt ongeveer een half uur gaans uit de stad, aan den Antwerpschen weg, in het dorpje Nieuw Borgvliet, dat tot de gemeente B. o. Z. behoort. De heer Hertogs is gediplomeerd hoefsmid en vestigde zijn zaak in 1905; behalve hoefbeslag wordt er alle voorkomend boerensmidswerk verricht. Hij heeft ongeveer 60 paarden in beslag, meest alle boerenpaarden en poney's; hij beslaat deze alle zelf, daar hij nooit een volwassen knecht heeft gehouden. Van een geregeld op beslag komen is geen sprake, daar de boeren zeer nalatig zijn en de paarden veel te lang op het beslag laten loopen. Het beslag wordt uitsluitend met handgesmede ijzers toegepast en dit zal wel mede een hoofdoorzaak zijn, dat de patroon zich er op kan beroepen, nooit een klacht over een verloren ijzer te hebben gehad. De prijzen zijn voor 4 ijzers, $1\frac{1}{2}$, f 4.50 en voor poney's met ijzers $1\frac{7}{16}$, f 3.50, terwijl voor het verleggen f 3 wordt gerekend. Wegens het heuvelachtig terrein in de omgeving worden de voermanspaarden achter met kalkoenen beslagen, hetwelk met 5 cents per kalkoen extra wordt betaald. Ook hier wordt het winterbeslag met schroeven uitgevoerd en wordt per schroefgat 10 cts. berekend. Afwijkend beslag komt weinig voor en zoolbeslag wordt zeer zelden ondergelegd; de hoeven der paarden zijn goed en klachten over het beslag komen niet voor. De paarden worden zoowel uit de hand als in den noodstal beslagen. De heer Hertogs klaagt er over dat het organisatieleven zeer slecht is en zelfs „wantrouwend,” zoodat hij genoodzaakt zal zijn, zijn prijzen te verminderen, daar anderen in de buurt het reeds gedaan hebben. Is dit nu toch niet te betreuren en is dit nog niet intijds te keeren? Moeten wij weer teruggaan naar den ouden tijd, ik meen den tijd van vóór den oorlog, toen het hoefbeslag dikwijls op den koop toe werd gedaan en ten platten lande vaak als toegift werd beschouwd op het landbouwsmidswerk. Moeten de hoefsmiden nu zelf weer prijs gaan geven wat er in dezen veranderd en verbeterd is? Het is toch waarlijk geen ambacht, afgezien nog van de moeite, den tijd en het geld welke het gekost heeft om een goed vakman te worden, om het hoefbeslag er voor een koopje bij te doen. Men moet ook niet vergeten welk een fysieke kracht het vordert, welk een inspanning, en dat

dit alles toch leidt tot een veel vroeger versleten zijn dan in vele andere ambachten en betrekkingen. Ik vraag mij telkens af, waarom kunnen de hoefsmeden niet solidair zijn en blijven, en sterk staan op het stuk van prijsnoo-tering. Het zal hun slechts meerdere achting geven, want als regel wordt toch iets dat goed betaald wordt, meer gewaardeerd. Kan de bond van Smedenpatroons in deze niet meer doen en de hoefsmeden bereiken met woord en geschrift om hen tot een uniforme prijsregeling te binden? Zijn de hoefsmeden ziende blind, om door periodieke prijsverlagingen en onvruchtbare concurrentie slechts zichzelf te benadeelen? Laten zij er zich toch verder voor wachten, weder als asschepoetster behandeld te worden, doch door een behoorlijke prijsregeling voor vakkundig werk eerbied voor hun gilde af te dwingen.

NOODSTALLEN.

Wanneer men in vroeger jaren op het platteland of in de steden de smederijen be- zocht waar het hoefbeslag werd uitgeoefend, dan zag men gewoonlijk een of meer- dere noodstallen buiten of in de smederijen staan.

Echter trad hierin een groote verandering op, toen in 1877 door Generaal van Helden de Engelsche methode van beslaan bij het leger werd ingevoerd. Dit systeem vond spoedig navolging onder de burgersmeden en, zooals

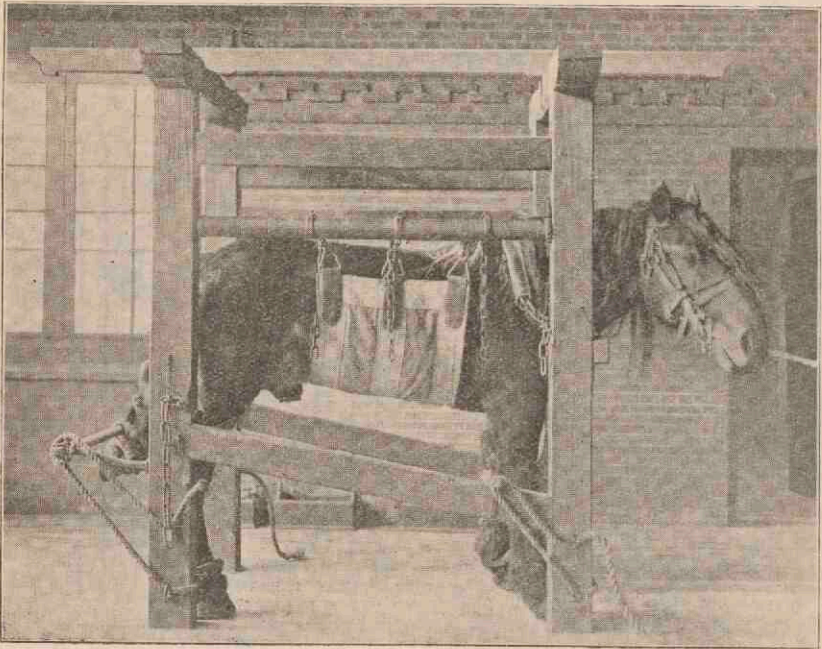

het bij ieder nieuwtje gaat, werd spoedig de noodstal voor een onding en een sta in den weg uitgemaakt.

Toch bleven er nog wel voorstanders van den noodstal, vooral in Limburg en Zeeland, waar de smeden hoofdzakelijk het zware koudbloedpaard in hunne inrichtingen krijgen. Daar werd nimmer gehoord dat de noodstal een uitvinding uit den booze was, doch wist men de goede eigenschappen van den noodstal te apprecieeren.

Daar wist men dat de noodstal minder krachten van den smid vergt, daar ondervond men de groote gemakken van den noodstal bij versleten en stramme paarden en de groote veiligheid bij lastige paarden.

In den laatsten tijd bereiken mij van verschillende kanten uit ons vaderland verzoeken om inlichtingen over het oprichten van een noodstal. Nu meen ik niet beter te kunnen doen dan deze aanwijzingen geïllustreerd in „De Hoefsmid” te doen opnemen.

Mijns inziens verdient een houten noodstal meer aanbeveling dan een ijzeren, daar zenuwachtige paarden door het geritsel van het ijzerwerk schrikken en zich daardoor nog meer verzetten en zich dan kunnen bezeeren.

Een aan alle eischen voldoende noodstal ziet men hier in drie fig. afgebeeld.

fig. I voor- en achteraanzicht;

fig. II zijaanzicht;

fig. III demonstreert duidelijk hoe men een onwillig of lastig paard zonder eenige moeite kan beslaan.

Zooals men ziet wordt het paard eenigszins opgetakeld zoodat hij in het zeel komt te hangen en hij geen steun meer vindt; dan bevestigt men drie beenen aan de zijpalen en het vierde neemt men op.

Hiermede meen ik aangetoond te hebben het groote nut en gemak hetwelk een smid kan hebben van een goeden noodstal.

Utrecht 20—5—'22.

S. v. A.

INGEZONDEN STUKKEN.

ONDERZOEK NAAR PRIJSBEPALING HOEFBESLAG.

Op 11 Mei ll. had te Winkel op voorstel van den heer A. E. van der Voet, Mr. Smid te Leiden, lid der Commissie tot het vaststellen van den prijs van normaal hoefbeslag, benoemd uit de Zuid-Hollandsche combinatie van afdeelingen van den bond van smedenpatroons in Nederland, eene bespreking plaats betreffende de prijsbepaling van het hoefbeslag, als gevolg van de daarover gevoerde open-briefwisseling. Bij die bespreking tusschen den heer van der Voet en mij waren de volgende heeren uitgenoodigd:

Koelman, Mr. Smid, te Alkmaar;

Sietzema, ambtenaar van den Rijksvoorlichtingsdienst te 's-Gravenhage;

J. van Eden Petersman, Mr. Smid te Benthuizen, Voorzitter bovengenoemde Commissie;

A. Waiboer, Landbouwer te Winkel en

J. A. Poortermans, landbouwer te Nieuwe Niedorp.

Alhoewel met het voorstel van den heer van der Voet sympathiseerend, deed ik hem weten, alleen dan eenig nut van die bespreking te kunnen verwachten, indien de *beide* boekhoudingen, door den heer P. Olij in zijn ingezonden stuk in het weekblad dd. 1 Maart ll. bedoeld en door den Hr Olij omschreven met: „tot in details keurig uitgevoerde boekhoudingen die als model voor elk smidsbedrijf kunnen aangemerkt worden” door den hr. van der Voet bij de bespreking zouden worden medegebracht. Tot mijne verwondering had de hr. v. d. Voet niets medegenomen, dat zijn pogen zou moeten steunen, om ons de quaestie aannemelijk voor te stellen. Dus ook niet de door mij gevraagde boekhoudingen. Op mijn vraag daarnaar zeide de Hr. van der Voet, dat hem en ook den overigen commissie-leden slechts één boekhouding bekend was en dan nog heel erg oppervlakkig. Een tweede boekhouding was hen absoluut onbekend.

Die eene, aldus oppervlakkig bekende, boekhouding was van eene smederij te Woerden, waar in het geheel zes smederijen zijn en was afgebeeld op een groot vel papier en betrof de berekening van hoefbeslag van 1000 paarden. Als men nu weet dat in Woerden, volgens officiële opgaaf van het Gemeente-Bestuur aldaar, slechts 130 paarden boven de 3 jaar en 10 paarden beneden de 3 jaar aanwezig zijn, zal een ieder een dergelijke „boekhouding” wel wat fictief voorkomen, ook al is er ééns in de week een marktdag.

Naar aanleiding van deze officiële gegevens van bovengenoemde Commissieleden zijn er maar twee mogelijkheden voor de beweringen van den

heer Olij denkbaar en wel deze: de hr. O. is buiten medeweten der genoemde commissie eene boekhouding voorgelegd en is daarmee eveneens voetstoots accoord gegaan of hij heeft als Secretaris der Holl. Mij van Landbouw, want als zoodanig onderteekende hij zijn ingezonden stuk dd. 4 Februari, den leden der Maatschappij, in wier functie hij werkzaam is, eene onwaarheid verkondigd.

Hoewel de vergaderden van oordeel zijn, dat de prijsberekening van vóór 1914 wegens inmiddels gewijzigde economische omstandigheden niet meer te handhaven is, werd aan de heeren smeden ter vergadering verzocht aan te toonen waarin de oorzaak van het heel groote prijsverschil van vóór 1914 en thans wel schuilt. Hierop werd geantwoord dat het onmogelijk was dat aan te toonen. Eene zuivere afzonderlinge berekening van hoefbeslag is volgens die heeren niet te maken; ook de heer Sietzema verklaarde onbegrijpelijk hetzelfde. Op mij en mijne vakgenooten maakte die bewering meer den indruk dat de smeden stelselmatig van eene nauwkeurige berekening afzien, omdat dan zou uitkomen dat door geen berekening de prijs van f 5 te bereiken zou zijn. De heer Sietzema las eene lange lijst voor van algemeene onkosten die op een gemengd bedrijf van toepassing was, omdat alle soort van werktuigen en onkosten daarbij waren opgesomd. De onkosten van eene hoefsmederij kon daaraan niet worden ontleend, hetgeen de heer Sietzema moest erkennen. Alleen de heer van Eden Petersman, Mr. Smid te Benthuizen, kon zich, wat de onkosten en winstberekening betreft, niet met de overige heeren smeden vereenigen en deelde dan ook op dit punt, en dat is juist het zwakke punt, de opinie van mij en de heeren Waiboer en Poortermans.

Zou de heer P. Olij geen behoefte gevoelen in een openbare vergadering zijn capaciteiten aan smeden, ambtenaren van den Rijksvoorlichtingsdienst en landbouwers deelachtig te maken? Ondergeteekende wenscht in bevestigend geval niets liever dan eene uitnodiging tot die bijeenkomst te mogen ontvangen.

Of blijft de heer P. Olij uit zelfbehoud liever de voorkeur geven aan zijn eenmaal hoog opgevoerde verdediging van den prijs van het hoefbeslag geen actiever deel meer te nemen, dan aan uitgevers van andere bladen te verzoeken mijn stukken niet te plaatsen?

Winkel, 29 Mei 1922.

A. Barendregt,

Landbouwer.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Inrichting voor hoefbeslag te Groningen.** Op 29 Mei is als leerling toegelaten P. Seggers te Kolham. Mede houdt thans aan de inrichting verblijf de leerling B. H. ten Winkel van Lichtenvoorde.

— **Voorjaarsexamen 1922 voor het verkrijgen van het Rijksdiploma als hoefsmid**, gehouden te Utrecht. Lijst der geslaagden:

J.W. Okkerman te Kockengen, v. Eden Peterman te Benthuizen, A. Vis te

Nieuwerkerk, O. J. Hendriks te Erp, J. J. van Leeft te Udenhout, A. L. v. d. Bergen te Nieuwdorp-'s Heerarendskerke, W. Winkel te Zandweer, J. Oudhuizen te Heemskerk, C. Vossen te Wijk-Maastricht, J. v. Belkum te Schaesberg (met lof), H. W. Ch. Nusselder te Gendringen, G. H. Verwaayen te Wehl, G. J. Schooltink te Baak, H. Sloekers te Ginneken, V. de Goede te Heerhugowaard, J. D. Heikoop te Tiel, J. Bouwman te Beerta (met lof), A. Verbrugge te Horst, G. v. d. Munckhof te Horst, F. de Bruyn te Middelburg, S. Taal te Middelburg, J. de Bruyn te Vrouwepolder, H. Hillebrand te St. Laurens, Th. v. Schaagen te Heerhugowaard, G. Mons te Akersloot, F. A. Koelman te Alkmaar, Ibe Zuiderhof te Sloten (Fr.), L. Rinken te Horst, G. E. Kindt te Grouw (Z.), J. A. Rutenfrans te Wierden (O.), J. O. H. Sanderman te Markelo, J. Dokter, te Wierden (O.), D. Luteyn te Nieuwvliet, J. C. J. de Smidt te Vlissingen, A. G. Vermey te Wijk b. Duurstede, W. v. Windsum te Westbroek, B. A. Veldhuizen te Jutfaas, J. Th. Krebbers te Niftrik, J. v. Veldhoven te Moergestel, M. Abresch te Oude Tonge, H. Lanting te Zeijen (Vries), J. W. C. Zeiler te Lichtevoorde, J. H. D. Vaessens te Welsden-Margraten, H. Schellinx te Maastricht, W. H. Sessink te Leeft, J. M. Hartgerink te Duiven, A. Harmsen te Angerlo (met lof), S. Visser te Meppel, H. Meme-link te Winterswijk, J. Keyzer te Wouw, H. Smit te Vrieschelo (met lof), K. Pluister te Kantens, J. Minderhout te Gapingen, H. L. Meyers te Scrooskerke, L. Meyers te Veere, A. den Hoed te Veere, J. Ligthart te Ben. Sybelkarspel, D. Bos te Heiloo, P. Kuipers te Haarlem, G. Nijborg te Slochteren, J. H. Smits te Velden, E. Peereboom te Vriezenveen, A. E. Kindt te Grouw (Z.), W. Kistemaker te Markelo, G. van den Bos te Holten, C. Dhondt te Oostburg, M. Zuidweg te 's-Gravenpolder en Izaak Leenhouts te Breskens.

— **Militaire Hoefsmidschool.** Bij de nieuwe legerorganisatie is met ingang van 1 Mei 1.1. het verband der Rij- en Hoefsmidschool, welke inrichting in haar geheel ressorteerde onder den Inspecteur der Cavalerie, als zoodanig opgeheven en gesplitst in de Rij-school en in de Hoefsmidschool. Deze laatste inrichting ressorteert nu onder den Chef van den Veterinairdienst, terwijl als Directeur een Paardenarts optreedt. G. H.

— **Werktuigen op de Landbouwtentoonstelling te Alkmaar.** Bij den opzet der Landbouwtentoonstelling, welke van 13—16 Sept. 1922 te Alkmaar zal worden gehouden, is begrijpelijkerwijze ook aan de Landbouwwerktuigen gedacht. Onder leiding van den Directeur van het Instituut voor Landbouwwerktuigen en gebouwen te Wageningen, Prof. M. F. Visser, is een programma opgemaakt hetwelk is geschoeid naar de leest van de tentoonstellingen der Deutsche Landwirtschaft Gesellschaft, zooals die in de laatste jaren zijn gehouden. Het moge dan zijn in verkleinden vorm, doch dezelfde basis ligt eraan ten gronslag. De commissie heeft zich de bereiking van een driedelig doel voor oogen gesteld, en wel:

1. het tentoonstellen, beoordeelen en eventueel bekronen van nieuwe vindingen op het gebied van Landbouwwerktuigen.
2. de bevordering der inzending van speciaal door de commissie gewenschte werktuigen of werkwijzen.

3. het houden van een open Machinemarkt.

Voor de afdeling nieuwe vindingen wordt de inzending gevraagd van werktuigen of voorwerpen, welke op het gebied van den akkerbouw of de zuivelbereiding zich door een of ander geheel nieuwe hebben onderscheiden.

In de 2e afdeling keuze werktuigen wenscht de commissie geëxposeerd te zien:

a. Hefinrichtingen voor hooi- en graanoogst; bedoeld zijn hiermede zoowel de jacobsladder, de hijschinrichtingen als de hooiventilator.

b. Gierverspreiders, speciaal voor het uitsproeien van kleine hoeveelheden, zoowel breedwerpig als in de rij.

c. Greppelploegen.

De Vereeniging tot Ontwikkeling van den Landbouw in Holl.-Noorder Kwartier is bereid hare medewerking te verleen bij een beproeving dezer werktuigen.

— **Paardenstapel in Nederland.** Verschenen is een verslag van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, Directie van den Landbouw, waarin melding wordt gemaakt van de in 1921 gehouden veetelling. In de inleiding kan men lezen dat in 1903 een reorganisatie heeft plaatsgevonden in de landbouwstatistiek waarbij o.a. besloten werd om de tien jaren een uniforme telling te houden. In 1910, tusschen 20 Mei en 20 Juni, vond zoo'n veetelling plaats. Na elf jaar heeft ze zich herhaald. De oorlog is de reden geweest dat men in 1920 niet mocht verwachten, dat de veestapel weder op peil zou zijn. Evenals in 1910 mag worden aangenomen dat de telling 1921 uitstekend is geslaagd en dat de verkregen uitkomsten, inzake betrouwbaarheid, weinig te wenschen overlaten.

Het aantal paarden nam sinds 1910 sterk toe; het steeg van 327.377 stuks tot 363.668, dus met 11 %. Vooral was er een sterke stijging van het aantal paarden beneden 3 jaar, een aanwijzing dat de fokkerij van paarden in Nederland zich — zooals ieder bekend — sterk uitbreidde. In 1921 zijn er een kleine 20.000 paarden (8%) boven 3 j. *meer* dan in 1910, en ruim 16.000 jonge paarden (18½ %). Het aantal paarden ging in de provincie Groningen met een dikke duizend achteruit, in Utrecht met een kleine tweehonderd, en verder steeg het in alle andere provincies. Procentsgewijze berekend bedraagt deze vermeerdering voor: Friesland 19 %, Drente 29½ %, Overijssel 18½ %, Gelderland 7.7 %, Noordholland 5.6 %, Zuidholland 6.5 %, Zeeland 9.9 %, Noordbrabant 15.7 % en Limburg 35.7 %.

Het aantal gedekte merries in Nederland bedroeg in 1904: 45.418, in 1909: 63.377 en in 1920: 76.144.

Per 100 H.A. bouwland, grasland en tuingrond bedroeg het gemiddeld aantal paarden in 1910 voor geheel Nederland 15 stuks en in 1921: 16 stuks. Per 1000 inwoners waren deze getallen respectievelijk 56 en 53.

Het oudste paard. Uit Amerika is een geschiedenis komen overwaaien van een paard, genaamd Clover, dat niet minder dan 51 jaar oud is en nog in goeden doen.

Clover stamt af van Hambletonian, de stamvader van den Amerikaan-

schen draver, en moet zelf ook vroeger op de baan met succes hebben geloopt. „The World,” een krant, geeft het volgende, kleurig aandoende, verhaaltje van het geval. In 1887 kocht een dorpsgeestelijke den thans beroemden, doch toen ziekelijken, vermagerden en kreupelen 15-j. Clover. Door goed oppassen van den meester en dankbaar gedijen van het paard kwam alles weer in orde en Clover deed braaf z'n kalm dienstje voor des pastoor's karretje. Na 6 jaar komt er een ontkenning. Clover is bij den smid om beslagen te worden, als een chique gerij uit de stad ook bij den winkel stop houdt. De vreemdeling kijkt naar Clover, geraakt in verwondering, bewondering, extase, en ontdekt in hem het beroemde coursepaard van jaren her!

De geestelijke Dr. Meyers, heeft Clover van 1887—1922 in bezit. Door financiële omstandigheden kon de eigenaar — zelf aangewezen op 'n klein pensioen — ten laatste Clover niet meer onderhouden. „The World” werd hierover ingelicht en op haar initiatief is een collecte gehouden teneinde verder voor Clover te kunnen zorgen.

Intusschen heeft Prof. Osborn zijn twijfel uitgesproken over het werkelijk 51 jaar oud zijn van Clover.

PERSOVERZICHT.

— *Vereeniging ter veredeling van het Ambacht.* Onder voorzitterschap van dr. H. P. R. Hubrecht, heeft te Amsterdam de jaarlijksche algemeene ledenvergadering plaats gehad van de Vereeniging ter Veredeling van het Ambacht. Nadat de begroting voor 1922 was goedgekeurd bracht de secretaris, de heer Joh. Schmidt, het jaarverslag uit, dat begint met een woord van hulde aan de nagedachtenis van dr. P. J. H. Cuypers, die bijna een kwart eeuw voorzitter der technische commissie is geweest. Voor het examen, dat te Rotterdam gehouden is, hebben zich 134 kandidaten voor gezet en 33 voor meester opgegeven. Dit aantal, aldus het verslag, was verblijdend, maar de opkomst stelde te leur. Het is gebleken dat velen zich teruggetrokken hebben uit vrees werkloos te zullen worden. Het is zeer te betreuren zegt het verslag, dat er nog patroons gevonden worden, die den werklust van jonge mannen, die bewijzen geven van te willen, door het weigeren van verlof verlammen.

Het examen voor onderwijzer in de praktijk van het ambachtsonderwijs is voor de laatste maal gehouden, omdat het een rijksexamen geworden is. In de elf jaren, dat de vereeniging en de Bond van directeuren van ambachtsscholen het examen afgenomen hebben, zijn 82 kandidaten voor den titel van meester in verschillende ambachten geslaagd. Aan hun diploma's is gelijkstelling met de Rijksdiploma's verleend.

Als vertegenwoordigers der vereeniging in Friesland en Drente zijn benoemd de heeren G. C. Michell, directeur Middelbare Technische School te Leeuwarden, en J. G. Houwert, directeur van de Vereeniging ter bevordering van Ambachtsonderwijs in Drente, te Assen. (u. „N. R. C.”).

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

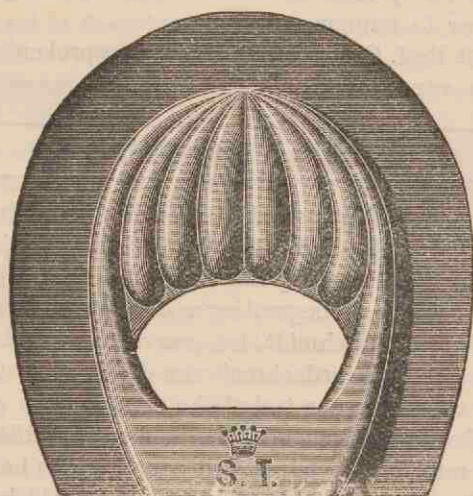
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoeftangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

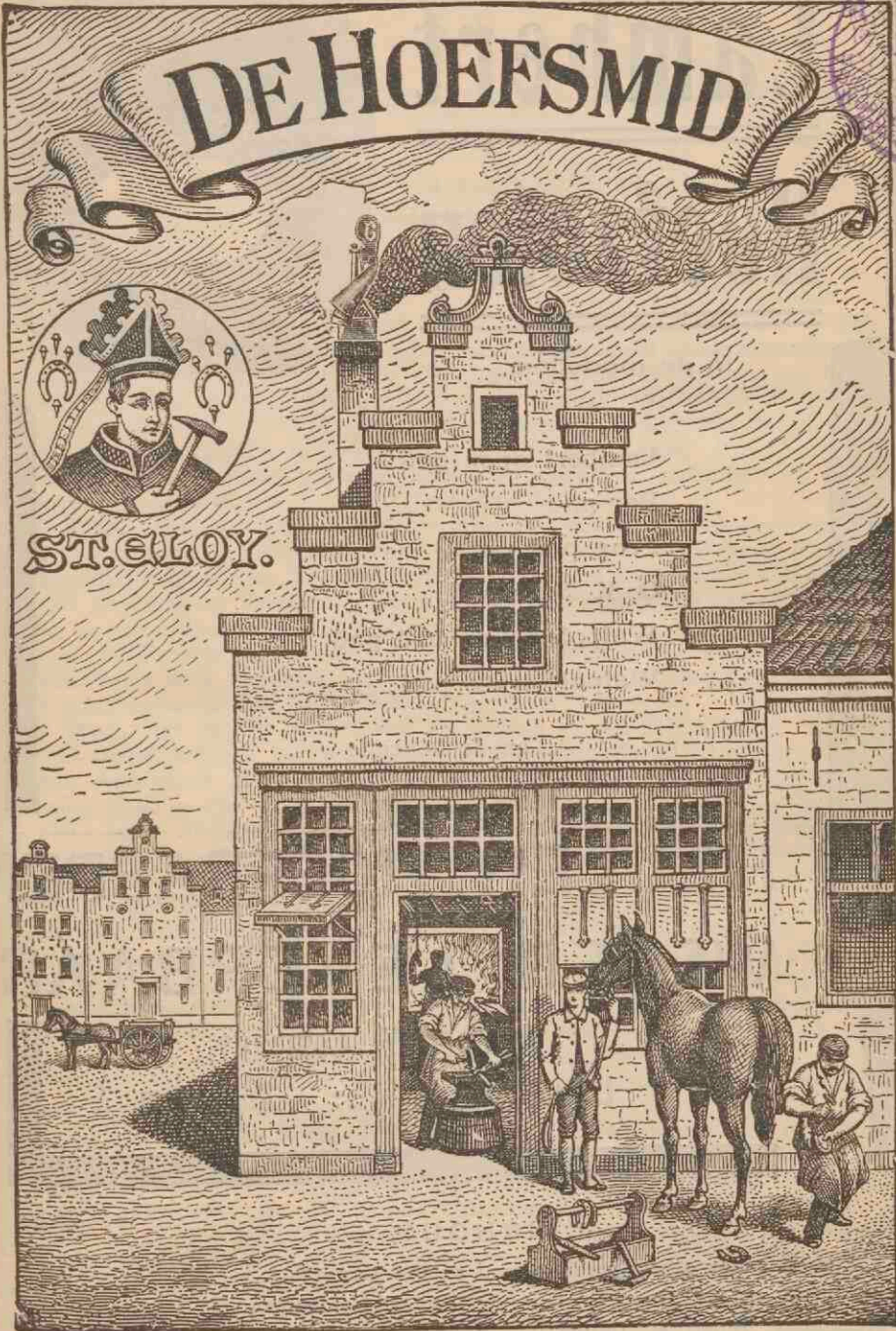
GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

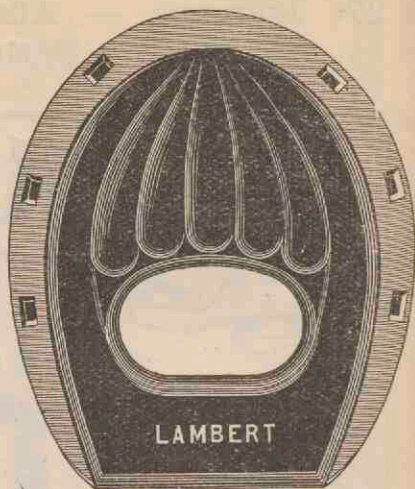

1397

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Bijeenkomst van het onderwijzend personeel aan de hoefsmidscursussen in Nederland. — Behandelt Rotstraal tijdig! — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

Breda.

De baronie van Breda is een zeer oude heerlijkheid en maakte vroeger deel uit van het graafschap van Strijen. In 1039 werd dit graafschap verdeeld en kwam Breda onder de Hertogen van Brabant; dit was het begin van bloedige oorlogen tusschen hen en de graven van Holland en eerst in 1203 stemde Dirk de VII, graaf van Holland bij verdrag toe, dat Hendrik Hertog van Brabant in het onverdeeld bezit ervan kwam. Tot 1351 bleef de heerlijkheid onder het huis Brabant en werd toen verkocht voor 43000 hallingen aan Jan van Polanen, Heere van der Lek.

Nadien ging het meermalen door erfenis in andere handen over om ten slotte te worden toebedeeld aan Willem I, Prins van Oranje. In diens nageslacht bleef het bewaard tot aan den dood van Willem III, koning van Engeland en Prins van Oranje, in het jaar 1702; deze stierf kinderloos en nu werd het een geschil tusschen de erfgenamen en eerst in 1732 opgelost. De Baronie kwam toen aan Willem Hendrik Karel Friso, Prins van Oranje en deze, benevens zijne gemalin Anna, Kroonprinses van Engeland, werden in September 1737 plechtig ingehaald.

Breda ligt in het midden van de baronie en wel 8 uur ten Z. W. van 's Hertogenbosch, 7 uur ten N. O. van Bergen-op-Zoom, 10 uur ten N. O. van Antwerpen en 3 uur ten Z. van Geertruidenberg. Het ligt aan de samenvloeiing van twee riviertjes, de Mark en de Aa, of Wegreize; aan dit laatste riviertje ontleent de stad haar naam, daar door de verbinding met de Mark een breede Aa ontstond. Breda was reeds in de 13e eeuw een stad en verkreeg in 1252 van Hendrik, Heer van Breda, vele rechten. In 1534 werd het door Hendrik van Nassau tot een sterke vesting gemaakt en van wallen en grachten voorzien; het telde toen 13 groote bolwerken en verscheidene poorten en breede diepe grachten. Aan twee zijden was het omringd door laag weiland, dat, door het onder water te zetten, ontoegankelijk voor den vijand kon worden gemaakt. Het kasteel van Breda werd in 1550 gebouwd door graaf Hendrik van Nassau en later voltooid door Willem III, koning van Engeland en baron van Breda.

Reeds vroeger, in 1350, was er ook een kasteel gebouwd en wel door Jan van Polanen, doch hiervan is niets meer over.

Het kasteel van Breda, dat vrijwel ongeschonden bewaard is gebleven, doet thans dienst als opleidingsinstituut voor officieren en heet Koninklijke Militaire Academie. Aan den ingang ervan bevindt zich een poort, waarboven de Keizerlijke Wapens met de spreuk Plus Ultra, d. w. z. „Nog verder”; hieronder ziet men het wapenschild van Nassau Oranje dat door een Engel wordt hoog gehouden. In den Spaanschen tijd heeft Breda zeer veel te lijden gehad en is herhaaldelijk belegerd en ingenomen. In 1567 nam Alva de stad in bezit, doch volgens de vrede van Gent moest ze overgeleverd worden aan Prins Willem I. Dit geschiedde echter eerst na een belegering en list op den 4en October 1577; het behoud was van korten duur want in 1581 maakte Parma zich door verraad

wederom meester van de stad. Tot 1590 bleef de vesting in handen der Spanjaarden; in het begin van dat jaar had de beroemde list plaats met het turfschip en gelukte het aan schipper Adriaan van Bergen om den hopman Karel van Heraugiere, Luitenant Matthijs Held en 70 man in zijn schip, onder een lading turf, binnen de vesting te smokkelen. Des nachts had de overval en de vermeestering plaats en was de stad voor de Staat-schen herwonnen. In Augustus 1624 werd Breda opnieuw belegerd en wel door Markgraaf Ambrozius Spinola; de belegering duurde tot Juni van het volgende jaar en eindigde met een overgave bij verdrag. De eerste daad van den overwinnaar was om het turfschip, waarmede in 1590 de overval was geschied, tot asch te verbranden. Eerst in 1637 gelukte het aan Prins Frederik Hendrik, na een beleg dat van Juli tot October duurde, om de stad te vermeesteren en sindsdien bleef ze in het bezit der Staten. Vermelden wij nog als geschiedkundige gebeurtenis dat in 1667 te Breda de vrede werd gesloten tusschen Frankrijk, Engeland, de Algemeene Staten en Denemarken. Een zeer fraai gebouw is de, in zuiver gothischen stijl gebouwde, groote kerk, welke reeds vóór het jaar 1290 voltooid en eertijds aan de Heilige Maagd gewijd was. In 1303 werd door heer Jacob, pastoor van Gilze en Deken van Beek, deze kerk ingesteld tot een „collegiale” met een kapittel van 8 en later van 12 kanonniken.

In het begin van de 15e eeuw werd de kerk uitgebreid met het koor, den omgang en verscheidene kapellen en in den zelfden staat gebracht als waarin zij nog heden verkeert. De bouw van den tegenwoordigen toren werd begonnen in Juli 1468 en voltooid in 1509, ten tijde van Graaf Hendrik van Nassau. In de kerk vindt men verscheidene Tomben, o. a. van Jan van Polanen, heer van der Lek en Breda; hij stierf in 1384; de tombe stelt zijn beeltenis voor in zandsteen uitgebeiteld tusschen zijne beide vrouwen Oeda van Hoorne en Machteld van Rotselaar.

De tombe der graven Engelbrecht I en Jan van Nassau, ook wel „de hooge fante” genaamd, is nog gebouwd bij het leven van graaf Engelbrecht I van Nassau, die in 1443 stierf; het is in zandsteen uitgevoerd en werd geheel gerestaureerd op last van koning Willem III door Dr. Cuy-pers in 1860.

De mooiste tombe van geheel Nederland is verder die ter eere van Graaf Engelbrecht II van Nassau; het is van doorschijnend Oostersch marmer of albast, een meesterstuk van beeldhouwkunst uit de Florentijnsche school en wordt toegeschreven aan Michel Angelo Buona-Rotti. Verder vindt men nog in de kerk de Tombe van Jan van Polanen II, Heer van der Lek en van Breda, dateerend van 1394, het monument van Renaissance van 1500, het gedenkteecken der Assendelfts, het monument van den onbekende en den koperen grafplaat van Wilhelm van Galen, Deken van Beek.

Ook verscheidene andere gebouwen, waaronder b.v. het stadhuis, dateeren van vroegen datum. Indertijd behoorden de volgende dorpen tot de Baronie van Breda: Roosendaal, Nispen, Etten, Leur, Sprandel, Oosterhout, Zundert, Rijsbergen, De Haage, Alfien, Baarle, Chaam, Ginneken, Gilzen, Ter Heide, Teteringen en Dongen.

Thans is Breda een stad van meer dan 30.000 inwoners en vormt een druk centrum van verkeer.

* * *

In de stad zelve zijn feitelijk maar twee hoefsmederijen n.l. van de Bont in de Ginnekenstraat en van van Hooijdonk in de Leuvenaarsstraat. In de naaste omgeving komen echter de volgende hoefsmeden voor: Vermeulen op de Teteringsche dijk, H. Snoekers te Ginneken, J. Sloekers te Princenhage, van Rooij idem en tenslotte Vlamings te Ulvenhout. Het aantal paarden in

de gemeente Breda bedraagt ruim 300. Hieronder zijn vele zware paarden van sleepers, van fabrieken, van van Gend en Loos en van de gemeente zelf; verder rijtuigpaarden, trampaarden, bedrijfspaarden en ponnies. Een manege, waaraan een levendige paardenhandel is verbonden, wordt gedreven door den heer Uijtendaal, die gedurende de laatste jaren o.a. vele paarden heeft geïmporteerd, afkomstig van de geallieerde legers en die verder geregeld transporten luxepaarden, waaronder jacht- en rijpaarden, uit Engeland invoert. De gemeente Ginneken heeft ruim 500 paarden, Teteringen 300, Princenhage 800 en Ulvenhout 300. De twee grootste paardenbedrijven in de stad zijn de tram, waarbij 40 paarden in gebruik zijn, en de manege, tevens stalhouderij, welke 30 paarden heeft. De drukste hoefsmederij in de stad is die van den heer J. Ph. Hooijdonk, Leuvenaarsstraat 12; deze zaak bestaat ruim 40 jaar en werd vóór 5 jaar door den tegenwoordigen patroon van diens vader overgenomen. Het is in hoofdzaak hoefsmederij en slechts als bijzaak wordt wagen- en rijtuigwerk uitgevoerd. De patroon, die zelf gediplomeerd hoefsmid is, verricht het beslag met behulp van 3 knechts, waarvan een in België is opgeleid en aldaar een diploma verwierf, terwijl een andere aan de militaire hoefsmidschool te Amersfoort zijn opleiding ontving. De patroon is zeer tevreden over het werk van zijn gediplomeerde knechts en wijt dit vooral aan den theoretischen ondergrond, die hun in staat stelt de praktijk goed uit te voeren. De meeste paarden, die bij Hooijdonk op beslag komen, zijn zware sleeperspaarden, doch verder ook stalhouderspaarden alsmede luxe en boerenpaarden. Vele van deze laatste komen uit nabijgelegen dorpen als Ginneken, Princenhage, Dorst, Beek, Rijsbergen, Zundert e.a.

Het beslag wordt uitsluitend aan de smederij uitgevoerd, want, zegt de patroon, de ijzers worden bij koud beslag medegenomen en er niet zoo onder genageld; zij kunnen toch op stal niet veranderd worden wanneer er afwijkingen aan de hoeven zijn ontstaan. Per week worden 75 paarden beslagen en de volgende tarieven worden hierbij berekend: sleepersbeslag $1\frac{1}{4} \times \frac{5}{8}$ f 6.— de 4 ijzers, luxepaarden f 5.50, stalhouders- of boerenpaarden f 4.50, ponnies f 3.50. Het verleggen van de ijzers kost voor sleeperspaarden f 2.40, voor stalhouders-, boeren- en luxepaarden f 2.— en voor ponnies f 1.80. Als afwijkende ijzers worden veel ondergelegd brug- of balkijzers, ketelijzers en ijzers met verbreedden buitentak voor verbeening hoefkraakbeen; voor deze afwijking en wordt de prijs afzonderlijk berekend. Beslag met stooten kost 25 cent per stoot meer, terwijl schroefgaten tegen $7\frac{1}{2}$ cent worden berekend. Luxe is er in Breda weinig meer overgebleven. In het algemeen worden aan de voorhoeven vlakke ijzers ondergelegd en achterijzers met kalkoenen. Alle hoefijzers worden uit de hand gesmeed; wel heeft de patroon fabrieksijzers geprobeerd, n.l. uit de fabrieken van Helpman, Hippos en Osta, waarvan de laatste hem nog het beste bevielen, doch hij vindt ze alleen bruikbaar voor paarden die weinig behoeven te werken en dan nog op zachten bodem. Zijn ondervinding is, dat paarden, die steeds hard moeten werken en op de steenen, door een beslag met machinale ijzers slechte hoeven krijgen en ook dat de ijzers er niet vast onder blijven zitten. Het winterbeslag wordt uitgevoerd met schroeven en

wel met 4 in elk ijzer, waarvoor de H-schroeven en de beitelschroeven het meest in gebruik zijn.

De tweede hoefsmederij in Breda is die van den heer G. J. de Bont van Poppel, Ginnekenstraat 61; deze zaak bestaat reeds 60 jaar, wordt de laatste 20 jaar gedreven door den huidige patroon en vóór dien door diens vader, den heer P. A. de Bont. Behalve hoefbeslag wordt grofsmederij, kachelwerk en wagenwerk uitgeoefend; toch is het hoefbeslag niet onbelangrijk en komen tot 25 en 30 paarden wekelijks in beslag. De klandisie bestaat behalve uit sleeperspaarden, voor het meerendeel uit boerenpaarden, stalhouderspaarden en ponnies; de meeste hiervan levert Breda zelf doch ook komen paarden uit Ginneken en Teteringen op beslag. De prijzen zijn als volgt: gewoon beslag 1 op $\frac{1}{2}$ f 4.50, zwaardere ijzers f 5.50, de zwaarste sleeperspaarden f 6.50 en ponnies f 3.50. Het beslag is als regel gewoon; afwijkend beslag komt zelden voor en zoelbeslag zeer zelden. Er wordt hier alleen met handgesmede ijzers beslagen en het winterbeslag is ook hier met schroeven en als regel met 16 gaten, doch ook wel met 10 of 8 gaten. Hiervoor wordt $7\frac{1}{2}$ cent per gat berekend. Van den noodstal wordt weinig gebruik gemaakt, het meeste beslag geschiedt uit de hand. De patroon zelf is gediplomeerd en werkt met twee volwassen knechts en een aankomenden jongen. Een dezer knechts is de heer Dunk, oud opperwachtmeester-hoefsmid van het 3e Regiment Veld-Artillerie te Breda, een zeer bekwaam smid, die ook gedurende zijn dienstdtijd vele jaren is werkzaam geweest als practisch onderwijzer aan cursussen in hoefbeslag. De werktijden zijn hier 8 uren per dag en als loon wordt van f 20.— tot f 35.— per week uitbetaald. Ook hier wordt over het algemeen niet geklaagd over de hoeven der paarden, doch wel dat de paarden veel te lang op het beslag blijven loopen en zelfs nu, einde Juni, komen paarden aan de smederijen, die nog winterijzers onder hebben; o. a. paarden van de gemeente, en van van Gend en Loos die nog op winterijzers van Maart stonden. De voorijzers zijn steeds glad, terwijl de achterijzers van trekpaarden kalkoenen krijgen om meer steun op de keien te geven.

(Wordt vervolgd).

BIJeenkomst van het onderwijzend personeel aan de HOEFsmidscursussen in Nederland.

Deze bijeenkomst werd gehouden te Utrecht in het hotel l'Europe, Zaterdag 8 Juli v.m. $11\frac{1}{2}$ uur. Dr. van der Zande, inspecteur van het landbouwonderwijs, deelde bij de opening mede dat de uitslag der examens voor het Rijksdiploma als hoefsmid niet in alle opzichten bevredigend was, waarin de examen-commissie aanleiding had gevonden tot het doen van een voorstel voor het houden dezer bijeenkomst. De voorzitter der commissie, Prof. Kroon, had zich bereid verklaard in deze vergadering een voordracht te houden, terwijl de Minister, hoewel naar bezuiniging moest worden gestreefd, had goedgevonden om alle deelnemers de reiskosten te restitueeren en eenige tegemoetkoming in de verblijfkosten te verstrekken. Met genoegen werd de groote opkomst geconstateerd en de vergadering geopend verklaard met den

wensch dat de besprekingen zouden mogen leiden tot verbetering der opleiding van hoefsmeden. Het hoefsmidsvak behoort wel tot de ambachten en het onderwijs voor de aanstaande hoefsmeden tot het ambachtsonderwijs, doch omdat het hoefbeslag zoozeer de landbouwbelangen raakt, heeft de Regeering het juist geoordeeld dat de opleiding der hoefsmeden van Rijkswege zou blijven bij het Ministerie van Landbouw en niet overgaan tot dat van Onderwijs.

Hierna verzocht de Inspecteur aan Prof. Kroon om tot het houden der voordracht te willen overgaan.

* * *

Prof. Kroon gaf in zijn voordracht een overzicht van den bestaanden toestand, zooals het onderwijzend personeel der hoefsmidscursussen bekend is. Zij werd gesplitst in twee helften. De eerste werd gegeven voor de pauze en had tot titel: „*De voorwaarden waaraan een cursus in hoefbeslag moet voldoen.*” Na een kort historisch overzicht werden hierbij ter sprake gebracht: de veearts-leider van den cursus: de onderwijzer in practisch hoefbeslag; de commissie van Toezicht, die volgens Spr. het best geregeld is in de prov. Gelderland; de toeziende ambtenaar, achtereenvolgens de Rijkslandbouwleeraar, de Districtsveearts en thans de Rijksveeteelt-consulent, waarbij inleider de opmerking plaatste dat werkelijk deskundige ambtenaren veel nut zouden kunnen stichten; de eischen van toelating tot den cursus; het aantal leerlingen, thans gewoonlijk 8; de leeftijd der leerlingen, waarbij Spr. voorstelde den minimum-leeftijd van 18 op 19 te brengen; het lokaal voor het theoretisch onderwijs; de hulpmiddelen bij het onderwijs; de smederij voor practisch onderwijs; de materiaal; het aantal lessen; het overgangsexamen; en het salaris van het onderwijzend personeel, waarbij geen bedragen werden genoemd omdat pas een nieuwe regeling is ontworpen en verwacht mag worden dat de vergoeding bevredigend zal zijn.

Ten opzichte van het theoretisch onderwijs is vrijwel ieder lokaal, als het voldoende ruimte bevat, bruikbaar te achten, maar in een Ambachtsschool gewoonlijk het meest en in een koffiehuis in den regel het minst aanbevelenswaardig. Bij het practisch onderwijs moet over 4 vuren kunnen worden beschikt, benevens over een beslagloods en een monsterbaan. Ten opzichte van de leermiddelen, waarvan aan het slot de geheele vermelding zal volgen, werd opgemerkt dat een versche hoef, hoornschoen, doorgezaagde ondervoet of een ontschoende hoef een heelen tijd bruikbaar kan worden gehouden door het preparaat te bewaren in een oplossing van water met glycerine, waarin eenig carbol.

* * *

Na de pauze werd behandeld: „*het onderwijs aan een cursus in hoefbeslag*”, verdeeld in dat in de eerste cursus-helft: *a* theoretisch gedeelte, *b* practisch gedeelte en daarna in dezelfde volgorde het onderwijs in de tweede cursus-helft. Inzonderheid vestigde Spr. er de aandacht op dat van veel beteekenis is de uitvoerige behandeling van het beslag bij afwijkende stand en gangen en dat het beslag bij strijken en klappen zeker tot de moeilijkste en voor-

naamste opdrachten van den hoefsmid behoort. Spr. merkte ook op dat de ervaring bij het examen voor het Rijksdiploma heeft geleerd dat aan sommige cursussen juist van de toepassing der bijzondere beslagmethoden te weinig werk wordt gemaakt. Van een hoefsmid met Rijksdiploma mag toch verwacht worden dat hij in staat is alle beslagmethoden, welke in de practijk toegepast worden, behoorlijk uit te voeren.

Spr. liet uitkomen dat het gegeven overzicht op eigen ervaring berust, zooals hij het vroeger, gewoonlijk bijgestaan door den onderwijzer van Angeren, op verschillende plaatsen had gegeven. Bij den cursus moet er in hoofdzaak op worden gelet, dat eerst het werk goed en daarna het goede werk ook vlot dient te worden gemaakt. Spr. en van Angeren hebben op hun cursussen nooit doode hoeven gebezigd en de leerlingen onder voortdurend toezicht direct aan de levende paarden laten werken.

De geheele voordracht vorderde ongeveer een uur. Er werd gepauseerd van kwart na twaalf tot kwart voor twee, zoodat te ongeveer kwart na twee gelegenheid voor het stellen van vragen en het maken van opmerkingen werd gegeven. Hierbij werd eerst de eerste helft der voordracht en daarna de tweede aan de orde gesteld. Een aantal aanwezigen wenschten van de gegeven gelegenheid gebruik te maken en als er meer tijd beschikbaar was geweest zouden die vragen en opmerkingen vermoedelijk nog wel ruimer hebben gevloeid. Het houden der voordracht en de hierop gevolgde discussie hebben ongetwijfeld hun nut, zoodat de examencommissie, de Regering en de inleider over het houden der voordracht tevreden kunnen zijn. Vermoedelijk ware dit nut echter nog grooter geworden als de voordracht vooraf aan de deelnemers was toegezonden en de bijeenkomst geheel aan de discussie was gewijd.

In de pauze bestond de gelegenheid de leermiddelen, aan het eind van dit verslag vermeld, te bezichtigen.

* * *

De heer **L u i j t e n** (Gorinchem) geeft in overweging het overgangsexamen te laten plaatsvinden vlak voor het begin van het tweede gedeelte van den cursus, en niet aan het einde van het eerste gedeelte, zooals thans gebruikelijk is. Bovendien merkte hij op dat hij aan de Ambachtsschool te Gorinchem niet in de gelegenheid is om langer dan $2\frac{1}{2}$ uur aaneen practisch onderwijs te geven, inplaats van 3 à 4 uur. Daarom zou hij in overweging willen geven in het leerplan niet te spreken van het aantal lessen maar van het aantal les-uren. Prof. Kroon zegt zich met de eerste opmerking wel te kunnen vereenigen, doch acht het beter dat een practische les 3 à 4 uur dan $2\frac{1}{2}$ uur duurt.

De heer **Sigling**, 1e luitenant-paardenarts te Breda, is het ook eens met de eerste opmerking van den heer Luyten en zou verder den minimumleeftijd willen brengen op 20, daar aan het examen te Utrecht pas mag worden deelgenomen op 21-jarigen leeftijd. Thans zijn er leerlingen, toegelaten op 18-jarigen leeftijd, die een cursus met vrucht hebben doorloopen en daarna niet direct aan het examen mogen deelnemen. Ook zelfs als de aanvangsleeftijd op 19 jaar wordt gesteld, wordt dit bezwaar nog niet ge-

heel ondervangen. Ten slotte verklaarde Spr. geen bezwaar te hebben tegen verhooging van het lesgeld tot zelfs f 25 per halven cursus, zooals door inleider is voorgesteld, maar hij zou wenschen dat in uitzonderingsgevallen vrijstelling van lesgeld kon worden verkregen. Dr. van der Zande gaf te kennen dat hiertegen wel geen bezwaar zal bestaan. Prof. Kroon zegt er niet veel kwaad in te zien dat er wat ruimte is tusschen het einde van den cursus en het examen.

De heer Luyten zou gaarne zien dat van Rijkswegen eenige stellen leermiddelen in voorraad werden gehouden, die dan ter beschikking van de onderscheidene cursussen konden worden gesteld. Dr. v. d. Zande zeide dat in deze richting, waarop in de laatst gehouden vergadering der onderwijzers-hoefsmeden is aangedrongen, reeds voorbereidingen worden getroffen.

De heer F. M. de Leur (dierenarts te Hoorn) betoogt de wenschelijkheid om te bepalen dat tijdens het onderwijs geen spiritualiën of tabak mogen worden gebezigd. De inspecteur wenscht geen verbod in dien zin doch wel te zien ingegrepen als zulks op een les mocht plaats vinden.

De heer Kooman (onderwijzer te Delft) zou verplicht willen zien dat de benodigde leermiddelen, door de betrokken maatschappij of vereeniging, die den cursus laat houden, *moeten* worden aangeschaft, hetgeen uit een zuinigheidsoogpunt wel eens wordt nagelaten, waardoor het nut van een cursus wordt geschaad.

De heer Eshuis (onderwijzer te Dalfsen) zegt dat Prof. Kroon heeft gewezen op de belangstelling voor de hoefsmidscursussen van de zijde der dierenartsen, der hoefsmeden en der paardenhouders. De interesse der twee eerste groepen wordt gaarne aangenomen doch die der paardenhouders nadert meestal het vriespunt. In verband hiermede zou Spr. gaarne zien dat op de cursussen in paardenkennis geregeld goed de aandacht werd gevestigd op het nut van goed hoefbeslag. (De vergadering ondersteunde deze uiting met een krachtig applaus).

De heer de Ridder (dierenarts, Arnhem) verklaarde in te stemmen met het idee Luyten-Sigling in zake den tijd van afneming van het overgangsexamen, uniformiteit te wenschen in zake de les gelden voor de leerlingen en zou gaarne het gevoelen der vergadering kennen omtrent den meest gewenschten tijd voor het houden der cursussen, 's zomers of 's winters. Over dit laatste punt bleken de gevoelens uiteenlopend. In den zomer is het weer geschikter en zijn de dagen langer, in den winter vinden alle beslagvormen meer toepassing en voegt het op het platteland den leerlingen en landbouwers het beste.

De heer Kerkhaert (onderwijzer, Stoppeldijk) zegt dat in Zeeland slechts 8 lessen à 2 uur worden gegeven voor het theoretisch gedeelte. De heer Stevens (rijkslandbouwconsulent, Goes) deelt mede dat thans door de Zeeuwsche landbouwmaatschappij is vastgesteld dat er 10 theoretische lessen à 2 uur en 16 practische lessen à 3 uur zullen worden gegeven.

De heer Koelman (onderwijzer, Alkmaar) zou wenschen een inspecteur die de onderscheidene cursussen controleert en hierover rapport uitbrengt, welk rapport ook van invloed zou moeten zijn bij den uitslag van het examen. Het komt tegenwoordig voor dat een slechte leerling, die bij het examen

gelukkig is en goed werk aflevert, slaagt en een ander, die werkelijk veel meer van het werk kent doch het ongelukkig met hoof en paard treft, zakt. Dr. v. d. Zande merkt hierover op dat zulks moeilijk zal zijn te bereiken en voelt het meest voor een regeling als in Gelderland, n.l. een deskundige commissie van toezicht op de cursussen.

De heer de Ridder voornoemd wierp de vraag op hoe ver men met de eischen moest gaan voor toelating tot een cursus. Hierover deelden onderscheidene heeren hun gevoelen mede. De werkelijk ongeschikten en zij die eigenlijk geen opleiding in het hoefsmidsvak hebben gehad moeten worden afgewezen.

De heer Baarda (onderwijzer, Harlingen) vroeg hoe Prof. Kroon er over dacht om aan de leerlingen 3e klasse eener ambachtsschool onderwijs in „het maken van hoefijzers en zóó" te geven. Het antwoord luidde: er is alles voor om die 15-jarige jongens oefening te geven in het maken van hoefijzers doch zij zijn te jong om reeds paarden te leeren beslaan.

De heer Sigling voornoemd vraagt welke waarde er eigenlijk gehecht wordt aan de verklaring van de leiders der cursussen omtrent de leerlingen. Soms slagen slechte en zakken goede. Het antwoord luidde: leerlingen, die een goed examen doen, slagen, — die een slecht examen afleggen, zakken, terwijl in gevallen van twijfel rekening wordt gehouden met vorenbedoelde verklaring.

Dr. v. d. Zande brengt het vraagpunt ter sprake of splitsing bij een grooter aantal leerlingen dan 8 niet alleen voor het practisch maar ook voor het theoretisch onderricht wenschelijk moet worden geacht. De heeren Kroon, de Leur, Kroes (dierenarts, Groningen), Huiting (onderwijzer, Ruurlo), en van Waasbergen (onderwijzer, Oud-Beierland) nemen hierbij aan de discussie deel. Over het geheel wordt geen bezwaar gezien om aan 16 leerlingen theoretisch onderwijs te geven, terwijl voor het practisch niet meer dan 8 aanwezig moeten zijn.

Dr. v. d. Zande oppert ook de vraag of het beslag voor paarden op cursussen kosteloos moet zijn. Bij de antwoorden blijkt dat in Arnhem den halven prijs wordt berekend, in Appingedam geen kosten, in Delft den vollen prijs, in Harlingen den halven prijs doch hier ontvangen die smeden-patroons, waar de betreffende paarden anders zouden zijn beslagen, 20 % schadevergoeding. Uniformiteit is wellicht moeilijk te verkrijgen en werd door geen der aanwezigen verdedigd.

De heer Tangelder (onderwijzer, Duiven) vraagt of er reeds toezicht op de gediplomeerde hoefsmeden wordt uitgeoefend, overeenkomstig het hierover door den heer Joh. Plet te Heerenveen in de laatst gehouden vergadering der onderwijzers in practisch hoefbeslag aangegevene. De inspecteur antwoordt dat werkelijk in dien geest voorbereidingen worden getroffen.

De heeren Ritsema (onderwijzer, Appingedam), Huiting en Rijkema (onderwijzer, Sneek) brachten even de rubriek leermiddelen ter sprake. Laatstgenoemde zeide dat daarbij een ijzer met stoot en kalkoenen gevoelig kon worden gemist, in geheel Friesland liep geen enkel paard op een dergelijk beslag! Deze opmerking werd, wat het eerste betreft, volstrekt niet gedeeld door de onderwijzers uit het Zuiden van het land, waaruit

tevens bleek dat het onderwijs in hoefbeslag zich ook dient aan te passen aan de streek, waarvoor de cursus wordt gehouden.

* *

Het tweede deel der inleiding vond veel minder bespreking, het theoretisch zelfs in het geheel niet. De heeren L u i j t e n, R i t s e m a, v a n A n g e r e n (chef van de hoefsmederij, Utrecht) v a n W a a s b e r g e n e n T a n g e l d e r bespraken het al of niet wenschelijke om bij het practisch onderwijs in het beslaan al of niet in het begin gebruik te maken van doode hoeven. Vooral de heeren Ritsema en van Waasbergen streden er voor om eerst doode hoeven te bezigen; de heer van Angeren heeft 23 jaar cursussen gegeven en nimmer bezwaar ondervonden om de leerlingen direct aan levende paarden te laten werken.

De heer R o l i n k (onderwijzer, Enschede) zou nog wel gaarne even op het eerste deel der voordracht willen terugkomen en willen spreken over het salaris van het onderwijzend personeel. Dr. v. d. Z a n d e zegt dat dit punt hier niet aan de orde is. De heer Rolink legt zich hierbij neer doch wijst op de wenschelijkheid het bestaande salaris in elk geval niet te verlagen.

De heer R i j p k e m a zou er prijs op stellen als de inleiding van Prof. Kroon, inzonderheid wat de indeeling der lessen betreft, aan hen die de vergadering hebben bijgewoond, werd verstrekt. Dr. v. d. Zande deed hiervoor toezegging.

De heer K e r k h a e r t (Stoppeldijk, Zeeland) zou er prijs op stellen als een uitvoerig rapport van den loop van het examen werd gegeven. Dr. v. d. Zande antwoordde dat dit reeds plaats vindt.

De heer H a m e l e e r s (dierenarts, Valkenburg L.) merkte op dat een hoog percentage der candidaten uit Limburg niet voor het hoofdsmidsexamen in Utrecht zijn geslaagd en deed een beroep op den inspecteur om er op te letten dat bij genoemd examen niet *te veel* moge worden gehecht aan het beslag der lichtere paarden. Prof. Kroon wees er op dat voor het verkrijgen van goede resultaten op een cursus niet te veel leerlingen moesten worden toegelaten. Het bleek dat in Limburg wel 20 leerlingen aan één cursus hadden deelgenomen.

Dr. v. d. Zande bracht Prof. Kroon dank voor de gehouden inleiding en toelichting, den overigen heeren die aan het debat hadden deelgenomen voor hunne bijdragen, alle aanwezigen voor hunne opkomst en sloot hierna deze opgewekte vergadering.

* * *

Verzameling leermiddelen voor een cursus in hoefbeslag.

1. *Groote platen: Quadekker — Het Paard* (uitg. Kluwer te Deventer), *Kroon: De Standen van het paard* (wandplaten), (uitg. firma Wolters, Groningen).
2. *Boeken: Kroon en Gallandat Huet: Hoefkunde en Hoefbeslag*, 2 deelen (uitg. firma Wolters, Groningen).
3. *Ontleedkundige preparaten: Doorsnede van den ondervoet* (gedroogd);

Idem (versch); Losse beenderen van den ondervoet (hoef-, koot-, kroon- en straalbeen); Beenderen van den ondervoet, door banden verbonden; Ondervoet met pezen; Hoeflederhuid (versch); Hoornschoen (versch); Doorsnede hoornschoen (gedroogd).

4. *Normale hoefijzers*: Voorijzer; Achterijzer; Voorijzer met kalkoenen; Achterijzer met kalkoenen; Achterijzer met stoot en kalkoenen; Voor- en achterijzer (fabrieksijzer); Achterijzers met verschillende scherpe schroefkalkoenen; Voorijzer met insteekkalkoenen (stiften).

5. *Normaal beslag*: Beslagen voorhoef; Beslagen achterhoef; Twee beslagen diagonale hoeven (Fransche stand).

6. *Hoefnagels*: Gewone nagels; IJsnagels.

7. *Hoefzolen en kunsthoorn*: Engelsche veerkrachtige hoefzool; Straalzool; Zool van Downie en Harris; Gesloten luchtzool; Open luchtzool; Kurkzool; Ammoniakgom; Guttapercha; Kunsthoorn en Kurkkit.

8. *Hoefijzers voor afwijkende gangen*: Voortoonstrijkijzer; Achtertoonstrijkijzer; Strijkijzer; Zijgewichtsijsjer; Driekwartstrijkijzer; Klapijzer; Voor-klapijzer (jachtijzer); Klapstrijkijzer; Klapstrijkijzer met kalkoenen en verhoogden binnentak; ijzer voor paard met sleependen gang.

9. *Hoefijzers voor afwijkende en zieke hoeven*: Balkijzer; Belgisch balkijzer (oorspronkelijk); Belgisch balkijzer (met rits); Pantoffelijzer; Halvemaansijzers (2 modellen); IJzer met verbreedden buitentak; IJzer met verdikte takken; Ketelijzer; Afgebroken balkijzer; Plaat-verbandijzer; IJzer van Stark.

10. *Abnormale en zieke hoeven, zoo mogelijk*: 2 hoeven met hoornscheuren en hoornkloof (verschillende behandelingsmethoden); Hoef met hollen wand; Plathoef; Volhoef; Knolhoef; Knolhoef (doorsnede); Bokhoef; Klemhoef en hoefbeen met verbeend hoefkraakbeen.

BEHANDELT ROTSTRAAL TIJDIG!

Het is niet noodig of gewenscht, dat een hoefsmid als dokter optreedt, maar wel om zooveel mogelijk de paarden voor kreupelheid te vrijwaren.

Het behoort tot de uitzonderingen, dat een paard aan rotstraal kreupel gaat, doch rottende straalhoorn geeft gemakkelijk aanleiding tot vernauwing van den hoef en op den duur tot klemhoef, die wèl kreupelheid kan veroorzaken.

De laatste paar maanden is mij wederom tijdens de keuringen van merriën ter inschrijving in het Stamboek herhaaldelijk gebleken, dat merriën met rotstraal werden aangeboden, meer dan gemiddeld jaarlijks het geval is. De oorzaak hiervan is vermoedelijk te zoeken in de langdurige droogte en hierdoor voederschaarschte. Deze had op haar beurt ten gevolge, dat de paarden meer dan andere jaren ook in den zomer op stal moesten worden gehouden of in een hok met klaver, lucerne of gras gevoerd. De paarden hadden hierdoor minder beweging en stonden met hun hoeven meer in het vuil, beide gunstig voor het optreden van rotstraal.

In dergelijke gevallen wordt den eigenaar, als de tijd het toelaat, duidelijk gemaakt, waarom die rotstraal schadelijk kan worden en hoe zij is te

genezen. Hoe beter de eigenaars de hoeven verplegen, des te beter voor de paarden en hunne eigenaars en tevens voor de smeden, daar gezonde hoeven het best te beslaan zijn en de smeden veelal de schuld krijgen als er aan de hoeven wat mankeert, ook al hebben ze er geen sikkepitje schuld aan.

Op grond van een en ander komt het mij nuttig voor, er ook in „*De Hoefsmid*” eens weer de aandacht op te vestigen dat bestrijding der betrekkelijk onschuldige rotting van den straal zooveel mogelijk moet worden bevorderd. De doode straalhoorn moet worden weggesneden, het rottende gedeelte nauwkeurig met „werk” of jute worden gereinigd en hierna met een dun laagje bruine teer ingesmeerd.

Veelal begint de rotting in het diepste gedeelte der middelste straalgroeve. In dit geval moet deze met een prop goed in de diepte worden schoongemaakt en hierna een in bruine teer gedrenkte strook tusschen de beide straalschenkels worden ingedrukt. Elke smid moet trachten den eigenaars van alle paarden, welke aan zijn smederij worden beslagen de behandeling van rotstraal nauwkeurig te leeren. Tal van eigenaars smeren hierbij alleen aan de oppervlakte wat bruine teer en verzuimen juist het diepste gedeelte te behandelen, waardoor herstel uitblijft.

A. W. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

ONDERZOEK NAAR PRIJSBEPALING HOEFBESLAG.

Naar aanleiding van het ingezonden stukje van den heer A. Barendregt, landbouwer te Winkel, in „*De Hoefsmid*” van 15 Juni 1922, wilde ik zeer gaarne langs dezen weg, ter verduidelijking hierop eenige opmerkingen maken, omreden er onder de lezers van „*De Hoefsmid*” vele smeden zullen geweest zijn, die de *houding* van de in bovengenoemd stukje genoemde smeden (zooals daarin geschetst) niet goed begrepen hebben.

Alvorens eenige punten uit bovenvermeld stukje aan te halen, wil ik eerst even te kennen geven, dat ik in geen geval partij wil kiezen, noch voor den heer Barendregt, noch voor den heer Olij, tusschen wien deze kwestie toch eigenlijk gaat; doch daar ook mijn naam daarin wordt vermeld, wilde ik het volgende opmerken.

De heer Barendregt schrijft o. a.: „Bij die bespreking tusschen den heer van der Voet en mij, waren de volgende heeren uitgenoodigd: Koelman, Mr. smid, Alkmaar; Sietzema (moet zijn Sijstma), ambtenaar van den Rijksvoorlichtingsdienst, te 's-Gravenhage; J. van Eden Petersman, Mr. smid te Benthuisen; A. Waiboer, Landbouwer te Winkel, en J. A. Poorterman, Landbouwer te Nieuwe Niedorp.

Ter verduidelijking aan H. H. Smeden, wil ik er op wijzen, dat de heer v. Eden Petersman niet door den heer v. d. Voet, doch door den heer B(arendregt) was uitgenoodigd en zich daar geheel aan landbouwerszijde schaarde.

Deze houding zal zeker wel door een ieder naar waarde worden geschat. Ook de gegevens over het aantal paarden te Woerden komen door be-

middeling van den heer v. E. P. Z.Ed. heeft het noodig geoordeeld daarvoor een reis te maken naar Woerden en heeft daar ten gemeentehuize het stuk door den gemeentestempel laten bekrachtigen.

De opgaaf van 130 paarden in Woerden is dus juist. Maar om door deze gegevens op een boekhouding eener daar gevestigde smederij den schijn van fictief te zijn opgesteld te doen werpen, vind ik in een openbaar schrijven nu juist niet op zijn plaats. Het geeft blijk van onvoldoende kennis omtrent den mogelijken gang van sommige bedrijven.

Als voorbeeld hiernaast neem ik Alkmaar, met een paardenaantal van $\pm$ 150 stuks.

Als men nu weet dat alleen bij mij aan de smederij wekelijks zeker 100 verschillende paarden op beslag komen en er hier nog 5 of 6 smeden zijn die het hoefbeslag uitoefenen, dan begrijp ik niet dat de heer Heilker te Woerden geen 20 paarden per week kan beslaan, al zijn daar dan slechts 130 paarden.

Verder schrijft de heer B.: „Hoewel de vergaderden van oordeel zijn, dat de prijsberekening van vóór 1914 wegens inmiddels gewijzigde economische omstandigheden niet meer te handhaven is, werd aan de heeren smeden ter vergadering verzocht aan te toonen waarin de oorzaak van het groote prijsverschil van vóór 1914 en thans wel schuilt.

Hierop werd geantwoord dat het *onmogelijk* was dat aan te toonen.”

Bij het lezen van dit gezegde zullen wel zeer vele smeden verwonderd hebben zitten kijken, doch zullen gaarne met mij de meening zijn toegedaan: dat de pen van Z.Ed. toen bepaald wel een beetje te sterk heeft gevloeid.

Verder leest men: „Eene zuivere afzonderlijke berekening van hoefbeslag is volgens de heeren *niet* te maken, ook de heer Sietzema (Sijstma) verklaarde onbegrijpelijk hetzelfde.”

Uitgaande dat de heer Barendregt ons hierin niet goed begrepen heeft (alhoewel wij speciaal over dit punt wel drie kwartier gedebatteerd hebben) wil ik hierover doen opmerken, dat eene afzonderlinge berekening van hoefbeslag *wel degelijk* is te maken, doch dat het practisch beslist *onuitvoerbaar* is, omreden de smidsbedrijven voorzeker 95 % gemengde bedrijven zijn en waar het hoefbeslag z. g. bijschotel is.

Met het standpunt van een zuivere afzonderlijke berekening voor hoefbeslag, geraakt ZEd. juist op het terrein, waarvoor ik steeds gestreden heb. Het hoefbeslag moet inderdaad berekend worden naar gelang van de hiervoor verrichte werkzaamheden, hetgeen niet anders dan billijk is en volgens mijn bescheiden meening den juisten weg aangeeft. Doordat men dan echter veel te hoog uitkwam met de prijzen, werd daar steeds niet verder op ingegaan.

Sttaande de conferentie te Winkel heb ik gezegd, persoonlijk weinig te geven om alle actie over prijsbepaling hoefbeslag. Want wat is het geval? Hoog wordt hierover opgegeven, vergadering op vergadering wordt hierover gehouden, dreigementen met coöperatieve smederijen zijn niet van de lucht, en waar gaat het feitelijk om?

Ja geachte lezers, feitelijk om een aalmoes, om ruim 1 cent per dag, per paard.

Laten wij aannemen dat een landbouwerspaard in doorsnee 5 stel nieuwe ijzers verslijt per jaar. Dit is toch beslist het maximum, daar vele nog geen 3 stel noodig hebben.

Gesteld nu dat het hoefbeslag 1 gulden per stel minder zou kosten, dan geeft dit toch uiterlijk f 5.— per jaar verschil of ruim 1 cent per dag.

De schare van pruttelaars over het dure hoefbeslag jammert steeds maar door en vlast al op een aandeel in de een of andere coöperatieve smederij, zelve niet wetende over welk luttel bedrag eigenlijk de actie gevoerd wordt.

Velen zullen er onder zijn, die wanneer zij hun rekening eens *goed* ter hand nemen, en *nauwkeurig* nagaan, wat of zij aan het *hoefbeslag* kwijt zijn en dan narekenen wat 1 gulden verlaging op een stel ijzers hun bij het einde van het jaar direct voordeel biedt, zullen zeggen, waar maak ik mij nu toch ook zoo druk om, want het is doodgewoon belachelijk.

En wat bereikt men door geheel deze actie?

Niets anders dan de vermoording van het smidsvak, waarover men zelf komt te vallen, want na verloop van zeer korten tijd zal er gebrek zijn aan werkkrachten in het smidsbedrijf, daar er haast niemand meer in dit vak wordt opgeleid, omreden het loon voor dat harde en zware werken te laag is.

Van landbouwzijde mag men dit wel eens ernstig onder de oogen zien, daar de smidswerkzaamheden ten plattelande steeds veelvuldiger worden, door het aanschaffen van allerlei soorten landbouwmachines en zullen de door mij genoemde gevolgen dan ook niet uitblijven.

Alvorens te eindigen wil ik nog even het volgende uit het stuk van den heer B. aanhalen:

Bijna aan het einde van het stukje leest men:

„Alleen de heer van Eden Petersman, Mr. Smid te Benthuisen, kon zich, wat de onkosten en winstberekening betreft, niet met de overige heeren smeden vereenigen en deelde dan ook op dit punt, en dat is juist het zwakke punt, de opinie van mij en de heeren Waiboer en Poorterman.”

Dat de heeren landbouwers zich niet met de onkosten en winstberekening kunnen vereenigen, is misschien gelegen aan hunne eenzijdige opleiding door hun bedrijf, of zien de heeren soms in, dat indien zij met deze toch algemeene usance van rekenen accoord gaan, dat zij dan tot een nog hooger prijs zouden komen?

Wat de opinie in deze van den heer v. E. P. betreft, deze staat bij ons *smeden* gelijk aangeschreven als bij U *Landbouwers*, n.l. als van iemand van den ouden stempel, die van geen stamboek of iets dergelijks wil weten, het tegendeel hardnekkig volhoudt en niet overtuigd wil worden, en mag daaraan dan ook volgens mijne meening niet zooveel waarde worden gehecht.

Hiermede meen ik deze zaak van *smidszijde* voldoende te hebben toegelicht, opdat een ieder voor zich zijne conclusie daaruit kunne trekken.

Gaarne vermeld ik hier nog even, dat de gehouden bespreking te Winkel zeer vriendschappelijk werd gevoerd.

U mijnheer de Redacteur beleefd dankzeggend voor de welwillend verleende plaatsruimte, teeken ik

Alkmaar, Juli 1922.

hoogachtend,

Th. A. Koelman Nz.,

Mr. Smid.

KORTE MEDEDEELINGEN.

— **Wedstrijd Hoefbeslag.** Ter gelegenheid van de Nationale Landbouwtentoonstelling te Doesburg op 23 en 24 Augustus zal een wedstrijd in hoefbeslag plaats vinden benevens een tentoonstellings-afdeeling met het doel een overzicht te geven van materialen en gereedschappen, noodig voor dit vak. Collecties ijzers, handgesmeed en fabriekmatig, alsmede leermiddelen bij het onderwijs en gereedschappen behooren tot deze laatste rubriek. De prijzen hierin zijn medailles.

Aan den eigenlijken wedstrijd kan alleen worden deelgenomen door gediplomeerde hoefsmiden, geen onderwijzer in hoefbeslag zijnde. Het inleggeld bedraagt f 2.50. De aangiften sluiten vóór 1 Aug. bij den Secretaris der Commissie. 23 Aug. om 8 u. v.m. begint de wedstrijd met het maken van een ijzer volgens te geven model, waarvoor 20 minuten beschikbaar. 's Namiddags om 1 u. moeten de 12 deelnemers, die de beste ijzers gemaakt hebben, een voet beslaan. Om paard en voet wordt geloot. Beschikbare tijd 45 minuten. Bij de beoordeeling zal worden gelet op: *a.* afnemen van het oude ijzer en besnijden van den hoef, *b.* maken van het nieuwe ijzer en *c.* passen en onderleggen van dat ijzer, terwijl tevens een kort mondeling examen moet worden afgelegd over bouw en verrichting van den voet en de eischen waaraan goed hoefbeslag moet voldoen. *) Voordat tot het beslaan wordt overgegaan moet de deelnemer stand, gang en hoefvorm mondeling beoordeelen.

Ieder deelnemer moet z'n eigen gereedschap meebrengen. Door de Commissie wordt gezorgd voor: aambeeld, voorhamer, ijzer en nagels.

Prijzen medailles en eventueel getuigschrift.

---

*) Deze toevoeging lijkt ons minder practisch daar de gediplomeerde hoefsmiden alle theoretisch onderricht hebben ontvangen en het behoorlijk vergelijkend examineeren op een wedstrijd als deze o. i. bezwaarlijk doelmatig is te doen.

R e d.

— **Voorjaarsexamen 1922** voor het verkrijgen van een Rijksdiploma als hoefsmid. Bij de geslaagden, genoemd in den vorige aflevering, is verzuimd op te geven dat B. A. Veldhuizen te Jutfaas „*met lof*” slaagde.

— **Een Bijdrage tot de studie van het hoefmechanisme.** Onder dezen titel heeft Prof. Dr. H. M. Kroon een artikel geschreven in het Tijdschrift voor Diergeneeskunde, waaraan we het volgende ontleenen.

De vormverandering van den hoef tengevolge van de opeenvolgende belasting en ontlasting bij het loopende paard, het zogenaamde hoefmechanisme, maakt nog steeds een probleem uit dat niet geheel is opgelost niettegenstaande reeds meer dan een eeuw lang een groot aantal onderzoekers zich

daarmede heeft bezig gehouden. Men zou zoo gaarne de vormveranderingen nauwkeurig kennen, want dan alleen kan men het beslag zoodanig aanbrengen dat de beweging van de verschillende onderdeelen van den hoornschoen zoo min mogelijk wordt gestoord. Door het hoefbeslag kan men zoo gemakkelijk het hoefmechanisme belemmeren en zodoende hoorngroei, veerkracht van den hoef, de schokbreking verminderen en den hoefvorm benadeelen. Het hoefbeslag is dan ook geheel gebaseerd op het hoefmechanisme.

Schr. heeft een onderzoek ingesteld naar de beweging van de verschillende punten op de buitenvlakte van den hoornwand. Voor de proefnemingen werd een 4-j. proefpaard gebezigd en verder de buitenhoefhelft. Van een aantal punten op deze helft werd door middel van een speciaal geconstrueerd toestel en met gebruik van den elektrischen schel nagegaan hoe zij zich bij de drie perioden der belasting gedroegen, of er van uitzetting of inkrimping sprake was of wel geen wijziging optrad daar ter plaatse.

De drie perioden van belasting bij het loopen zijn: 1°. als de hoef juist op den bodem is geplaatst (de last drukt op den hoef in de richting van de voetas); 2°. als de romp over het op den bodem geplaatste been naar voren geschoven en het zwaartepunt naar voren wordt gebracht (de richting van de last maakt steeds grooter hoek met de voetas) en 3°. juist voor het afzetten als deze hoek ongeveer 90° is en de last zeer groot.

In deze drie perioden is de uitzetting of vernauwing op verschillende punten van den hoef niet steeds dezelfde. In de eerste periode is de vormverandering van den wand uiterst gering, in de tweede en derde periode is zij van meer beteekenis.

In de 1e periode van het steunen, zoo bleek aan Schr., heeft alleen iets uitzetting plaats aan het bovenste gedeelte van den verzenwand, in de 2e en 3e steunperiode wordt de wand in het toongedeelte bij de belasting vlakker, dus de hoek van den toonwand kleiner terwijl de verzenen uitzetten, doch het bovenste gedeelte van den verzenwand wordt in de 3e periode van het steunen nauwer. Tevens is het bewijs geleverd dat de geheele draagrand uitzet, ook in het toongedeelte, tenminste in de laatste periode van het steunen.

Gewoonlijk neemt men aan dat de draagrand alleen in de achterste hoefhelft uitzet en daarom uitsluitend de verzenen afslijten op het ijzer, waarop dan ook de schuringsvlakten op de bovenvlakte der ijzertakken wijzen. De draagrand van de voorste hoefhelft, zoo wordt aangegeven, zet niet uit en slijt daarom niet.

Als deze meening juist was zou bij niet-slijting van de voorste hoefhelft en bij wel-slijting van de verzenen, de verzenwand niet op het ijzer dragen (lucht liggen), als het paard b.v. eenige weken op eenzelfde beslag geloopt had ¹). Dit neemt men zelfs niet waar bij paarden die in maanden niet beslagen zijn. Verder ziet men dat bij paarden die lang op eenzelfde beslag loopen, de voetas naar achteren gebroken is en de hoek van den toonwand met den bodem kleiner wordt. Dit nu is onmogelijk wanneer geen geringe slijting in de voorste hoefhelft plaats heeft ²).

Het verrichte onderzoek toont aan dat ook in de voorste hoefhelft, althans in de derde periode, uitzetting plaats heeft, al is deze natuurlijk gering.

Hierdoor worden de nieten losgewerkt, zooals dat steeds gezien kan worden bij paarden welke lang op eenzelfde beslag loopen. Een enkele maal vond Schr. de draagvlakte van het ijzer, tusschen het laatste en middelste nagelgat, eenigszins blank geschuurd, terwijl ook soms duidelijk is waar te nemen dat, als schroefgaten in het toongedeelte van het ijzer zijn aangebracht en geen schroeven worden gebruikt, juist in het gat een cilindervormige verlenging van den wand is waar te nemen. Deze kan het gevolg zijn van het persen van het ijzer op den draagrand, doch eerder van slijting waar het ijzer de hoorn raakt en geen slijting waar het schroefgat is aangebracht. Al deze omstandigheden wijzen dus wel op een geringe uitzetting van den hoof, ook in de voorste hoefhelft.

Schr. heeft voorts ook nagegaan of de lengte-afmeting van den hoof bij belasting verandert. Is dit zoo, dan zullen de verzenwanden in achterwaartsche richting over de ijzertakken moeten verschuiven.

Met een toestelletje heeft Schr. proeven genomen en de conclusie is geweest dat de hoof bij belasting in de 2e periode van het steunen langer wordt, de verzenwand schuift iets naar achter, terwijl in de 3e periode van het steunen, juist voor het afzetten, de hoof korter wordt en de verzenwand naar voren schuift. In de 2e periode is de draagrand dus langer, in de 3e periode korter dan bij den onbelasten hoof.

1) Dit kan o.i. niet als een bewijskracht gelden. Door de lichaamslast zal de verzenwand steeds op het ijzer gaan dragen, zoowel bij slijten als bij niet-slijten van de voorste hoefhelft. Red.

2) Waarom eigenlijk onmogelijk? De verzenwand zakt en de voorste hoefhelft zal iets achterover worden getrokken, schuiner komen te staan en tegen of over het ijzer heen blijven groeien, zoodat de hoek met den bodem iets kleiner wordt, zonder dat o.i. hiervoor nu juist slijting noodzakelijk is. Red.

— **Hoefsmidsschool te Amersfoort.** Op 16 Juli a. s. zal aan den adjudant-onderofficier-instructeur hoefsmid H. J. Scholten, te Amersfoort, de gouden medaille worden uitgereikt voor 36-jarigen militairen dienst.

— **Paard en motor; de reactie op komst?** Vooral in de groote steden heeft het paard de laatste jaren groote verliezen geleden ten voordeele van de auto. En men leest nu en dan berichten dat ze binnenkort zoo goed als geheel van het tooneel verdwijnen zullen. Echter dit staat te bezien. In Parijs bijvoorbeeld stijgt het aantal équipage's in de kringen van hen die zich aanvankelijk met den automobiel hadden verzoend. Als bewijs hiervan hebben we een heel lijstje namen gelezen, alle eigenaars en gebruikers van het paard voor den wagen.

PERSOVERZICHT.

— De vergoeding per beslag aan de militaire hoefsmeden is voor het 3e kwartaal van dit jaar vastgesteld op f 0,89 per inlandsch paard of per paard van zwaarder slag en op f 0,80 per Iersch paard of per muildier.
(u. „N. R. C.”)

— *Goed en slecht hoefbeslag.* In navolging van de zoo geslaagde inspecties in andere afdeelingen, heeft ook de afd. „Gorredijk” der Fr. M. v. L. hare leden in de gelegenheid gesteld het hoefbeslag hunner paarden, dus het werk van den gebruikelijken smid, gratis te laten controleeren door den heer Johs. Plet, veearts te Heerenveen.

Een 50-tal paarden werden voorgebracht, beslagen door 14 verschillende smeden. De beoordeeling was zeer uiteenlopend. De meeste smeden waren met de eigenaars der paarden persoonlijk tegenwoordig. Aan het rapport, dat volledig in de vergadering der afdeeling is besproken, ontleenen wij:

G. de V. te T. Zes paarden beoordeeld, best werk, dat blijkt door een oordeelkundig, handig vakman gemaakt te zijn.

V. te H. Niet gediplomeerd, het werk van dezen smid was slecht, fabrieksijzers, die niet pasten, veel te mager gestampt waren en daardoor veel te laag en slordig genageld, terwijl bovendien de nieten nog te sterk ondergeraspt waren, waardoor afzetten der ijzers gemakkelijk kan geschieden; 5 paarden gezien.

A. te B. Fabrieksijzers, veel te kort en te nauw, vernielen den hoef.

B. te T. Eén paard gezien, dat veel te nauw en met slecht passende ijzers beslagen was.

Gebr. H. te G. Onderwijzer-hoefsmid en Rijks gedipl. hoefsmid. Over het algemeen ruim voldoende, van een paar paarden maakte het beslag den indruk, dat wat te haastig gewerkt was; 6 paarden gezien, allen beslagen met eigen gemaakte ijzers.

De heer Plet schrijft o. a. in het rapport, dat vele paardenhouders zeer nalatig zijn in het beslaan hunner paarden. „Bij meerdere schijnt de meening te bestaan, dat een paard niet eerder naar den smid behoeft dan wanneer de ijzers er afvallen. Dat op zoo'n manier de hoef sterk verzwakt wordt en den stand en gang der paarden bedorven, dringt niet tot hen door. „Wil een smid goed werk leveren, en dat mag men van hem eischen, dan dient het paard minstens om de zes weken bij hem gebracht te worden.”

Afdeelingen der Fr. M. v. L. die nadere inlichtingen wenschen over de organisatie en de kosten van een inspectie van het hoefbeslag, kunnen zich wenden tot den Secretaris der Fr. M. v. L. te Leeuwarden.

(u. *Fr. Wbl.*)

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

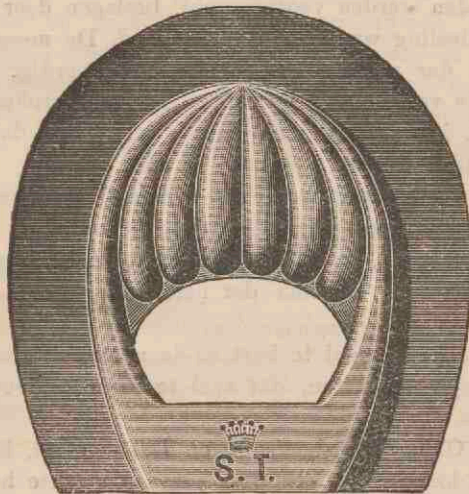
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels : meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, oprimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

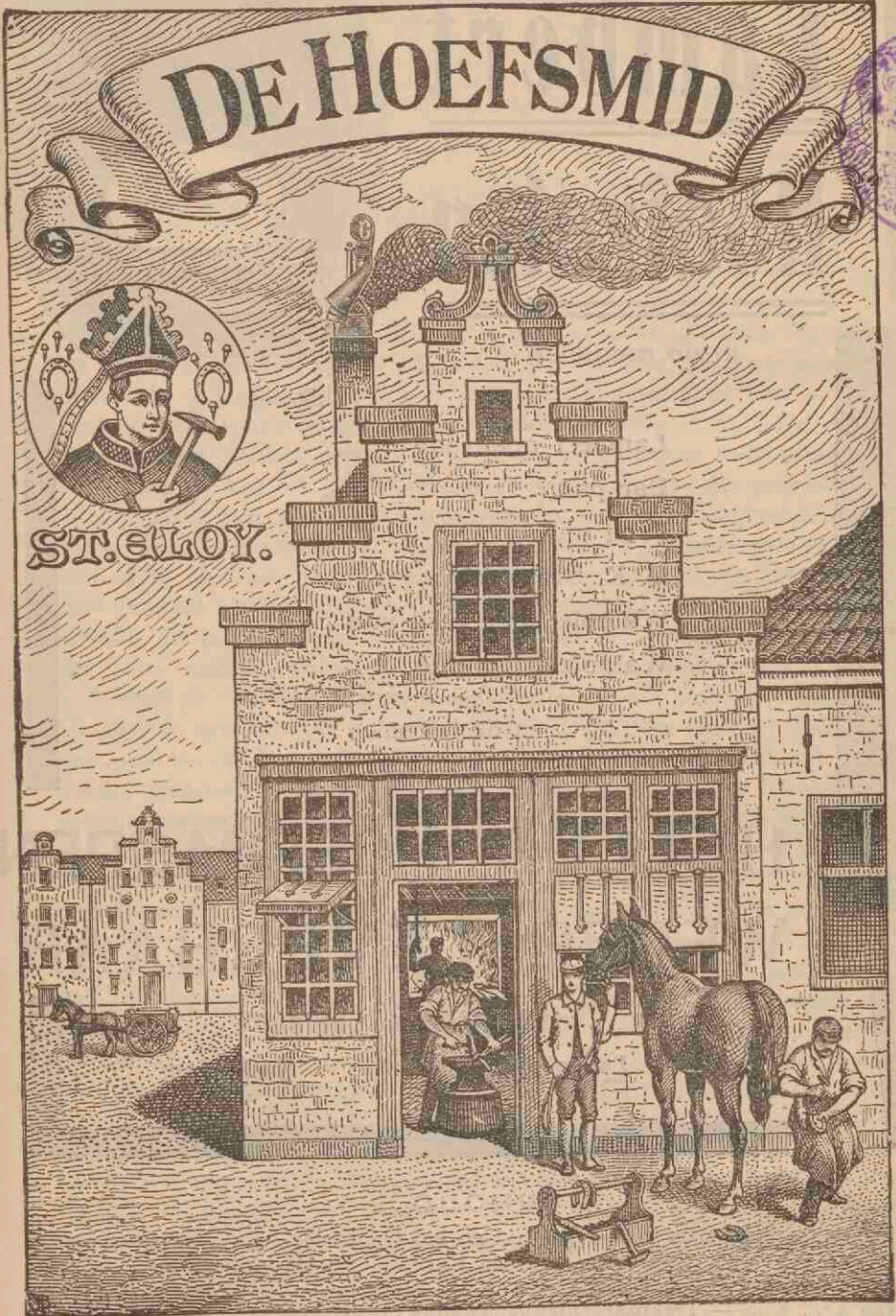
GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

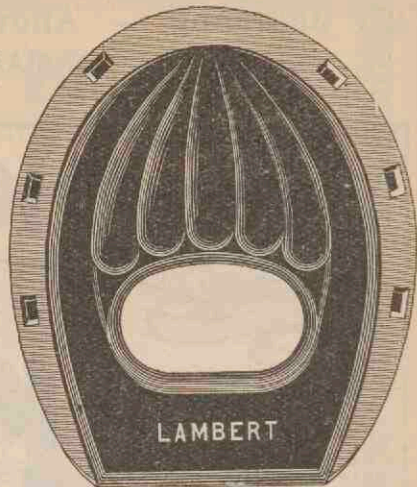

1397

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Verslag van het zesde examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid — Verslag der commissie voor hoefbeslag der G. O. M. v. L. — Slecht beslag en ijzer van 1 1/2 Kilo. — Trekpaardentoonstelling te 's-Gravenhage. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET,
Kapitein-paardenarts te Amersfoort.

Breda (vervolg).

De zaak van de Gebr. Vermeulen is gelegen in de gemeente Ginneken aan den Teteringschen dijk D. 93; het is een van ouds bestaande smederij die steeds van vader op zoon is overgegaan. De patroon, de heer J. Vermeulen, is secretaris van de smeden-patroons vereeniging St. Eloy, welke vereeniging in 1919 is opgericht voor Breda en omstreken en 17 leden telt. De oprichting was een gevolg van de groote prijsstijging der grondstoffen en de concurrentie van de Handelsvereeniging van den Noordbrabantschen Christelijken Boerenbond. Van dien tijd af kwam er verbetering in het bedrijf, daar men een vaste prijsregeling instelde en men zich hieraan ook hield. Dat dit noodzakelijk was, blijkt wel hieruit, dat door onderlinge concurrentie de prijzen waren gedaald tot f 1.40 per beslag en de patroons hier aldus geld op toe gaven. De prijzen zijn daarna veel verbeterd, doch men vindt ze nog laag, daar er hooge eischen aan het beslag moeten worden gesteld, speciaal voor de stamboekpaarden v/h. Belgische ras. Vele van deze paarden hebben een slechten stand, welke door den hoefsmid moet worden weggewerkt en ook zijn deze paarden moeilijk in de behandeling door den zwaren lichaamsbouw. Nadat het eenige jaren goed was gegaan en in de smedenvereeniging veel samenwerking was, stierf te Princenhage het lid der vereeniging, welke tevens de ziel hiervan was en wien het door een groot organisatorisch talent gelukte om allen bijeen te houden. Na zijn dood was de eenheid verbroken, bedankten geleidelijk verscheidene leden en begon van lieverlede weder de oude concurrentiestrijd, welke tot gevolg heeft gehad, dat er op sommige plaatsen al weer voor f 3.— een vierkant beslag wordt afgeleverd. De secretaris beijvert zich steeds om weer aansluiting te krijgen van de afvallige leden en houdt hun voor dat het tenslotte dan nog beter is om arm te zijn door niets te doen dan door hard te werken. Wij wenschen hem succes toe in zijn streven en hopen dat de Vereeniging St. Eloy weder moge opbloeien en het hoefbeslag hoog moge houden. De zaak van de Gebr. Vermeulen is een gemengd smedenbedrijf, waar paarden worden beslagen uit de gemeenten Ginneken, Breda en Teteringen. De klandisie bestaat in hoofdzaak uit boerenpaarden die alle aan de smederij zelve worden beslagen, en wel gemiddeld 8 à 10 per week.

De prijzen zijn vanaf 1 Juli aldus: $1 \times \frac{1}{2}$ f 4; $1 \times \frac{5}{8}$ f 5; sleepersbeslag $1\frac{1}{4} \times \frac{5}{8}$ of $1\frac{1}{2} \times \frac{4}{16}$ f 6; ponniebeslag f 3.50. Het verleggen van ijzers kost f 2.20 voor zware paarden, f 2.— voor gewone ijzers

en f 1.50 voor ponnies. Het inzetten van stooten kost 25 cents per stuk, terwijl voor het winterbeslag, dat met schroeven plaats vindt, $7\frac{1}{2}$ cent per schroefgat en 12 en 10 cents, resp. voor paarden- en ponnieschroeven moet worden betaald. Het beslag wordt uitsluitend uitgevoerd met handgesmede ijzers en naar de grootte van het paard wordt al of niet van den noodstal gebruik gemaakt. Het hoefbeslag wordt alleen verricht door den patroon die gediplomeerd hoefsmid is; hij heeft twee knechts in dienst welke 65 cent per uur verdienen en een jongen tegen f 6.— per week. De werkuren zijn vanaf 1 Mei tot 1 October verlengd tot 55 uur per week met vrijen Zaterdagmiddag; de overige maanden wordt wekelijks 48 uur gewerkt. Nog zij opgemerkt, dat de meeste paarden vóór vlak beslagen worden en achter met kalkoenen; verder komen afwijkende ijzers weinig voor en wordt over de hoedanigheid der hoeven niet geklaagd.

De zaak van de heeren Sloekers te Ginneken bestaat dit jaar 32 jaar en wordt door vader en zoon gedreven. Sloekers Sr. richtte de hoefsmederij op, nadat hij aan de K. M. A. zijne opleiding had ontvangen en aldaar een, vanwege de Noord-Brabantsche-Mij. van Landbouw, gegeven cursus had gevolgd onder leiding van wijlen den paardenarts de Man en den hoefsmid v. d. Weijer; na afloop van dien cursus werd hem een diploma toegekend. De heer Sloekers Jr. volgde ook een cursus te Breda en bekroonde deze door het behalen van het Rijksdiploma te Utrecht. De hoofdschotel van het bedrijf is hier hoefbeslag en weinig tijd kan er slechts overschieten voor andere werkzaamheden. Het aantal paarden, dat wekelijks beslagen wordt, bedraagt dan ook ongeveer 35; deze komen, behalve uit de eigen gemeente, uit Breda, Teteringen, Tilburg, Gilze, Ulvenhout, Chaam en uit nog verschillende kleinere dorpjes. In hoofdzaak komen de paarden aan de smederij, maar toch wordt op verschillende stallen ook aan huis beslagen. De prijs van normaal zomerbeslag bedraagt f 4.50, het verleggen ervan kost f 2.—; terwijl schroefgaten voor winterbeslag à $7\frac{1}{2}$ cent per stuk worden berekend. Afwijkend beslag, dat nog al eens voorkomt, wordt afzonderlijk berekend en zoo kost het onderleggen van twee balkijzers b.v. f 3.—. Luxe paarden zijn geen zeldzaamheid in dit bedrijf en hierbij wordt veel gebruik gemaakt van hoefzolen. De heeren Sloekers werken uitsluitend met handgesmede ijzers en hebben nooit machinale ijzers toegepast; behalve vader en zoon zijn er nog twee jongens als hulpkrachten. De werkuren zijn ook hier 10 uren per dag. Het beslag geschiedt hoofdzakelijk uit de hand en alleen zware sleeperspaarden komen in den noodstal. Als regel wordt vlak beslag ondergelegd, doch de sleeperspaarden krijgen kalkoenijzers aan de achterhoeven, om het schuiven zooveel mogelijk te beletten. Des winters worden zoowel schroeven als stiften gebruikt doch aan de eerste wordt de voorkeur gegeven daar stiften meer verloren geraken. De hoeven der paarden zijn over het algemeen best en hoefgebreken komen weinig voor, hoewel de plathoef nog wel eens wordt gezien.

In Princenhage wordt het hoefbeslag uitgeoefend door de heeren J. Sloekers en A. de Rooij; de eerste ontving zijn opleiding aan de K. M. A. en behaalde het Rijksdiploma te Utrecht; hij is aldaar sinds 10 Januari 1921 gevestigd. Zijn voorganger was de heer P. J. Bachmann, doch

deze was slechts 3 jaar in de zaak toen hij stierf; de smederij bestaat al meer dan 58 jaar. Het derde gedeelte van het bedrijf wordt ingenomen door hoefbeslag, het overige $\frac{2}{3}$ door andere werkzaamheden. De klandisie bestaat hoofdzakelijk uit boerenpaarden, doch ook komen sleepers- en stalhouderspaarden op beslag; eenige van deze komen uit Breda, Ginneken, Teteringen, Etten en Leur. Hier wordt uitsluitend aan de smederij beslagen en geen koud beslag uitgevoerd. Het gemiddeld getal, dat wekelijks beslagen wordt, bedraagt 25 paarden. De prijzen zijn f 4.— voor gewoon beslag; f 5.— voor luxe en f 6.— voor zware paarden. Het verleggen der ijzers kost f 2.— per 4 stuks. Afwijkend beslag wordt weinig ondergelegd en zoolbeslag komt nooit voor. Ook hier worden uitsluitend handgesmede ijzers gebruikt en worden de paarden op slechts 4 na, welke zeer lastig zijn, alle uit de hand beslagen. De patroon werkt met 2 knechts, waarvan een volwassen, die f 16 weekloon ontvangt, benevens kost en inwoning. De werkuren zijn van 's morgens 7 tot 's avonds 6 uur met aftrek der schafturen. De hoeven geven geen aanleiding tot klagen en slechts enkele brokkelhoeven komen voor; toch werken de paardenhouders niet mede tot een goede hoefverzorging want de boeren laten de ijzers veel te lang onderliggen, zelfs tot 7 maanden toe. Gedeeltelijk wordt vlak beslag ondergelegd en gedeeltelijk met kalkoenen; vooral des winters worden de paarden veel met kalkoenijzers beslagen, waarbij dan schroefgaten in den toon worden aangebracht. Stiften voor winterbeslag worden hier niet gebruikt.

De smederij van den heer de Rooij bestaat ook al meer dan 50 jaar en ging van vader op zoon over. Het is een grof-, hoef-, kachel- en landbouwsmederij waarvan voor het hoefbeslag de klandisie meer uit landbouwpaarden bestaat. Deze komen alle aan de smederij, het gemiddelde aantal per week bedraagt 10 à 12 paarden. De prijs van het beslag is f 4.— voor zomerbeslag, terwijl voor winterbeslag bovendien $7\frac{1}{2}$ cent per schroefgat wordt berekend. Het verleggen der ijzers kost f 2.—; ook hier worden uitsluitend handgesmede ijzers gebruikt, terwijl het beslag al of niet in den noodstal wordt uitgevoerd. De boerenpaarden krijgen veelal kalkoenijzers, vooral in den winter, terwijl de stalhouderspaarden vlak beslag onderkrijgen. Het werk wordt uitgevoerd door den patroon met behulp van een, soms van twee knechts. De hoeven der paarden zijn vrij goed en afwijkingen in het beslag komen hier weinig voor, zoolbeslag in het geheel niet.

Tenslotte nog een enkel woord over de hoefsmederij van den heer Vlamings te Ulvenhout. Deze zaak werd door den patroon opgericht in 1897 en omvat in hoofdzaak hoefbeslag, terwijl verder smeedwerk wordt uitgevoerd in verband met het landbouwbedrijf. Het overgroote aantal der paarden dat in beslag komt zijn landbouwpaarden, daarnaast nog eenige luxe- en sleeperspaarden. Behalve uit de plaats zelve en naaste omgeving, komen o.a. ook paarden op beslag uit Chaam en Rijsbergen. Zoo goed als alle paarden worden aan de smederij beslagen en slechts enkele op stal; het gemiddelde wekelijksche aantal bedraagt 22 stuks. De prijzen voor het zomerbeslag zijn voor ponnies f 4.—, gewoon beslag f 4.50, zwaar beslag f 5.— en sleeperspaarden f 6.50, terwijl het verleggen tegen den halven prijs geschiedt. Afwijkend beslag wordt afzonderlijk beoordeeld en komt weinig voor; schroefgaten kosten $7\frac{1}{2}$ cent

en schroeven 20 cent. Machinale ijzers worden ook hier niet gebruikt en alles wordt uit de hand gesmeed. Behalve de patroon oefenen zijn twee zoons van 27 en 22 jaar het beslag uit en werken op volle werkdagen 10 uur. Behalve eenige conservatieve boeren die ijzers met kalkoenen blijven eischen, wordt als regel vlak beslag ondergelegd. Het winterbeslag wordt meestal toegepast met beiteldraadschroeven, bij landbouwparden twee in den toon en twee in de verzenen, bij luxeparden slechts twee aan de verzenen, terwijl bij landbouwparden vaak een stoot wordt toegepast ter bescherming van de schroefgaten. Over de hoeven wordt niet geklaagd hoewel plathoeven nog al voorkomen. De patroon behaalde indertijd in 1891 een diploma als hoefsmid na het afloopen van een cursus waarvan de leider was wijlen de veearts de Jong. De oudste zoon werd te Breda opgeleid aan de K. M. A. en behaalde het Rijksdiploma te Utrecht, terwijl de jongste zoon een diploma verwerfde aan de Hoefsmidschool te Amersfoort.

(Wordt vervolgd.)

VERSLAG VAN HET ZESDE EXAMEN TER VERKRIJ-
GING VAN EEN RIJKSDIPLOMA ALS HOEFSMID,
afgenomen te Utrecht in de maanden Maart en Mei 1922.

Dit examen heeft plaats gehad ten overstaan van dezelfde Examencommissie, welke ook het in het najaar van 1921 gehouden vijfde examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid heeft afgenomen.

Nadat in de vakbladen een oproeping voor bovengenoemd examen was geplaatst en de inschrijving hiervoor op den 20sten Februari was gesloten, hielden voorzitter en secretaris op den 22sten een voorbereidende bijeenkomst.

Op den 25sten Februari werd de examencommissie bijeengeroepen. Op deze vergadering werd onder meer de examenrooster vastgesteld en overeengekomen geen wijziging aan te brengen in de tot heden gevolgde wijze van examen afnemen. Wel werd besloten met het oog op het niet meer verstrekken van reiskosten aan de examinandi, de eerste dagen van het examen telkens te 11 uur aan te vangen.

Als examendagen werden bepaald 6-7-8-9-15-16-20-21-22-23-27-28-29 en 30 Maart en 1-2-3-4-8-9-10-11-15 en 16 Mei, terwijl 17 Mei werd vastgesteld als eindvergadering van voorzitter en secretaris.

Voor het examen hadden zich aangemeld 144 kandidaten; van hen gaven 15 kennis, door ziekte als anderszins, verhinderd te zijn het examen af te leggen, zoodat in het geheel 129 kandidaten werden geëxamineerd.

Van deze 129 namen 106 voor de 1ste maal aan het examen deel, 21 voor de 2de maal en 2 voor de derde maal. Van de geëxamineerden waren 21 reeds gediplomeerde hoefsmeden, waarvan verscheidene te voren bij onderwijzers in practisch hoefbeslag een herhalingscursus hadden gevolgd. De overige 108 kandidaten hadden een cursus-opleiding genoten en wel in een der volgende plaatsen: *Utrecht, Amersfoort, Alkmaar, Schagen, Haarlem, 's-Gravenhage, Goes, Oostburg, 's-Hertogenbosch, Breda, Doetinchem, Maastricht, Venlo, Enschede, Holten, Groningen, Middelburg, Oud-Beijerland, Sneek en Middelharnis.*

Van de 21 reeds gediplomeerde hoefsmeden slaagden er 13; hiervan namen 9 en 4 respectievelijk voor de 1e en de 2de maal aan het examen deel, 2 van hen slaagden met lof.

Van de 108 leerlingen van cursussen slaagden er 55 en wel respectievelijk 49, 4 en 2 voor de 1ste, 2de en 3de keer; van hen slaagden er 3 met lof.

Van enkele cursussen slaagden een zeer gering aantal kandidaten. De examencommissie heeft gemeend hierop in een schrijven de aandacht te moeten vestigen van den Inspecteur van het Landbouwonderwijs, daar zij de meening toegedaan is dat bij sommige leiders van cursussen alsmede bij de aan die cursussen verbonden practische onderwijzers, geen voldoende inzicht bestaat in de eischen, welke aan het Rijksdiploma worden gesteld.

Het gevolg hiervan is dat de kandidaten van deze cursussen teleurgesteld worden, ook financieel worden gedupeerd en het doel van de cursussen wordt gemist.

De voorzitter der examencommissie heeft zich in bovenbedoeld schrijven beschikbaar gesteld om in een eventueel uit te schrijven vergadering*, waarvoor cursusleiders, onderwijzers in practisch hoefbeslag en verdere belanghebbenden zouden kunnen worden uitgenoodigd eene duidelijke uiteenzetting en bespreking te houden van de wijze waarop een cursus in hoefbeslag behoort te worden gegeven en van de eischen waaraan zulk een cursus moet voldoen, wil hij eene goede voorbereiding zijn voor het Rijksdiploma.

Nog zij vermeld, dat van de leden der examencommissie de heeren *Plet, Staal, Ritsema, van Angeren* en *van Kempen*, allen één of meerdere dagen verhinderd waren hunne functie waar te nemen en werd hierin voorzien door de plaatsvervangende leden *Kroes, Bongaarts, van der Plank* en *Hagen*.

(Hierop volgt de lijst der geslaagde 68 kandidaten, welke lijst thans is weggelaten, als zijnde reeds in de Juni-aflevering van „De Hoefsmid” opgenomen. Red.)

Utrecht, 18 Mei 1922.

(w. g.) H. M. Kroon, Voorzitter.

(w. g.) Gallandat Huet, Secretaris.

*) Bedoelde vergadering is — zooals uit de Juli-afl. van „De Hoefsmid” bekend is — gehouden op 8 Juli te Utrecht. Red.

VERSLAG DER COMMISSIE VOOR HOEFBESLAG DER G. O. M. v. L. OVER HET JAAR 1921—1922.

Gedurende het verslagjaar werden vier cursussen gehouden en wel te Doetinchem, waar het tweede gedeelte gegeven werd, en te Lochem, Tiel en Arnhem, in welke plaatsen een nieuwe cursus begon.

In verband met de beschikbare subsidie moest de Commissie een aanvraag van de Afdeeling Deventer afwijzen.

Waar dus dit jaar drie nieuwe cursussen begonnen, werden ook drie overgangsexamens gehouden en wel op 11 Maart te Lochem, 18 April te Arnhem en 22 April te Tiel.

In Lochem trad de heer G. v. Soest als plaatsvervanger in de examencommissie op. Ofschoon het geen invloed op het examen en den uitslag

daarvan had, moet de commissie toch tot haar spijt daarbij opmerken, dat dit jaar te Tiel geen enkele voorbereidende maatregel voor het examen was genomen. In Arnhem was, evenals vorige jaren, alles keurig geregeld.

Cursus te Doetinchem. Leider was de heer E. Schreur, dierenarts te Doetinchem, terwijl de heer J. A. Tangelder te Duiven als praktisch onderwijzer optrad. De cursus begon met 7 leerlingen, die het vorig jaar voor het overgangsexamen geslaagd waren, van wie één zonder kennisgeving wegbleef, terwijl de heer A. Harmsen te Angerlo, die reeds in het bezit was van het diploma der G. O. M. v. L., na overleg met de Commissie, als toevoerder werd toegelaten.

De lessen werden geregeld bezocht, op enkele verzuimen na; over den ijver der leerlingen viel niet te klagen. De zes leerlingen namen allen deel aan het examen te Utrecht, terwijl ook de heer Harmsen zich hieraan onderwierp.

Het diploma als Rijks-Hoefsmid werd behaald door: G. J. Schooltink te Baak, J. M. Hartgerink te Duiven, G. W. Verwagen te Wehl, W. H. Sessink te Hengelo (G.), H. W. Ch. Nisselder te Gendringen, A. Harmsen te Angerlo (met lof). De laatste behaalde het hoogste aantal punten (61.5) tot heden te Utrecht behaald.

Cursus te Lochem (1e gedeelte). Als leider trad op de heer A. Hyink te Lochem, dierenarts; praktisch onderwijzer was de heer J. W. Koerselman aldaar.

De cursus werd gevolgd door negen leerlingen. De lessen werden geregeld bijgewoond, terwijl de leerlingen voldoende ijver toonden. Bij het overgangsexamen werden alle leerlingen toegelaten tot het tweede gedeelte, enkele met de speciale aansporing vooral goed hun best te doen, zoo ze met kans van slagen aan het tweede gedeelte wilden deelnemen.

Cursus te Tiel (1e gedeelte). Als leider en praktisch onderwijzer traden op resp. de heeren M. ten Broek, dierenarts te Tiel en S. van Angeren te Utrecht.

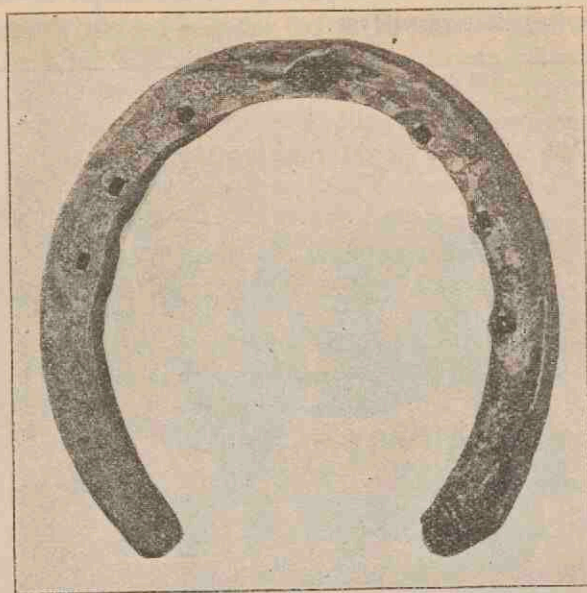
Aan den cursus namen elf leerlingen deel, van wie zich tien aan het overgangsexamen onderwierpen. Tot het tweede gedeelte konden slechts vier leerlingen worden toegelaten.

Cursus te Arnhem (1e gedeelte). De leiding berustte bij den heer M. de Ridder, dierenarts te Arnhem; praktisch onderwijzer was de heer J. Th. Huitink te Ruurlo.

De cursus werd begonnen met twaalf leerlingen, van wie één door ziekte uitviel. De lessen werden geregeld gevolgd en de leerlingen toonden voldoende ijver en toewijding. Elf leerlingen namen deel aan het examen. Eén was door ziekte verhinderd, die later te Tiel geëxamineerd werd. Tien leerlingen werden toegelaten tot het tweede gedeelte. Twee van hen kregen de ernstige vermaning mee zich toch vooral te blijven oefenen en hun best te doen, zoo ze met vrucht het tweede gedeelte wilden kunnen volgen om het diploma in Utrecht te kunnen behalen.

Namens de Commissie voor Hoefbeslag.
 (w. g.) E. Schreur, *Wvd. Voorzitter*.
 (w. g.) J. C. M. Gurck, *Secretaris*.

SLECHT BESLAG EN IJZERS VAN 1½ KILO.

Eenigen tijd geleden kreeg ik een paard te beslaan, waarvan eene korte mededeeling mijns inziens wel op haar plaats is.

Het betrof een merrie, volgens informatie uit België afkomstig en vermoedelijk beslagen volgens de *zoogenaamde* Belgische methode.

Bij inspectie van stand en gangen kreeg ik den indruk van een paard met slechte voeten, de wand was bestreken en dichtgesmeerd met kunsthoorn.

Na het afnemen der ijzers en bij de verdere bewerking bleek me al gauw dat de smid hieraan schuld had. De hoeven waren onvoldoende ingekort en de gaten schraal. De ijzers hadden een enorm gewicht, zoodat van vlot optillen van de voorbeenen geen sprake was. Zij wogen ruim 1½ kilo per stuk en lagen er kort onder.

Natuurlijk heb ik ze niet weer gebruikt. De dikte dier ijzers bedroeg meer dan 2 c.M. en aan de takken zelfs bijna 2½ c.M., terwijl de breedte nauwelijks 2 c.M. bedroeg. Verder een afhelling van geen beteekenis, geen rits en verkeerd gestampte nagelgaten. Een veel te zwaar, onvakkundig vervaardigd ijzer, al heel slecht voor den hoof en het geheele paard.

Waarom die buitengewoon dikke ijzers noodig geacht worden, weet ik niet. Overbouwd was het paard niet.

De photo van het ijzer kan een en ander nog nader toelichten.

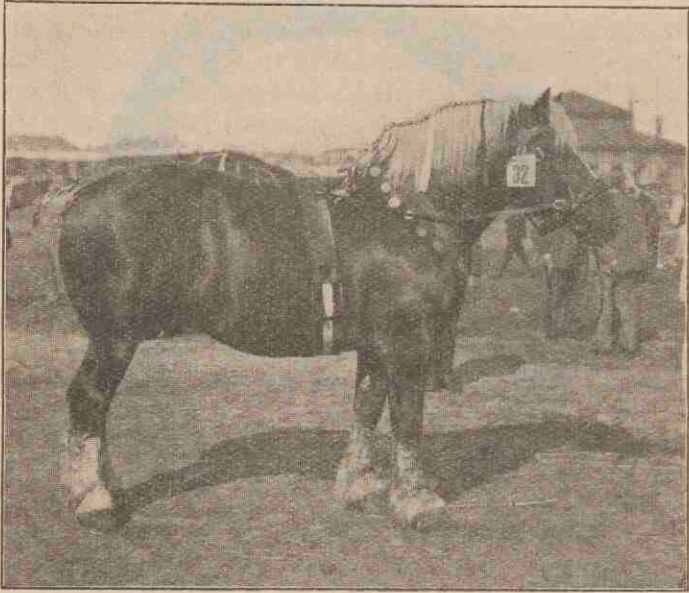
Biezellinge (Zeeland).

P. A. Butler Pzn.

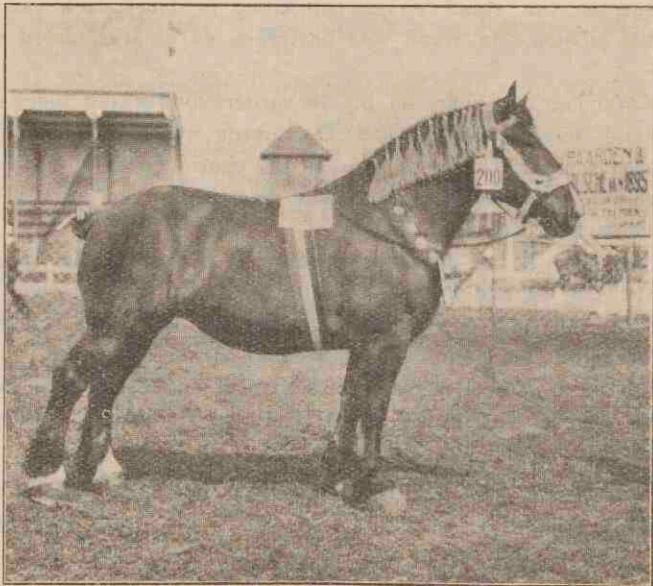

TREKPAARDENTENTONSTELLING TE 's GRAVENHAGE.

Evenals het vorige jaar is ook in 1922, en wel op 12 en 13 Juli, een goed geslaagde tentoonstelling gehouden van paarden van het trekpaard-type. Wij geven hieronder de afbeelding van een hengst en van een merrie die den kampioenstitel verwierven.

ISSU DE LABOUREUR, kampioen-hengst tentoonstelling den Haag 1922, eig. Ph. J. v. Dixhoorn te Axel.

HERMINE, kampioen-merrie tentoonstelling den Haag 1922, eig. Alb. de Dobbelaire te IJzendijke.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Heer Redacteur!

Zeer gaarne had ik, zoo mogelijk nog in het eerstvolgend nummer van Uw veelgelezen blad, inlichtingen of aanwijzingen over onderstaand, m. i. zeer bijzonder geval, waarvoor bij voorbaat mijn dank.

Een mijner klanten n.l. schafte zich dit voorjaar een tuigpaard aan, hetwelk de onhebbelijke eigenschap heeft, bij het opnemen der voorbeenen het grint van den weg tegen zijn buik en zelfs in het rijtuig te werpen.

Hierdoor bang geworden zijnde, schijnt zulks tijdens het loopen steeds erger te worden, hetgeen natuurlijk — hoewel de leidsels in sterke handen zijn — zeer ongeriefelijk is.

Achtereenvolgens hebben wij met het navolgende beslag getracht dit euvel zoo mogelijk op te heffen, doch tot heden zonder het minste resultaat:

- 1e. z.g. verkeerde afhelling in het ijzer geslagen,
- 2e. Een zool van een autoband er tusschen gelegd.
- 3e. Het geheele ijzer met een plaat dicht gelascht.
- 4e. Het teengedeelte van het ijzer afgehakt, zoodat ongeveer $\frac{1}{3}$ deel van den hoof onbeslagen was, en dit gedeelte bij wijze van opzet weggeraspt.

Bovendien werden de ijzertakken steeds zoo kort mogelijk gehouden en schuin afgevlid.

Mij overtuigd houdende van uwe belangstelling in deze, en hopende in dit speciale geval, hetwelk in mijn ruim 25-jarige practijk nog niet is voorgekomen, van u en (of) van uw collega's een aanwijzing of raad te ontvangen, teekent met de meeste hoogachting, uw abonné,

Pernis, Aug. 1922.

P. Veerbeek Jr.

Is het bedoelde paard een z.g. turftrapper of stamper? Dan kon het wellicht aanbeveling verdienen den toon lang te houden en in het voorste ijzergedeelte extra gewicht te leggen om zoodoende den pas langer te maken. Het is intusschen moeilijk het geval van uit de verte te beoordeelen. We zullen gaarne overwegen het paard in kwestie te gaan zien en komen er dan nog nader op terug. Inmiddels zal het den heer Veerbeek aangenaam zijn als hem ook van lezers-zijde advies kan worden verstrekt. R e d).

KORTE MEDEDELINGEN.

— Wedstrijd Hoefbeslag te Weert. Deze wordt gehouden op 14 en 15 September a.s., des voormiddags 8 uur 30. Voor gediplomeerde burgerhoefsmiden uit alle provinciën is gelegenheid aan dezen wedstrijd deel te nemen. Den eersten dag moet door iederen deelnemer een ijzer worden gemaakt met verbreden buitentak voor een hoof met verbeend hoefkraakbeen en wel bestemd voor een ter plaatse aanwezigen hoof. De deelnemers mogen maten nemen, doch verder niet passen en moeten het ijzer binnen één uur inleveren.

Na de beoordeeling van alle ijzers (den eersten dag) wordt medegedeeld welke deelnemers den volgenden dag nog kunnen mededingen.

Zij, die den tweeden dag nog kunnen mededingen moeten twee hoeven beslaan, waarvoor zij de ijzers zelf maken; daarvoor wordt $2\frac{1}{2}$ uur tijd gegeven.

Utrecht, Augustus 1922.

S. van Angeren.

— Amersfoort. In Juli hebben den cursus met succes beëindigd en zijn als mobilisatiehoefsmid afgeleverd, de leerlingen G. Wendt, mil. cav., L. Cossee, F. J. Hendrik, J. F. v. Rooy, J. W. Knaak en H. J. Salemink, alle miliciens der Bereden Artillerie, terwijl de vrijwilliger der huzaren M. Oljans geslaagd is voor het examen van hoefsmid.

— Loonsverlaging. De Nederl. Smedenvereniging en de afdeeling Amsterdam van den Bond van Smedenpatroons in Nederland zijn, volgens het N. v. d. D., met de samenwerkende Metaalwerkersorganisaties overeengekomen, dat van 1 Augustus af de loonen der burgersmeden met 5 pct. zullen worden verlaagd.

— Gelderland. Aan de Geldersch-Overijselsche Mij. van Landbouw is door de Provinciale Staten een subsidie verstrekt voor het onderwijs in hoefbeslag van f 450.—

— Friesland. „Het Paard” no. 32 van 11 Aug. bevat een kort verslag van de 23 Aug. te Leeuwarden gehouden centrale keuring, luidende als volgt: „Best weer, baan en regeling zeer goed, belangstelling zeer voldoende. De algemeene indruk, voor wat het bovenlandsch ras aangaat, was veel gunstiger dan in 1921, vooral wat betreft de driejarige en oudere merries. De oudere merriën vormden twee zeer voldoende klassen (één met en één zonder veulen) van eene goede maat, op enkele uitzonderingen na. Het beenwerk kon, vooral wat betreft de voorbeenen die nogal eens ingesnoerd waren, zwaarder worden gewenscht. De gangen waren voldoende, bij meerderen goed. Opvallend was echter het aantal onvoldoende voeten, terwijl het beslag over het algemeen nog wel te wenschen overliet. Inzonderheid de klasse driejarigen was veel beter dan in 1921. Jammer dat enkele te groot in de maat waren. Het beenwerk was in deze rubriek over het geheel zwaarder dan in de beide vorigen, de gang van sommigen goed en in totaal voldoende. Ook hier evenwel weer opvallend veel voeten van minder goede kwaliteit. Van de enters en twenters kunnen we alleen den indruk der beekroonden weergeven. Zij hadden het goede type met voldoende beenwerk en vrij goede gangen. De voeten waren voldoende. Van de enters kon het beenwerk zwaarder worden gewenscht. De geprimeerde hengsten, welke na afloop der bekroningen werden gemonsterd, zagen er goed uit en lieten zich goed zien. De totaal-indruk was die van een voor Friesland goeden keuringsdag.”

PERSOVERZICHT.

— *Coupeeren.* De in Juli te 's Hage gehouden trekpaard-tentoonstelling gaf □, die voortdurend tegen het coupeeren te velde trekt, in een artikel in „Het Paard” over „De Belgen” aanleiding tot het volgende onderschrift: „Het spijt me zeer te moeten melden, dat de veulentjes, die hunne moeders vergezelden, alle reeds gecoupeerd waren — dit geschiedt naar ik vernam in de eerste week van hun bestaan. Waar blijven jury en handel, die weigeren een paard zonder staart te beoordeelen en te koopen in plaats van het dier in dien gemutileerden toestand te eischen? De fokkers zelven zouden niets liever zien — de meesten vervloeken toch de modesleur, welke hen er toe dwingt. Hoe lang nog kloppen fokkers, dierenartsen, dierenbescherming, goede smaak, in één woord gezond verstand aan doovemans deur?”

— *Groot bedrijf.* Te Grubbenvorst bij Venlo heeft Mej. M. Berger een bedrijf dat 500 H. A. groot is (bouw-, weiland en bosschen). De paardenstapel bestaat uit ongeveer 100 stuks, waarvan 6 goedgekeurde dekhengsten, 45 fok- en werkpaarden en de rest jonge dieren. Onder het 45 man sterke personeel zijn twee gediplomeerde hoefsmeden die geregeld werk hebben om de hoeven der paarden te verzorgen en ander smidswerk te verrichten, waarvoor eene naar de eischen des tijds goed ingerichte smederij bestaat.

— *Paard en motor; de reactie op komst?* Vooral in de groote steden heeft het paard de laatste jaren groote verliezen geleden ten voordeele van de auto. En men leest nu en dan berichten dat ze binnenkort zoo goed als geheel van het tooneel verdwijnen zullen. Echter dit staat te bezien. In Parijs bijvoorbeeld stijgt het aantal équipage's in de kringen van hen die zich aanvankelijk met den automobiel hadden verzoend. Als bewijs hiervan hebben we een heel lijstje namen gelezen, alle eigenaars en gebruikers van het paard voor den wagen. (u. „Het Paard”.)

— *Het oudste paard.* Uit Amerika is een geschiedenis komen overwaaien van een paard, genaamd Clover, dat niet minder dan 51 jaar oud is en nog in goeden doen.

Clover stamt af van Hambletonian, de stamvader van den Amerikaanschen draver, en moet zelf ook vroeger op de baan met succes hebben geloopt. „The World”, een krant, geeft het volgende, kleurig aandoende, verhaaltje van het geval. In 1887 kocht een dorpsgeestelijke den thans beroemden, doch toen ziekelijken, vermagerden en kreupelen 15-j. Clover. Door goed oppassen van den meester en dankbaar gedijen van het paard kwam alles weer in orde en Clover deed braaf z'n kalm dienstje voor des pastoor's karretje. Na 6 jaar komt er een ontkenning. Clover is bij den smid om beslagen te worden, als een chique gerij uit de stad ook bij den winkel stop houdt. De vreemdeling kijkt naar Clover, geraakt in verwondering, be-

wondering, extase, en ontdekt in hem het beroemde coursepaard van jaren her!

De geestelijke Dr. Meyers, heeft Clover van 1887—1922 in bezit. Door financiële omstandigheden kon de eigenaar — zelf aangewezen op 'n klein pensioen — ten laatste Clover niet meer onderhouden. „The World” werd hierover ingelicht en op haar initiatief is een collecte gehouden teneinde verder voor Clover te kunnen zorgen.

Intusschen heeft Prof. Osborn zijn twijfel uitgesproken over het werkelijk 51 jaar oud zijn van Clover. (Id.)

— *Tijd is geld.* In Australië schijnt men bij het landbouwwerk op de boerderijen veel aandacht te schenken aan: zoo vlg mogelijk werken en met zoo weinig mogelijk personeel. Een deskundige vertoeft sinds eenigen tijd in Engeland en vindt dat hier meer op bedoelde factoren gelet kon worden, al zijn dan de omstandigheden van den landbouw(er) in beide landen ongelijk te achten. Vooral wat betreft het ploegen, vond de heer Y., was hem het langzame tempo, in Engeland gebruikelijk, opgevallen. Twee redenen waren daarvan z.i. de oorzaak. Ten eerste het soort paarden en ten tweede het feit dat de ploeger achter z'n span aanloopt, waardoor hij het tempo der paarden zal regelen naar het zijne en verlangzamen. In Australië loopt de ploeger, zaaier enz. nooit, maar zit er bij. Door dat mederijden zal men spoedig vermoeid raken bij een sukkel-tempo en vanzelf wordt dan tot meerdere snelheid aangespoord. Wat aangaat de ploeg-paarden, deze zijn in Engeland te zwaar en daardoor langzamer dan die in Australië in gebruik. De langjarige ervaring heeft Y. tot de overtuiging gebracht dat het zware paard niet het goede landbouwpaard is. Wel een uitnemend sleeperspaard, — doch geen oeconomisch ploegpaard. In Engeland zag hij wel een uitstekend type ploegpaard, maar dit was niet van het zware ras. Men heeft in Engeland de fokkerij van een specifiek landbouwpaard niet gedreven. Wel voor de renbaan, de tractie in de groote steden, het jachtveld. De Percheron was volgens Y. meer populair in Canada en Australië dan het zware Engelsche paard, hoewel ook eerstgenoemde nog aan den zwaren kant is naar schr's oordeel. (Id.)

— In het wekelijksche overzicht van Iron Age wordt o. a. gezegd, dat de schaarschte aan brandstof bij de ijzer- en staalfabrieken in de Vereenigde Staten sterker naar voren begint te treden. Een twaalftal of meer hoogovens in de omgeving van Chicago, Cleveland, Youngstown, Pittsburgh en Buffalo zijn ten slotte toch genoodzaakt geweest het bedrijf te staken en naar men verwacht zal een even groot aantal binnen een week hun voorbeeld moeten volgen. Er zijn ook aanwijzingen, dat binnen een dag of veertien verschillende staalfabrieken het werk zullen moeten stop zetten. Er heerscht intusschen onder de verbruikers weinig ontstemming over een en ander, en de vraag naar materiaal is dan ook niet bijzonder groot. De prijzen voor afgewerkt staal blijven vast. Gietijzer is vast, onder den invloed van de afnemende productie en de hooge prijzen van cokes.

(u. N. R. C.).

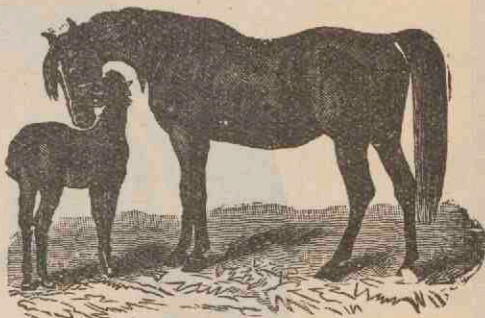
*) In Engeland wordt het Suffolk-ras als *het* landbouwpaard betiteld, zoodat de betreffende opmerking van Y. ons niet geheel juist voorkomt. Red.)

— Men seint uit Essen aan de „N. R. C.“: *De exportzaken in ijzer* zijn, als een gevolg van de geweldige stijging van de buitenlandsche wisselkoersen voor alle soorten aanzienlijk toegenomen. Voor stafijzer wordt in den uitvoerhandel ongeveer f 85 gemaakt, zoodat bij export een prijs wordt bedongen, die eenige duizenden marken hooger is dan de prijs voor stafijzer in het binnenland, die ongeveer 21,070 mark bedraagt.

In verband met den grooteren uitvoer is ook de binnenlandsche vraag naar halffabrikaten aanzienlijk toegenomen. De fabrieken zijn (gelijk reeds in een correspondentie over de Duitsche ijzermarkt werd uiteengezet) nog steeds niet in staat om aan de vraag te voldoen, vooral daar het groote gebrek aan steenkolen de productie sterk belemmert.

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden. „HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok,

verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis **f 7.50** per jaar, **f 1.87⁵** per kwartaal, waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

Hiervoor kan **provisie** worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

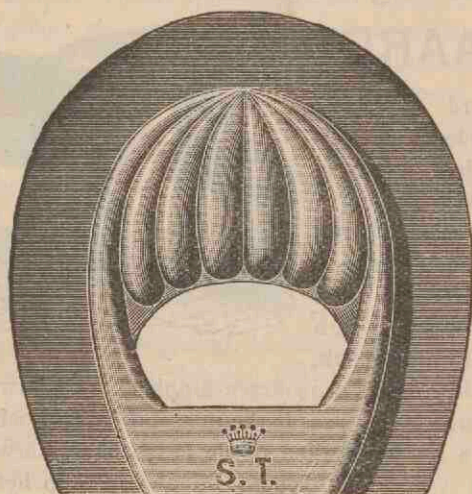
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels : meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen : Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdruksolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

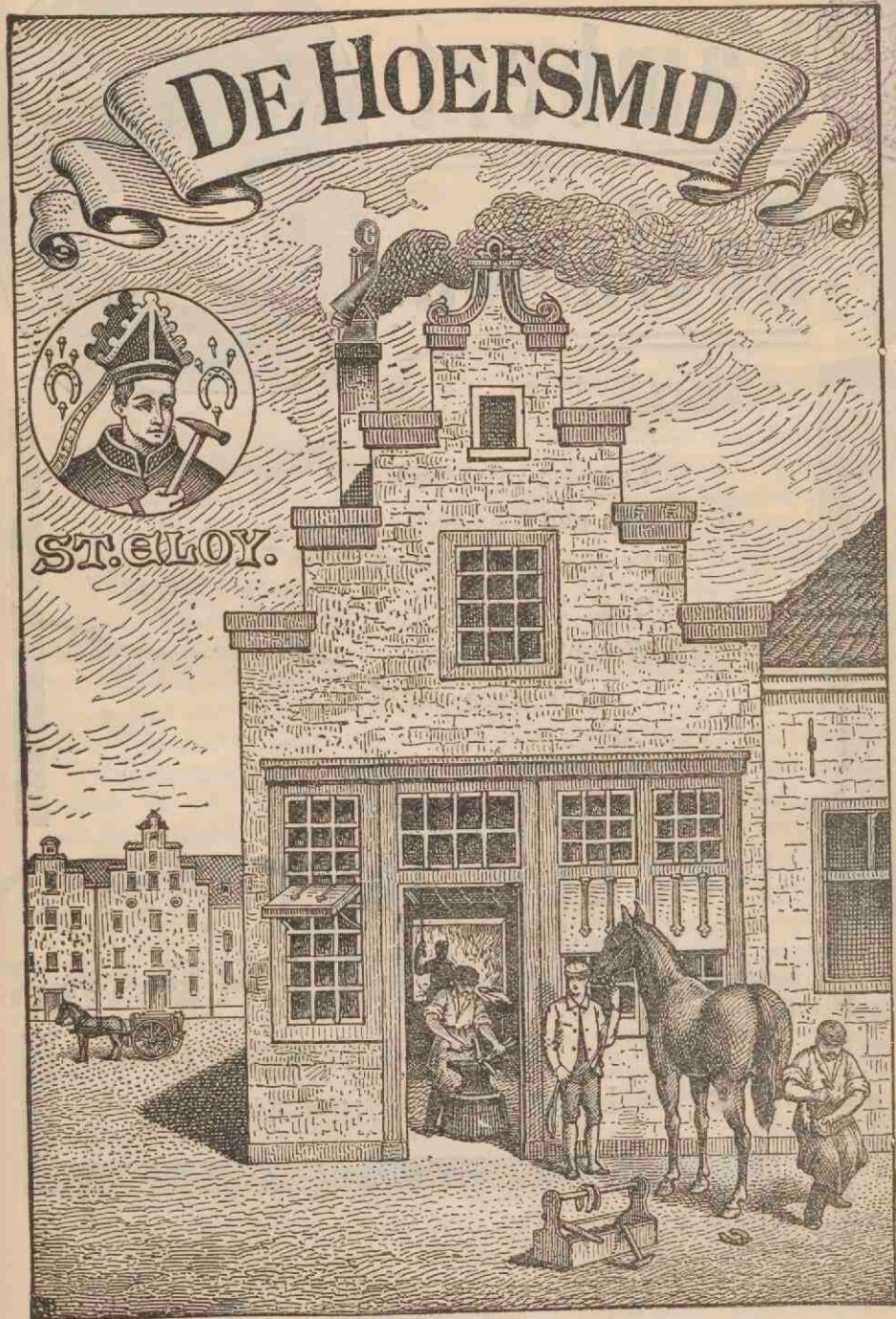
Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

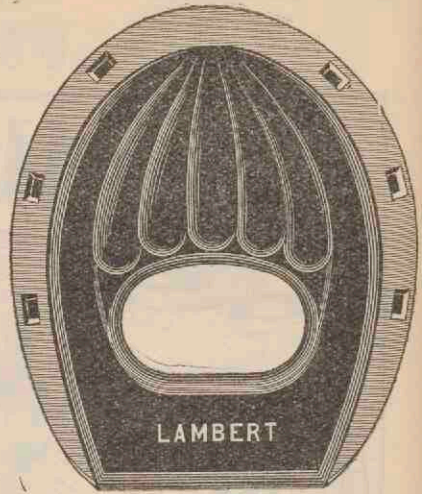

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over lossen- en hollen wand. — Het hoefbeslag op de landbouwtentoonstelling te Doesburg. — Het „opwerpen” met de voorbeenen. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Ingekomen boekwerken. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER LOSSEN- EN HOIJEN WAND.

Iedere smid kent deze afwijkingen in den samenhang der hoornige deelen van den hoof; geregeld zal hij ze te zien krijgen, vooral de losse wand bij paarden die veel op harde wegen en in snelle gangen gebruikt worden. Als regel neemt men ze pas waar als het ijzer is afgenomen en de hoof is bekap, doch ook kan men aan den beslagen hoof vaak met eenige waarschijnlijkheid een lossen wand vermoeden, n.l. wanneer de hoornwand naar buiten bol staat. Onder een lossen wand verstaat men een loslating van de plaatjesrand of witte lijn met de hoornzool en waar deze verbinding opgeheven is, zal de wand naar buiten bol gaan staan. Het gebrek komt hoofzakelijk voor bij voorhoeven en slechts in enkele gevallen bij achterhoeven, terwijl de binnen-hoefhelft er in het algemeen meer aan lijdt dan de buitenwand. Kreupelheid zal er weinig bij voorkomen; alleen wanneer de losse wand een splitsing in het hoorn teweegbrengt, zoodanig dat de onderste rand van de wandlederhuid wordt gekneusd, zal pijnlijkheid in den gang ontstaan. Gaat deze kneuzing met ettering gepaard, dan treedt een hoofverzwering op en is het verloop niet onschuldig meer. Elke losse wand zal men dan ook, wat de meer of mindere belangrijkheid betreft, moeten beoordeelen naar de grootte van de opgeheven verbinding tusschen den wand en de zool en naarmate deze opheffing oppervlakkig is, dan wel dieper indringt.

Bij onbeslagen hoeven kan een losse wand ontstaan door ondoelmatig besnijden en ook door een verwaarloosde hoofverpleging, waardoor steentjes en allerlei soort vuil in de witte lijn kunnen dringen. Bij beslagen hoeven komt losse wand veel voor bij een te schuin naar buiten verloopende wand, waardoor, bij een goed werkend hoofmechanisme, veel gevegd wordt van de verbinding tusschen hoornwand en hoornzool en deze licht verbroken wordt. Verder wordt op het zachtere hoorn van de witte lijn of plaatjesrand nadeelig ingewerkt door een voortdurend indringen van vocht, zoowel wat betreft bij lang aanhoudend vochtig weer, als wel door het geregeld staan op een door urine doordrenkten stalbodem. De hoofsmid zelf kan het ontstaan van lossen wand in de hand werken door de hoornzool te veel te besnijden, dus door de verbinding van den wand en de zool te verzwakken; verder door het te warm passen van het ijzer, waardoor de natuurlijke vochtigheid van het hoorn er aan onttrokken wordt en het hoorn van de witte lijn hierdoor te droog wordt en barsten gaat. Ook een lang aanhoudende periode van droogte kan dit in de hand werken, doch in dit geval heeft het zeer langzaam plaats. Aan het slecht vervaardigen van het hoofijzer kan ook de schuld liggen, n.l. wanneer dit niet vlak is gesmeed, dus wanneer de wand niet overal gelijk draagt op het ijzer; verder bij ijzers waar de afhellende vlakke te groot is gesmeed en de zool dus niet met den wand mededraagt op het ijzer; ook kalkoeneijzers kunnen, door de verande-

ring van stand, die zij aan den hoof geven, schuld dragen. Het spreekt vanzelf, dat verwaarloozing van het beslag, b.v. het te lang laten loopen op de ijzers van slechten invloed is en zoo kan ook het te veel beraspn van den hoornwand deze verzwakken en tot het ontstaan aanleiding geven.

Wat behoort een hoefsmid nu te doen bij een geval van lossen wand? Vooreerst zal hij trachten de oorzaak na te gaan en zoo deze in een foutieve bewerking van het ijzer of in een slordige wijze van besnijden, passen of onderleggen gelegen heeft, kan hij dit bij het nieuwe beslag verbeteren. Is de eigenaar van het paard te kort geschoten in de hoofverpleging, dan behoort hij dezen daarop te wijzen en raad te geven. De losse wand zelf behoort goed te worden gereinigd en ingesmeerd met teer of dikke terpentijn; het opvullen met hierin gedrenkte jute of vlas is goed, zoolang het opvulsel zacht blijft, doch wanneer dit hard mocht worden, zal het ter plaatse als een wig gaan werken en hierdoor de holte gaan vergrooten. Om deze redenen mag men dan ook geen kunsthoorn of lederkit voor het opvullen gebruiken. Het insmeren en opvullen heeft tot doel het rein houden van de holte en tevens wordt het indrogen ervan tegengegaan. Verder legt men den wand over het losse gedeelte vrij van dracht op het ijzer en slaat men hierin geen nagels. Het aanbrengen van een lip ter plaatse verdient alle aanbeveling. Bij het passen van het ijzer wake men er voor, dit vooral niet te warm te doen en men drage zorg het ijzer zeer nauwkeurig te doen dragen; in elk geval legt men een vlak ijzer onder en geen kalkoenijzer. Bij het besnijden van den hoof zal men de zool ter plaatse zooveel mogelijk sparen en deze dus daar vooral niet verdunnen; de zool dient hier n.l. op het ijzer mede te dragen hetgeen het vrijleggen van den wand in de hand werkt. Verder raspt men den eventueel naar buiten gebogen hoornwand vlak. Loopt de losse wand over een vrij groot gedeelte van den hoof of komt zij aan denzelfden hoof aan binnen- en buitenwand voor, dan is een balkijzer aangewezen en verdient het veelal aanbeveling hierbij tevens een lederen zool toe te passen; het vrijleggen van het losse wandgedeelte kan hierbij dan beter geschieden. Een losse wand bij een onbeslagen hoof behandelt men het beste door den hoof te beslaan volgens de hierboven aangewezen wijze.

De genezing zal plaats hebben zodra het afgroeiende hoorn weder de verbinding tot stand brengt tusschen hoornwand en hoornzool en dit zal bevorderd worden door het vermijden van schokken, dus door arbeid te doen verrichten op zachten bodem.

Bij den hollen wand, die vaak in één adem genoemd wordt met den lossen wand, is een splitsing ontstaan tusschen de beide hoornige lagen van den wand, n.l. tusschen de dikke pijpjeslaag en de dunnere plaatjeslaag; dit gebrek komt lang zooveel niet voor als de losse wand. De holle wand is veel ernstiger te beoordeelen dan de losse wand en draagt in den regel dan ook geen onschuldig karakter. Ook hier kan men vaak aan den hoofwand een welving naar buiten zien en wanneer men deze beklopt, zal men een holle toon hooren, doordat de ruimte er achter niet met hoorn is opgevuld, doch hol is, of wel gevuld is met murwe hoorn. Hoewel dit zal doen denken aan het aanwezig zijn van een hollen wand, is ook deze slechts met zekerheid

vast te stellen nadat het ijzer is afgenomen. Men ziet dan, dat de witte lijn heeft losgelaten en dit kan zich uitstrekken over een lengte van 1 c.M. tot 1 d.M. toe. Men kan nu met een hoefnagel of met een ijzerdraadje de holte pijlen en het kan voorkomen dat deze oploopt tot aan den kroonrand toe. Wanneer dit het geval is, gaat de holle wand vaak gepaard met een verzakking van het hoefbeen aan die zijde van den hoef; men spreekt dan wel van een halven volhoef wanneer n.l. de zool aan die zijde is doorgezakt. Veelal loopen de paarden niet kreupel aan een hollen wand maar wanneer deze tot aan den kroonrand doorloopt, en liggingsveranderingen van het hoefbeen er mede samengaan, zal kreupelheid wel het gevolg zijn. Aan het ontstaan ervan ligt ten grondslag een ziekelijke aandoening van de kroonlederhuid en van de vleeschplaatjes waardoor geen voldoende hoorn wordt afgescheiden en de plaatjesrand of de witte lijn als het ware ontbreekt. Toch liggen de vleeschplaatjes dan niet bloot, doch zijn deze bedekt met een soort ziekelijke hoornstof. Een voortdurende prikkeling, zooals veroorzaakt wordt door het schokken bij het loopen op harde wegen, zal op het verloop een ongunstigen invloed hebben. Wil men genezing verkrijgen, dan zal men het paard dan ook op zachte wegen dienst moeten laten doen en verder zal men den hoornwand, ter plaatse van het holle gedeelte, vrij van dracht op het ijzer moeten leggen, hierin geen nagels slaan en het holle gedeelte, na goed reinigen, opvullen met jute gedrenkt in teer, terpentijn of was. Is de wand over een grooter gedeelte hol, dan legt men een balkijzer onder. Een goede methode is om boven het holle gedeelte met de vijl een groeve te maken in het gezonde vaste hoorn, en dan de daaronder gelegen losse hoorn weg te nemen. De opengevallen ruimte kan dan al of niet opgevuld worden met kunsthoorn. Deze methode kan men alleen toepassen, wanneer het paard de weide ingaat of op zachten bodem werkt. Het verdient echter aanbeveling om ook in dit geval den hoef te beslaan, daar in den regel groote pijnlijkheid optreedt bij het loopen op op den blooten voet. Het komt meermalen voor, dat het gebrek terugkomt en ook daarom spraken wij er boven van, dat de holle wand geen onschuldig karakter draagt.

G. H.

HET HOEFBESLAG OP DE LANDBOUWTENTOONSTELLING TE DOESBURG.

De Juli-aflevering van „De Hoefsmid” bevatte reeds een en ander omtrent den op een van die dagen (23—25 Aug.) te houden wedstrijd in hoefbeslag en inzendingen van ijzers, zooals: doel, deelname, te maken werk, enz., zoodat wij nu kunnen volstaan met alleen den gang van zaken en enkele opmerkingen omtrent dezen te vermelden.

Juryleden waren de heeren M. De Ridder te Arnhem, E. Schreur te Doetinchem en S. van Angeren te Utrecht.

Voorreest zij dan opgemerkt dat reeds dadelijk aan keuringscommissie en belangstellenden opviel, dat er zware concurrentie zou zijn, gezien de flinke deelname en de namen van de als zeer goede krachten bekend staande smeden in den catalogus vermeld.

De voorwedstrijd werd gehouden op het terrein in den voormiddag van 24 Augustus.

Van de 21 ingeschreven deelnemers hebben er slechts 15 aan den voorwedstrijd deelgenomen, hetgeen in hoofdzaak wel aan het slechte weer van den vorigen dag zal te wijten zijn. Regen en wind hadden vrijen toegang, of liever, deze werden niet gekeerd door een beschuttend zeil of afdak.

Het gemis hiervan is dan ook door de deelnemers terdege gevoeld. Dat de kwaliteit van de op den voorwedstrijd gemaakte ijzers niet prima genoemd kan worden, behoeft ons niet te verwonderen, wanneer wij in aanmerking willen nemen, dat vuur en regenwater te samen een minderwaardig product moet leveren.

Na de keuring van die ijzers werd door de jury medegedeeld wie in aanmerking kwam zijn capaciteiten op het paard te demonstreeren.

Te ongeveer één uur nam de wedstrijd een aanvang. De lucht was inmiddels een beetje opgeklaard, wat zich ook duidelijk afteekende op het werk dat geleverd werd. Nu was beter nog dan in de morgenuren te zien, dat er goede vakmannen aan het werk waren, smeden aan wien de paardenhouders hun levend materiaal gerust kunnen toevertrouwen. Voor en tijdens het beslag werden enkele vragen omtrent het te maken werk gesteld. Na afloop van hun werk werd iedere deelnemer aan den tand gevoeld over het al of niet vergeten zijn van de op den cursus geleerde theorie.

De eerste prijs, verguld zilv. med., werd toegekend aan G. W. Grievink te Lochem, de tweede prijs, zilv. med., aan A. Harmsen te Angerlo en de derde prijs, een kleine zilv. med., aan D. J. Vossers te Doesburg, terwijl J. Schuitemaker te Rijssen, J. J. Mathijssen te Herveld en W. H. Sessink te Ulft, ieder een eervolle vermelding verwierven.

In het geheel waren negen inzendingen hoefijzers aanwezig. Op één uitzondering na alles keurig werk. Bij de keuring der inzendingen deed zich een moeilijkheid voor, doordat twee onderwijzers in praktisch hoefbeslag hunne onderwijscollecties ter mededinging hadden ingezonden. Op voorstel der Jury werden hiervoor twee extra prijzen beschikbaar gesteld en konden toen de inzendingen in twee groepen gekeurd worden.

De collecties, ingezonden door de onderwijzers-hoefsmiden H. J. Breukink te Lochem en W. H. Oostendorp te Tiel, verwierven ieder een kleine zilveren medaille.

Voor de andere groep zijn de prijzen toegekend als volgt: 1e prijs, zilveren med., J. J. Mathijssen te Herveld, 2e prijs, klein zilveren med., J. Schuitemaker te Rijssen, 3e prijs, eervolle vermelding, D. J. Vossers te Doesburg, terwijl aan laatstgenoemde bovendien een eervolle vermelding werd toegekend voor de meest volledige collectie.

Omtrent het inzenden van collecties hoefijzers voor normaal en abnormaal beslag, eventueel aangevuld met fabriekmatig vervaardigde ijzers, leermidelen bij het onderwijs in hoefbeslag, gereedschappen, enz. wil ik nog een en ander opmerken.

Nu geleidelijk aan over het geheele land smeden komen in het bezit van een diploma als onderwijzer in praktisch hoefbeslag, verdient het mijns inziens aanbeveling in het vraagprogramma der Landbouwtentoonstellingen

de inzenders voor de afdeeling hoefbeslag, in tenminste twee klassen te verdeelen. De eerste klasse voor onderwijzers-hoefsmeden, de tweede klasse voor niet onderwijzers-hoefsmeden.

De eerste groep zou dan hunne collecties kunnen inzenden ter opluistering of ook als onderwijsmateriaal, eventueel aangevuld met alles wat met het hoefbeslag en onderwijs in hoefbeslag in verband staat.

Voor de niet-onderwijzers zou dan gevraagd kunnen worden een kleine inzending handgesmede, niet blank gevijlde ijzers, bestaande uit b.v. 1 paar ijzers voor trekpaard, 1 paar ijzers voor tuigpaard, 1 paar ijzers voor rijpaard, 1 balkijzer, 1 ijzer voor verbeend hoefkraakbeen, 1 strijkijzer en een klapijzer, samen 10 stuks.

Het is natuurlijk niet noodig, zelfs niet wenschelijk, voor iedere tentoonstelling eenzelfde collectie te vragen. Deze behooren zoodanig te zijn, dat zij overeenkomen met het in de omgeving het meest gefokte materiaal. Onmogelijk is b.v. Noord-Holland en Limburg op één lijn te plaatsen. Naar ik mij meen te herinneren is de Commissie te Assen het vorige jaar reeds in deze richting werkzaam geweest.

Volgen meerdere Tentoonstelling-commissies deze richting, dan is naar mijn bescheiden meening het werk der juryleden gemakkelijker, een zuiverder beoordeeling mogelijk en wellicht zien wij dan ook inzendingen van die smeder, welke nu thuisblijven.

Ten slotte meen ik de tolk te zijn van de deelnemers, wanneer ik aan het Bestuur der afdeeling Doesburg en Hummelo der G. O. M. v. Landbouw en aan de Sub-Commissie der afdeeling hoefbeslag een woord van dank breng voor de organisatie van den wedstrijd en het vele werk daaraan verbonden.

Utrecht.

H. VOSSERS.

(Ook van andere bevoegde zijde werd ons medegedeeld dat de 15 deelnemers aan den wedstrijd over het algemeen goed werk leverden, hoewel blootgesteld aan wind en regen. In dit verband werd nog opgemerkt dat de regelingscommissie hieraan wel had dienen tegemoet te komen. Intusschen is bij gunstig zomerweer het werken in de open lucht te prefereren, terwijl de Regelingscommissie ook reeds voor een uitgave stond van f 22.000. In Engeland wordt bij den hoefbeslagwedstrijd tijdens de jaarlijksche groote landbouwtentoonstelling altijd gewerkt in een U-vormige ruimte, open naar de binnenzijde, zoodat bij slecht weer onder een afdak kan worden gewerkt. Red.)

HET „OPWERPEN” MET DE VOORBEENEN.

In de Augustus-aflevering, de lezer zal het zich nog herinneren, deed de heer P. Veerbeek Jr. te Pernis een mededeeling over een tuigpaard dat bij het opnemen der voorbeenen het grint van den weg tegen den buik wierp en zelfs in het rijtuig, zeer ten ongerieve van paard en rijder beide. Wat al werd geprobeerd om het euvel op te heffen, kan ook in bedoeld artikel worden nageslagen. Wij schreven er een soort „advies” onder, echter met

de opmerking dat dit van uit de verte werd gegeven en we zoo mogelijk gaarne het paard zelf zouden zien om dan nog nader op het geval terug te komen.

Zulks is geschied en van hetgeen we zagen volgt hier een en ander. Eerst echter vermelden we nog wat een smid-collega uit Amersfoort den heer Veerbeek o. a. schreef: „Jaren achtereen heb ik op luxe stallen het beslag uitgevoerd en kwam dit onaangename steentjes opwerpen ook nog wel eens voor. Ik heb dit steeds kunnen opheffen door onder te leggen een ijzer met goed passende dichte luchtdrukzool, het ijzer niet te zwaar te nemen althans niet hooger dan de ópstaande kant der zool. Ook nam ik wel een ijzer met kurkkitzool. Probeer het eens.”

Het betreffende paard is een ongeveer tienjarige gekruiste Belg, een vos van de kleine maat, niet te zwaar en zeer kwiek. De stand in de voorbeenen is van ter zijde gezien goed, de kogels hebben door den dienst eenige slijtage, voetas correct verloopend. Van voren gezien staat het paard licht toontredend. In stap en draf toont het hiervan de verschijnselen, echter ook zeer licht: iets maaiend. Hoeven behoorlijk ontwikkeld, van goeden vorm, flinke verzenen, sterk ontwikkelde straal, mooi uitgeholde zool. Kwaliteit hoorn bevredigend. Slijting van het ijzer in sterke mate aan het toongedeelte en voorste deel binnenheft. Stap en draf aan de hand geven niets geen aanwijzing omtrent oorzaak.

Ingespannen krijgt men een ander beeld. Het paard — doodmak voor alles — wil graag weg, maakt zich warm, „trekt er aan”, versnelt het tempo en daarmee ook de beweging met de voorbeenen, welke nogal verheven is maar niet grijpend, eerder stamperig, zooals we reeds in ons onderschrift onder meergenoemd artikel vragenderwijs veronderstelden. Is een „zeker” snelheidstempo bereikt, dan begint het opwerpen met de voorbeenen van steentjes, water uit een plas enz. Gevolg: nog sneller tempo, doordat het paard zulks niet aangenaam vindt, en als gevolg daarvan versterking van het verschijnsel. Het „opwerpen” geschiedt met den toon van den hoef dien het paard, in het bedoelde snelheidstempo van beweging, iets maaiend en snel opneemt, in ongeveer loodrechte lijn. Des te sneller tempo, des te sneller en krachtiger dit geschiedt.

Ons inziens is het „ópwerpen” bij dit paard moeilijk op te heffen. De oorzaak zetelt in de beweging van de voorbeenen en deze hangt vooral samen met het temperament van het dier. Voor een zwaren wagen, in draf, is het verschijnsel niet aanwezig en als de vos zich kalm beweegt, evenmin. Als de eigenaar er in slaagt z'n paard in dit opzicht te corrigeeren, valt er voor den smid niets te doen.

Verscheidene middelen zijn door den heer Veerbeek aangewend, alle zonder succes. Aangezien o. i. met den toon van den hoef wordt „opgeworpen” kan de toepassing van een beslag met dichte luchtdrukzool vooralsnog achterwege blijven. Trouwens het plaat-beslag, dat zonder succes werd toegepast, wijst in deze richting.

Wij zijn van meening, dat nog wél eens geprobeerd kan worden te trachten om de wijze van gaan van bedoeld paard iets te wijzigen, al mag hiervan in dit geval de verwachting niet hoog gespannen zijn. Indien het kon ge-

lukken de draf wat te verlengen, minder stamperig te doen zijn, dan ware verbetering misschien te verwachten. Tevens zou het overrollen in den toon *iets* kunnen worden tegengegaan zonder tot schade te werken van de beweging als zoodanig en van gewrichten, peezen enz. Tot het langer maken der ijzertakken kon niet worden besloten om het gevaar van aftrappen. Bij een volgend beslag zal nu aldus worden te werk gegaan: Verzenen iets langer maken, toon iets langer laten dan gewoon, iets minder opzet geven, de toon van het ijzer verzwaren in gewicht zonder het gewicht van het ijzer als geheel grooter te maken. Het beste zou zijn het temperament wat te kunnen temperen.

De resultaten van deze laatste proef zullen we nader bekend maken.

v. d. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie!

In „De Hoefsmid” van 15 Aug. vinden wij een afbeelding, en een beschrijving daaraan toegevoegd, door den heer Butler, van een zeer slecht ijzer, waarvan de vervaardiger zich waarschijnlijk voorgesteld had, dat zoo'n kram met gaten ook dienst kon doen als hoefijzer. Zeer zeker is het te waardeeren dat de heer Butler dergelijke ondervindingen in ons blad „De Hoefsmid” bekend maakt, want wij moeten ons immers ten doel stellen het hoefbeslag op 't hoogste peil te brengen, welk doel wij alleen bereiken door voor het goede te strijden en het slechte, het onbeholpen prutswerk, te veroordeelen en te verbannen.

Maar daar de heer B. schrijft, dat het paard, hetwelk aan zijn smederij kwam, voorzien van genoemde ijzers, *vermoedelijk* beslagen was volgens Belgische methode, acht ik het gewenscht in het algemeen te wijzen op het verkeerde inzicht daaromtrent.

Het woord *vermoedelijk* in den betreffenden zin ingelascht, doet me vaststellen dat de geachte schrijver veronderstelt in dit geval met Belgisch beslag te doen te hebben.

Deze veronderstelling dan is onjuist; wanneer ze waar was, zou de Belgische methode van beslag aanmerkelijk verschillen met de Hollandsche. En meermalen werd toch, zoowel in besprekingen van keuringen, tentoonstellingen, in verslagen enz. betoogd, dat beide methoden zooveel overeenstemming hebben, dat 't verschil bijna niet noemenswaard is. Onder anderen vinden wij in aflevering 4 van „De Hoefsmid” (15 April) een mooi verslag van een excursie in den vorm van een bezoek aan de Staatshoefsmidschool te Brussel, in welk verslag verschillende punten van overeenkomst in beide methoden naar voren gebracht worden. Wat is dus eigenlijk de goede Belgische methode van beslag? Niets anders als de goede Hollandsche, met dit verschil dat België het zware ijzer stampt en het lichte ritst en Holland alles ritst. En dat een goed gesmeed stampijzer even geschikt is als een goed ritsijzer behoeft geen betoog; toegegeven moet worden dat het ritsijzer sierlijker is en nog eenige kleine voordeelen bezit, maar daar staat

tegenover dat het stampijzer, vooral voor 't zware paard, veel vlugger gemaakt kan worden.

Dat verder stampijzers goed kunnen zijn, bewijst dat op wedstrijden in hoefbeslag in het Zuiden des lands verschillende prijswinnaars ook stampten.

Wat zien we evenwel meer, vooral in de Zuidelijke Provinciën, — dat vooral het zware paard dikwijls beslagen wordt met ijzers welke veel overeenkomst hebben met die door den heer B. beschreven: zware ijzers, verdikte takken, soms het geheele ijzer bodemwijd, hooge spitse lippen enz. Maar dit is geen Belg. beslag, dit is z. g. „handelsbeslag”, hetwelk in België en ook in sommige zuidelijke streken van Nederland zeer veel toegepast wordt, en meer geschiedt door pressie der eigenaren en der kooplieden, dan uit eigen wil van den smid, want beslist, het maken van een dergelijk ijzer is geen feestje.

Wanneer nu dit „handelsbeslag” met overleg en zonder overdrijving toegepast wordt, is het voor het betrokken paard van weinig nadeel, want zoodra het dier verkocht is, wordt het in den regel weer spoedig van gewoon beslag voorzien. Maar met dit beslag wordt dikwijls overdreven, vooral door hen die 't niet al te nauw nemen met het hoefbeslag, ze hebben dan eens zoo iets gezien en willen dan óók eens iets presteeren, ze zullen ook eens op „z'n Belgisch” beslaan.

Men ziet dan soms van die zware, smalle ijzers, dikwijls op z'n kant gebogen, met hoog uitgesmede smalle takken, zelfs tot 4 c.M. hoog, en tot overmaat van ramp nog te hoog gebleven verzenen, zoodat 't paard, na zoo beslagen te zijn, er „mooi?” op staat. Afwerking bij een dergelijk beslag is natuurlijk ver te zoeken. En zulke staaltjes treft men in sommige streken nog al vaak aan.

Dat zulk beslag zeer werkt in het nadeel van stand en hoef, spreekt vanzelf en ieder rechtgeaard hoefsmid en paardenhouder moet zulks ten eerste laken.

Mijn bedoeling was niet met dit stukje kritiek uit te oefenen op de mededeeling van den heer B., maar om verkeerde gevolgtrekkingen, welke daaruit kunnen voortvloeien, te vermijden en het goede Belgische beslag te doen waardeeren zooals het is.

Wijk - Maastricht, Aug. '22.

H. J. H. Vossen,
Onderw.-hoefsmid.

HOEFBESLAG LEGERPAARDEN.

Ten aanzien van het hoefbeslag der legerpaarden is men aan het „bezuinigen” gegaan, doch helaas op een wijze waaromtrent spoedig zal blijken, dat men bedrogen zal uitkomen.

De zorgen voor het hoefbeslag van de paarden van het Wapen der Koninklijke Maréchaussee, waarvan de brigade's in alle oorden van ons land zijn gestationneerd, Winschoten (Gron.) tot Oostburg (Zeel.), zijn verdeeld over 11 hoefsmeden, die naar gelang het aantal brigades buiten hun standplaats binnen langeren of korteren tijd zijn te bereiken, zijn belast met de verzorging van 60 à 80 paarden. Men is echter aan het overwegen

of daarop niet kan worden bezuinigd en daarom is men gaan onderzoeken, of dat beslag soms voordeliger aan burgerhoefsmeden kan worden opgedragen. Natuurlijk zijn ook de militaire hoefsmeden overtuigd van de omstandigheid, dat er moet bezuinigd worden op de legeruitgaven; ook wij zijn er reeds lang van doordrongen, dat wij te dien opzichte ver boven onze krachten leven; wij zijn 't roerend eens met de belastingbetalers, die schreeuwen om „bezuiniging” op het leger.

Maar moet dat dan in de eerste plaats van anderen af, ten koste van de militaire werklieden, wijl zoovele andere dikke bezuinigingsobjecten voor 't grijpen liggen?

Of de burgerpatroons zullen ingaan op de voorstellen die hun zeer waarschijnlijk binnenkort zullen worden aangeboden is zeer twijfelachtig, want alhoewel wij de burgerhoefsmeden alleszins in staat achten om die werkzaamheden van ons over te nemen, zal men zich hebben te denken, wat daarmede begint en in dat verband meenen wij er op te moeten wijzen, dat de burgerpatroon en diens knechts zich niet gemakkelijk de controlemaatregelen van officieren en onderofficieren van de Koninklijke Maréchaussee zullen laten welgevalen. Wij, die militair werden opgevoed, leerden ons in die toestanden schikken, doch het aantal geschreven en ongeschreven orders en contra-orders omtrent het hoefbeslag, aanwezig reservebeslag, gebruik van machinale en uit de hand gesmede ijzers, aantal nagelgaten, medisch beslag, en van het bijhouden van beslagroosters is legio, om van allerlei administratieve opgaven, declaratie's, rekeningen etc. maar niet te spreken.

Bij de korpsen van het leger bestaat de goede gewoonte, dat het toezicht op 't hoefbeslag aan de paardenartsen is opgedragen, doch als vanzelfsprekend moeten de officieren en onderofficieren der Maréchaussee, als niet ter zake kundig worden aangemerkt en de pretentie's die juist door dat personeel omtrent het hoefbeslag worden ingebracht, grenzen vaak aan het onmogelijke en het meest onlogische, wijl zij alléén eenig theoretisch begrip omtrent de verzorging van de voeten hunner paarden hebben, doch omtrent de practisch aan te wenden middelen, moeten zij uit den aard der zaak onbevoegd worden geacht.

Het is daarom, waarom wij willen wijzen op 't verloop der militaire werklieden, wier bezigheden aan particulieren zullen worden opgedragen, om aan de „bezuinigingsleuze” te voldoen. Of men inderdaad bezuinigt, is blijkbaar een geheel andere kwestie, als de belastingbetalers daarmede maar stil gehouden kunnen worden.

Bij de militaire politie te Amsterdam zijn $\pm$ 105 paarden aanwezig en, ondanks allerlei aandrang om hulp, is daarbij slechts één hoefsmid ingedeeld. Tengevolge van het verrichten van zware diensten over de Amsterdamsche straatwegen moet ongeveer 30 % dier paarden binnen 3 à 4 weken opnieuw worden beslagen, zoodat die hoefsmid iedere 6 weken ongeveer 130 paarden heeft te beslaan, dit is $6 \times 5\frac{1}{2} = 33$ dagen = 4 paarden per dag. Neemt men daarbij den tijd, die moet worden besteed aan hulp op 't rapport bij den paardenarts, inspectie's, schietoefeningen, christelijke en andere feestdagen, vacantie-verlof etc., dan mag de week nog niet op 5 werkdagen worden gesteld.

In sommige legerkringen heerscht echter nog de meening (zie De Hoefsmid No. 6 van 15 Juni 1921) dat een militaire hoefsmid gemakkelijk in 2¹/₂ uur, zonder eenige hulp, een paard kan beslaan (Vier ijzers aanmaken, oude ijzers afnemen, hoeven besnijden, ijzers onderleggen enz. enz. enz.).

Nemen wij aan, dat zulks over het geheel genomen mogelijk zou zijn, wat wij echter zeer betwijfelen, dan nog heeft zoo'n man het vette baantje van steeds minstens 10 uur per dag te moeten werken en iedere hoefsmid zal 't met ons eens zijn, dat zoo iets op den langen duur veel te veel is. Ook wij willen graag werken, maar men kan van het goede wel eens te veel krijgen en daarom onderschrijven wij de zienswijze, gedeeld door Dr. Gallandat Huet, vermeld op blz. 127 van de jongste aflevering van „De Hoefsmid” waar wij lezen: „Het is ten slotte nog beter om arm te zijn door „niets te doen, dan door hard te werken”.

Het is echter onze hoop dat de Chef van den Veterinairdienst ook in deze eens een woordje zal gaan meepraten, wellicht dat die Chef en de Leger-Paardenartsen dan zullen zien, dat zoo'n wijze van „bezuinigen” de „zuinigheid” bedriegt en hunnerzijds zal worden ingegrepen, voor het te laat is.

10 September 1922.

Een militair hoefsmid.

KORTE MEDEDELINGEN.

— Cursussen in autogeen lasschen en snijden. De firma G. L. Loos & Co., Keizersgracht, Amsterdam, zal weder eenige cursussen houden over autogeen lasschen en snijden. De eerste cursus vangt aan 13 Sept a. s., 's avonds 7 u, in het gebouw Keizersgracht 689. Aan dit adres zijn ook te verkrijgen prospectus en inteeckenbiljetten.

— Borden „Hoefsmid met Rijks-Diploma”. Voor hen die het niet gelezen mochten hebben, zij vermeld dat de Rijks-gediplomeerde hoefsmiden een bord mogen hangen met het opschrift: Hoefsmid met Rijks-Diploma. Aangezien deze benaming in strijd was met art. 9 van het reglement voor het examen ter verkrijging van het Rijks-diploma als hoefsmid, is den Minister van L., N. en H. om wijziging in bedoelden zin verzocht, waarop gunstig is beschikt. — De borden zijn 50 × 23 c.M. groot, wit geëmailleerd, eenigszins bolvormig en voorzien van duidelijke blauwe letter. Voor leden van den Bond van Smedenpatroons bedragen de aanschaffingskosten f 5.—, te verkrijgen bij het Bonds-secretariaat.

— Zool en draagrand. De dierenarts Kalkus (Duitschland) heeft een onderzoek ingesteld en gepubliceerd over de functies van zool en draagrand. Hij wilde zich er van overtuigen of en in welke mate de hoornzool kan worden belast. Voor dat doel liet hij 27 paarden langer dan een halfjaar beslaan volgens de methode Stark-Guther en op grond van daarbij gedane waarnemingen komt hij tot de conclusie dat de zool heel goed belast kan worden zonder schade te doen aan de inwendige deelen van den hoef. De gewelfde vlakke van het hoefbeen beschouwt K. als een uitvloeisel van de natuurwet, die er voor zorg draagt dat zoo min mogelijk materiaal wordt aangewend en de draagkracht zoo groot mogelijk zij.

— Samentrekking van den hoornwand. De dierenarts Dr. Kaválek merkt in een studie hierover op, dat de hoornwand zich „onder water” samentrekt. Ook tijdens het leven van het paard geschiedt dit en met de schrompeling van straal en straalkussen vormt het de hoofdoorzaak van het bestaan van klemhoeven.

— Cursussen in hoefbeslag. Volgens het verslag van het hoofdbestuur der Hollandsche Maatschappij van Landbouw, pas verschenen, hebben over 1921—1922 de Afdelingen 's-Gravenhage, Overflakkee en Goedereede en Schagen een hoefbeslagcursus gehouden, waarvoor subsidie werd verleend. Ook werd aan de afl. Alkmaar subsidie verleend voor een hoefsmidscursus. Tevens werd voor hetzelfde doel f 150 toegekend aan den Bond van Smedenpatroons in Nederland.

— Rijksdiploma als hoefsmid. Voor het tijdvak van 1 September 1922 tot 1 September 1923, zijn in de Commissie, belast met het afnemen van het examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid, benoemd:

a. tot lid en voorzitter: Dr. H. M. Kroon, hoogleeraar aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht;

b. tot leden: 1. S. van Angeren, chef-hoefsmid aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; 2. Dr. R. H. J. Gallandat Huet, kapitein-paardenarts aan de Militaire Hoefsmidsschool te Amersfoort; 3. H. Hagen, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Steenwijk; 4. P. H. van Kempen, veearts te Echt; 5. J. Plet, veearts te Heerenveen; 6. Dr. J. Staal, veearts te Assen;

c. tot plaatsvervangend lid, tevens plaatsvervangend voorzitter: A. W. Heidema, secretaris der Nationale Vereeniging tot bevordering der paardenfokkerij in Nederland, te 's-Gravenhage;

d. tot plaatsvervangende leden: 1. P. Bongaarts, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Maasniel; 2. A. Frederikse, majoor-dirigeerend paardenarts b. d. te Utrecht; 3. H. Kerckhaert, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Stoppeldijk; 4. H. A. Kroes, leeraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen; 5. M. Ritsema, onderwijzer in practisch hoefbeslag te Appingedam; 6. Dr. G. M. van der Plank, conservator aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht; 7. J. de Vries Dzn., secretaris-penningmeester van het Stamboek voor het Nederlandsch Trekpaard (Belgisch type), te 's-Gravenhage.

— Demonstraties in het Nijverheidslaboratorium te Delft. — In het Nijverheidslaboratorium te Delft, Nieuwe Laan 76 A, zullen in de maand October demonstraties worden gehouden met *electrische soldeerbouten* en daarna met *gasovens*.

Voor deze demonstraties werd reeds door verscheidene firma's medewerking toegezegd. Mochten nog andere Nederlandsche fabrikanten of vertegenwoordigers van buitenlandsche huizen daaraan willen deelnemen, dan wordt hun verzocht dit ter kennis te brengen van den Directeur van het Nijverheidslaboratorium, die uitteraard bereid is alle gewenschte inlichtingen te verschaffen.

(u. Handelsberichten.)

PERSOVERZICHT.

— *Vierkant of „recht” gaan.* Onder tal van practici wordt in plaats van: „het paard gaat goed vierkant” gewoonlijk gezegd; „het paard gaat goed recht.” Het is in Duitschland regel om ook te schrijven van rechten d.i. „geraden” gang. Geen van beide is onjuist, doch o.i. is aan vierkant de voorkeur te geven.

In tegenstelling van „recht” wordt van scheef gesproken. Gewoonlijk bedoelt men hiermede Franschen stand. Toontrederstand wordt meestal bij den naam genoemd.

— *Koot-lengte.* De ervaring heeft ons geleerd dat militaire paardenkenners de lange koot prefereeren boven een meer korte; de Nederlandsche fokkers van Oldenburgers en Belgen denken er anders over. Het uiteenloopende inzicht is o.i. verklaarbaar. De militaire kenner is gewend aan het paard met meer bloed, bestemd voor rijdienst of voor lichter trekwerk over langere afstanden. Ieder paard moet beoordeeld worden in verband met de diensten waarvoor het bestemd is. De langere koot met droog weefsel en veerkrachtige beweging zal voor het rij- en ook nog voor het artilleriepaard grootere gebruikswaarde geven dan de kortere koot; de laatste is voor het landbouw-tuigpaard (Oldenburger) en in nog sterkere mate voor het zware werkpaard, het sleeperspaard, te verkiezen, omdat de zware romp te hooge eischen stelt aan het bandenapparaat bij het doorzakken in den kogel. Zoo kunnen wij ons voorstellen dat hierover de leden eener commissie, deels uit fokkers en deels uit militairen bestaande, wel eens verschillend denken.

(u. „*Het Paard*”).

— *De Duitse ijzermarkt.* Het tijdschrift *Stahl und Eisen* bericht omtrent den toestand op de Duitse ijzermarkt, dat deze in Augustus onder den invloed van een buitengewoon levendige vraag heeft gestaan, aangezien de verbruikers zich nog tijdig voor het van kracht worden van de te verwachten prijsverhoogingen wilden dekken. De vraag was dientengevolge op elk gebied groot. Slechts dikke platen maakten een uitzondering, daarentegen werden vooral staal en vormijzer, middelmatig dikke en dunne platen zoo veel mogelijk gekocht. De buitenlandsche vraag was niet bevredigend; de uitvoerprijzen toonden dan ook een neiging tot dalen. De Belgische concurrentie doet zich ernstig gevoelen, doch de Engelsche nog meer, daar Engeland prompter levert.

(u. *N. R. C.* v. 10 Sept.)

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

We ontvingen enkele dagen geleden ter recensie het Handboek voor Smeden, door R. van der Wal, opnieuw bewerkt door P. A. Capel, leeraar aan de 2e Ambachtsschool te Amsterdam. Het is een lijvig werk en ziet er bij eersten indruk mooi verzorgd uit. Uitgever A. E. Kluwer te Deventer, prijs f 8.— ingenaaid, f 9.50 gebonden. — We komen nog nader op dit boekwerk terug.

Examen ter verkrijging van een Rijksdiploma als hoefsmid.

NAJAARSEXAMEN 1922.

Dit examen zal te **Utrecht** gehouden worden in de maanden **October, November** en **December**.

Hij, die daaraan wenscht deel te nemen, wordt uitgenoodigd zich **vóór 10 October 1922** schriftelijk aan te melden bij den ondergeteekende, onder overlegging van de volgende stukken:

- a. een afschrift van de geboorte-acte;
- b. een bewijs dat hij de lagere school met vrucht heeft gevolgd;
- c. een bewijs dat hij ten minste drie jaren in het smidsvak is werkzaam geweest;
- d. een bewijs, dat hij een tweejarigen cursus in hoefbeslag heeft gevolgd, of een daarmee gelijkgestelde vakopleiding heeft genoten.

Zij, die **vóór 1 Juli 1919** een diploma als hoefsmid hebben behaald, worden enkel op grond van dit diploma toegelaten; zij melden zich schriftelijk aan, hebben bovengenoemde stukken niet over te leggen en brengen hun diploma's mee, als zij opgeroepen worden voor het examen.

Zij, die reeds eerder aan het examen ter verkrijging van een rijksdiploma als hoefsmid deelnamen, kunnen zich ook zonder inzending van bovengenoemde stukken aanmelden.

De secretaris der Examen-commissie:

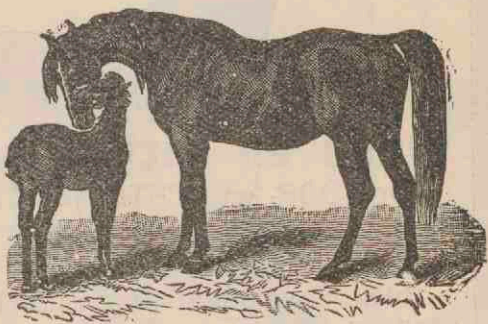
Dr. GALLANDAT HUET,

Regentesselaan 6 te Amersfoort.

„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok,

verslagen van rijkskeuringen, concourseren-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

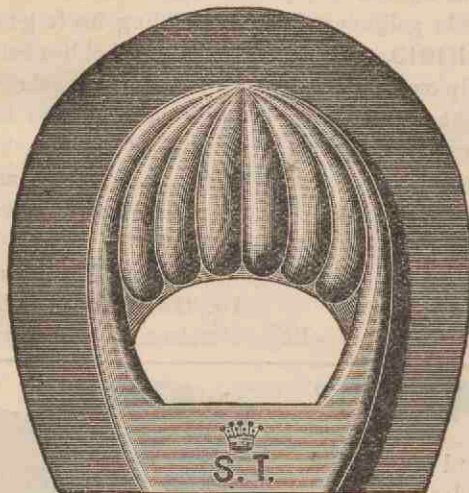
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukkzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

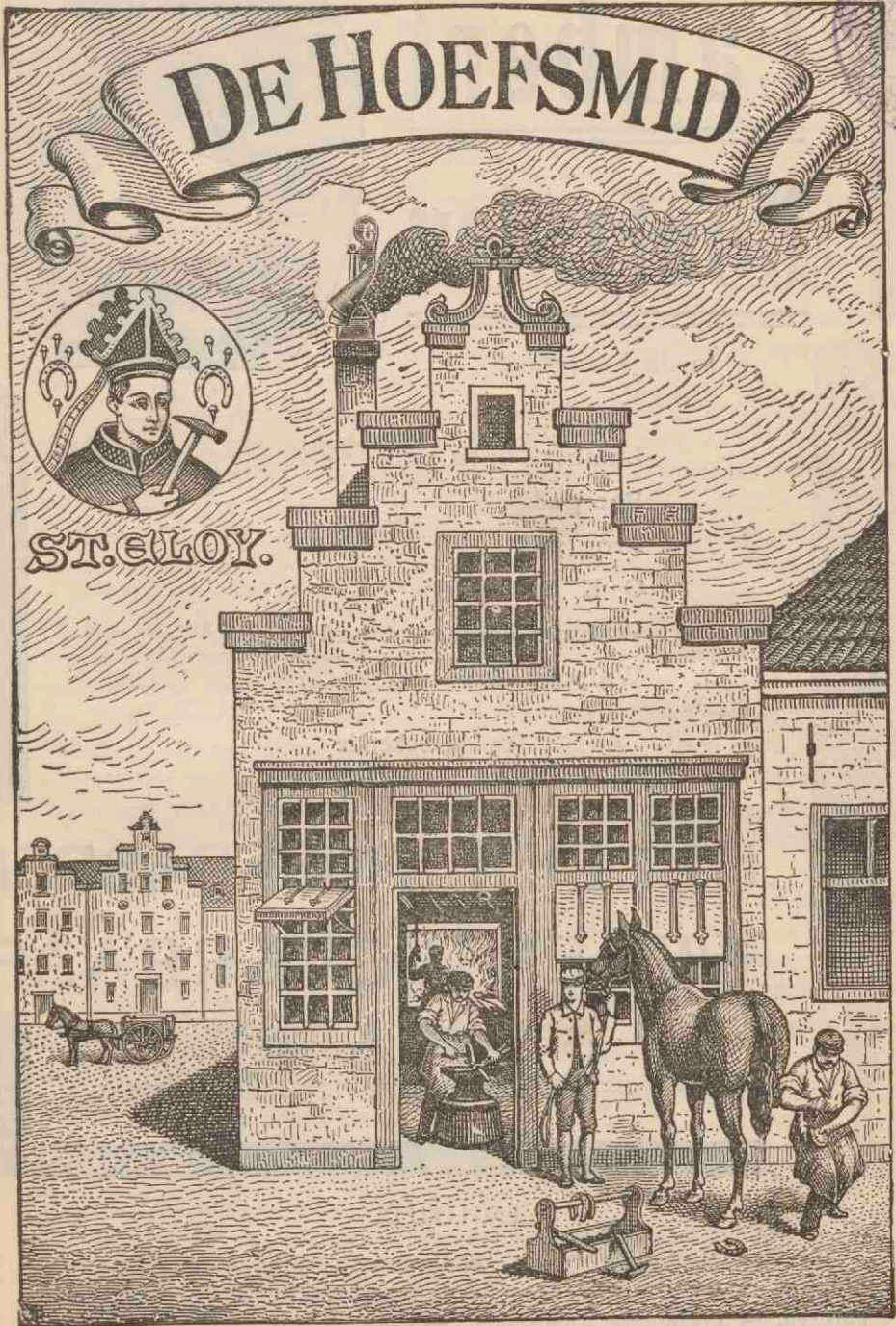
ROTTERDAM.

2397

27^e Jaargang — Aflevering 10. — 15 Oct. 1922.

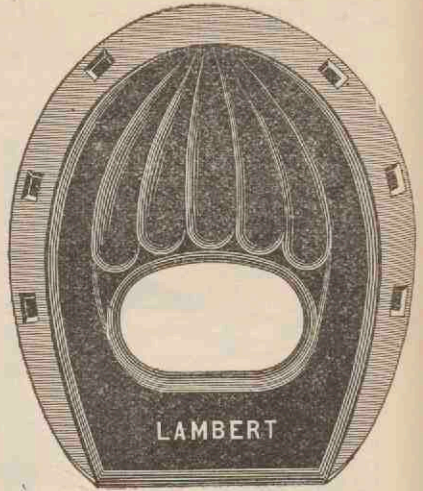
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Afdeeling Hoefbeslag op de Landbouwtentoonstelling te Alkmaar. — Aansprakelijkheid wegens door dieren veroorzaakte schade. — Ingezonden stukken. — Ingekomen boekwerken. — Korte mededeelingen. — Keuringen, Tentoonstellingen en Concoursen-hippique. — Persoverzicht. — Advertentiën.

AFDEELING HOEFBESLAG OP DE LANDBOUWTENTOONSTELLING TE ALKMAAR.

Ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de Nederlandsche Maatschappij van Landbouw, is te Alkmaar van 13 tot 16 September een landbouwtentoonstelling gehouden; in het programma werd onder No. 13 de afdeling Hoefbeslag beschreven. De commissie voor deze afdeling bestond uit de heeren C. Roodzant, Dierenarts te Alkmaar, voorzitter, M. Koopman, leeraar aan de ambachtschool en Th. A. Koelman, leeraar in hoefbeslag, secretaris. Het doel van deze afdeling was:

1e. Door het tentoonstellen van verschillende collectiën hoefijzers, hulpmiddelen, materialen en benodigdheden van allerlei aard, zoowel voor het onderwijs, als voor het vervaardigen van hoefijzers, het besnijden en beslaan van hoeven, propaganda te maken voor het groot belang van een goed hoefbeslag, daar dit een hoofdfactor is voor het landbouwbedrijf, en voorts om aanmoediging te geven voor een verdere bekwaming in het vak.

2e. Het publiek de groote beteekenis van het hoefsmidsvak te toonen en aan de vakmensen te laten zien, alles wat tot hun vak behoort. Het programma bevatte 5 rubrieken n.l.: 1e. Inzendingen handgesmede hoefijzers voor normaal beslag, bestaande uit tien ijzers, n.l. een paar voorijzers en een paar achterijzers zonder kalkoenen, een paar voor- en achterijzers met kalkoenen en een paar ijzers met stoot en kalkoenen. Deze ijzers moesten geheel voor het onderleggen gereed zijn en mochten niet zijn ingesmeerd, ingebrand, noch gevijld; zelfs de takeinden mochten niet zijn afgerond. Voor deze rubriek waren een verguld zilveren, een zilveren en een bronzen medaille als 1e, 2e en 3e prijs uitgelooft.

De 2e rubriek, waarvoor gelijkwaardige prijzen waren beschikbaar gesteld, bestond uit handgesmede hoefijzers voor abnormaal beslag; het getal in te zenden ijzers was niet gelimiteerd; de ijzers mochten echter niet op de vlakke zijn gevijld en moesten door den inzender zelf zijn vervaardigd. Deze beide rubrieken stonden slechts open voor hoefsmiden in Noord- en Zuid-Holland woonachtig; de inzendingen waren kosteloos.

De 3e rubriek vermeldde fabriekmatig vervaardigde hoefijzers; hiervoor waren twee prijzen beschikbaar.

De 4e groep bestond uit gereedschappen en materialen voor het besnijden en beslaan der hoeven en voor het vervaardigen van hoefijzers; ook hiervoor waren twee medailles uitgelooft.

Tenslotte de 5e rubriek: materialen en hulpmiddelen ten behoeve van het onderwijs, waarvoor 3 medailles waren beschikbaar gesteld.

Ziehier een mooie spijkskaart die dan ook vele liefhebbers heeft doen watertanden en tot inzenden heeft verleid. Voor de 1e rubriek bedroeg het getal inzenders 16, waarvan echter enkele waren thuisgebleven. In een

groote linnen tent was uitnemend voor de uitstalling gezorgd, zoodat *en jury en publiek* volop gelegenheid hadden om alles tot in bijzonderheden te bezichtigen. Het spijt ons echter te moeten zeggen, dat juist de kwaliteit dezer inzending tegenviel en dat geen enkele dezer inzenders prima werk vertoonde. Vele waren zelfs zeer onvoldoende, andere matig en slechts weinige goed te noemen. De jury meende dan ook, uit hoofde van fouten welke nog aan het werk der besten kleefden, hier geen eersten prijs te moeten toekennen. Welke aanmerkingen en fouten dan wel opgemerkt werden? Deze waren zeer uiteenlopend. Zoo kwam het voor dat de stoot los zat en bij een lichten hamerslag er reeds af viel; ook was de stoot wel scheef aangebracht, of te smal, te laag, te klein en te onbeduidend. De modellen der ijzers waren dikwijls niet mooi, zoowel wat betreft de achterijzers als de voorijzers, zij waren te breed en te recht, of ook wel te nauw in de takken. Een fout, waartegen veel gezondigd was, waren de nagelgaten; deze waren vaak te recht, te groot en te schraal; de richting was verkeerd en de ijzers droegen dan de sporen, dat de rits koud was nageslagen en de gaten van de bovenvlakte van het ijzer waren doorgestampt. Ook was de plaatsing der nagelgaten niet steeds correct en waren deze vaak te ver naar voren aangebracht. Vooral bij de kalkoenijzers viel dit op en juist hier mocht er toch zeker wel rekening mede gehouden zijn; men zal toch door het grootere gewicht der takken de nagels liever verder, dan vóór de helft aanbrengen om een soliede bevestiging te garandeeren. Als verdere tekortkomingen noem ik het niet voldoende zijn der draagvlakte, en wel door de afhellende vlakke onmiddellijk bij de nagelgaten te doen beginnen; verder het niet vlak smeden van de draagvlakte en het aanbrengen van zeer onbenullige lippen die te dun en te zwak aan de basis waren. Het spreekt vanzelf, dat deze fouten verdeeld waren en er ook vele goede ijzers bij waren. De 2e prijs werd toegekend aan den heer C. Zijp te Akersloot, de 3e prijs aan den heer S. Moorman te Helder. Door den jongenheer Nico Koelman, oud 14 jaar, waren ook eigen gemaakte ijzers ingezonden en ter aanmoediging werd aan dezen jeugdigen artist een eervolle vermelding uitgereikt.

De 2e rubriek telde 13 inzendingen en bijna elk dezer was zeer talrijk en uitgebreid. Vele dezer inzenders beschouwden blijkbaar ook het winterbeslag als een abnormaal beslag, en toch mag dit niet als zoodanig worden aangerekend. Winterbeslag is een normaal beslag, want dit laatste toch wordt onderverdeeld in zomer- en winterbeslag. Onder abnormaal beslag moet men verstaan de afwijkingen welke men aan de ijzers geeft ten behoeve van ziekelijke hoeven en afwijkingen in den gang of den stand van het paard. Het lijkt mij dan ook beter, teneinde aan een goede beoordeeling tegemoet te komen, om vooruit een lijst van ijzers op te geven. Nu waren er collecties bij bevattende: meerdere pantoffelijzers, verschillende voor- en achterstrijkijzers, voor- en achter-klapijzers, diverse soorten van balkijzers, zoolbeslag, ijzers met verdikte, verdunde en verbrede takken, halvemaanvormige ijzers en toonstukjes, verbandijzers, steltvoetijzers, ijzers van Stark-Guther, verschillende soorten klemhoefijzers en andere. Over het algemeen was in deze rubriek goed werk geleverd en slechts zullen wij enkele aan-

teekeningen afschrijven van ijzers die ons bijzonder opvielen. Zoo waren verscheidene ijzers met verdikte takken veel te zwaar, en waren de takken zelfs tot 3 maal de dikte van het ijzer opgestuikt; bij de balkijzers was vaak de balk te smal, de nagels waren ook veelal onvoldoende aangebracht, hetzij te ver naar voren, hetzij dat ze te schraal waren, of wel zondigden tegen de goede richting. Ook viel het bij vele ijzers op, dat de lippen ten eenemale onvoldoende waren; bij andere waren deze weer zeer hoog, spits en scherp, in één woord leelijk en gevaarlijk. Ook pantoffelijzers waren wel te zwaar gemaakt; dit was ook het geval met den balk van het Belgische balkijzer, welke haast dezelfde dikte van het ijzer bereikte. Onder de gewichtijzers viel ons op dat bij het aanbrengen van een buitengewicht de binnentak te zwaar gemaakt was. Zooals echter reeds gezegd, bevatte deze inzending beduidend beter werk dan de eerste groep; de prijzen werden als volgt toegekend: 1e prijs C. Zijp te Akersloot, 2e prijs D. Bos te Heiloo, 3e prijs G. Mous te Akersloot. Eervolle vermelding P. Blom te Oudkarspel.

De 3e rubriek was die van fabriekmatig vervaardigde hoefijzers, waarvoor een zilveren en een bronzen medaille als 1e en 2e prijs waren uitgelooft. Aanwezig was slechts ééne inzending; de hoefijzers, welke in grooten getale waren ingezonden, waren verre van mooi en voor een direct gebruik ongeschikt; hieronder wel te verstaan het niet bruikbaar zijn zonder groote en tijdroovende veranderingen aan te brengen. Zoo waren o. a. de nagelgaten te recht en in de groote tailles te schraal aangebracht, de afhelling liep vaak door tot op de nagelgaten en liet dus niet toe dat de zool op het ijzer mededroeg; verder waren de ijzers zeer onregelmatig afgewerkt met scherpe kanten aan de takken en boden aldus een ruw aanzien. De jury besloot dan ook om aan deze inzending geen prijs toe te kennen. Naar mij later werd medegedeeld, betrof het een jeugdige fabriek, welke slechts kort in werking is; dit hoorende is het ook niet te verwonderen daar wij toch uit de praktijk weten, welk een leertijd een fabriek in machinale hoefijzers in den regel moet doormaken om goed werk te kunnen leveren. Jammer was het dat in deze rubriek niet meer was ingezonden daar toch een overzicht van de producten van al onze hoefijzerfabrieken zeer interessant zou zijn geweest. Vooral nu het gebruik van machinale ijzers in vele streken zoo domineert, is dit een rubriek voor een tentoonstelling welke van veel belang is voor de hoefsmiden.

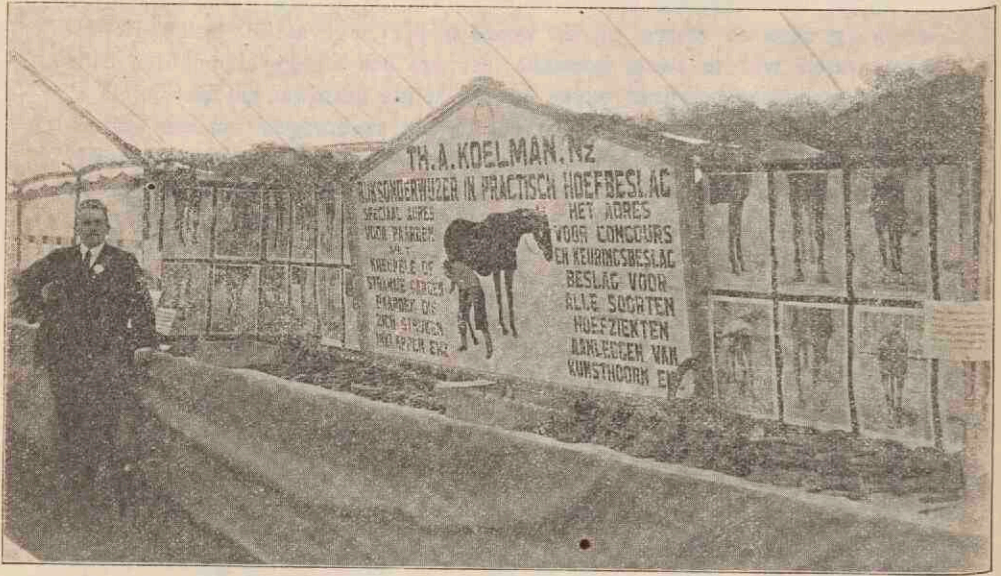
De 4e rubriek betrof: gereedschappen en materialen voor het besnijden en beslaan der hoeven en voor het vervaardigen van hoefijzers. Ook hiervoor waren 2 prijzen uitgelooft: een zilveren en een bronzen medaille.

De eenige inzender voor deze rubriek was de firma van Ree te Alkmaar; deze is er werkelijk in geslaagd een keurige en vrijwel geheel volledige inzending ten toon te stellen, waarvoor dan ook de haar toegekende eerste prijs volkomen verdiend was. Bij het handgereedschap misten wij een nietentang, welke tot de inventaris van elken militair hoefsmid moet behooren en ook zagen wij geen onderkappers.

Tenslotte de laatste rubriek: materiaal en hulpmiddelen voor het onderwijs. Hiervoor waren resp. een verguld zilveren, een zilveren en een bronzen

medaille als 1e, 2e en 3e prijs uitgelooft. Ook hier was slechts één inzender, n.l. de heer Th. A. Koelman, Rijksonderwijzer in practisch hoefbeslag te Alkmaar. De inzending van den heer Koelman was keurig in orde en moeite noch kosten waren hier gespaard om goed voor den dag te komen. De 1e prijs werd hem toegekend en voor degenen die de tentoonstelling niet bezochten, moge bijgaande foto een beeld dezer inzending geven.

Behalve echter voor deze expositie, had de heer Koelman ook voor de aankleding van de tent gezorgd, d. w. z. overal zag men gedrukte opschriften en spreuken op het paard en het hoefbeslag betrekking hebbende, terwijl in zijn stand circulaires werden afgegeven, bevattende nuttige wenken aan H.H. paardenhouders.

Ten slotte zij nog vermeld dat in de tent voor Wetenschap en organisatie, de Militaire Hoefsmidschool een inzending demonstreerde welke een beeld gaf van den gang van het onderwijs aldaar en tevens een uitgebreide verzameling te zien gaf van alles het hoefbeslag betreffende.

Echter ook in andere opzichten is deze tentoonstelling inzake het hoefbeslag benut. Op initiatief van de combinatie Noord-Holland van den Bond van Smedenpatroons in Nederland, zijn met welwillende medewerking van het Hoofdcomité der tentoonstelling, twee demonstratie-dagen gehouden; op elk dezer dagen werden twee paarden beslagen, elk paard door een hoefsmid met behulp van een halfwas knecht. Door een contrôle-commissie, competent voor deze taak, werd bij elk dezer demonstraties een gedetailleerde tijdopname gedaan, om aldus den paardenhouders te laten zien, hoeveel tijd benoodigd was voor een degelijke uitvoering van het beslag en om hierdoor te komen tot het erkennen en respecteeren van een vast te stellen tarief voor het hoefbeslag. De belangstelling voor deze demonstraties was zeer groot, zoowel van de zijde der hoefsmiden als van die der

landbouwers; de regeling was uitmuntend, zoodat de hoefsmeden ongestoord hun werk konden verrichten en het publiek alle gelegenheid had om de verrichtingen gade te slaan. De tijd van elke handeling werd afzonderlijk genoteerd, zooals: beoordeeling van het paard, afnemen 1e, 2e, 3e en 4e ijzer, het besnijden van 1en, 2en, 3en en 4en hoef, het afhakken van het benodigde ijzer, het maken van het 1e paar en van het 2e paar ijzers, het oprichten van het 1e en 2e paar ijzers, het passen van het 1e, 2e, 3e en 4e ijzer, het ondernagelen van het 1e, 2e, 3e en 4e ijzer, het dichtmaken van den 1en, 2en, 3en en 4en hoef en tenslotte het stoppen en smeren der hoeven. Elk dezer werkzaamheden werd deskundig beoordeeld omdat de opzet was dat een deugdelijk beslag moest worden geleverd en dus geen prutswerk de maatstaf zou worden voor een prijsbepaling.

Van 2 der 4 deelnemers was het werk dermate onvoldoende dat het niet in aanmerking kwam om voor tijdsbepaling te dienen. De regelingscommissie had voor alles goed gezorgd; niet alleen was de afzetting van het terrein voldoende, doch ook de paarden stonden, met een deken op, droog en beschut onder een flink afdak. Hieronder waren ook opgesteld twee veldsmidsen, 2 aanbeelden, een bankschroef, een slijpsteen en twee koelbakken, terwijl stafijzer en nagels in voldoende hoeveelheid aanwezig waren. Hieronder volgen de uitslagen van deze demonstraties.

Tijd benodigd voor:	1e deelnemer	2e deelnemer	3e deelnemer	4e deelnemer
Beoordeeling van het paard	4½ m.	2½ m.	2 m.	1 m.
Afnemen der 4 ijzers	3½	7	7	2½
Besnijden der 4 hoeven	14	15	8	15½
Afhakken van het benodigde ijzer .	4	4½	5	5
Maken van het 1e paar ijzers . . .	17	21	18	15
" " " 2e " " . . .	13	12	16	14
Oprichten " " 1e " " . . .	8	6	9	3
" " " 2e " " . . .	6	11	9½	3
Passen der 4 ijzers	19	22	15	15
Ondernagelen der 4 ijzers	8	16½	11	16½
Dichtmaken der 4 hoeven	9	12½	16	14
Stoppen en smeren der hoeven . . .	4	6	5	5
Totaal-tijd voor het benodigde beslag	110 m.	136 m.	121½ m.	109½ m.

Het ligt niet op mijn weg hieruit een prijsberekening op te stellen; zeer waarschijnlijk zal de Commissie echter deze gegevens hiervoor wel gebruiken en zien wij deze prijsberekening te gelegener tijd tegemoet. Talrijk zijn echter de factoren die bij deze tijdsberekening in aanmerking genomen moeten worden; zoo is b.v. het werken aan een veldsmidse beslist achter te stellen en dus langzamer dan in de smederij, waartegenover weer staat,

dat de hierboven geplaatste optelsom weer veel te geflatteerd is wat den tijdsduur betreft. Er gaat toch noodzakelijk veel tijd verloren tusschen de verschillende boven berekende handelingen in, en in een zaak is dit tijdsverlies vanzelf nog grooter. De landbouwers hebben nu echter kunnen zien, dat toch zeker wel 2 uur berekend mag worden als tijdsduur voor de handeling van een vierkant zomerbeslag van een paard en dat dus in geen geval een kortere termijn als basis voor de prijsberekening hiervan zal mogen worden aangenomen.

Tenslotte nog een woord van dank aan de Commissie voor hoefbeslag van de Alkmaarsche Landbouwtentoonstelling voor de gastvrijheid mij bij deze demonstraties in den ring verleend en voor de aldaar verstrekte inlichtingen.

G. H.

AANSPRAKELIJKHEID WEGENS DOOR DIEREN VEROORZAAKTE SCHADE.

Mr. J. Munters te Klundert, schreef hierover in „Het Paard” van 15 Sept. j.l. het volgende:

Degene, die met schuld een onrechtmatige handeling verricht, waardoor aan een derde schade wordt toegebracht, is verplicht de geleden schade te vergoeden.

Natuurlijk. Het zou toch al zeer onbillijk zijn, dat iemand, zonder recht op vergoeding, de nadeelige gevolgen moet dragen van de onrechtmatige daad van een ander, die nota bene met schuld, d. i. met bewust toedoen, gehandeld heeft.

Redelijk is dus, dat hij, die scha veroorzaakt, de scha vergoedt. Zoo gesteld, is deze regel echter niet juist. Er moet nog iets aan toegevoegd worden. Want anders zou men tot de gevolgtrekking komen, dat ieder, die door zijn handelingen een ander benadeelt, tot schadevergoeding gehouden is. In de eerste plaats moet de handeling onrechtmatig zijn. En wanneer de handeling onrechtmatig is, kan het toch nog gebeuren, dat geen schadevergoeding gepraesteerd wordt.

In den tegenwoordigen tijd worden talloos vele onrechtmatige schadeveroorzakende handelingen verricht, terwijl toch de daders vrij uitgaan. De reden is, dat zij geen schuld hadden. Hun handelingen en de daardoor teweeggebrachte schade waren te wijten aan overmacht, een ongeluk, de schuld van den gelaedeerde.

Men denke aan de toenemende auto- en motorongevallen en ongevallen met paarden.

Er moet schuld in het spel zijn. Schuld aan den kant van hen, die de schade veroorzaakt. Eerst dan, wanneer deze met schuld heeft gehandeld en de schuld bewezen is, kan vergoeding tegemoet gezien worden. De gelaedeerde partij moet de schuld bewijzen. Als zij hiertoe niet in staat is, wordt de schade niet vergoed.

„Elke *onrechtmatige* daad, waardoor aan een ander schade wordt toegebracht, stelt dengene, door wiens *schuld* die schade veroorzaakt is, in de verplichting om dezelve te vergoeden.”

art. 1401 B. W.

Niet alleen is men verantwoordelijk voor de schade, die men door zijn eigen daad veroorzaakt heeft, maar ook voor de schade veroorzaakt door personen, voor wie men aansprakelijk is (zooals minderjarige kinderen, ondergeschikten binnen den kring van hun werkzaamheden) of door zaken, welke men onder zijn opzicht heeft.

Zoo is, volgens art. 1404 B. W. „de eigenaar van een dier of degene die zich van hetzelfde bedient, zoolang het tot zijn gebruik verstrekt, aansprakelijk wegens de schade, welke het dier heeft veroorzaakt, hetzij hetzelfde onder zijn toezicht en bewaring, dan wel verdwaald of ontsnapt zij.”

Wat is hier het eigenaardige?

Voorop zij gesteld, dat de scha moet worden vergoed door hem, door wiens schuld ze is veroorzaakt.

In het geval van art. 1401 moet schade en schuld door den gedupeerde bewezen worden, om op schavergoeding aanspraak te kunnen maken.

Met art. 1404 is dit anders. Al spreekt dit artikel niet van schuld, toch is schuld vereischt om van den dader vergoeding van schade te kunnen vorderen. Doch de eischer, de gedupeerde partij, behoeft haar niet te bewijzen. De schuld wordt *vermoed* te bestaan. De eigenaar van het dier of degene die er zich van bedient, worden vermoed schuld te hebben, — worden verondersteld welbewust niet de noodige maatregelen te hebben getroffen om het veroorzaken van schade te voorkomen of ook welbewust het veroorzaken van scha te hebben bevorderd. Men denke aan het onbeheerd laten staan van een paard of paard en rijtuig, het rijden met onbetrouwbare paarden. Kan de wederpartij dit vermoeden niet ontzenuwen door haar onschuld aan te toonen, dan moet ze de aangebrachte schade vergoeden.

Dit is ook de opvatting van den Hoogen Raad, blijkens zijn arrest d.d. 29 Mei 1916. Iemand had met een wagen, bespannen met twee paarden een lantaarnpaal omvergereden. De gemeente, aan welke de paal toebehoorde, gaat procederen, met het resultaat, dat bijaldien de gemeente heeft bewezen de gestelde feiten (het omverrijden van den lantaarnpaal) de door haar ingestelde vordering tot schavergoeding kan volgen, *tenzij* de voerman het bewijs levert, dat het ongeval niet aan zijn schuld is te wijten.”

Met andere woorden, de gelaedeerde partij, i.c. de gemeente, behoeft geen bewijs van schuld te leveren, doch de wederpartij moet aantoonen, dat ze niet schuldig is. De gelaedeerde partij kan volstaan met het bewijs der feiten, de andere partij moet, om vrij uit te kunnen gaan, zich beroepen op een of anderen vorm van overmacht en daarvan bewijs leveren, hetgeen niet altijd even gemakkelijk is.

INGEZONDEN STUKKEN.

M. de Redacteur,

Tegen het ingezonden stuk aangaande hoefbeslag legerpaarden, opgenomen in de vorige aflevering, wil ik protesteeren. Waarom zouden de paarden der Koninklijke Maréchaussee niet even goed beslagen kunnen worden door burgerhoefsmeden, onderwijzers in praktisch hoefbeslag, waarvan ons land er ± 50 telt, of wel door gediplomeerden met rijks-diploma, tegen een

goeden prijs? Het zou heel wat voordeel opleveren, terwijl het toezicht op het beslag even goed kan doorgaan. De burgerhoefsmiden zullen heel goed bereid zijn den raad van een deskundige op te volgen.

Een militair hoefsmid is heel goed onderlegd, maar wordt die kennis in de praktijk wel steeds nagevolgd? Het koude beslag laat nog veel te wenschen over, de ijzers kunnen dan niet naar den voet gepast worden, en al zet men ze ook wat wijder of nauwer, passen doen ze niet. Men kan de ijzers naar een vorig beslag passen, maar de voeten zijn aan veranderingen onderhevig, zoodat de ijzers er niet sterk kunnen worden ondergelegd. En zijn de ijzers te lang, dan worden de verzenen wat lager gemaakt, — zijn zij wat kort dan de toon meer dan normaal ingekort. Dit zijn ongewenschte zaken.

Zeker, zoo'n hoefsmid bij de militaire Politie te Amsterdam heeft goed z'n werk, maar het loon dat hij er voor ontvangt zal vrij wat hooger zijn dan van een collega in de burgermaatschappij, waar de concurrentienijd zich aardig doet gevoelen.

Ik zou het toejuichen als de paarden der Maréch. door de burgerhoefsmiden beslagen werden; wanneer het behoorlijk loonend is behoeft het door geen knechts te gebeuren en kan er voldoende zorg aan worden besteed.
Een Onderwijzer Hoefsmid.

Geachte Redactie,

Zou er misschien een verklaring voor de verbinding van hoornplaatjes en vleeschplaatjes gelegen zijn in de volgende overweging?

Bij het neerzetten van het been komt de zool van het hoefbeen te dragen op de vleeschzool, welke op haar beurt weer op de hoornzool komt. Hierdoor komt dus een zacht bestanddeel (vleeschzool) onvermijdelijk in de drukking tusschen twee harde (hoefbeen-zoolvlakte en hoornzool) en de vleeschzool zal dus moeten uitzetten, waaruit volgt dat de hoornige hoef eenigszins ruim om den vleeschwand moet passen, aangezien de vleeschzool als zacht bestanddeel onmogelijk het harde hoorn kan doen uitzetten. Denken wij nu de vleesch- en hoornplaatjes weg, en dus de binnenzijde hoornwand en buitenzijde vleeschwand glad af, dan was de hoornhoef beweegbaar om den vleeschwand. Om dit te voorkomen is er bedoelde verbinding. Vervolgens krijgt men bij het uitzetten van de vleeschzool een platter worden van deze; wordt het been weer opgenomen dan zal de vleeschzool weder terugveeren, dus dikker worden. Bij de beweging zal dus het hoefbeen, met vleeschwand bedekt, eenigszins op en neer gaan in den hoef en deze beweging kan door vleesch- en hoornplaatjes plaats vinden doordat deze als het ware als schuifbaantjes dienst doen. Het op en neer gaan van hoefbeen en vleeschwand is alzoo de allereerste werking van het hoefmechanisme. Daarom is het, onze plicht zoo eenigszins mogelijk de hoornzool mede te laten dragen ter bevordering van het hoefmechanisme. Misschien zou bovenstaande ook een verklaring kunnen geven voor hoefbevangenheid (tengevolge van oververmoeidheid, waardoor de vleeschzool haar veering heeft verloren en het hoefbeen blijvend iets zakt) en ringhoeven (verplaatsing hoefbeen en onregelmatige hoorngroei).

's-Gravenhage, October.

H. Weijermans.

BELGISCH BESLAG.

Slecht beslag en ijzers van 1½ Kilo.

In „Het Paard” van den 15en September laatst stond eene mededeeling van Mr. P. A. Butler Pzn. uit Biezelinghe (Zeeland), die ik volgaarne een weinig zou willen bespreken.

Er is in die mededeeling spraak van een merrie *vermoedelijk beslagen volgens de zoogenaamde Belgische methode.*

Volgens Mr. Butler's beschrijving der hoefijzers en het lichtbeeld dat die beschrijving toelicht, moet een vakman onmiddellijk besluiten, dat het hier een beslag geldt, dat slechts op aanvraag van makelaars en paardenkooplieden nog al eens door knoeters van hoefsmeden gebruikt wordt.

Sommige paardenhandelaars denken hunne paarden, zoo beslagen, beter aan den man te zullen kunnen brengen.

Mr. Butler noemt zulk geknoei, een beslag, vermoedelijk volgens de Belgische methode bewerkt. Ofwel kent M. Butler het Belgisch beslag niet, en dan spreekt hij gelijk een blindgeboorne over kleuren, ofwel weet M. Butler hoe in België gewerkt wordt, en in dat geval mag hij, in zijne mededeeling van geene zoogenaamde Belgische methode spreken, wil hij handelen als eerlijk en kundig vakman. Om het slecht gedacht over het Belgisch beslag dat bij de lezers van „Het Paard” zou kunnen ontstaan zijn, te doen verdwijnen, zal ik hun zeggen, dat het beslag volgens de Belgische school bewerkt, *het beste van geheel de wereld mag genoemd worden.*

We weten dat in Holland fel op het gebied der hoefsmederij gewrocht wordt, maar we weten ook, en het is een gekend feit, dat eenige dagen vóór elke Hollandsche landbouwtentoonstelling, leerlingen uit de Belgische hoefsmederijsschool geheel Nederland door gevraagd worden om de puikste paarden te beslagen volgens de Belgische methode. (Ik en wil hier geene namen noemen, want er wonen van die leerlingen in Zeeland, in de gemeente van M. Butler zelf).

Ons dunkens is dit een klaar bewijs, dat de Belgische methode in Holland reeds gekend is en gewaardeerd wordt.

Brussel, 22 September 1922.

Professor Hermans.

(u. „Het Paard” v. 29 Sept. '22).

INGEKOMEN BOEKWERKEN.

HANDBOEK VOOR SMEDEN.

Reeds vermeldden we in ons blad de verschijning van een 2e bewerkte druk van het „Handboek voor Smeden”, uitgegeven door de firma Kluwer te Deventer en voegden er toen bij nog bij wel eens nader op genoemd werk terug te komen. We hebben het eens voor ons gelegd en losjes door gebladerd, niet grondig gelezen dus nog. Het is een lijvig boekdeel, dat blijkt terstond, meer dan 400 bladzijden beslaand en keurig uitgevoerd met vele duidelijke, fraaie afbeeldingen. Oorspronkelijk werd het geschreven door wijlen den heer R. van der Wal, in leven leeraar aan de Ambachtsschool te Tiel en deskundigen noemden het een voortreffelijk handboek. De nieuwe uitgave is van de hand des heeren P. A. Capel,

leeraar aan de 2e Ambachtsschool te Amsterdam, en in overeenstemming met de nieuwere opvattingen en toepassingen bewerkt en uitgebreid. Ondanks deze uitbreidingen, zoo lezen we in den prospectus, is men er in geslaagd het boek tegen denzelfden prijs als van den 1en druk (f 8.— ingenaaid, f 9.50 gebonden) in den handel te brengen, welke dan ook om inhoud en afwerking allerminst te hoog kan worden aangemerkt.

Niet minder dan dertig hoofdstukken vinden er een bespreking. De eerste vijf zijn gewijd aan het ijzer en aanverwante metalen. „Het ijzer, dat door zijn deugdzaamheid bij geringe kostbaarheid alle andere metalen overtreft en door groote vorderingen der techniek het hout en andere stoffen heeft weten te verdringen, is het belangrijkste en meest gebruikte metaal in onzen tijd”, aldus begint schr. een uitgebreide verhandeling over dit onderwerp. De geschiedenis van het ijzer, z'n smeedbaarheid, smeltbaarheid en hardheid, samenstelling en grootste bruikbaarheid in verband met koolstofgehalte en aanwezigheid van andere stoffen worden nader besproken. Voorts de bereiding van het ijzer door afscheiding uit de ertsen uit de verschillende landen en het smeltprocedé in den hoogoven. Deze zelf wordt uitvoerig beschreven. De eerste, in 1740 te Essen gebouwde houtskool-oven leverde slechts 1500 K.G. of 1½ ton per dag, terwijl in Amerika tegenwoordig hoog-ovens zijn welke tot 600 en enkele zelfs tot 1000 ton ruwijzer per dag produceeren! Ook in Duitschland zijn er die tot 500 ton daags gaan. Het ruw-ijzer van den hoogoven kent men in verschillende soorten, welke vermeld worden, alsmede de bruikbaarheid ervan. Een geheel hoofdstuk is gewijd aan het gietijzer, de wijze van bereiding, deugden en gebreken, beoordeeling er van, ongelijkmatige afkoeling bij groote gietstukken met kans op scheuren enz., aanwending van het gietijzer, sterkte, drukvastheid en trekvastheid, tabellen over verschillende belastingen van massieve gegoten kolommen, draagvermogen van holle gietijzeren kolommen enz. Dan behandelt schr. het smeedbaar gietijzer even en vervolgt in hoofdstuk III met een bespreking over smeedijzer.

Hierin lezen we de vervaardiging van smeedbaar ijzer en staal uit ruw-ijzer, de wijze waarop deze plaats vindt (puddel-ovens), de bereiding van zacht staal voor constructie en andere doeleinden (smeltijzer, vloeijzer) in convertoren, uitvoerig toegelicht. Bespreking vinden dan Thomas-staal, Siemens-Martin-staal, hun bereiding in de ovens en nog een paar methoden worden uiteengezet. Dan geeft schr. een overzicht van Vorm-gietstaal, gereedschapstaal, cement-staal, staal vermengd met andere metalen en snelsnij-staal. Dit laatste geeft aan gereedschappen welke er van gemaakt zijn een veel hoger snijvermogen dan die gemaakt van gewoon staal. Boren van dat staal kan men veel sneller laten draaien. Voor den smid is, ongeacht den hooger prijs, het gebruik van dit staal van groot voordeel en daarom komt schr. er in het hoofdstuk „Het harden van gereedschappen” nog uitvoerig op terug.

De meest gebruikt wordende soorten smeedijzer met haar eigenschappen en afmetingen behandelt schr. in hoofdstuk IV, welk hij begint met uiteen te zetten het foutieve in de meening van vele smeden om de kwaliteit van het ijzer te beoordeelen naar de plaats van herkomst. Men meent veelal dat

het Engelsche ijzer (OR, PC, BC) altijd slecht is, het Duitsche (WB, WB kroon, PLH, Leeuwijzer) best, het Zweedsche (b.v. SP) zoo taai als leer" etc., echter dit is onjuist. In Duitschland vervaardigt men ook slechte ijzer-soorten en het Engelsche behoeft heelemaal niet slecht te zijn (Lowmoor-ijzer uit Bradford b.v.). In twee hoofdsorten: wel- en smeltijzer is het smeedijzer te verdeelen en deze soorten worden nader omschreven in hun hoedanigheden en toepassing. Een geoefend smid dient op het oog de maten van het ijzer te kunnen schatten, tot op $\frac{1}{16}$ " nauwkeurig. Voorts moet hij enkele maten in het geheugen prenten wat betreft herleiding van Engelsche duimen in m.M. (een tabel hierover wordt er bij vermeld). Verschillende merken van staafijzer, als Zweedsch (SP), PLH kroonijzer, Duitsch kroonijzer, en van de ordinaire soorten het Belgisch No. 2, Engelsch OR en BC en hun deugden en gebreken en het gewicht per strekkenden meter worden beschreven. Het Siemens-Martin-staal vindt aanwending voor wielbanden en andere krachtige smeedstukken. In een voorbeeld, met behulp van uitvoerige tabel, geeft schr. een berekening van het gewicht bij staven van verschillende doorsneden of van stukken smeedwerk, waarvan vooraf de prijs moet worden bepaald. Hierna komt het plaatijzer aan de beurt, vroeger hoofdzakelijk gebruikt tot het vervaardigen van harnassen, schilden van ridders en wapenknechten, tegenwoordig voor kachels, haarden enz. De Luiksche, Duitsche en gepolijste staalplaat behandelt schr. vervolgens en daarna geperforeerd plaatijzer, gegolfd plaatijzer (dakbedekking), met gewichtsberekening, ketelplaten, bandijzer (karns, melkvaten, emmers), ijzerdraad, gegoten ijzeren pijpen (buisfabricatie), stoompijpen en profielijzer (voor bruggen, hijschkransen, loodsen enz.); onder dit laatste vallen U-ijzer, Z-ijzer, kwadrantijzer, hoekijzer, in teekening voorgesteld.

De aanverwante metalen van het ijzer bespreekt schr. kort in hoofdstuk V. Koper, geel-koper, lood, zink, tin, soldeer en zacht- of tinsoldeer behooren er toe.

Een volgend maal nog een en ander uit dit voor smeden nuttige boek.

KORTE MEDEDELINGEN.

— De eerste. Op 26 September l.l. slaagde aan de Staatshoefsmidschool te Brussel voor leeraar-hoefsmid de heer A. J. Schieman te Axel. Gedurende het bestaan dezer school is hij de eerste buitenlander die het diploma kon verwerven. Dit diploma eischt het doorloopen van een tweejarigen cursus. Het is den heer Schieman gelukt het examen in den tijd van één jaar met succes af te leggen, want pas 17 October 1921 bezocht hij als leerling de school op geregelde wijze, elken Maandag. Evenwel is voor dit snelle resultaat een gedeeltelijke verklaring. De heer Schieman had namelijk vroeger reeds, door welwillende medewerking van den bekenden fokker Ph. J. v. Dixhoorn, gedurende twee jaar praktische lessen ontvangen van den Directeur der Brusselsche school. Deze, de heer Bosman, kwam zoo om de twee maanden in de jaren '12 en '13 te Axel en van die lessen is natuurlijk zeer geprofiteerd. Het examen voor leeraar-hoefsmid bestond uit twee dagen. Den eersten moesten de deelnemers drie hoefijzers vervaardigen voor abnor-

maal beslag, waarvan twee voor ieder dezelfde waren en om het derde geloot werd. Ook werd dien dag het theoretisch gedeelte afgenomen en een collectie op de school vervaardigde hoefijzers ten getale van 52 beoordeeld, alsmede de gereedschappen en het schrijfboek, waarin de beschrijving der lessen stond geschreven. Den tweeden dag moest een paard worden beslagen aan de voorhoeven, te verdeelen in drieën: besnijden van den voet, maken en passen der ijzers, onderleggen en afwerken.

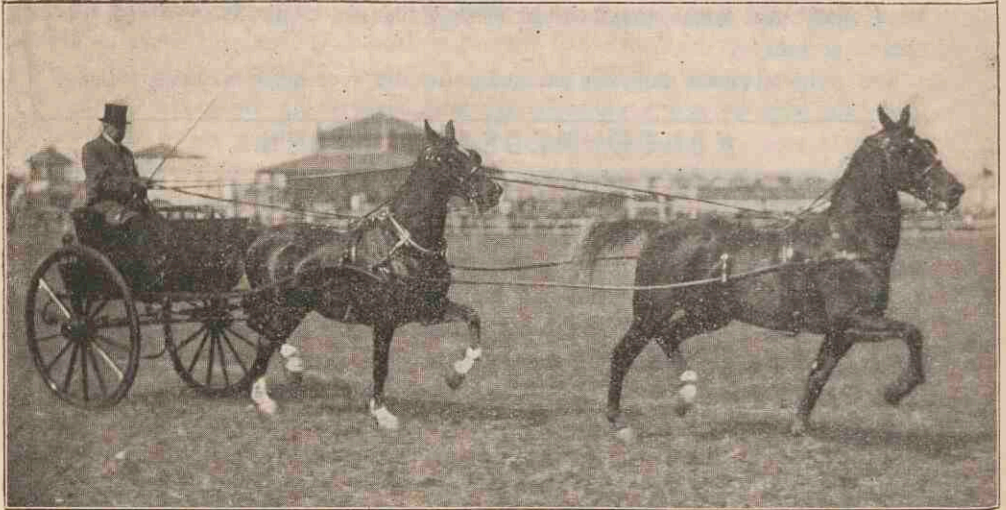
Met het goede resultaat, dat de heer Schieman bereikt heeft, wenschen we hem hartelijk geluk.

— De hoef en de beweging van het paard. Hierover heeft een paardenconsulent in Duitschland, de heer Krafft, een verhandeling geschreven, waarin onder meer te lezen is dat de smeden nog te vaak er toe overgaan om de hoeven te veel vrij te leggen van het ijzer. Als dit allereerst steunt op de *geheele* draagvlakte zal het hoefmechanisme veel gunstiger kunnen werken tot heil van den hoef en dus ook het paard.

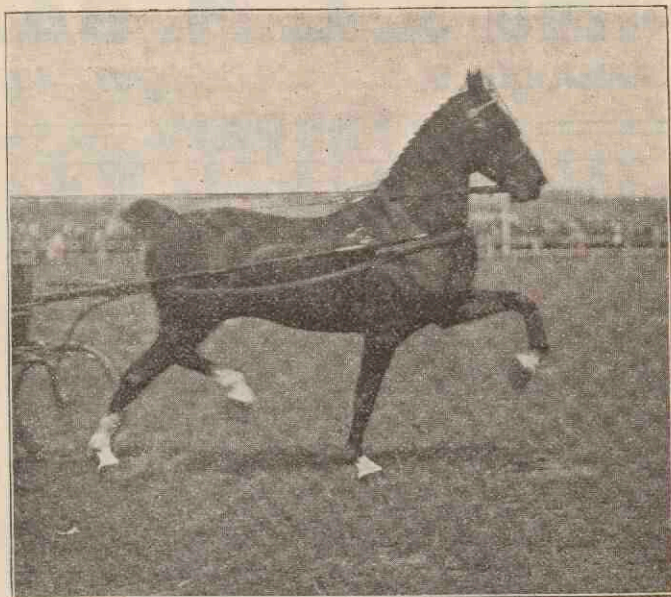

KEURINGEN, TENTOONSTELLINGEN EN CONCOURSEN HIPPIQUE.

In de Augustus-aflevering zijn afbeeldingen opgenomen van den kampioenhengst en de -merrie der trekpaardententoonstelling in Den Haag 1922. Wij laten hier volgen een 2-tal afbeeldingen van paarden, gekiekt op het concours-hippique te 's-Hage 1922, terwijl bij plaatsruimte in een volgende aflevering eens aanschouwelijk zal worden voorgesteld wat materiaal op premiekeuringen in de voorste rijen werden geplaatst.

Rozalie en *Hollandsch Glory*,
van Gebr. van de Haar te Zeist.

Little Tick, hackney-Poney v. Douair. Drory de Perez.

PERSOVERZICHT.

Duitsche ijzerprijzen. De commissie tot vaststelling van basisprijzen uit den Duitschen Staalbond heeft tot een nieuwe verhooging van de prijzen voor walsijzer met 67.7 pct. besloten. Met ingang van 11 Oct. werden de prijzen voor Thomasijzer als volgt: halfabrikaten M. M. 57 640 à M. 68,190, vormijzer M. 77,780, staafijzer M. 78,700, walsdraad M. 84,520, bandijzer M. 91,280, dikke en middelsoort platen M. 88 460 à M. 100,170, dunne platen M. 109,960 à M. 116,917. Tegelijkertijd is de toeslag voor Siemens Martin kwaliteiten tot M. 3599 voor staafijzer en dienovereenkomstig voor de overige soorten verhoogd. (u. N. R. C.)

De winteravonden komen !!

Waar deze beter aan te besteden dan aan vakstudie.

Het beste boek daarvoor is nog immer:

Het Hoefbeslag

Handleiding tot een rationeele uitoefening van het Hoefsmidsvak

door J. B. H. MOUBIS,

met 162 platen. — 6e druk.

Duizende hoefsmeden hebben door de studie hiervan hun diploma behaald. Na ontvangst van postwissel à f 3.— wordt het franco toegezonden door den Uitgever G. J. SLOTHOUWER, Amersfoort.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

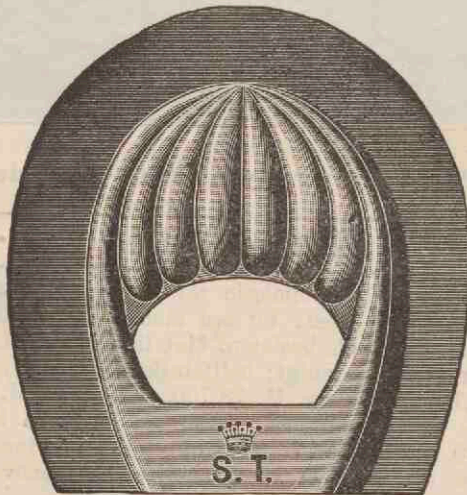
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukkzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokkzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

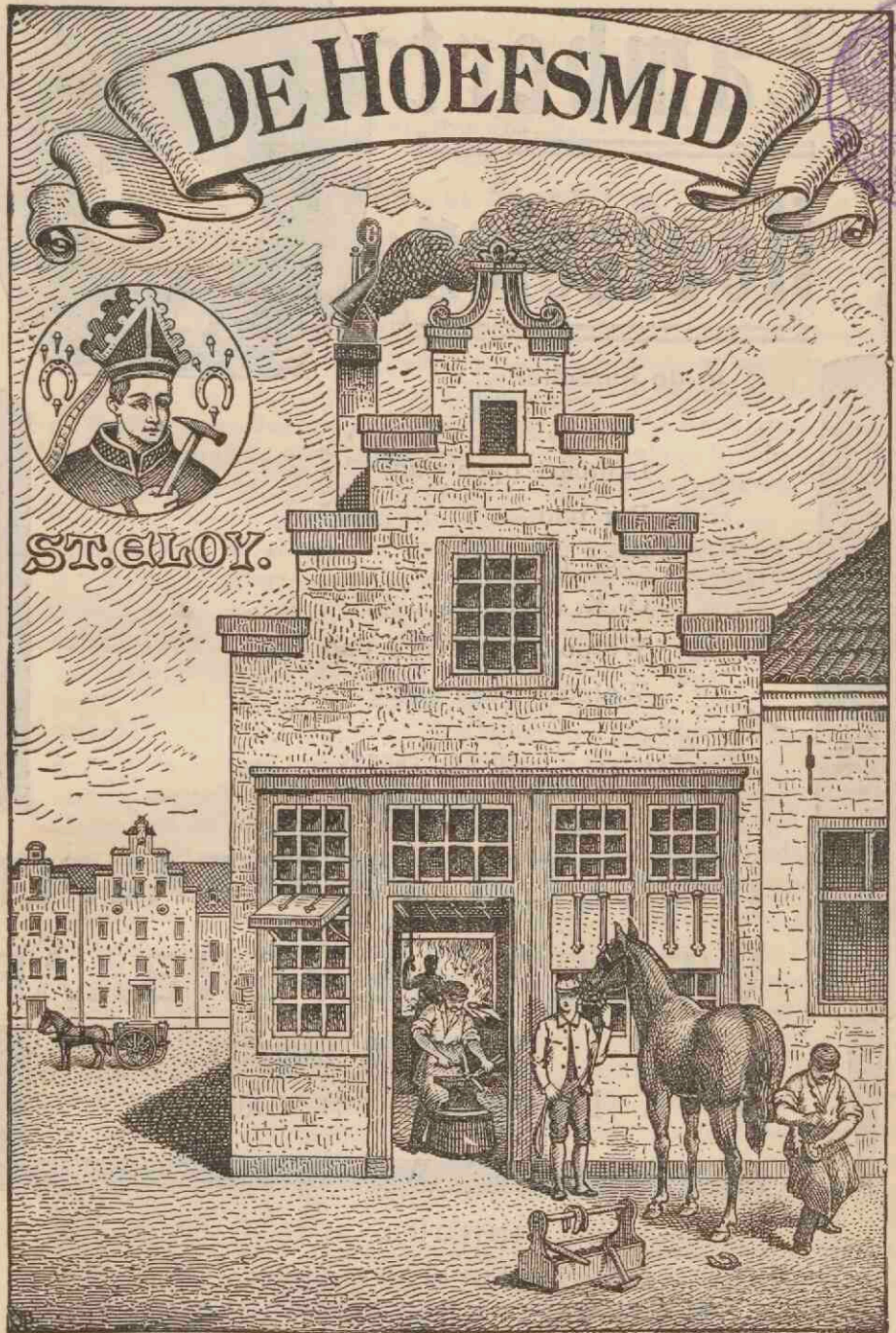
TEL. 1355

ROTTERDAM.

2397

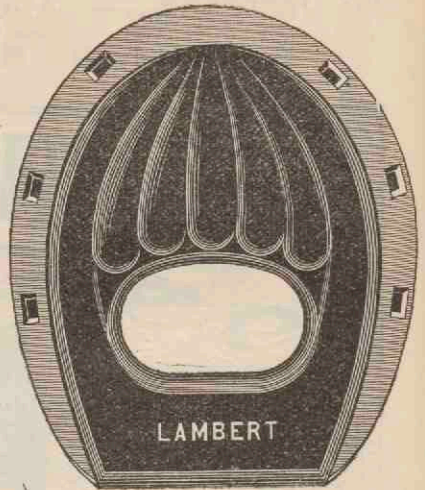
27^e Jaargang — Afleriving 11. — 15 Nov. 1922.
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole truss pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company
Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Noord-Brabant en het hoefbeslag. — Handboek voor smeden. — Ingezonden stukken. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET, Kapitein-Paardenarts.

(*Vervolg*).

Eindhoven en Omstreken.

De stad Eindhoven is de hoofdplaats van Kempenland, dat vroeger, in de 8e eeuw, Taxandria heette, terwijl de inwoners Taxanders genoemd werden. De eenige herinnering aan dezen naam vindt men nog terug in het thans nog bestaande dorp Tessenderlo. Men denkt dat de naam Kempenland, in 't latijn Campinia, afgeleid is van de Kimbren en ziet dus terug op een zeer lang verleden. Uit de archieven blijkt dat in de middeleeuwen de Geldersche vorsten reeds zeer veel gezag hadden in Kempenland en zoo droeg in 1203 Otto, de 2e Graaf van Gelder, zijn recht op Kempenland over aan Hendrik de 1e, Hertog van Brabant. Ook de bisschoppen van Utrecht hadden er vrij wat te zeggen, doch zij stonden op het einde der 13e eeuw hunne rechten af aan Hertog Jan de 1e. De eenige stad in dit land was Eindhoven, doch er werden bovendien 32 dorpen en heerlijkheden in aange troffen. Als zoodanig noemen wij Oorschot, Lommel, Bergeik, Woensel, Eersel, Bladel, Westerhoven, Valkenswaard, Reusel, Strijp, Zonderwijk en Veldhoven, Rijthoven, Waalre, Hoogeloon, Gestel, Oorle, Vessem, Stratum, Aalst, Hapert, Dommelen, Middelbeers, Hoogkasteren, Steensel, Duissel, Blaarthem en Meerveldhoven. De hoofdplaats Eindhoven ligt aan het riviertje de Dommel, ruim 4 uur ten Z. van 's Hertogenbosch; de stad was eertijds versterkt en van wijde en diepe grachten voorzien, die haar water kregen uit de riviertjes de Dommel en de Gender. Op het laatst der 17e eeuw zijn de vestingwerken geslecht en nadien is het een open stad gebleven. Van Eindhoven wordt reeds gewag gemaakt in de 13e eeuw, toen Hertog Hendrik de 2e stadsgerechtigheden schonk en in 1232 een vrije jaarmarkt verleende, terwijl in 1339 bij de kerk een kapittel van wereldlijke kanuniken werd opgericht. In 1543 werd de stad ingenomen door Maarten van Rossum en in 1552 brandde zij geheel af. Nadat de stad weer geheel opgebouwd was, werd zij in 1581 door Staatsch krijgsvolk bij verrassing overmeesterd, doch kort daarna gelukte het aan Houtepenne van Mansfeld om het Spaansche gezag er weer te herstellen. In 1583 vermeesterde de Hertog van Alerçon de vesting, doch reeds hetzelfde jaar werd deze nu voor de 2e maal belegerd door Houtepenne van Mansfeld en dwong hij de stad tot overgave. De belegeraars waren echter beducht voor ontzet en verleenden de bezetting alle gevraagde krijgseer, zoodat deze met vliegende vendels de stad verlieten. Nadien werd de stad ontmanteld. Toen Frederik Hendrik in 1629 's Hertogenbosch belegerde, lagen er te Eindhoven Spaansche troepen die den Staatschen veel afbreuk deden; het gelukte echter aan Overste Statbroek om deze te verslaan en na het innemen van den Bosch ging ook

Eindhoven voor goed over in het bezit der Staten. De stad Eindhoven was eertijds een heerlijkheid welke behoorde aan de edelen uit den huize Mierenberg; later kwam het aan het huis van Hoorne en vervolgens aan de graven van Buren. De laatste graaf uit dit huis heeft de heerlijkheid overgebracht in het huis van Oranje Nassau. Van de dorpen was eertijds Lommel van veel belang; 4 uren ten Z. van Eindhoven gelegen, kreeg het in 1322 vergunning om muren en poorten te bouwen. Dit werk werd wel begonnen doch niet voltooid en de bouwstoffen werden opgebruikt om een toren op de kerk te bouwen. Ook het dorp Bergeik, op 3 uren afstand van Eindhoven, werd in 1468 door Karel de Stoute tot een stad verheven en men vindt er nog de ruïnes van een oud en sterk slot, dat in den Spaanschen oorlog door Mondragon verwoest werd. Het dorp Eersel, op 2 uren afstand van Eindhoven gelegen, leed in den loop der tijden vaak van den strijd die om de stad gestreden werd en zoo werd het in 1581, tijdens het beleg van Eindhoven, door Graaf van Mansfeld geheel geplunderd en daarna afgebrand. Bladel of Platelle is een van de oudste dorpen rondom de stad en men neemt aan dat de oude Frankische koningen hier in de 9e eeuw hun hof hielden. Zoo heeft ook in 863 Koning Karel de Kale hier een dagvaart gehouden en daarbij aan Graaf Dirk de 1e het graafschap Holland geschonken. Als voornaamste dorp uit de omgeving noemen wij Oorschot, dat in de geschiedenis bekend is geworden door een heelmeester, Arnoldus Teij geheeten, welke omstreeks 1663 leefde en alom vermaard was door zijn wonderbaarlijke genezingen. Men schreef deze genezingen toe aan de wonderbaarlijke kracht van het doode lichaam van zekere Margaretha van Valkenisse, moeder van een nonnenklooster te Oorschot, die voor omstreeks 6 jaar gestorven was. De Algemeene Staten, die aan bijgeloof of bedrog dachten, lieten dit lichaam heimelijk uit Oorschot weghalen en op het stadhuis te 's Hertogenbosch onderzoeken door den beroemden ontleder van dien tijd, Louis de Bils, en verscheidene andere voorname genees- en heelmeesters. Na deze schouwing, waaruit bleek dat het lichaam geopend was geweest en gebalsemd, werd het in de kerk begraven; de geschiedenis van de Heilige nonne deed echter ook daarna nog velen bij den heelmeester van Oorschot genezing zoeken. Het wapenschild van Kempenland is van boven gevuld met 9 gouden lijnen op een zwarten grond en is van onderen leeg gelaten; zoo men wil, duidt dit laatste op den schralen grond waaruit deze landstreek bestaat, terwijl de 9 gouden lijnen zouden wijzen op den luister der 9 rechtbanken, die eertijds in Kempenland geteld werden.

Eindhoven is als gemeente niet meer geïsoleerd daar het de gemeenten Stratum, Woensel, Tongelre en Strijp geannexeerd heeft; men spreekt dan ook nu van „Groot Eindhoven”. Het dorp Tongelre met de gehuchten het Hof, Urkhoven en Klein Tongelre bracht een paar duizend inwoners en een goede honderd paarden aan. Strijp met de gehuchten den Hurk en het Schoot, ongeveer 4000 inwoners en eveneens een honderdtal paarden; Stratum met het gehucht Poeliers, vergrootte de bevolking met 6000 zielen, doch heeft geen grooteren paardenstapel dan de vorige dorpen, terwijl tenslotte Woensel met de gehuchten Acht, Broek, Boschdijk, Eckart, Fellenoord, Hemelrijken,

Kerkweg, Lijmbeekstraat, Vlokhoven en Straat de grootste vermeerdering aanbracht, n.l. van een kleine 10000 inwoners en ongeveer 300 paarden.

In „Oud Eindhoven” zijn twee belangrijke hoefsmederijen, n.l. van de heeren Saris, onderwijzer in practisch hoefbeslag, en van der Heijden. Vroeger werd ook een bloeiende zaak gedreven door den heer Hezemans; na diens dood, voor ongeveer 20 jaar, ging deze zaak over aan den meesterknecht, den heer In 't Ven en na diens overlijden voor ongeveer 6 jaar zette de Weduwe de zaak voort met behulp van een knecht, welke laatste nu als patroon de smederij voor eigen rekening drijft. Groot Eindhoven is een zeer welvarende stad met vele fabrieken; denken wij slechts aan de vele sigaren-fabrieken en aan Philips werken, welke laatste industrie als het ware een stad op zich zelve vormt en o.a. ook groote sportterreinen heeft aangelegd.

De heer Saris ontving zijne opleiding te Amersfoort, volgde den cursus aldaar als milicien der Artillerie in den winter van 1910 en behaalde op 1 April 1911 zijn diploma; vervolgens bekwamde hij zich te Utrecht als onderwijzer in practisch hoefbeslag en slaagde in 1913 voor dit examen; behalve deze beide diploma's verwierf hij nog een eervolle vermelding op de groote Landbouwtentoonstelling in 1913 te 's Gravenhage. Vóór zijn vestiging te Eindhoven werkte hij als knecht bij den hoefsmid Fr. van den Brand te Boxtel, en deze is niet alleen een zeer kundig patroon, doch ook met hart en ziel hoefsmid, zoodat Saris daar alle gelegenheid vond zich geheel aan het vak te wijden. Tijdens de mobilisatie diende Saris eenige jaren lang als milicien-hoefsmid bij een B. batterij. Sinds kort heeft hij nu een nieuw pand aangekocht op den hoek van den Tongelrescheweg, een woonhuis met annex smederij en oefent hij met behulp van een volwassen knecht zijn bedrijf, dat in hoofdzaak hoefsmederij is, uit. Hoewel in Oud Eindhoven feitelijk maar twee hoefsmiden zijn, zoo telt men er vele en daarmee zeer belangrijke, in de naaste omgeving; zoo heeft o.a. M. van der Ven in Woensel een zeer drukke zaak, alsook v. d. Velde aldaar; verder noemen wij van Deurse te Tongeren, Donkers en v. d. Ven in Strijp en tenslotte den heer H. van der Velder te Gelddrop.

Het paardenmateriaal voor de smederijen te Eindhoven wordt door de stad en de omstreken geleverd, want groote paardenbedrijven vinden wij hier ter plaatse niet. Wat de omtrek betreft, zoo komen wel paarden uit Woensel, Tongeren, Stratum en Strijp in Eindhoven op beslag. De gemeente zelf heeft 8 paarden waarvan Saris en v. d. Heijden er elk 4 beslaan, de N.V. Brandstoffenhandel v. d. Ven en Co. heeft ook 8 paarden, de stalhouders Paulissen en v. d. Einde hebben ieder resp. 6 en 4 paarden, de beide expediteurs Sparenburg hebben ieder 3 paarden, idem v. d. Broeke heeft er 6, idem Hezemans 5, idem Wouters 3, van Gend en Loos 5, 2 broodfabrieken ieder resp. met 5 en 4 en een melkinrichting met 4 paarden. De Philipsfabrieken hebben 15 paarden doch aan deze inrichting is een eigen hoefsmid verbonden. Als overig paardenmateriaal komen voor, behalve de boerenpaarden, vele hitten, enkele ezels en de luxe stallen van baron van Oldeneel en baron van Tuijl. Verreweg de meeste paarden worden aan de smederij beslagen en slechts een 20-tal wordt aan huis, dus „koud” op beslag gezet. Behalve voor stalhouderspaarden worden hoofdzakelijk ijzers

met kalkoenen gebezigd, en wel voor het meerendeel fabrieksijzers uit de fabriek van Hippos die met kalkoenen worden afgeleverd. De heer Saris werkt hier veel mee en deze ijzers bevallen hem goed; alleen voor paarden met platte hoeven en dus met breeden wand, vermaakt hij de nagelgaten en brengt nieuwe gaten aan voor het 2e zijnagelgat en het verzennagelgat; hij brengt deze gaten vetter aan zoodat de ijzers mooi ruim passen. Sprekende over machinale ijzers, verklaarde de heer Saris dat vele smeden hiermede veel beter beslaan, d. w. z. hiermede een veel beter beslag afleveren, dan dat zij dit met eigen gemaakte ijzers zouden doen en wel om de eenvoudige reden, dat zij geen ijzers kunnen maken. Daar deze klacht, het niet kunnen maken van ijzers, niet op zichzelf staat, doch daar dit euvel zeer veel voorkomt, zoo zou het m. i. alle aanbeveling verdienen, om aan de ambachtsholen onder het leervak „smeden” het maken van hoefijzers op te nemen. Hoewel het beslag zelf, het werken aan de paarden, ongeschikt is voor ambachtsholen, omdat de leerlingen daar nog veel te jong voor zijn, zoo geldt dit volstrekt niet voor het leeren vervaardigen van hoefijzers en zou het menigen leerling later ook goed te pas komen wanneer hij in zijn schooljaren hoefijzers had leeren maken. Ook in de omgeving van Eindhoven wordt veel met machinale hoefijzers gewerkt; een uitzondering hierop maakt de heer v. d. Velde te Gelddrop, die uitsluitend eigen gemaakte ijzers bezigt. De heer Saris maakt echter zoo noodig ook zelf ijzers en zoo worden de paarden van de expediteurs o. a. veel beslagen met ijzers met verdikte takken, welke ijzers hij vervaardigt in drie hitten, waarbij hij elken tak afzonderlijk opstuikt en afwerkt. Stootijzers worden weinig gebruikt; alleen door voerlui en voor sleeperspaarden worden ze gevraagd; bij deze paarden worden ook als regel 8 nagels gebruikt doch opgemerkt wordt, dat hier over het algemeen veel nagels worden gebruikt. De hoeven worden over het geheel goed genoemd en afwijkend beslag komt weinig voor, slechts enkele balkijzers en eenige ijzers met verbreedten buitentak. De boeren zijn hier niet eigenwijs en laten de uitvoering van het beslag geheel aan de zienswijze van den hoefsmid over, voorwaar verstandig en aan te prijzen ter algemeene navolging. Hoewel voor deze streek geen directe aansluiting van de hoefsmeden onderling is, zoo komen hier toch geen z.g. prijzenknoeiërs voor en worden als regel de volgende prijzen aangenomen: vierkant beslag, voor kleine ponies f 3, groote ponies f 3.50, paard f 4, voermanspaard f 5 en extra beslag voor de gemeente f 6. Als winterbeslag wordt uitsluitend gebruik gemaakt van schroefkalkoenen en wel van 4 in elk ijzer; de gaten hiervoor worden berekend à 7.5 cent voor een ponie-ijzer en 10 cent voor een gewoon ijzer. De werkuren loopen van 8—6 uur, waarbij van twaalf uur tot half twee geschapt wordt. Een volwassen knecht verdient hierbij een weekloon van f 27.

De smederij van den heer Saris bevat twee vuren en een beslagloods waar drie paarden tegelijk kunnen worden beslagen, terwijl buiten een travaille staat. Nog zij vermeld, dat de heer Saris tezamen met den dierenarts Pulle te Eindhoven een cursus in hoefbeslag geeft, waaraan 15 leerlingen deelnemen. Deze cursus wordt in de ambachtsschool gegeven en wel des Woensdags en Zaterdags van 1—5 uur n.m., wanneer resp. 7 en 8 leerlingen

worden onderlegd, dus een z.g. dubbele cursus. Op 1 November had het overgangsexamen naar de 2e helft van den cursus plaats en van de 17 oorspronkelijke leerlingen wordt nu met 15 de 2e helft van den cursus doorgezet.

HANDBOEK VOOR SMEDEN.

II.

In een vorige bespreking van dit nieuw verschenen boekwerk waren we gekomen aan Hoofdstuk VI, waarin de schrijver een uitvoerige verhandeling geeft van het smeedijzer. Over diens treksterkte, de veerkracht en de elasticiteits-grens wijdt schr. uit. Voorts ook over den weerstand bij het buigen, nader in verscheidene tabellen uitgewerkt. Daaraan worden vastgeknoopt praktische voorbeelden, zoo o.a. het geval dat een smid aan een rijtuig een ijzeren trekdissel moet maken en dan te berekenen hoe de ijzerbreedte aan beide kanten van het gat moet zijn. Verschillende gevallen van belasting en in verband daarmee constructie, vinden een punt van bespreking. Ook het draagvermogen van smeedijzeren stijlen of stutten, in verband met den weerstand tegen doorknikken, wordt nagegaan.

Hoofdstuk VII is gewijd aan gereedschappen, allereerst aan de vuurhaard of smidse, in haar verschillende systemen. De ouderwetsche gemetselde smidsvuren verdwijnen allengs, want bij vernieuwen van zoo'n bestaande smidse zal de praktische smid of zelf een plaat-ijzeren gestel maken of een gegoten ijzeren smidse aanschaffen. Voorts behandelt schr. de Buffalo-vuren, in gebruik in speciale fabrieken voor massa-smeedwerk. Natuurlijk ontbreekt de gewone blaasbalg niet, terwijl de dubbel werkende cylinder-blaasbalg uitgebreid behandeld wordt. Waar over mechanische kracht beschikt kan worden, gebruikt men bij voorkeur de ventilator of wan. Het smeedijzeren aambeeld, met opgewelde stalen baan, is nog steeds niet verdrongen door de nieuwere soorten die van gietstaal vervaardigd worden, omdat deze aan de scherpe kanten veelvuldig afbrokkelen. Het aambeeld moet op het vlak afgewerkte blok vrij geplaatst worden om gemakkelijk te kunnen draaien en verschuiven. Hamers, smeedtangen, de hoorn- en schrooi- of schrootbeitel, de warm- of stokbeitel, vlakhamer, zethamer, boven- en ondervulder, zalen, het nagelijzer, de ondergaten, doorslagen en leesten, koppenklauw, koppenkaliber, brug- en oogvulder, gutzbeitel, het suikerbrood of ringhoorn, winkel- en zweihaken, kromme- en rechte passers behooren er bij. Dan de draaibank, een bijna onmisbaar stuk gereedschap in de smederij, ook voor den smid op het platteland. De boormachine en de bankschroef, de ponsmachine, scharen, snij-ijzers, de ratelboor, de booromslag, borstboormachine, fidelboor, vijlen, vjilborstel, handschroef, kantklauw of souvereintang, ketelklem, sleutels, püpsnijder of snijtang, gastangen, bremertang, kettingtang, ijzerzaag, buigtang, bankhamer, tassen, staken, plaathelm, mechanische smeedhamers (frictie-valhamer, een zeer doelmatig gereedschap, en de luchthamer), stuik- en buigmachine, boren, centerboren, kotterboor, rivettenboor, schijvenboor, verzinkboren, spiraalboren, ruimers, handspitsboor, beitels, de dutter, door-

slag, dopper en ophaalder, snapper, — zij alle zijn afgebeeld en nader omschreven.

Hoofdstuk VIII is kort en handelt over het harden van gereedschappen. De verschillende toepassing van het harden gaat schr. na, onder vermelding van goed- of afkeuringswaard.

De tweede afdeling van het boek vangt aan met Hoofdstuk IX, betrekking hebbend op het vuurwerk. In verband met het vervaardigen van allerlei voorwerpen van staaf- en plaatijzer, welke een bizondere behandeling vereischen, kan het smidsvak in deelen gesplitst worden: 1° het vuurwerk, 2° het plaatwerk en 3° het bankwerk. Het vuurwerk heeft uit geschiedkundig en technisch oogpunt recht op de eerste plaats, vooral voor de gewone smederijen. Allereerst behandelt schr. dan het aanleggen en het onderhouden van het vuur.

Twee werkwijzen kan men volgen bij het beheeren van het vuur: het werken met een open vuur en het werken met een gesloten of kapvuur.

Deze methoden worden nader besproken en door verschillende raadgevingen vergezeld.

Hoofdstuk X behandelt de hulpmiddelen bij het lasschen, te weten het zand en het welblad, waarvan dit laatste het meest waardevolle is van de talrijke aanbevolen laschmiddelen.

Het richten van staafijzer vindt ge in „Hoofdstuk XI” met een korte bespreking gememoreerd, terwijl het volgende Hoofdstuk aanvangt met eenvoudig smeedwerk. De beginselen van het smeden te verklaren, zegt schr., is een moeilijke arbeid. Wie meent dat het ijzer met eenige ruwheid behandeld kan worden, ziet zich bitter teleurgesteld. Alleen hij, die zich met volharding heeft geoefend bij het maken van kleine voorwerpen, zal later het materiaal meester kunnen zijn. Eenigszins uitgebreid behandelt schr. dan enkele voorbeelden van te smeden voorwerpen als: de kram, de windhaak, de klinknagel met plat-bollen kop, emmerooren, muur- en leuningduimen, trapleuningduimen, de luns, de houvasten, schijven en ringen, het op lengte afhakken van gesmede banden en ringen, het smeden van bouten met gelaschte koppen, draaischalmen, krul- en bladmoeren en het smeden van kettingen, alle met vele teekeningen verduidelijkt in volgorde der opeenvolgende handelingen.

Hoofdstuk XIII vervolgt met geweldige verbindingen, te beginnen met de splitsvormen. Vervolgens het smeden van banden, het omzetten en scherp stuiken van bochten, het smeden van oogen, van vertakkingen, van gaffelvormen, het klooven van ijzer, het smeden van gaten in staafijzer, en van ankerwerk, hetwelk te onderscheiden valt in zichtbaar en onzichtbaar of blind ankerwerk. Bij het bevestigen van zolderbalken vindt dit laatste veel aanwending. Schr. wijdt uit over takbouten, heipaalbanden, doken, steenankers, steenkram en schoorsteenbeugel en tenslotte sierankers.

In Hoofdstuk XIV heeft de schr. het over het smeden van verstaalde voorwerpen. Verschillende werktuigen, welke vroeger van ijzer en staal werden vervaardigd, aldus lezen we, maakt men tegenwoordig bij den lagen prijs van het laatste, geheel van staal. Toch zijn er nog vele voorwerpen die beter door het samenwellen van staal en ijzer gesmeed kunnen worden,

dan wel van staal alleen. Eenige worden vervolgens behandeld om de belangrijkheid der verschillende werkwijzen. Zoo de hamer, de tuinschoffel, de bijl, de aks, de dissel en de spaden. Daarna een verhandeling over het harden van snijgereedschappen. De moeilijkheden hierbij (krom trekken) ziet schr. onder het oog.

Voor dat de derde afdeeling begint met het bankwerk worden nog een 60-tal bladzijden aan het smeedwerk gewijd. Korthedshalve stippen we daaruit aan: het smeden van pijpen aan staven, het bewerken van L- en T-ijzer, het op maat verstekken en buigen van hoekijzeren ramen, deurgehengen (luimhengsels, het smeden van hengselduimen, scharnierhengsels), het smeden van versierde stroppen en knoppen, het matrijzen, het versieren van staven en het smeden van spiralen, van krullen, het ontwikkelen van bladen, kelkvormen, samengestelde smeedstukken, windvanen en torenkruisen, inrijhekken, het smeden van scheefhoekige of scheluw-winkelhaken, taps toeloopende banden, taps loopende vierkante en acht-kante banden, terwijl Hoofdstuk XIX ruim twee bladzijden beslaat voor de autogene metaalbewerking. Voor den smid, zegt schr., is deze laatste een niet te versmaden hulpmiddel, het echte mooie handsmeedwerk zal er echter nimmer door verdrongen worden. Is het kunstsmeedwerk in werkelijkheid een *kunst*, die met liefde beoefend en aangeleerd moet worden, het autogeen lasschen is een zaak van routine en handigheid. Behandeld wordt dan de meest toegepaste methode voor het autogeen lasschen: die met acetyleengas, en met zuurstof. De methode van het autogenisch lasschen van wielbanden, dat met het oog op kolenbesparing, inspanning en mogelijke mislukking voor den smid van bijzonder belang is, staat afgebeeld.

Hakken, vijlen en boren zijn de handelingen waarmede het ijzer in kouden toestand in gewone smederijen voornamelijk wordt bewerkt. Hierover handelt hoofdstuk XX. Het gebruik der vijl, het boren van gaten, kruisverbindingen, zwaluwstaartverbindingen, stropverbindingen, spieverbindingen, draaibare verbindingen vinden uitvoerig bespreking. De moer en het snijden van schroefdraden volgen hierop. Dan het soldeeren: hard- en zacht soldeeren. Hoofdstuk XXIII houdt zich bezig met verschillende tandwielconstructies, uitvoerig geïllustreerd. Een hoofdstuk is gewijd aan de koppelingen, het 25ste aan de sloten (insteeksloten, brandkasten en kluizen) en het volgende aan klinkverbindingen. Als laatste hoofdstuk van de afdeeling Bankwerk zien we het draaiwerk.

Nog een 60-bladzijden vullen de vierde afdeeling, het plaatwerk. Het vervaardigen van rozetten van plaatwerk, klinken en felsen, het z.g. uitslaan der plaatijzeren onderdeelen vindt ge uitgewerkt. Kookfornuizen ontbreken in dit verband niet en evenmin haarden van allerlei constructie. Kort tot slot nog een verhandeling over ijzeren kappen en trappen.

Tot „Besluit” geeft de schr. nog enkele aanwijzingen, voor den smid van groote waarde. Om er een greep uit te doen, luidt één er van aldus: een eenvoudig middel om een gegoten ijzeren pijp eenigszins te buigen is het volgende. Laat de pijp op de uiteinden rusten en stook onder het midden-gedeelte een houtvuur. Maak hiermede de pijp langzaam warm en deze zal, door eigen zwaarte of lichten druk, doorbuigen. Daarna zeer langzaam laten afkoelen.

Hij, die op de hoogte wil blijven van z'n vak en het zoo beknopt mogelijk door ons aangekondigde boekwerk daarom zal aanschaffen, kan tevens bedoelde aanwijzingen nauwkeurig lezen en herlezen.

v. d. H.

INGEZONDEN STUKKEN.

Geachte Redactie,

Naar aanleiding van hetgeen door „Een Onderwijzer Hoefsmid” is geschreven in „De Hoefsmid” van 15 Oct. j.l., moge ik U vriendelijk verzoeken het navolgende in Uw blad op te nemen, waarvoor bij voorbaat dank.

„Een Onderw. Hoefsmid” schrijft te willen protesteeren, doch tegen iets wat wij niet schreven. Wij zeiden immers reeds bij voorbaat: „want alhoewel wij de burgerhoefsmiden alleszins in staat achten om die werkzaamheden van ons over te nemen,” zoodat ten onrechte wordt geprotesteerd. Ook behoeft men niet te vragen: „Waarom zou dat niet even goed door de burgerhoefsmiden kunnen gebeuren?”

Wij hebben alléén bezwaar tegen allerlei aanwijzingen van ondeskundigen, daar gaat het bij ons om. Ook wij zijn, evenals „Een O. H.” bereid den raad van deskundigen op te volgen.

Op de critiek nopens het koude beslag gaan wij liever niet in, het zou ons te ver voeren, als ook wij al onze ervaringen ten aanzien van de burgerhoefsmiden moesten neerschrijven. Nochtans vermeenen wij uit die critiek te kunnen aantoonen, dat „Een O. H.” niet veel kijk heeft op de werkzaamheden der Mil. hoefsmiden, voornamelijk van die bij de Kon. Mar. en de daarbij behoorende contróle.

Onze bedoeling is het hoefsmidvak en alles wat daaraan verwant is, op hooger peil te brengen, en we zijn zoo vrij te meenen, dat zulks niet gaat op een wijze zooals „Een O. H.” schrijft.

Al is er in de burgermaatschappij concurrentienijd, dan is daarin toch geen motief, die „nijd” ook op 't leger te doen overslaan.

Het geheele betoog van „Een O. H.” wil ons toeschijnen als een uitvloeisel van een bezuinigingsmanie, met veel afgunst ten opzichte van het „hooge? loon” dat wij ontvangen, — doch waartegen feitelijk geprotesteerd wordt, is ons niet erg duidelijk geworden.

Een militair Hoefsmid.

Geachte Redactie,

Als vervolg op mijn vorig schrijven wenschte ik er de aandacht op te vestigen, dat het hoefmechanisme bij het in- en uitzetten van de vleeschzool en ook, zij het in mindere mate, van den vleeschwand, begint. Het eerste gevolg van deze uitzetting is dat ook de hoef moet uitzetten, welk feit aan de verzenen, zooals we weten, duidelijk waarneembaar is. Denken we nu vleesch- en hoornplaatjes weg, dus den hoornwand aan de binnenzijde gladmassief en evenzoo den vleeschwand, dan zal het tot een uitzetting van den harden hoornschoen niet kunnen komen. Thans echter, nu de hoornwand

door de inkepingen (met de hoornplaatjes er tusschen) op halve dikte wordt teruggebracht, welke inkepingen aan de binnenzijde van den hoornwand een anders niet bestaande veering verleenen, en door de vleeschplaatjes, welke bij iederen stap als wiggen in genoemde inkepingen dringen, zal het uitzetten van den hoof, het hoofmechanisme dus, wel kunnen plaats vinden. Zonder dezen bouw zou het gaan van het paard feitelijk onmogelijk zijn.

Tevens wilde ik in dezen gedachtengang een verklaring vinden voor het optreden van hoofbevangenheid ten gevolge van vermoeidheid. Bij den onbeslagen hoof zal de hoornzool op den bodem dragen en de vleeschzool in- en uitzetten. Bij den beslagen hoof zal deze werking van de vleeschzool veel minder sterk zijn. Gaat een paard voor een lange reis geruimen tijd achtereen langs den weg, dan kan het gebeuren dat hoornzool en vleeschzool te veel doorzakken en door algemeene vermoeidheid de veerkracht missen om in den normalen stand terug te komen, eenigszins doorgezak blijven dus. De hoornwand krimpt na elke uitzetting zelfstandig weer in en zoo kan de toestand ontstaan dat de vleeschtepeltjes aan de zool te diep en vast zitten tusschen de hoornpijpjes, als het ware min of meer zitten ingekneld, terwijl zulks in nog sterker mate geschiedt met vleeschplaatjes aan den wand, aan welk gedeelte minder ruimte is dan aan het zoolgedeelte. Hier- van zal zeker een pijnlijkheid het gevolg kunnen zijn en deze zal op bevangenheid kunnen wijzen.

's-Gravenhage, November 1922.

H. Weyermans.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Inrichting voor hoofbeslag te Groningen.** De leerlingen P. Seggers te Sappemeer en B. H. ten Winkel te Lichtenvoorde hebben na een verblijf van respectievelijk 5 en 6 maanden deze inrichting verlaten. Hunne plaatsen zijn ingenomen door C. Kraaijema te Zandeweer en H. Hamminga te Kolham.

— **Cursussen in hoofbeslag 1921—1922.** Hieronder volgt eene opgave waar een cursus in hoofbeslag wordt gehouden, waar deze van uit gaat, het aantal deelnemers en het bedrag der Rijkssubsidie:

1. *Appingedam* (Afd. Appingedam van den Bond van Smedenpatroons), 8, f 300.15;
2. *Harlingen* (Ver. Ambachtschool te Harlingen), 8, f 281.25;
3. *Heerenveen* (Ver. Het Friesch Paardenstamboek), 10, f 450;
4. *Hoogeveen* (Genootschap ter bev. van den landbouw in Drenthe), 11, f 688.90;
5. *Holten*, 2e leerjaar, *Enschede*, 1e leerjaar, *Zwolle*, 1e leerjaar (Commissie voor landbouwonderwijs in Overijssel), respectievelijk 4, 18 en 24, samen f 2378.56 (deels voor uitgaven in het vorige jaar);
6. *Arnhem*, *Doetinchem*, *Lochem*, *Tiel* (Geldersche-Overijsselsche Maatschappij van Landbouw), respectievelijk 12, 7, 9 en 11, samen f 1400;
7. *Utrecht*, 1e leerjaar, Utrecht, herhalingscursus (Commissie van landbouw-onderwijsbelangen in de prov. Utrecht), resp. 10 en 7, samen f 304;
8. *Dordrecht*, 's-Gravenhage, *Schagen* (Hollandsche Maatschappij van Landbouw), resp. 8, 12 en 6, samen f 1225;

9. *Alkmaar* (Afd. Alkmaar en O. van den Bond van Smedenpatroons in Nederland), 6, f 385;
10. *Purmerend* (Afd. Purmerend idem), 8, f 350;
11. *Gorinchem* (Afd. Gorinchem idem), 10, f 450;
12. *Oud-Beijerland* (Afd. Oud-Beijerland idem), 8, f 320;
13. *Middelburg, Oostburg, Axel, Hulst* (Maatschappij tot bevordering van Landbouw en Veeveelt in Zeeland), resp. 13, 11, 13, 11, samen f 1710;
14. *'s Bosch* (2 klassen), *Breda, Eindhoven* (2 klassen) (Noordbrabantsche Maatschappij van Landbouw), resp. 8, 6, 7, 8 en 9, samen f 2500.
15. *Maastricht, Venlo* (Limburgsche Land- en Tuinbouwbond), resp. 16 en 11, samen f 700.

De Rijks grondslag der salarissen is voor alle cursussen dezelfde.

— **Steengal.** Dit woord vormt een begrip, waaronder meerdere op zich zelf staande oorzaken tot de vorming er van zijn saam te vatten. Wat onder een steengal wordt verstaan, mag bekend worden geacht. Het is waarschijnlijk dat de naam steengal het gevolg is van gedane waarnemingen, waarbij een steen de kwetsing van de hoeflederhuid veroorzaakte en de steengal deed ontstaan. De benaming is heel oud. Gal is ook sinds eeuwen een uitdrukking geweest in den volksmond. Behalve voor de eigenlijke gal, het bittere vocht door de lever afgescheiden, gebruikte men dit woord voor allerlei ziekte-toestanden, zuchtige zwellingen enz. terwijl deze bitterheid ook weerklink vond in spreekwijzen als: de gal loopt hem over (van gramschap of toorn) of: een duifje zonder gal (een onschuldige meisje). Het Duitsche woord „Galle” is afkomstig van het net zoo geschrevene in IJsland, met de beteekenis van: een gebrek.

Op vele wijzen kan een steengal ontstaan; in verhouding der menigvuldigheid speelt de ingeklemde en drukkende steen in den hoef als oorzaak een zeer bescheiden rol.

— **Goed en minder goed hoefbeslag.** Het Stamboek voor het Nederlandsch Trekpaard heeft dezer dagen een fraai bewerkt en geïllustreerd „tentoonstellingsnummer” uitgegeven, betrekking hebbend in de eerste plaats op de gehouden Nationale tentoonstelling in 1922. Een beschouwing van de in dit afgelopen jaar gehouden merriekeuringen is er ook in te vinden. Hier en daar wordt iets over het hoefbeslag gezegd. Zoo liet de verzorging en het beslag der voeten op de stamboekkeuring te Helmond te wenschen; „verschillende eigenaren die met het geld van den smid in den zak loopen, verkeerde zuinigheid,” aldus de keurmeester-verslaggever. Te Ginneken vielen, evenals vorige jaren, weer op „het correcte beslag en de goede voeten.” In Tilburg „beslag en verzorging der voeten slordig.” Van de keuring te Eersel lezen we: „het beslag, de hoefverzorging was allertreurigst, om welke reden enkele merriën moesten worden uitgesteld, enkele zelfs geweigerd. Een paar merriën zijn voorgebracht, waar de voorhoeven met achterijzers beslagen waren. Het schijnt bij de kleine fokkers nog niet doorgedrongen te zijn, dat een goede voet voor de fokkerij van zooveel waarde is. Vooral ook in deze streek zal een goede gediplomeerde hoefsmid

een groote aanwinst zijn." Op de stamboekkeuring te Laag-Keppel waren verscheidene mooie merriën, „de voeten echter lieten bij enkele, overigens goedsoortige paarden, te wenschen over; zelfs konden eenige hierom niet worden ingeschreven."

Dergelijke mededeelingen zijn zeer leerzaam en kunnen opbouwend werken, op deze wijze komt er allicht nog betere samenwerking tusschen fokker en smid, welke samenwerking, op financieel billijken grondslag geregeld, kan voortduren tot voordeel van den landbouwer-fokker en van den hoefsmid beide.

V. D. H.

— **Vereeniging van Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag.** Het Bestuur dezer Vereeniging vergadert in de eerste helft van December. Opgave van punten, die men gaarne behandelt ziet op de e. k. algemeene vergadering, worden voor 1 Dec. a. s. ingewacht bij den secretaris H. van Waasbergen te Oud-Beijerland.

— **IJzerhandel in Duitschland.** Hieromtrent lezen we dat de handel door de verhooging der prijzen aanvankelijk werd gestremd. Evenwel kwam er weer spoedig vraag, ten deele om behoefte te dekken en ten deele ook als speculatie. Uit het buitenland komen bestellingen daarentegen slechts spaarzaam in.

— **Dr. Lungwitz.** Deze in Duitschland op het gebied van hoefbeslag zeer verdienstelijke en hoog gewaardeerde kracht, herdacht kort geleden onder groote belangstelling zijn 50-jarig jubileum als dierenarts.

— **Brokkelig, broos hoorn.** Verscheidene oorzaken zijn hiervoor te vinden, maar naast de uiterlijke komen ook andere, waarbij meer de individuele aanleg betrokken is, in het spel. Zoo bijvoorbeeld ook na eenige ziekten als borstziekte, droes en influenza worden wel brokkelhoeven waargenomen. Dagelijks wasschen van zulke hoeven, drogen en dan invetten, zal een nuttigen invloed hebben.

— **Iets over ontsteking van den hoef in verband met zijn bizonderen bouw.** De gebruikelijke benaming „hoefontsteking" is eigenlijk niet juist. Men moet den hoef opvatten als een orgaan dat soortgelijk is aan de nagels en de klauwen, welke zelf niet in ontsteking kunnen geraken, echter wel de meer binnenwaarts gelegen vleezige deelen, hier de hoeflederhuid. Een ontsteking van de hoeflederhuid heeft hare bizondere kenmerken en hoewel de studie daarvan tot het gebied behoort van den dierenarts, alsmede de behandeling van ziekten, kan het ook voor den smid en voor het hoefbeslag in algemeenen zin wel nuttig zijn zoo hij enkele meer algemeene feiten eens krijgt te lezen in zijn vakblad. De hoornschoen is een sterk beschuttend orgaan voor de teere daarbinnen gelegen deelen en we begrijpen natuurlijk allemaal de doelmatigheid van deze schepping. Tegen warmte en koude en allerlei van buiten scherp inwerkende invloeden bezit hij een groot weerstandsvermogen. Bij de gewone huid, waarvan de hooraschoen als een voortzetting moet worden beschouwd, staat de zaak heel anders, hetgeen overigens geheel in overeenstemming is met het gebruik. Zoolang de hoornschoen

intact is, er dus geen scheurtjes of gaatjes in zijn welke tot op of bij de vleezige deelen reiken, zullen bacteriën geen toegang hebben om een ontsteking teweeg te brengen. Is dit wèl het geval, dan des te eerder, want we weten dat de hoof in het gebruik voortdurend aan contact met smetstof is blootgesteld. Voor zoover de smid in zijn werkkring hiermede te doen krijgt, moet hij dus dubbel voorzichtig zijn en in geen geval den weg banen welke tot een ontsteking kan leiden. Bij steengallen bijvoorbeeld zijn sommige smeden er fel op om deze door bloeding van de hoeflederheid ontstane roode plekken uit te snijden. En hoe dieper hoe liever, want hoe beter, heet het dan. Hun bemoeienissen strekken zich uit soms tot het „leven”, bijkans of geheel, komt bloot te liggen en ten spijt van een teer-besmering zult ge begrijpen, dat de kans voor infectie door deze bewerking ten zeerste is vergroot. Het slot is, dat de smid een handje geholpen heeft aan de kreupelheid van het paard en de eigenaar al zeer in ongerief en schade wordt gebracht.

De hoornschoen werkt krachtig-beschuttend, maar omsluit de zachtere binnen gelegen deelen als een gordel die weinig meegeeft. Neemt men dan nog in aanmerking de aanwezigheid van het evenmin elastische hoefbeen in de diepte, dan ligt de eigenlijke hoeflederheid in al haar gevoeligheid tusschen deze beide harde substantie's. Een gevolg hiervan moet zijn, dat kleine liggingsveranderingen der hoof-deelen ten opzichte van elkaar, kleine afwijkingen in den bouw, heel spoedig een in de knel geraken dier zachte weefsels zullen veroorzaken met het gevolg van ongemakken voor het paard.

En de pijnlijkheid bij een hoofontsteking is vaak groot, de kreupelheid dus heftig. Een ontsteking gaat gewoonlijk met zwelling van het ontstoken weefsel gepaard en kan deze zwelling nu door voldoende ruimte plaats vinden dan komt zulks het pijngevoel ten goede, omdat de druk op de zenuwen, de oorzaak van de pijn, niet noemenswaard behoeft te worden vergroot. Maar door de zoo even aangestipte harde hoefdeelen kan van uitzetting moeilijk sprake zijn en vandaar een bizondere pijn bij vele hoof-aandoeningen. Als men in deze omstandigheid nog een lichtzijde zou willen zien, dan is het deze, dat de ontsteking er eerder door tot uiting komt en een doelmatige behandeling door den dierenarts vroegtijdig kan worden ingesteld. Anderzijds geeft ze bezwaren. Het ligt niet op den weg van dit geschrevene om er hier nader op in te gaan. Alleen mag nog wel worden opgemerkt, dat een der bezwaren is een spoediger uitbreiding van de ontsteking, waar bijvoorbeeld de afgescheiden etter niet gemakkelijk een uitweg kan vinden naar buiten en zich over een grootere uitgebreidheid uitstrekt dan onder andere verhoudingen zou geschieden. Deze omstandigheid kan men dan ook herhaaldelijk waarnemen.

De dikke hoornschoen maakt het ook moeilijk om vast te stellen de juiste plaats en de aard van de ziekte. Kennis en ervaring komen hier den dierenarts te hulp, evenals den smid, inzake goede uitoefening van zijn vak.

v. D. H.

— **Cursussen in hoefbeslag.** Het verzoek aan het hoofdbestuur van de Holl. Maatsch. van Landbouw door de afdeling Dordrecht en omstreken om

een subsidie van f 100 voor een te houden cursus in hoefbeslag is ingewilligd, mits het lesgeld wordt bepaald op tenminste f 10 per leerling.

— Van de Afdeling Alkmaar der Holl. Mij. v. Landb. was eveneens een aanvraag ingekomen om subsidie voor een cursus in hoefbeslag. Waar uit de overgelegde stukken bleek dat deze cursus feitelijk wordt gehouden door de afdeling Alkmaar van den Bond van smedenpatroons, zal worden bericht, dat op subsidie kan worden gerekend als de Cursus door de Afdeling zelf wordt gegeven.

PERSOVERZICHT.

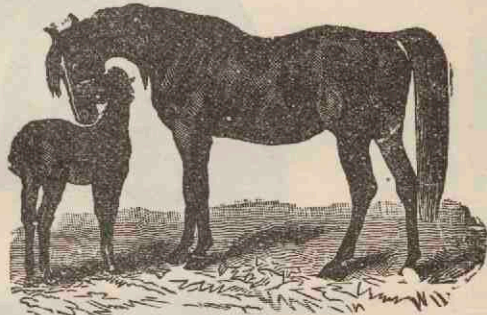
— *Ned.-Indië.* De militaire hoefsmidschool te Salatiga ging 2 October over naar Tjimahi. (Bat. N.bl.)

ADVERTENTIËN.

Gemakkelijke bijverdienste voor Hoefsmeden.

„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok, verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken KOSTELOOS worden beantwoord.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Onder de abonné's komen ook hoefsmeden voor. Het bevat dikwerf verhandelingen, die niet alleen belangwekkend voor hen zijn, maar vooral geschikte onderwerpen van bespreking opleveren met eigenaren of koetsiers, die bij het beslaan hunner paarden tegenwoordig zijn. Het abonnement bedraagt echter franco huis **f 7.50** per jaar, **f 1.87⁵** per kwartaal, waartegen menigeen opziet. Dit behoeft nu geen bezwaar op te leveren, wanneer de zaak maar wat handig wordt aangepakt. Juist door de geregelde aanraking met personen, die zich voor paarden interesseeren, is de hoefsmid herhaaldelijk in de gelegenheid om de aandacht op „HET PAARD” te vestigen en van tijd tot tijd

een abonné te werven.

Hiervoor kan **provisie** worden bekomen, zoodat het aangename met het nuttige goed is te vereenigen.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

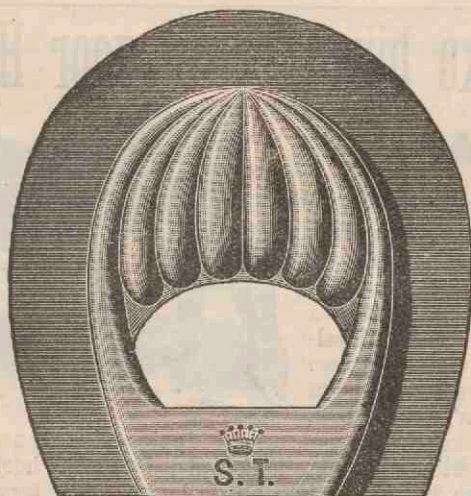
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels: meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukzolen

voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokszolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

Ijsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwklingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

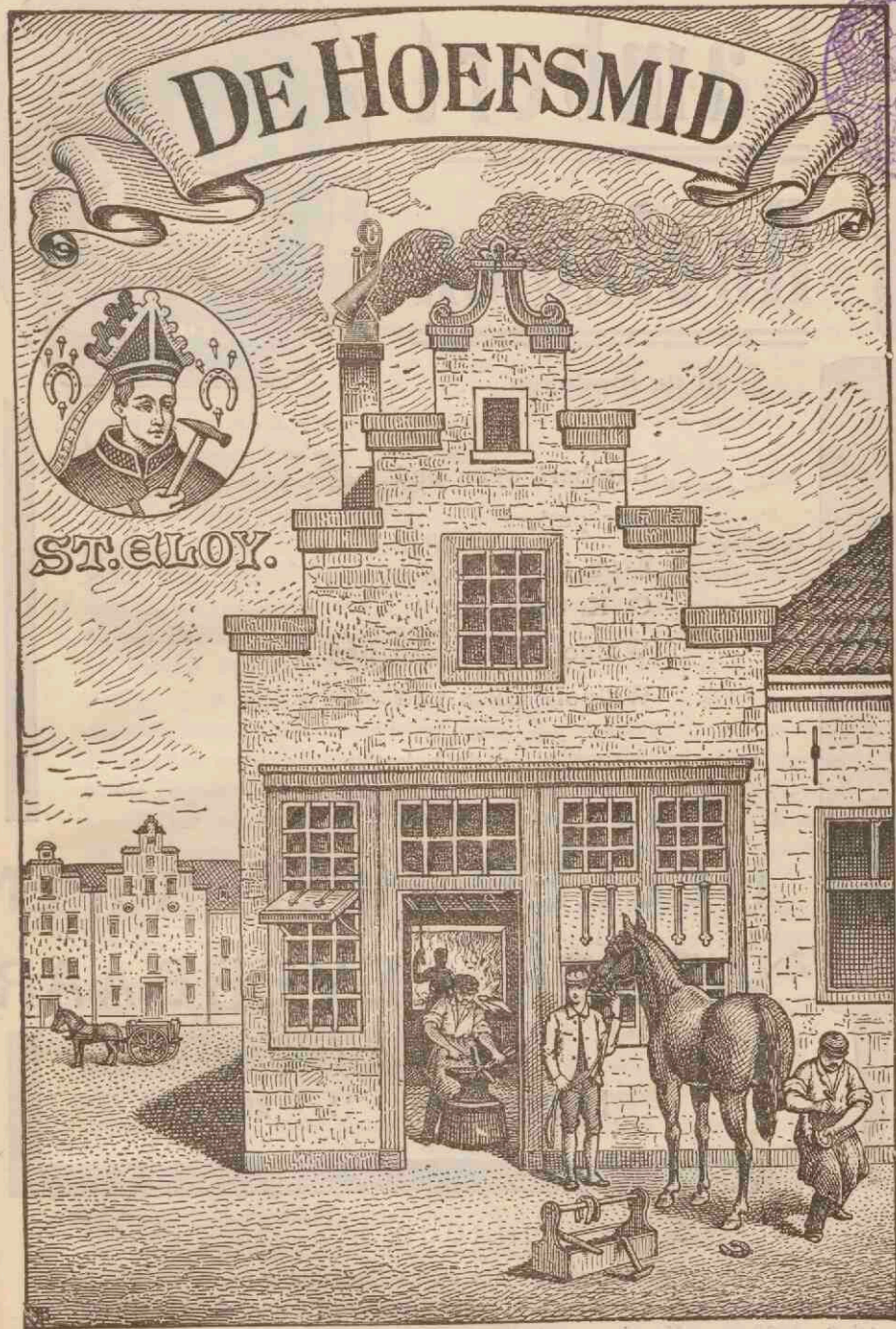
ROTTERDAM.

2397

27^e Jaargang — Aflevering 12. — 15 Dec. 1922.

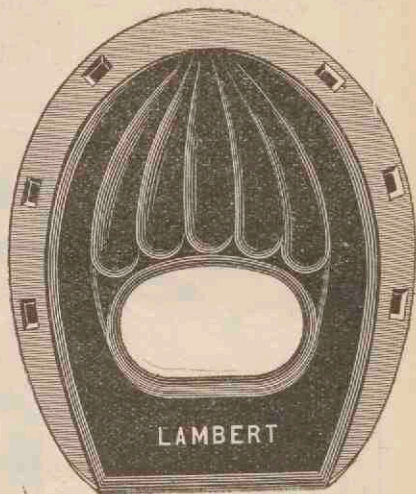
MAANDBLAD.

REDACTEUR-UITGEVER: A. W. HEIDEMA te 'S GRAVENHAGE.

Lambert Hoefzolen

in de modellen

Lambert open pad
Bar pad
Frog pad
O. K. Star pad
Walpole boulevard pad
Walpole^{truss} pad

en de bekende
Amerikaansche

HELLER HOEFRASPEN WEDER LEVERBAAR

Lambert & Company

Leuvehaven 66 :: Rotterdam

INHOUD.

Een en ander over Noord-Brabant en het hoefbeslag (slot). — Een raadgeving, tot navolging bestemd. — Een nieuw zoolbeslag. — De Hoefsmid 1896—1923. — Keuringen, tentoonstellingen en concoursen-hippique. — Korte mededeelingen. — Persoverzicht. — Advertentiën.

EEN EN ANDER OVER NOORD-BRABANT EN HET HOEFBESLAG,

DOOR

Dr. R. H. J. GALLANDAT HUET, Kapitein-Paardenarts.

(Slot).

Boxtel.

In Boxtel zelf vinden we twee flinke hoefsmederijen, n.l. van den heer v. d. Ven, welke gedreven wordt in de oude marechaussee-kazerne, en van den heer F. van den Brand. Bovendien zijn in de naaste omgeving ook vele hoefsmeden; zoo b.v. in Haaren, op $1\frac{1}{2}$ uur afstands, heeft de heer Jac. van der Meer een zeer drukke hoefsmederij en evenzoo de heer van der Steen te Oirschot. De zaak van den heer v. d. Brand wordt al gedurende 50 jaar, eerst door den vader en na diens dood, de laatste 17 jaar, door den huidige patroon gedreven en is, hoewel een gemengd bedrijf, toch ook van veel belang uit een oogpunt van hoefbeslag. De patroon ontving zijn opleiding in het hoefbeslag in 1894 aan de Koninklijke Militaire Academie onder den toenmaligen paardenarts Rijnenberg en slaagde daaraanvolgend voor het examen in den Bosch, alwaar hem een diploma werd uitgereikt. Steeds heeft de heer van den Brand liefde voor het vak behouden en nu de nieuwe tijd ook nieuwe rijksdiploma's toekent, ziet hij niet tegen de moeite op dit te gaan verwerven. Dagelijks worden 3, 4 en 5 paarden beslagen door den patroon en één zijner drie knechts, de eenige n.l. die aan de paarden werkt; bovendien heeft hij een aankomende zoon die in het vak wordt opgeleid. De claudisatie bestaat uit sleepers-, boeren- en rijtuigpaarden, terwijl als groote klant genoemd mag worden de stoeterij van harddravers en coursepaarden van den heer v. d. Bergh, welke, veulens inbegrepen, soms tot 50 paarden telt, waaronder vele hengsten.

Dit draverbeslag is zeer speciaal en wordt vervaardigd geheel op aanwijzing van den pikeur; deze rijdt de paarden en geeft het gewicht der ijzers aan. Het gebeurt niet zelden, dat een harddraver 'smorgens beslagen wordt en 'smiddags de ijzers weer worden verwisseld om wijzigingen in het gewicht aan te brengen, die den gang van het paard moeten verbeteren. Ik zag bij den heer v. d. Brand een groote collectie van de meest verschillende harddravers- en renijzers, waarbij veel toon- en zijgewichtijzers. De achterijzers worden alle van staal gemaakt, de voorijzers alleen wanneer ze licht worden. Het is een zeer bewerkelijk beslag en het gebeurt dan ook herhaaldelijk, dat er een geheelen dag gewerkt wordt aan het maken van de 4 ijzers voor één paard; zoo'n beslag kost dan ook f 12, het beslag van 2 hoeven f 6 en het verleggen van 2 ijzers, waarbij $\pm 1\frac{3}{4}$ uur gewerkt wordt, kost f 3. Deze ijzers worden alle op stal ondergelegd doch zij worden wel warm gepast; het beslag vereischt groote vakkennis, vooral waar deze werkzaamheden zoo afwijkend zijn van het overige paardenmateriaal; het geeft echter veel voldoening en het is dankbaarder dan de claudisatie van vele der boeren in deze

streek, die niet standvastig zijn wat hun hoefsmid betreft, doch vandaag hier en morgen elders op beslag gaan. De heer v. d. Brand is lid van den Tilburgschen Smedenpatroonsbond en heeft als tarief aangenomen f 4 voor gewoon beslag en f 5 voor zwaar beslag.

Het winterbeslag, dat ook hier uitsluitend met schroefkalkoenen wordt gebezigd en wel 4 in elk ijzer, kost 10 cent voor elk schroefgat. Voor de keiwegen wordt met zekerheid aangenomen, dat een ijzer met kalkoenen meer vastheid geeft en zoo worden dan ook vele paarden met kalkoenijzers beslagen. Wel eigenaardig dat slechts kleine kalkoentjes aan de ijzers worden gemaakt, deze dus zeer spoedig zullen zijn afgesleten en toch voelt de voerman zich den overigen tijd even veilig, zeker omdat het dan toch kalkoenijzers zijn geweest. Stooten worden weinig gebruikt en dan nog alleen aan de achterijzers. De patroon maakt zeer veel ijzers zelf, hij kan hier het beste mee werken en hij gebruikt dan ook alleen in nood fabrieksijzers en wel van Hippos.

Afwijkende ijzers worden weinig ondergelegd; hieronder komen balkijzers nog al eens voor. De hoeven der paarden zijn goed, doch sommige boeren zijn zeer nalatig en laten de paarden wel 4 à 5 maanden loopen, zoodat rotstralen veelvuldig voorkomen. Van den noodstal wordt nog al veel gebruik gemaakt, daar de patroon dan geheel alleen kan werken en ook helpt hij in den noodstal veelal bij de behandeling van paarden door den plaatselijken dierenarts. De knechts worden hier per uur betaald en wel à 70 cent bij een 48-urige werkweek; hiervóór was het 75 cent bij een 45-urige werkweek en daarvoor zelfs 85 cent. Het was tot heden heel moeilijk om knechts te houden, daar zij heel veel geplaagd werden bij de spoorwegen, doch nu er veel personeel aldaar ontslagen is en geen nieuw personeel meer wordt aangenomen, verwacht men dat het verloop van knechts zoo groot niet meer zal worden. De smederij zelf is zeer ruim, met flinke vuren en elektrische drijfkracht, slijpsteen, ventilator, enz.

De zaak van den heer B. J. E. v. d. Ven bestaat ongeveer 35 jaar en vanaf dien datum wordt er steeds veel hoefbeslag in uitgevoerd; wel is het een gemengd bedrijf doch hiervan is het hoefbeslag de voornaamste factor. Het meerendeel der paarden, welke op beslag komen, zijn landbouw- en werkpaarden en behalve uit Boxtel zelf, worden deze uit de naburige dorpen Lumpde en Gemonde aangebracht. Er wordt uitsluitend aan de smederij zelf beslagen, koud beslag komt niet voor. Het gemiddeld aantal paarden, dat per week beslagen wordt, bedraagt ongeveer 20 stuks. De prijzen zijn als volgt vastgesteld: 4 nieuwe ijzers, gewone grootte, paard f 4, verleggen f 2, idem voor een ponie f 3.50 en f 1.60; schroefgaten worden à 10 ct. en stooten à 25 ct. berekend. Afwijkend beslag wordt afzonderlijk berekend, doch komt betrekkelijk weinig voor. Ook in deze zaak wordt vrijwel uitsluitend gewerkt met handgesmede hoefijzers en slechts in zeer drukke tijden wordt de toevlucht genomen tot machinale ijzers. De patroon vindt de machinale ijzers over het algemeen te mager gestampt en wil er daarom niet mede werken; de beste fabrieksijzers vindt hij die der Osta-fabriek, omdat hiervan de gaten goed op maat gestampt zijn en deze ijzers ook alle paarsgewijze zijn gemaakt. Het beslag wordt uitgevoerd door den patroon

en zijn drie zoons; knechts worden niet gehouden, terwijl de arbeidstijd de wettelijk voorgeschrevene is. De hoeven zijn over het algemeen goed te noemen; als afwijkingen komen wel voor volhoeven en brokkelhoeven, welke laatste als een gevolg van het te lang op beslag laten loopen, n.l. tot 3 en 4 maanden toe, en daarbij het verblijf houden in lage vochtige weilanden. Ook afwijkende standen als Fransche stand en toontredersstand komen hier vrij veel voor. Het beslag wordt uitsluitend uit de hand uitgevoerd en wel met behulp van een helper; van den noodstal wordt slechts gebruik gemaakt voor zware en lastige paarden, dus voor eigen veiligheid. Bijna alle paarden worden met kalkoenijzers beslagen, terwijl de werkpaarden achter ook nog stooten krijgen. De kalkoenen worden algemeen verdedigd als noodig tegen het schuiven op de verbaasd ongelijke keiwegen; zij worden echter zeer klein gemaakt en hoewel in den aanvang van eenig nut, zal dit toch gauw door afslijten verloren gaan. Voor winterbeslag wordt uitsluitend gebruik gemaakt van schroefkalkoenen; vroeger gebruikte men er slechts twee in elk ijzer, doch in de laatste jaren brengt men er 4 aan, n.l. ook 2 schroeven in het toongedeelte van het ijzer. De werkplaats is zeer ruim, de oude marechaussee kazerne, welke hier tot smederij is ingericht, biedt een goede ruimte aan voor de vuren en beslagloods. De heer v. d. Ven zelf is niet gediplomeerd; daar echter het hoefbeslag hier een groote factor van het geheele bedrijf uitmaakt, zoo zal het toch wel van belang zijn indien zijn zoons, als toekomstige opvolgers, een cursus in hoefbeslag gaan volgen, en zich voor het rijksdiploma gaan bekwamen; vooral ook waar voor hen zoo dicht bij, in den Bosch, steeds gelegenheid bestaat om deze cursussen te bezoeken.

Oirschot.

Ook te Oirschot is een zeer druk beklante hoefsmederij, n.l. van den heer Cor. J. van der Steen, gediplomeerd hoefsmid; het is een zeer oude zaak, welke reeds 125 jaar bestaat en den laatsten tijd van vader op zoon is overgegaan. Hoewel ook grof- en kachelsmederij, en bovendien veel boerenwerk, is het hoefbeslag toch het voornaamste in het bedrijf. De meeste paarden uit Oirschot zijn hier in beslag en bovendien nog een tiental uit Best en eenige uit Boxtel. Alle paarden worden aan de smederij beslagen; stalbeslag komt momenteel niet voor. Het totaal aantal paarden, dat wekelijks beslagen wordt, bedraagt ongeveer 30. Voor een vierkant beslag wordt f 4 berekend en f 2 voor het verleggen der ijzers; als winterbeslag worden ook hier uitsluitend schroefkalkoenen gebruikt en de schroefgaten worden à 7.5 cts. berekend. Machinale hoefijzers worden door den heer v. d. Steen niet gebruikt; hij zegt er niet mee te kunnen werken, daar anders de voet naar het ijzer moet worden gemaakt wil hij het paard kunnen nagelen; hij smeedt daarom alle ijzers uit de hand. — Van afwijkend beslag wordt weinig gebruik gemaakt, wel loopen een paar paarden op zoolbeslag doch over het algemeen zijn de hoeven goed en komen weinig gebreken voor. De patroon werkt met 3 knechts en des zomers wordt 10 uur per dag gewerkt. Het beslag is veelal vlak doch de karpaarden, die geregeld naar de stad heen en weer gaan, krijgen kalkoenijzers onder. Van den noodstal wordt geen gebruik gemaakt; het beslag wordt uitsluitend uit de hand gedaan.

Haaren.

Ook in dit dorp wordt een bloeiend hoefbeslagbedrijf uitgeoefend, n.l. in de smederij van den heer Jac. van der Meer. Hoewel ook nog landbouwsmidswerk wordt verricht, is hier toch het hoefbeslag de hoofdschotel van het bedrijf, hetwelk al blijkt uit het getal van ruim 25 paarden, dat wekelijks nieuw beslagen wordt. De patroon volgde indertijd een cursus in hoefbeslag aan de Veldkazerne in den Bosch, welke destijds onder leiding stond van den paardenarts Dr. van Dorssen; na afloop van dien cursus in 1906 verwierf hij zijn diploma als hoefsmid.

Reeds het volgende jaar dong hij mede bij een wedstrijd in Tilburg en verwierf aldaar een onderscheiding. In hetzelfde jaar dong hij in den Haag mede bij den wedstrijd in hoefbeslag tijdens de groote landbouwtentoonstelling; er waren toen niet minder dan 91 deelnemers en van der Meer verwierf hier den 7^{en} prijs. Ook dezen zomer, bij den wedstrijd in Limburg, waar 18 hoefsmiden mededongen, mocht hij lauweren behalen en keerde met een medaille en diploma als vierde prijswinnaar huiswaarts. Van der Meer is op en top hoefsmid en hij meende dan ook dat het nieuw ingestelde Rijksdiploma in zijn werkplaats thuis hoorde; hij slaagde dit najaar „met lof”, als beste van zijn ploeg van 12 deelnemers.

De klandisie van deze hoefsmederij is hoofdzakelijk afhankelijk van den landbouw; ook komen hier echter vele werk- en sleeperspaarden op beslag. De patroon maakt alle ijzers zelf en gebruikt geen machinale hoefijzers. Vlak beslag is hoofdzaak, hoewel ook kalkoenen nog al veel gebruikt worden en zware sleeperspaarden met stoot en kalkoenijzers beslagen worden. Behalve uit Haaren komen veel paarden op beslag uit Boxtel, Oisterwijk en Udenhout; uit Haaren zelf echter verreweg de meeste. Nu de handel slap is, wordt dit terdege in het werk gevoeld, het vindt zijn terugslag in de hoefsmederij. Aan handelspaarden en aan stamboekpaarden wordt veel zorg besteed en hier wordt dan ook goed geld aan verdiend; deze paarden worden als regel vlak beslagen doch wel worden hierbij correcties aangebracht om ze een zoo voordeelig mogelijk voorkomen te geven en zoo worden b.v. paarden met lage verzenen veel met ijzers met verdikte takken beslagen.

De patroon wordt in zijn werk bijgestaan door twee knechts; deze zijn niet gediplomeerd, doch met zoo'n goeden leermeester voor oogen, zullen zij, bij het eventueel volgen van een cursus, alle gelegenheid hebben zich voor het Rijksdiploma te bekwamen.

De prijzen zijn f 4 voor een vierkant beslag van een landbouwpaard en f 3 voor een hit, terwijl het verleggen der ijzers resp. f 2 en f 1.50 kost. Het winterbeslag wordt ook hier uitsluitend met schroeven uitgevoerd, voor elk schroefgat wordt 10 ct. berekend en in elk ijzer komen 4 gaten, uitgezonderd bij jonge paarden slechts 2; ditzelfde doet men ook bij de z.g. looppaarden waaronder men verstaat de paarden van melkboeren, bakkers en andere venters, die voortdurend draafwerk verrichten. Veel afwijkend beslag wordt niet ondergelegd, daar de hoeven over het algemeen goed zijn; voor elk afwijkend beslag is een afzonderlijk tarief, stootijzers kosten 25 ct. extra. De patroon heeft nog al wat paarden met platte en wijde voeten in

beslag, hetgeen hij wijt aan de lage streek, hetgeen zeer voor de hand ligt. Als een bijzonderheid trof mij de opmerking, dat de boeren als regel op tijd komen voor de beslag-vernieuwing; men zou haast geneigd zijn uit te roepen: „Van uit Haaren begint de victorie!” want vrijwel door het geheele land is het hiermede zeer achterlijk gesteld.

* * *

Hiermede, althans voorloopig, ben ik aan het einde gekomen van de rondzwerfingen door Nederland, waarvan het doel was om van de voornaamste plaatsen een en ander mede te deelen betreffende de geschiedenis en de hoefsmederijen ter plaatse. Ik ben in deze als regel zeer vriendelijk ontvangen en bejegend door de talrijke hoefsmeden en zeg hun hierbij nogmaals dank voor hunne tegemoetkomende houding en voor alle inlichtingen welke zij mij verstrekten. Het lag niet in den aard der beschrijvingen om critisch te zijn, althans niet persoonlijk critisch, daar een aangename verstandhouding bij volgende bezoeken hierdoor zou dreigen op te houden; toch kostte het al vaak veel moeite en overreding om den patroon aan het praten te krijgen en in enkele gevallen was een absolute weigering tot het geven van eenige inlichting zelfs het bescheid. Dit waren echter bekrompen lieden, die, uit overdreven vrees voor concurrentie, in mij, hoewel geheel ten onrechte, een dwarskijker zagen. Indien zij de moeite hadden genomen „De Hoefsmid” te lezen, zouden zij in de verslagen dan ook geen grond hebben gevonden voor hunne onwelwillende houding.

Nu deze arbeid ten einde is, zoo voldoe ik gaarne aan het verzoek der Redactie om in den volgenden jaargang als het ware een eindoverzicht van het geheel te geven. Tenslotte een woord van hartelijken dank aan de Redactie* voor de belangstelling in mijn opdracht en voor de wijze waarop zij mij in staat heeft gesteld een blik te werpen op de uitoefening van het hoefbeslag in geheel Nederland.

EEN RAADGEVING, TOT NAVOLGING BESTEMD.

Een bekend verschijnsel is het volgende. Wanneer men, met de beenen over elkaar, een zekeren tijd in dezelfde houding zit op een stoel of eerder nog op een harde bank, dan zult ge allen wel eens hebben meegemaakt het zoogenaamde „slapen” van het als het ware geklemde lichaamsdeel, in dit geval het onderliggende been. Te beginnen met een tintelend gevoel als werden er prikjes gegeven in het lidmaat, wordt dit bij het bewaren van dezelfde houding al erger en spreekt men van een slapend been. Het gevoel schijnt er uit te zijn en bij een poging het te belasten zakt ge door de knie. Na korten tijd, in gewone houding, verdwijnt dit onschuldige verschijnsel en is het zaakje weer gezond. Er gaat een verhaal onder de menschen dat zoo'n

*) Deze dank is wederkeerig. Het zal ons, en de lezers van „De Hoefsmid” ongetwijfeld eveneens, aangenaam zijn als de Directeur der Militaire Hoefsmid-school ons Blad door zijne bijdragen blijft steunen en hiermede tevens de ontwikkeling van het hoefsmidsvak in Nederland bevorderen.

R e d.

slapend been gevaarlijk is; door het te gebruiken voor z'n doel in dien toestand zou het wel eens kunnen breken. Dit verhaal heeft, naar ons bekend, weinig op praktische waarnemingen gebaseerden ondergrond en toch bestaat de mogelijkheid inderdaad. Vooral als men plotseling tegen een hard voorwerp zou aanstooten, kon een scheurtje in het bot, hier of daar, en onder bepaalde omstandigheden, bijvoorbeeld bij de aanwezigheid van een individueele voorbeschiktheid, wel het gevolg zijn.

Bij dieren komt hetzelfde verschijnsel voor. In twijfelachtige gevallen van kreupelheid aan de beenen, en we bepalen ons nu tot het voorbeen, waarin het moeilijk is met de gewone onderzoekingsmethoden den zetel der kreupelheid vast te stellen, heeft men de laatste jaren in de diergeneeskundige praktijk de beschikking over speciale middelen om hierin een positieve beslissing te verkrijgen. Door inspuiting van bepaalde zenuwtakken kan zodoende het onderbeen gevoelloos gemaakt en bij een nieuw onderzoek vastgesteld worden of b.v. de schouderstreek dan wel het gedeelte beneden den kogel de oorzaak is van de bewegingsstoornis. Deze, als een groote aanwinst te beschouwen, onderzoekingsmethode heeft in enkele gevallen wel eens een beroerde, niet verwachte, complicatie gegeven. Het aldus behandelde dier werd dan kort na de inspuiting, welke vrij spoedig is uitgewerkt, heftig kreupel en dan bleek er een breuk te zijn van een der ondervoetsbeenderen. Het verband tusschen het gevoelloos maken en dit scheuren of breken moet als vaststaand worden aangenomen, met inachtneming weer van de meerdere of mindere gevoeligheid van elk dier apart. Het voor dieren haast noodlottige van een dergelijke complicatie, optredend b.v. door aanstooten op harden grond, spreekt van zelf.

Ook de hoefsmid heeft in zijn werkkring met meergenoemd verschijnsel te maken. Wanneer het voorbeen in bewerking wordt genomen zal het geruimen tijd in gebogen stand verkeereren, gesteund of door een der balken van den noodstal of wel door de saamgebrachte beenen van den smid. Is het gedeelte van de voorgenomen bewerking afgeloopen, dan wordt het losgelaten opdat de hoefsmid de werkzaamheden van het beslag kan vervolgen in z'n smidse. En waarin bestaat nu practisch dat loslaten, hoe geschiedt die handeling? In negen van de tien gevallen — en nu beperken we ons tot het beslag uit de hand — brengt de smid alleen z'n beenen uit elkaar, het doorsnee-paard is nergens op bedacht en . . . boems valt het „slaperige”, althans eenigszins ongevoelig geworden been tegen den doorgaans keiharden grond. Dit belandt daar met een schok en met den toon het eerst. En het resultaat? Ook in negen en negentig van de honderd zonder schade. Maar die eene keer, dat betrekkelijk uitzonderingsgeval waarin terdege groote schade en teleurstelling door een beenbreuk het gevolg is van een weliswaar veelal onwetende, maar in elk geval onnadenkende, nonchalante handeling van den smid, — dat is reeds voldoende om er eens op te wijzen hoe ook in dit opzicht de werkkring van den hoefsmid er eene is die zich verder uitstrekt dan het bezitten van practische kennis én vaardigheid.

Door bij het spreiden der beenen tegelijk den hoof efkens te vatten en tot bij den grond te brengen is het denkbare, en zeker wel eens opgetreden,

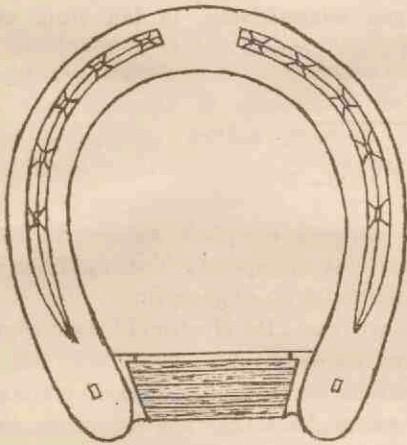
gevaar bezworen. Het als lood laten vallen van het been door het paard wordt voorkómen. En zoo ergens, dan is hier het voorkómen beter dan genezen, want het zal u bekend zijn dat beenbreuken en -scheuren bij onze groote huisdieren, en bij het paard om z'n meerdere gevoeligheid en z'n geheele natuur in het bijzonder, altijd als zeer ernstig moeten worden beschouwd. En dit nu niet, zooals leeken verkondigen, door het ontbreken van merg in de beenholten, neen, andere factoren als b.v. zware lichaamslast, moeilijke verpleging, geringer aanpassingsvermogen bij het niet kunnen gebruiken van één der beenen enz. zijn hier in het spel.

Smeden, wilt aan het vorenstaande uwe aandacht schenken. Weest evenmin als met uwe boekhouding nonchalant met de beenen van het aan uwe zorgen toevertrouwde paard!

v. d. H.

EEN NIEUW ZOOLBESLAG.

The Gray Horseshoe Pad Co. Ltd., Suffolkstreet 13—14 te Birmingham, brengt in den handel „flexible bridge barpads” in vier verschillende maten en wel voor lichte-, voor zware-, voor polo- en voor renpaarden.

Ondervlakte van het ijzer waaraan „barpad” is bevestigd.

Deze flexible bridge barpad bestaat uit een stalen plaatje waarop een gutta percha blok is bevestigd.

Het plaatje wordt aan de bovenvlakte van het hoefijzer op de ijzer-takken vastgeklonken en stelt dan als het ware een Belgisch balkijzer voor. Onder aan het plaatje is een gutta percha blok bevestigd, zooals wij dit bij blokzolen kennen; de ondervlakte van het gutta percha is geribd. De uitvinding is dus hoogst eenvoudig doch tevens zeer knap, daar dit beslag uitnemende diensten kan verrichten bij paarden die veel op harde wegen moeten dienst doen, en dan hoofdzakelijk als schokbreker, doch verder ook

bij die paarden welke in de groote steden steeds op straat moeten patrouilleeren, zooals dit voorkomt bij de marechaussée, de militaire- en gemeente bereden politie. In dit laatste geval zal naast de schokbreking, de voor-naamste taak van dit beslag zijn om het uitglijden, vooral op de asphalt-bestrating, te voorkomen.

Een proefneming met een door bovengenoemde firma in den handel gebrachte „barpad” heeft echter getoond dat de constructie ervan voor verbetering vatbaar is. De ijzeren plaat is n.l. te licht en boog reeds bij het eerste gebruik, waarschijnlijk door het betreden van oneffen terrein,

in het midden door, brak daar af en verwondde den straal, met kreupelheid tot gevolg.

De opperwachtmeester-hoefsmid Mark heeft nu deze barpads verbeterd nagemaakt en tot heden hebben deze uitstekend voldaan, zoodat zij aanbevolen kunnen worden. Mark neemt als materiaal een ijzeren plaat van ± 3 m.M. dikte en ± 5 c.M. breedte en kapt de lengte af naar de breedte van de ijzertakken. Langs den buitenrand der ijzertakken wordt de plaat vervolgens afgesneden en later met een klinknagel op de beide ijzertakken bevestigd. Als gummizool maakt hij gebruik van oude nog in goeden staat zijnde blokzooltjes of ook wel van een stuk rubber gesneden uit een ouden autoband. De plaat wordt nu ingesneden ter weerszijden tusschen de ijzertakken, kan zodoende omgebogen worden naar beneden, om alsdan in het gummiblok geperst te worden, zoodat dit hierdoor stevig aan de plaat bevestigd wordt. Deze werkzaamheden zijn niet moeilijk en niet tijdrovend; er zijn geen bijzondere instrumenten voor noodig, zoodat arbeidsloon + materiaal van dit „zoolbeslag” dus veel goedkooper is dan de in den handel verkrijgbare gummizolen.

Met dit beslag is o. a. een caisson-paard beslagen hetwelk den geheelen dag op de steenen dienst doet; het paard had een strammen gang en liep nooit bepaald zuiver; na een periode van ruim 4 maanden, waarin dit beslag 3 maal vernieuwd werd, is de gang veel verbeterd en van kreupel loopen geen sprake meer. Voor toepassing van winterbeslag, in den vorm van schroeven of stiften, is bij deze barpad geen bezwaar.

G. H.

DE HOEFSMID 1896—1923.

Met deze aflevering is er weer een jaargang compleet; en wel de 27ste. Het is al een heele rij. En nog steeds niet uitgepraat? Toen in 1896 de eerste aflevering verscheen, is in het voorbericht o. a. gezegd:

Het doel dat wij ons met de uitgave van „De Hoefsmid” voor oogen stellen, laat zich in het kort samenvatten als volgt:

1°. den hoefsmiden een orgaan te verschaffen waarin hun vak op grondige wijze wordt behandeld, ten einde de gelegenheid voor hen te openen zich verder in hun vak te bekwamen, nieuw aangegeven of veelzijdig opnieuw aanbevolen beslagmethoden te bespreken en te vermelden wat in onderscheidene landen, maar in hoofdzaak wat in Nederland voor meldenswaardigs op het gebied van het hoefsmidvak voorvalt of wordt voorbereid;

2°. te streven naar een goed geregelde opleiding van hoefsmiden. Met alle respect voor de cursussen, die hier en daar worden gehouden, schijnt het ons hoogst wenschelijk dat er eenheid kome in den vorm dier opleiding en dat dus de eischen van bekwaamheid voor gediplomeerd hoefsmid overal gelijk worden gesteld, in verband waarmede het tevens wenschelijk is dat van Rijkswege een commissie worde aangewezen tot het afnemen van examen in hoefbeslag.

Voor het eerste punt hebben wij zooveel mogelijk ons best gedaan, het tweede is na lange jaren bereikt. Deze centralisatie van examen-afnemen heeft ook wel bezwaren, zooals ons van meer dan een zijde al wel eens is gemeld, doch de wenschelijkheid van „eenheid der eischen” werd door niemand bestreden. Mocht de uitvoering in een of meer opzichten voor verbetering vatbaar zijn, laat men dan door gemeenschappelijk overleg, door samenwerking en openlijke bespreking met volle waardeering van elkaars inzichten, streven naar het bereiken dier verbeteringen. Vooral de Bond der Rijksonderwijzers in practisch hoefbeslag is het aangewezen lichaam om op grond van ervaring genoemde instelling te controleeren en eventueel op wenschelijk bevonden wijzigingen aan te dringen. De mogelijkheid is niet uitgesloten dat sommige onderwijzers ten opzichte van de belangen hunner leerlingen, die ook naar Utrecht moeten opgaan voor hun examen, er tegen opzien om hunne bezwaren, zoo die zich mochten voordoen, openlijk kenbaar te maken. Een zoodanige vrees zou te betreuren zijn, daar zwijgen in zoo'n geval even goed is af te keuren, als berustende op een ongemotiveerde vrees. De examencommissie heeft evengoed het doel om het hoefsmidsvak tot betere ontwikkeling te brengen en zijne beoefenaren in hunne belangen te steunen als de hoefsmeden zelf. Bovendien hangt het veel af van de wijze waarop de bezwaren naar voren worden gebracht.

*

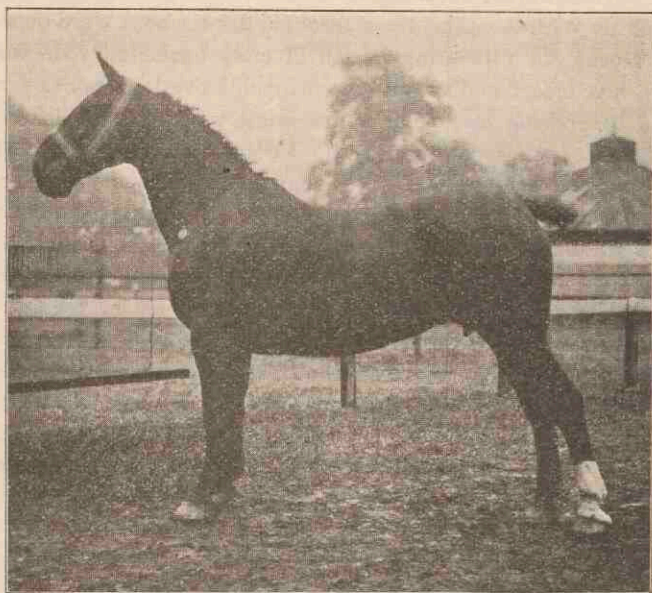
Nu de reis van Dr. Gallandat Huet door de elf provinciën van ons lieve vaderland ten einde is, van welke reis gedurende eenige jaren een overzicht in De Hoefsmid is verschenen, zal eerst nog een beknopte samenvatting van het geheel worden gegeven. Een andere medewerker vangt aan met een serie artikelen, die in hoofdzaak ten doel hebben den hoefsmid een overzicht te geven wat hij van paardenkennis dient te weten. Deze artikelen zullen, gegeven door een ervaren hand, naar onze overtuiging bij de hoefsmeden goede waardeering vinden en hun zeer te pas komen bij de herhaaldelijk voorkomende gesprekken met paardenhouders, koetsiers, zadelmakers, enz.

Het klein zijn van Nederland en de niet algemeen verbreide lust der smeden om door het lezen van vakbladen op de hoogte van hun bedrijf te blijven, vergemakkelijken het bestaan van De Hoefsmid niet, vooral niet nu de loonen van zetten, drukken en verzenden zoo enorm gestegen zijn en het abonnementsbedrag nimmer werd verhoogd. Daarom wordt het bijzonder op prijs gesteld als de voorstanders van het hebben van een vakblad voor hoefsmeden in ons land, De Hoefsmid in hun kring willen aanbevelen. Het abonnement blijft voor 1923 op f 3 bepaald, doch de betaling zal niet meer kwartaalsgewijze doch in Maart in eens voor het geheele jaar worden ingevorderd. Het is goedkooper en eenvoudiger. Een goed jaar 1923 zij ieder abonné toegewenscht. R e d.

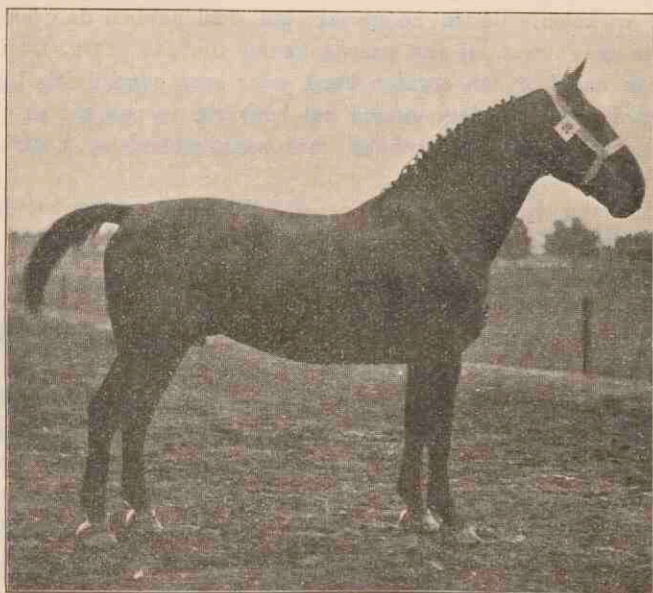

KEURINGEN, TENTOONSTELLINGEN EN CONCOURSEN-HIPPIQUE.

In aansluiting met de in de September-aflevering gedane mededeeling, volgen hier een tweetal afbeeldingen van merries, die in Zuid-Holland op de premiekeuringen een best figuur maakten: 113 114

Erasa, 5-j. merrie, v. Ruthard IV 21 u. Berrane 661, eig. C. Dekker te Barendrecht; 1e van merries met veulen centrale keuring Rotterdam 1922.

Carolina, 7-j. merrie, v. Cesar 74 u. Cato 2706 N. P. S., eig. S. C. Timmers te Hoogvliet; 3e van merries met veulen centrale keuring Rotterdam 1922.

KORTE MEDEDELINGEN.

— **Cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.** De Directeur-Generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand Januari a. s. op nader te bepalen dagen aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te Utrecht gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot den cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten den leeftijd van 23 jaar hebben bereikt en zich vóór 20 Januari a. s. met eigenhandig geschreven brief hebben gericht tot den Directeur van het Instituut voor Hoefkunde der Veeartsenijkundige Hoogeschool, Prof. Dr. H. M. Kroon te Utrecht, Biltstraat 172, onder overlegging van geboorte-acte, het Rijksdiploma als hoefsmid (bedoeld in het Koninklijk besluit van 27 Februari 1919 no. 85) en aanbevelingen uit vroegere werkkringen.

— **Onderwijzers in hoefbeslag.** De oproeping voor toelating tot den nieuwen cursus voor „onderwijzers in practisch hoefbeslag” bevat thans ook den eisch dat de aanstaande deelnemers in het bezit moeten zijn van het Rijksdiploma als hoefsmid. Dit is in het verslag over het laatst gehouden examen als wenschelijk aangegeven. De wenschelijkheid is voorgaande jaar ook reeds betoogd doch thans werd op invoering aangedrongen. Alzoo weer een stapje verder!

— **Rapport hoefbeslag-demonstratie te Alkmaar.** Bij gelegenheid der dezen zomer gehouden landbouwtentoonstelling werd, gelijk velen bekend zal zijn, een demonstratie gehouden ter beoordeeling van den duur, benodigd voor het aanbrengen van een goed hoefbeslag bij normale paarden. Thans zijn van die demonstratie de rapporten ten deele verschenen en kunnen we dan al vast iets omtrent den uitslag vermelden. De contrôle-commissie bestond uit de heeren: R. D. Schenk, landbouwer te Groote IJpolder; A. Schaap, hoefsmid te Bovencarspel en C. Roodzant, dierenarts te Alkmaar. In het Bijvoegsel van het „Algemeen Nederlandsch Landbouwblad” d.d. 9 Dec. lezen we één rapport onderteekend door de heeren Roodzant en Schenk en één onderteekend door den heer A. Schaap. Vier paarden werden rondom beslagen, door verschillende smeden, en de gemaakte tijden waren 110, 130, 121½ en 109½ minuten, d.i. gemiddeld 119 min. of wel 2 uur. Dit vermeldt het laatste rapport. Het eerstgenoemde legt er den nadruk op dat twee der vier gebezigde paarden abnormale voeten hadden en dat deze feitelijk daarom al ongeschikt waren voor het doel. De benodigde tijd voor de beide andere was gemiddeld 110 min. Voorts wordt opgemerkt dat de hulp van den halfwasknecht bij het beslag slechts van korten duur was, hoogstens 40—45 minuten. De demonstratie ging uit van den Bond van Smedenpatroons.

— **Borden „Hoefsmid met Rijksdiploma”.** Deze zijn, zooals reeds in de Sept. afl. is vermeld, verkrijgbaar bij het Secretariaat van den Bond van Smeden-

patroons, adres Amersfoort, Schimmelpenninckstraat 78, tegen f 5 per exemplaar voor leden van den Bond of gezellen werkzaam bij een Bondslid; voor anderen tegen f 7.50.

— **Een eigen Kantoorgebouw** zal worden gesticht door den Bond van Rijwiel- en Motorhandelaren. Zoo althans is besloten op de algemeene vergadering, gehouden 15 Nov. j.l. te Amsterdam. Ten behoeve van den aankoop zal een obligatieleening worden uitgeschreven.

— **Examen a.s. onderwijzers in hoefbeslag.** De Commissie van Toezicht op dit examen is voor 1923 samengesteld als ook voor 1922 het geval was, n.l. uit de heeren A. W. Heidema (Voorz.), J. de Vries (Secr.), beide te 's Gravenhage, en J. Plet te Heerenveen. Plv. lid de heer A. Frederikse te Utrecht.

— **Voorbereidende cursussen.** Wij vernamen dat de heer H. Vossers in Utrecht een cursus geeft voor jongelieden om dezen voorbereidende theoretische en praktische kennis inzake het smidsvak, en inzonderheid het hoefbeslag, bij te brengen. Hetzelfde is de onderwijzer-hoefsmid J. N. Meeuwse voornemens in den Haag te doen.

Hoe meer toekomstige hoefsmiden praktische ervaring verkrijgen in het zelf smeden van hoefijzers, des te beter. Dat het hiermede in sommige streken slecht gesteld is, heeft de heer Dr. Gallandat Huet o.a. aangegeven in de Nov.-aff. van „De Hoefsmid”, bij de bespreking over „Eindhoven en Omstreken”, waar op een plaats machinale ijzers werden gebruikt om de eenvoudige reden dat geen handgesmede ijzers konden worden gemaakt.

— **Een kleine moeite, die zich loont.** Vele paarden voelen zich niet op hun gemak in den hoefstal en daarom is het aanbevelenswaardig van de zijde van den smid verstand en geduld te gebruiken en van den kant van den eigenaar om zoo mogelijk als geleider van het paard dengene te kiezen, welke het meeste aan het dier bekend is.

PERSOVERZICHT.

— *Aansprakelijkheid van den hoefsmid voor verkeerd hoefbeslag.* Een ongeveer negenjarige bruine merrie van een Duitsch landbouwer, bij Friedrichshafen, werd lijdende aan chronische hoefbevangenheid. De eigenaar is van oordeel dat dit lijden berust op onzaakkundige, foutieve behandeling van het paard bij gelegenheid van het op 30 Juni 1919 in de smederij van smid M. verrichte hoefbeslag en vordert deshalve een schadevergoeding ten bedrage van rond 12.000 Mark. De Arrondissementsrechtbank en het Gerechtshof te Stuttgart verklaarden de vordering van den aanklager voor gerechtvaardigd. En de Hooge Raad heeft herziening van het vonnis afgewezen. De aanklacht met bijlagen van diepgaande getuigen- en deskundigenverklaringen kan door het willen aantoonen van beklagde's onschuld niet worden te niet gedaan, aldus luidt het, en de overtuiging is gevestigd dat de acute ontsteking van de hoeflederhuid ontstaan is door het foutieve besnijden en het te sterke uitsnijden van den hoef, zulks in samenwerking met het onderleggen van een te nauw ijzer. (u. „Het Paard”.)

— *Kan het paard een kreupelheid voorwenden?* In een Fransch Diergeneeskundig Tijdschrift vermeldt Cocu het volgende geval. Een wagenpaard was tengevolge van nageltred kreupel en na 14 dagen hersteld. Toen het daarna, op een heeten dag, weer werd gebruikt, liep het eenige passen zóó kreupel dat het moest worden uitgespannen. Bij draven aan de hand was toen van kreupelheid niets te zien. De twee volgende dagen werd hetzelfde waargenomen. Cocu liet toen het paard weer inspannen, nam zelf de teugels en toen het dier weer begon te kreupelen diende hij het een flinke bestraffing toe. Het liep toen ineens rad en de kreupelheid kwam niet terug. Cocu meent hier te doen te hebben met simulatie (veinzerij). Dr. Vrijburg, die bovenstaande mededeeling refereerde voor het Tijdschrift voor Diergeneeskunde, voegt er terecht aan toe, dat het combinatievermogen van dit paard dan wel tamelijk groot geweest moet zijn. *(Idem.)*

ADVERTENTIËN.

De Directeur-Generaal van den Landbouw brengt ter kennis van belanghebbenden, dat in de maand **Januari** aanstaande op nader te bepalen dagen aan de Veeartsenijkundige Hoogeschool te **Utrecht** gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van het toelatingsexamen tot

den cursus ter opleiding van onderwijzers in practisch hoefbeslag.

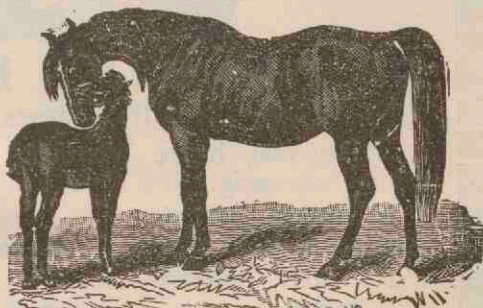
Aanmeldingen moeten **vóór 20 Januari 1923** zijn binnengekomen bij Prof. Dr. H. M. KROON te **Utrecht**, Biltstraat 172.

Voor nadere bijzonderheden zij verwezen naar de Nederlandsche Staatscourant.

„HET PAARD”

is een geïllustreerd weekblad voor fokkers, houders en liefhebbers van paarden, dat veel gelezen wordt en zich kenmerkt door een degelijken, prettigen inhoud met zeer goede afbeeldingen. Het bevat artikelen over: verpleging en voeding, rijden onder den man en van den bok, verslagen van rijkskeuringen, concoursen-hippique, landbouwtentoonstellingen

in binnen- en buitenland, paardenkennis, fokkerij, hoefbeslag, paardenhandel, rennen en harddraverijen op de lange baan, terwijl er tevens een vraagbaak aan is verbonden, zoodat de abonné's op het geheele gebied, waarover het Blad handelt, vragen kunnen stellen, die door speciale deskundigen voor de onderscheidene rubrieken **KOSTELOOS** worden beantwoord.

Proefnummers en voorwaarden betreffende provisie op aanvraag gratis te bekomen bij den uitgever van „Het Paard” te 's-Gravenhage.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

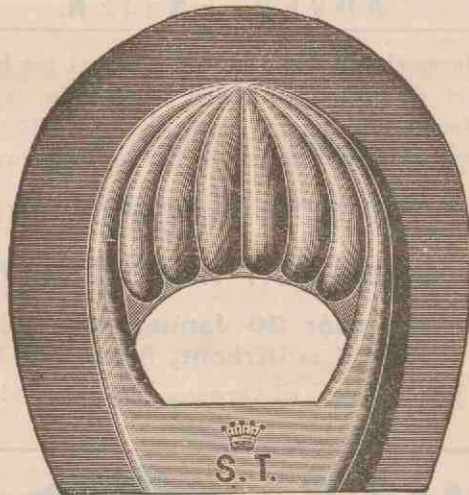
TEL. 1355

ROTTERDAM.

Specialiteit in Artikelen voor Hoefbeslag.

Ster-Hoefnagels : meest uitgebreide sorteering in meer dan 60 maten en modellen voorradig.

Rubber-Hoefzolen: Uitsluitend van prima kwaliteit caoutchouc vervaardigd, dus niet van rubberafval.

Open en dichte luchtdrukkzolen voor VOOR- en ACHTERijzers in 12 maten voorradig.

Zolen voor halve ijzers met hoog rubberkussen in 5 maten voorradig.

blokzolen, straalzolen, caoutchouc hielstukken, hoefranden, strijkringen, kunsthoorn, kurkkit.

IJsnagels, scherpnagels, kalkoenen, stiften, opruimers, hoef tangen, renetten, hoefraspen, hoefhamers, houwelingen, lasch- of welblad, laschpoeder enz.

Firma S. C. M. BAX

GLASHAVEN 9

TEL. 1355

ROTTERDAM.

